

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
	I <i>Meddelelser</i>	
	
	II <i>Forberedende retsakter</i>	
	Det Økonomiske og Sociale Udvalg	
	Forsamling af oktober 1999	
1999/C 368/01	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 92/61/EØF om standardtypegodkendelse af to- og trehjulede motordrevne køretøjer«	1
1999/C 368/02	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om oprettelse af en fællesskabskodeks for humanmedicinske lægemidler (kodificeret version)«	3
1999/C 368/03	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens arbejdsdokument "Elektricitet fra vedvarende energikilder (VEK-E) og det indre marked for elektricitet"«	6
1999/C 368/04	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om energieffektivitetskrav for ballaster til lysstofbelysning«	11
1999/C 368/05	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om ændring af beslutning 91/666/EØF om oprettelse af EF-beredskabslagre af mund- og klovsygevacciner«	15

Pris: 19,50 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
1999/C 368/06	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om ordningen for Den Europæiske Unions egne indtægter«	16
1999/C 368/07	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer (Sjette særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF)«	18
1999/C 368/08	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om Fællesskabets handlingsprogram til fremme af integrationen af flygtninge«	19
1999/C 368/09	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældremyndighed over fælles børn«	23
1999/C 368/10	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens niende årsberetning fra strukturfondene 1997«	26
1999/C 368/11	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af forordning (EF) nr. 2201/96 om den fælles markedsordning for forarbejdede frugter og grøntsager«	30
1999/C 368/12	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik i 2000«	31
1999/C 368/13	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Beskæftigelsespolitikens makroøkonomiske dimension«	36
1999/C 368/14	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »EU's nordlige dimension herunder også forbindelserne med Rusland«	39
1999/C 368/15	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Gennemsigtighed og det organiserede civilsamfunds deltagelse i Verdenshandelsorganisationens millenniumrunde«	43
1999/C 368/16	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Rådets direktiv om forkyndelse i Den Europæiske Unions medlemsstater af retslige og udenretslige dokumenter i civile eller kommercielle anliggender«	47
1999/C 368/17	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Tjenesteydelser af almen interesse«	51
1999/C 368/18	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen — Mod et indre marked for supplerende pensioner — Resultater af høringerne i forbindelse med grønbogen om supplerende pensioner i det indre marked«	57
1999/C 368/19	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Bæredygtig byudvikling i Den Europæiske Union: Rammer for handling«	62
1999/C 368/20	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Prioriterede miljømål for et alsidigt landbrug — Agenda 2000«	68

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
1999/C 368/21	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »En politik til konsolidering af den europæiske landbrugsmodel«	76
1999/C 368/22	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »ØMU'en og den økonomiske og sociale samhørighed«	87

II

(Forberedende retsakter)

DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 92/61/EØF om standardtypegodkendelse af to- og trehjulede motordrevne køretøjer«

(1999/C 368/01)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 8. oktober 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Paulo Barros Vale til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. oktober 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 21. oktober 1999, med 93 stemmer for, 3 imod og 7 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Forslaget tager primært sigte på at ajourføre og præcisere direktiv 92/61/EØF.

1.2. Forslaget er berettiget, fordi de foreslåede ændringer er mere end blot en tilpasning af ovennævnte direktiv til den tekniske udvikling.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Forslaget til ændring af direktiv 92/61/EØF er udarbejdet i erkendelse af, at visse forskrifter, navnlig vedrørende gyldighedsperioden for nationale typegodkendelser, trænger til en præcisering, og at der er brug for nye forskrifter, især vedrørende nummerering af standardtypegodkendelsesattester, undtagelser for restseriekøretøjer og »ny teknologi«. Dette svarer til, hvad der allerede er sket i sektoren for de øvrige motordrevne køretøjer.

2.2. Der foreslås derfor en række ændringer af det eksisterende direktiv samt af den dokumentation, der hører til hele proceduren for standardtypegodkendelse.

2.3. Skønt udviklingen i retning af typegodkendelsessystemer med ensartede kriterier er nødvendig, påpeger ØSU, at endnu ikke alle medlemsstater har teknisk-administrative infrastrukturer til at foretage så detaljerede og omfattende typegodkendelser, som kræves i det foreliggende direktivforslag. Følgelig vil mange producenter være nødt til at henvende sig til typegodkendelsesorganer i tredjelande, hvilket er tid-, ressource- og omkostningskrævende og dermed i praksis konkurrenceforvridende. Kommissionen bør derfor opfordre medlemsstaterne til at skabe deres egne typegodkendelsesstrukturer.

3. Særlige bemærkninger

3.1. ØSU bifalder Kommissionens forslag om at forbedre standardtypegodkendelse af to- og trehjulede motordrevne køretøjer. Målet er en større harmonisering af hele systemet gennem udarbejdelse af mere ensartede forskrifter.

3.2. ØSU udtrykker endvidere tilfredshed med Kommissionens beslutning om at høre forskellige relevante organer og repræsentanter for sektoren i forbindelse med forslaget udarbejdelse.

3.3. I betragtning af de miljømæssige og andre fordele, der er forbundet med en ny cykeltype med elektrisk hjælpemotor, mener ØSU, at det sidste led i direktivforslagets artikel 1, litra a), bør affattes således:

— pedalcykler, som er udstyret med en elektrisk hjælpemotor, hvis strømforsyning nedsættes gradvis ved stigende hastighed af køretøjet og ophører ved 35 km/t, og som ikke kan fremdrives udelukkende ved hjælp af denne motor.

3.4. I betragtning af de særtræk og begrænsninger, der som nævnt nedenfor karakteriserer denne sektor, og af hensyn til dens udvikling og tilpasning til de stadige ændringer af markedet, foreslår ØSU, at antallet af køretøjer i de små serier forhøjes fra 200 til 300, for at producenterne kan støtte sig til en mere omfattende og pålidelig feedback og dermed operere mere effektivt på markedet. På denne måde kan sektoren også tilføres den ønskede dynamik.

3.5. Uanset bestemmelsen i bilag VIII, litra a), i direktivforslaget vedrørende restseriekøretøjer, mener ØSU, at dette bilag bør formuleres klarere, så det ikke giver anledning til forskellige fortolkninger.

3.6. Da det drejer sig om en sektor med særlige karakteristika, som adskiller sig fra f.eks. automobilsektoren med hensyn

til produktionsmidler, ressourcer og økonomisk betydning, mener ØSU, at direktivforslaget — bortset fra den tilstræbte og nødvendige harmonisering og præcisering — nok går lidt for meget i detaljer og lidt for vidt i sine krav, hvilket nødvendigvis indskrænker spillerummet for udskiftning af komponenter.

3.6.1. Derfor foreslår ØSU, at det overvejes at give produktionsvirksomheden og/eller den ansvarlige for udstedelse af typegodkendelsesattester beføjelse til at godkende mindre ændringer af de typegodkendte køretøjer, uden at der kræves en ny typegodkendelse, såfremt ændringen ikke indvirker på sikkerheden eller berører køretøjets grundstruktur.

4. Konklusion

4.1. ØSU udtrykker endnu en gang tilfredshed med Kommissionens initiativ og indsats for at harmonisere og tilnærme metoder og procedurer i de forskellige medlemsstater til gavn for en ægte europæisk union.

4.2. Endelig erklærer ØSU sig generelt enig i ændringerne og tilføjelserne i det foreliggende direktivforslag, forudsat at Kommissionen tager hensyn til de fremsatte forslag og foretager de nødvendige tilpasninger/tilføjelser til den oprindelige tekst.

Bruxelles, den 21. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om oprettelse af en fællesskabskodeks for humanmedicinske lægemidler (kodificeret version)«

(1999/C 368/02)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 4. oktober 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Paolo Braghin til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. oktober 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 105 stemmer for, 1 stemme imod og 3 stemmer hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Formålet med det foreslåede direktiv er at kodificere og dermed erstatte de forskellige direktiver om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning, normer og administrative forskrifter om medicinske specialiteter, dvs. Rådets direktiv 65/65/EØF af 26. januar 1965 samt efterfølgende direktiver. Kodifikationer sigter mod at gøre EU-retten enklere, klarere, mere gennemsigtig og lettere at forstå i tråd med Kommissionens afgørelse af 1. april 1987 og formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råd i Edinburgh i december 1992.

1.2. Det nye direktiv, der er en kodifikation af de direktiver, der er udtrykkeligt nævnt i bilag II, del A, dvs. i fortegnelsen over de ophævede direktiver og deres successive ændringer, skal vedtages under fuldstændig overholdelse af EU's normale lovgivningsprocedure i henhold til artikel 251 i traktaten og må ikke indeholde substansændringer af de kodificerede retsakter, men skal begrænse sig til at sammenskrive dem og kun foretage de formelle ændringer, der kræves af selve kodifikationen.

1.3. Kommissionen har endvidere taget hensyn til, at Det Europæiske Agentur for Lægemiddelvurdering blev oprettet ved Rådets forordning nr. 2309/93 (EFT L 214 af 24.8.1993), og at direktiv 93/39/EØF (ibidem) samtidig fastlagde rammerne for EU's reguleringsprocedurer.

1.4. Det foreliggende forslag til kodifikation, som vedrører humanmedicinske lægemidler, er udarbejdet parallelt med forslaget til kodifikation af direktiverne om veterinærlægemidler, som ikke behandles i denne udtalelse.

2. Særlige bemærkninger

2.1. ØSU betragter det udarbejdede kodifikationsforslag som særdeles positivt og mener, at det udgør et vigtigt referencepunkt for medlemsstaternes kompetente myndigheder. Forslaget imødekommer et behov, der har gjort sig gældende i årevis. Emnet blev omsider optaget i Kommissionens arbejdsprogram for 1998, og arbejdet er nu nået til forslagsfasen. ØSU håber, at den fremskyndede arbejdsmetode, der blev fastsat gennem den interinstitutionelle aftale af

20. december 1994, gør det muligt at vedtage kodifikationen af de berørte retsakter hurtigt, så direktivet kan træde i kraft den 1. januar 2000 som anført i artikel 131.

2.2. Kodifikationen er komplet, idet den også omfatter de forskellige direktiver og specifikke forskrifter om immunologiske lægemidler, radioaktive lægemidler, lægemidler fremstillet på basis af blod eller plasma fra mennesker og homøopatiske lægemidler samt direktiverne om engrosforhandling, klassificering, etikettering og indlægssedler samt reklame. Endelig suppleres lovtæksten af bilag I om »Normer og forskrifter vedrørende analytiske, toksikologisk-farmakologiske og kliniske undersøgelser af lægemidler«.

2.3. Den kodificerede tekst bibeholder den terminologi, der anvendes i de oprindelige direktiver, uden at tage hensyn til den udvikling, der er sket i mellemtiden, fortrinsvis takket være ICH (ICH = International Conference on Harmonisation), der sigter mod at fastlægge standarder, der kan anvendes i EU og den øvrige verden. ØSU foreslår, at der udarbejdes endnu et bilag med en liste over de tekniske termer, der bør erstattes af termer, der er endeligt fastlagt i ICH-regi.

2.3.1. Udviklingen i den internationale terminologi bør navnlig afspejles i ajourføringen af definitionerne i artikel 1 på de sprog, hvor man har bibeholdt traditionelle termer, som ikke længere har nogen pendant på internationalt plan (f.eks. på italiensk »effetto collaterale negativo« i stedet for »reazione avversa« (bivirkning)). ØSU mener, at det er en god idé at gøre det lettere at følge den terminologiske udvikling, der er godkendt af anerkendte internationale organisationer, når direktivet skal omsættes til national lovgivning.

2.3.2. Med hensyn til de få termer, der på nogle sprog kan udtrykkes i let varierende former, uden at meningen ændres, håber ØSU i øvrigt, at man altid vil anvende én og samme term (f.eks. på engelsk: »marketing authorisation holder« og ikke samtidig »applicant«, »holder« eller »authorisation holder«), medmindre man i en given kontekst er nødt til at gengive betydningsnuancer.

2.3.3. Teksten i bilag I indeholder en række ændringer vedrørende de anvendte termer, men der er visse uoverensstemmelser mellem de forskellige sprogversioner. Det ville være hensigtsmæssigt at gøre rede for eller begrunde disse ændringer i særlige noter eller i et særskilt bilag, idet der er tale om meget tekniske punkter, og spørgsmålet er vigtigt, hvis man skal sikre en korrekt journalisering.

2.4. De forskellige sprogversioner stemmer ikke altid overens, hvilket sandsynligvis skyldes fejloversættelser i de oprindelige tekster. ØSU opfordrer Kommissionen til at benytte denne kodifikation til at korrigere de artikler, der ikke er oversat korrekt fra referencesproget.

2.5. Afsnit IX omhandler lægemiddelovervågning. På dette område foregår der en debat, der sigter mod at udvikle nye regler i form af et forslag til ændring af direktiv 75/319/EØF. ØSU håber, at et sådant forslag fremsættes og behandles hurtigt med henblik på en stadig bedre beskyttelse af borgernes sundhed.

2.6. ØSU er klar over, at den foreliggende kodificering er vigtig for harmoniseringen af reglerne vedrørende lægemidler og for en rettidig omsætning af direktivet i national lovgivning, og foreslår, at Kommissionen nedsætter en ekspertgruppe, om muligt med repræsentanter for alle EU's officielle sprog, der skal have til opgave at skabe en ensartet brug af tekniske termer, sørge for tilpasning til de officielle termer fra ICH, og i videst muligt omfang til gængs sprogbrug, samt sammenholde de forskellige sprogversioner med det formål at sørge for, at der sker de samme tilpasninger på de forskellige sprog.

2.6.1. Der er navnlig brug for en konsekvent, ensartet brug af følgende begreber:

- utilsigtede reaktioner/bivirkninger
- lægemiddel, medicinpræparat, medicinsk specialitet
- indehaveren af markedsføringstilladelsen/indehaveren/indehaveren af tilladelsen/ansøgeren
- virksomt stof/aktive ingredienser/bestanddele
- fremstillingsmåden/fabrikationsmåden
- de kompetente myndigheder/medlemsstaterne
- Det Europæiske Agentur for Lægemiddelvurdering/Udvalget for farmaceutiske specialiteter.

2.7. Som det fremgår af konklusionen i Kommissionens meddelelse om fællesskabsprocedurer for markedsføringstilladelser for lægemidler (EFT C 229 af 22.7.1998), optræder der fortsat divergerende fortolkninger hos de nationale myndigheder, en vis modvilje mod at stole på andre medlemsstaters videnskabelige evaluering samt langtrukne administrative procedurer på nationalt plan, som har medført, at man ikke har kunnet drage fuld nytte af de nye procedurer. ØSU håber, at Kommissionen i forbindelse med revisionen af registreringssystemet, der skal finde sted i år 2001, vil foretage de nødvendige ændringer af de gældende tekster. Dette arbejde lettes af den store og påskønnelsesværdige kodifikationsindsats, der nu ydes.

3. Særlige kommentarer

3.1. ØSU finder det hensigtsmæssigt at gøre Kommissionen opmærksom på, at der visse steder er fundet uoverensstemmelser, således at kodifikationsarbejdet kan forbedres yderligere.

3.2. Tilpasningen af betragtning nr. 14 har tilsyneladende givet det andet punktum en lidt anden mening end den oprindelige tekst.

3.3. I betragtning nr. 45 mangler der i den italienske version verbet »può« foran »incidere«.

3.4. I artikel 1, der er specielt vigtig, da den indeholder definitionerne på de anvendte termer, er der i flere punkter uoverensstemmelser mellem de forskellige sprogversioner. Der skal især nævnes stk. 11 (effet indésirable; adverse reaction; effetto collaterale negativo), 12, 13, 14 (samme problematik som i stk. 11), 17 (professionel habilité à cet effet; person qualified to make such a prescription; professionista autorizzato a prescrivere medicinali) og 26 (tout risque; all risks; un rischio: den italienske version er den mest pålidelige oversættelse af udgangsteksten).

3.4.1. Hele teksten er præget af en uoverensstemmelse, der skyldes, at man i den engelske version har erstattet termene »side effects« og »undesirable effects« med »adverse reactions«, der er den almindeligt benyttede betegnelse i dag, men at man ikke har fulgt dette eksempel i de øvrige sprogversioner.

3.5. I artikel 11, stk. 2, henvises der ikke eksplicit til den fælles internationale betegnelse, der anbefales af WHO, og som gjorde udgangsteksten teknisk set mere præcis.

3.6. I artikel 19, stk. 2, i den engelske version har man i modsætning til de øvrige sprogversioner ikke bevaret indskuddet »dets råvarer og om fornødent dets mellemproduktioner eller andre indholdsstoffer«.

3.7. I artikel 36, stk. 1, anvender den engelske version fejlagtigt ordet »products« i stedet for »procedure«.

3.8. Termen »repræsentant«, der anvendes i flere artikler (42, stk. 1; 46, litra d); 51, stk. 3, 5. linje; 80, litra a), bør erstattes af den teknisk set mere korrekte term »inspektør«.

3.9. Begrebet »person, der har tilladelse eller er autoriseret til at udlevere lægemidler til forbrugerne« (art. 82) går tabt i nogle af sprogversionerne (bl.a. den danske), idet man dér kun taler om »person, der har tilladelse ...«.

3.10. Den engelske term »guidelines« er ikke som normalt oversat til »linea guida« på italiensk, og i visse sprogversioner anvendes termer med betydningen »anvisninger/direktiver«, der kan føre til den misforståelse, at de kan pålægges ovenfra.

3.11. Der er en fejl i den engelske version af art. 85, idet der tales om uddeling af lægemidler »i reklameøjemed«, selvom der klart er tale om »i andre øjemed end reklameøjemed«.

3.12. I artikel 96, litra b), i den engelske version anvendes termen »prescribing agent«, medens det ville være bedre at anvende termen »prescriber« i overensstemmelse med udgangsteksten og gængs sprogbrug.

3.13. I artikel 103, litra a), anvender nogle af sprogversionerne termer, der ikke er helt dækkende for stillingsbetegnelsen »lægemiddelkonsulent«. Kommissionen opfordres til at sikre

sig, at de forskellige sprog anvender de forskellige medlemsstaters gængse betegnelse for denne stilling.

3.14. I artikel 112 anvender den engelske version formuleringen »person responsible for marketing a medicinal product« i stedet for »marketing authorization holder« som i udgangsteksten.

3.15. Den engelske version indeholder i bilag I, 2. del, pkt. D.1, tredje punktum, en trykfejl, idet der står »method or preparation« i stedet for »method of preparation«.

3.16. Den italienske version anvender i bilag I, 4. del, pkt. B.1.2, andet punktum, fortsat termen »procedure di attuazione« i stedet for »tecniche adottate« som i de andre ajourførte versioner.

3.17. I bilag I, 4. del, pkt. F.1, oversættes »behandlingen af kontrolgruppen« på italiensk ukorrekt til »controlle delle prove«. Kommissionen opfordres derfor til at sikre sig, at udtrykket gengives korrekt i alle sprogversionerne.

3.18. ØSU gør opmærksom på, at der i visse versioner er fejl i henvisningerne til andre artikler (f.eks. henvises der i den engelske version i art. 33 til art. 34 i stedet for 32, og i den italienske version henvises der i art. 55 til art. 55 i stedet for 54). Kommissionen opfordres derfor til at foretage en sproglig revision af hele teksten.

3.19. I nogle sprogversioner er »og/eller« gengivet med blot »eller« (f.eks. i art. 41, litra a); art. 59, litra a); art. 71, stk. 1, 3. led, og i art. 115 i den italienske version), hvorved der opstår risiko for en ændret betydning og en forkert omsætning i national lovgivning. Dette er bl.a. baggrunden for, at Kommissionen opfordres til at foretage en sproglig revision af hele teksten.

3.20. Endelig mangler der i artikel 12, stk. 3, en henvisning til direktiv 92/28/EØF.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens arbejdsdokument "Elektricitet fra vedvarende energikilder (VEK-E) og det indre marked for elektricitet"«

(1999/C 368/03)

Kommissionen besluttede den 16. april 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som udpegede Peter Morgan til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. oktober 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 107 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Det Økonomiske og Sociale Udvalg udtrykker tilfredshed med Kommissionens arbejdsdokument, fordi det er det første væsentlige initiativ efter udsendelsen af hvidbogen »Energi for fremtiden: Vedvarende energikilder«⁽¹⁾. (Det udtrykker tillige tilfredshed med, at Kommissionens arbejdsdokument »Energi for fremtiden: — Vedvarende energikilder (Kommissionens strategi- og handlingsplan) — Igangsætningskampagne« — SEK(1999) 504, er blevet offentliggjort).

1.2. Arbejdsdokumentet omhandler især harmonisering af det indre marked for elektricitet⁽²⁾. Der gives udtryk for bekymring, fordi det forhold at der findes flere forskellige støtteordninger side om side, sandsynligvis vil føre til handels- og konkurrenceforvridning. Den vedvarende energi vil på grund af Kyoto-forpligtelserne utvivlsomt få en større rolle i EU i de kommende år. Mulighederne for markedsforvridninger vil derfor vokse. De handels- og konkurrenceforvridende virkninger af de forskellige støtteordninger for vedvarende energi er ret begrænsede på nuværende tidspunkt, da EU's markedsandel af elektriciteten fra vedvarende energikilder er temmelig lille, men disse negative virkninger vil sandsynligvis blive betragtelig forøget i de kommende år.

1.3. Det er ØSU's mening, at denne bekymring med hensyn til harmonisering gælder på et liberaliseret energimarked. Der kan bedst gøres fremskridt i retning af EU's mål, hvis hver teknologi er genstand for en særskilt støtteordning.

2. Kommissionens indfaldsvinkel: basale scenarier

2.1. Fællesskabets og medlemsstaternes målsætninger, som anføres i dokumentet, er følgende:

— Etablering af et regelværk, der er (i) rationaliserings- og effektiviseringsfremmende (og dermed omkostningsreducerende og innovationsfremmende), (ii) langsigtet (dvs. ikke underlagt hyppige ændringer) og (iii) effektivt med hensyn til at sikre en kraftig vækst i produktionen af VEK-E.

— En gradvis og fremadskridende udvikling i retning af et sådant regelværk for at sikre, at de fremskridt, der er sket indtil dato med hensyn til at øge produktionen af VEK-E, ikke sættes over styr, og at de centrale miljømålsætninger opfyldes.

— En energisk indsats i hele Fællesskabet fra alle medlemsstater side for at øge de vedvarende energikilders gennemslag på alle EU-markeder og dermed øge stordriftsfordelene, specielt i fremstillingsfasen, og dermed reducere omkostningerne.

— En række foranstaltninger, som tager sigte på at lette adgangen for VEK-E til det indre marked for elektricitet. Sådanne foranstaltninger, som bør træffes af alle medlemsstater, bør f.eks. gå ud på at sikre, at reglerne vedrørende planlægning, administrative forhold og nettilslutning minimerer hindringerne på disse områder for vækst i produktionen af VEK-E i EU.

2.2. ØSU kan i vid udstrækning erklære sig enig i disse målsætninger. Det er vigtigt at råde over en stabil ramme. I dokumentet præsenteres der to scenarier for reglernes udvikling:

2.2.1. Scenario 1: Gradvis etablering af et indre marked gennem en løbende anvendelse af EU-traktatreglerne

Under dette scenario vil den enkelte medlemsstat frit fortsætte med at vælge det støttesystem, den finder bedst egnet på baggrund af dens særlige forhold; dog på betingelse af, at

(1) Energi for fremtiden: Vedvarende energikilder. Hvidbog vedrørende en strategi- og handlingsplan på fællesskabsplan, KOM(97) 599 endelig udg., EFT C 214 af 10.7.1998.

(2) Direktiv 96/92/EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet, EFT L 27 af 30.1.1997; jf. ØSU's udtalelse, EFT C 73 af 15.3.1993.

medlemsstaten løbende anvender EUtraktatreglerne, specielt reglerne vedrørende statsstøtte. Argumenterne for et sådant scenario er bl.a. følgende:

- De fysiske forhold, som danner basis for en styrkelse af VEK-E, er meget forskellige fra medlemsstat til medlemsstat. Det kan anses for passende at begrænse den proaktive etablering af et indre marked på dette område for at sikre, at den enkelte medlemsstat træffer de foranstaltninger, den finder bedst egnede i betragtning af medlemsstatens særlige situation.
- Som nævnt ovenfor, er et argument for et system med en fast afregningstarif, at systemet er egnet til at sikre en hurtig stigning i VEK-E-produktionen fra de meget lave niveauer, som kendetegner situationen i hovedparten af EU-medlemsstaterne.

2.2.2. Scenario 2: Proaktiv etablering af et indre marked gennem en fællesskabsforanstaltning

Under denne approach vil der blive vedtaget et basalt EU-retsgrundlag, sandsynligvis i form af et direktiv. Medlemsstaterne vil skulle sikre sig, at deres ordninger vedrørende direkte støtte til VEK-E efter en passende overgangsperiode er i overensstemmelse med en række grundlæggende krav, således at man får sikkerhed for, at de forskellige ordninger er tilstrækkeligt kompatible med hinanden og dermed tillader en reel samhandel og konkurrence.

2.3. ØSU er tilbøjelig til at foretrække scenario 2. ØSU's holdning er skitseret i afsnit 5.

3. ØSU's indfaldsvinkel: Fokus på teknologien

3.1. Vi påvirkes i høj grad af de store forskelle mellem de forskellige teknologier. ØSU mener, at der er grundlag for en særskilt ordning for hver enkelt form for vedvarende energiteknologi.

3.2. Der findes grundlæggende forskelle mellem medlemsstaterne med hensyn til omfanget af og mulighederne for at udnytte de forskellige teknologier. ØSU anser det for et prioriteret anliggende og finder det vigtigt, at medlemsstaterne nærmere vurderer omfanget af det potentiale, som de hver især har for at udnytte hver enkelt af disse teknologier.

3.3. I arbejdsdokumentet lægges hovedvægten på de forskellige regulerende mekanismer, som medlemsstaterne kan benytte til at fremme elfremstilling fra vedvarende energikilder

i fremtiden. Her kommer man imidlertid ikke ind på de omfattende juridiske, kulturelle og teknologiske ændringer, som er nødvendige for at konkretisere programmet. I sidste instans afhænger udviklingen af vedvarende energi af accepten heraf i samfundet som helhed — både Fællesskabet og planlæggerne. I denne henseende kan medlemsstaterne og EU-institutionerne spille en vigtig rolle med hensyn til koordinering af uddannelsesordninger, således at man er med til at hjælpe befolkningen til at foretage et velunderbygget valg mellem de miljømæssige virkninger på lokalt plan og andre planer, f.eks. den trussel, som global opvarmning udgør.

3.4. Mens ØSU således kan bakke op om målet om effektiv samhandel og konkurrence inden for rammerne af et EU-omspændende elektricitetsmarked, bør ethvert forslag om harmonisering behandles ud fra en vurdering af den pågældende teknologi.

3.5. Allerførst bør udviklingen af den nødvendige kapacitet til at fremstille el baseret på vedvarende energikilder fremmes for at opnå bæredygtighed. Sideløbende hermed bør reguleringen af hver enkelt teknologi harmoniseres, således at fordelene ved det store indre marked også opnås i praksis.

3.6. En yderligere afgørende faktor, som er specifik for hver enkelt teknologi, er F&U. Der kan opnås støtte under det femte rammeprogram⁽¹⁾, men denne bør målrettes, styres og formidles effektivt, afhængigt af den enkelte teknologiform.

3.7. For at opnå størst mulig effekt bør udviklingen af mange teknologier gå hånd i hånd med tilknyttede energispareordninger. Der bør tages hensyn hertil i reguleringsordningerne.

3.8. Hovedteknologier

Af en gennemgang af de vigtigste teknologier fremgår det, hvilke forskellige og specifikke udfordringer hver enkelt står over for, ligesom en sådan gennemgang viser, hvor nødvendigt det er med en delvis harmonisering af den måde, som disse udfordringer tackles på.

3.8.1. V i n d k r a f t

Lokal planlægningstilladelse er afgørende for udviklingen af vindmølleparker. De statslige, regionale og lokale regeringer bør strømline de processer, som er nødvendige for at tillade fremstilling af elektricitet fra vindkraft. Det er også nødvendigt at sikre opbakning fra miljølobbyen. Kontrakterne om netværkssammenkobling bør harmoniseres, hvilket også gælder bestemmelserne om forsyningsafbrydelser.

⁽¹⁾ »Femte FTU-rammeprogram (1998-2002) — Særprogrammer«; ØSU's udtalelse EFT C 407 af 28.12.1998, s. 123.

3.8.2. Biomasse

Det er blevet understreget flere gange, at medlemsstaterne og EU må tilpasse den fælles landbrugspolitik til elfremstilling af biomasse. På grund af den planlægning, som produktionen af visse afgrøder nødvendiggør, må der indgås konsekvente kontraktforhold mellem landmænd, elproducenter og elnetværkerne. Hvad skovbrugsprodukter angår, bør forvaltningen og tilrettelæggelsen af processerne udsættes for en nærmere granskning. Alt i alt er det vigtigt at bevare sunde og frugtbare landområder.

3.8.2.1. For at stimulere indførelsen af kombineret kraftvarmeproduktion på anlæg, som fremstiller varme og kraft fra vedvarende energikilder⁽¹⁾, bør der lægges vægt på at gøre det lettere at opnå planlægningsgodkendelse til industriel, bymæssig og delvis bymæssig udvikling.

3.8.3. Solenergi

Solenergi er inde i en konstant teknisk udvikling og udnyttelsen heraf afhænger af planlægning, bygningsregulativer og sammenhængen med programmer vedrørende energieffektivitet.

3.8.4. Mindre vandkraftværker

Kommissionens udelukkelse af vandkraftanlæg på over 10 MW kan få den uheldige virkning, at der sættes en stopper for nye vandkraftprojekter over 10 MW. Grænsen forekommer at være sat vilkårligt og kan forventes at medføre unødvendige forvriddninger på markedet. Eksempelvis kunne planlæggere tilskyndes til at opdele større projekter i enheder på under 10 MW for at opnå støtteberettigelse. Der kan blive behov for yderligere vandkraftværker, hvis EU's mål om en 12 procents gennemtrængning af energi fremstillet af vedvarende energikilder skal kunne nås. Større projekter vil næppe kunne undgå at rejse planlægnings- og miljøproblemer. Imidlertid bør finansieringen ikke omfatte mere end erstatning for ekstraudgifterne set i forhold til traditionelle ordninger.

3.9. *For hver enkelt teknologi bør der behandles en række særlige spørgsmål*

3.9.1. Planlægningsstilladelse

Hver enkelt teknologi involverer forskellige bekymringer og problemstillinger. EU bør tilskynde medlemsstaterne til at vedtage klare og autoritative rammer med tilhørende vejledning for samtlige involverede, det være sig udviklere, planlægningsmyndigheder eller tilsynsførende. En løsning kunne bestå i at fremme en national planlægningsordning, som stiller sig positivt til vedvarende energi ved at foretage en inddeling af områder, hvor vedvarende energikilder vil være relevante, og hvor nettilslutningen er mindre kostbar.

⁽¹⁾ Jf. tillige: En fællesskabsstrategi til fremme af kombineret kraftvarmeproduktion og til fjernelse af hindringerne for udvikling af den (KOM(97) 514 endelig udg.); ØSU's udtalelse, EFT C 157 af 25.5.1998.

3.9.2. Prisfastsættelse

Hver teknologi producerer el og/eller varme med forskellige omkostninger og involverer forskellige overvejelser, hvad støtte angår. Prisen på el fremstillet af vedvarende energikilder vil nemlig falde i et forskelligt tempo, alt efter hvilken vedvarende energiteknologi der er tale om.

3.9.3. Statsstøtte

Udviklingen af hver teknologi er blevet kraftigt støttet indtil nu. Der bliver behov for langt flere offentlige investeringer og mere offentlig styring, førend el fremstillet af vedvarende energikilder bliver fuldstændig konkurrencedygtig. For at fremme udviklingen af det indre elektricitetsmarked er det sandsynligt, at der bliver behov for en koordineret statsstøtteordning for hver teknologi.

3.9.4. Nettilslutning

Problemstillingen bliver forskellig for hver teknologi. De to hovedproblemstillinger vedrører de afstande, som tilslutningen skal foretages over (vindkraftanlæg er ofte placeret i fjertliggende områder) og muligheden for, at forsyningen (af eksempelvis vindkraft) kan blive afbrudt. Inputtets omfang kan være stærkt forskelligt, f.eks. mellem vandkraftelektricitet og mindre solenergianlæg. ØSU støtter en åben og gennemsigtig metodologi for tilslutning til nettet og standardtilslutningsregler for vedvarende energikilder.

3.9.5. Tidsfrister

Inden et projekt er klart til udnyttelse og inden der opnås et økonomisk afkast, kan der opstå en lang række forskellige kontraktmæssige spørgsmål, som er specifikke for hver enkelt teknologi.

4. Fremtidige problemstillinger

4.1. Privalternativer

4.1.1. Definitioner

I Kommissionens dokument søger man at definere elektricitet fra vedvarende energikilder på en sådan måde, at kun de producenter af vedvarende energi, som har behov for støtte, også i praksis opnår denne. ØSU ønsker at fremme begrebet vedvarende energikilder som led i et generelt fremstød i retning af bæredygtighed. Følgelig bør definitionen på vedvarende energikilder omfatte samtlige former for varme og kraft fremstillet af vedvarende energi, mens en finansiel støtteordning, som kun finder anvendelse på el fremstillet af vedvarende energi, bør udformes således, at der kun ydes støtte, hvor der er behov herfor. Dette opnås, når hver enkelt teknologi har sin egen ordning.

4.1.2. Støtte/prisfastsættelse

Brugen af garanterede prisstøtte- og aftagningsforpligtelser til faste priser i nogle lande har resulteret i en lang række projekter for vedvarende energi og har støttet produktleverandører, men med relativt høje udgifter til følge. Specielt målet om degressive udgifter fremmes ikke altid optimalt på grund af prisstøtten. Kommissionen har påvist, at denne indfaldsvinkel ikke altid tilskynder til effektivitet og langsigtet bæredygtighed. Der består en tendens til, at der opstartes færre projekter, når støtten fjernes.

4.1.3. Grønne priser

Muligheden for grønne priser er forenelig med et konkurrencebaseret marked; herved undgås forvriddning baseret på støtte; grønne priser øger kundernes bevidsthed om deres indirekte miljømæssige påvirkning; konkurrencedygtige priser giver en sikkerhed for, at der opnås effektivitetsgevinster. Imidlertid kan det være vanskeligt at opnå forbrugernes accept af grønne priser.

4.1.4. Vedvarende energi-attester

Hvis der skal opereres med støtte eller fritagelse for energifgifter, er det væsentligt, at der findes en eller anden form for kontrolordning, herunder attester. Dette vil også sætte medlemsstaterne og EU i stand til at føre nøjere kontrol med den mængde elektricitet, som fremstilles af vedvarende energi, og samtidig indføre en mekanisme, som i fremtiden eventuelt kan resultere i handel med el.

4.1.4.1. En attesteringsordning koblet sammen med en kvote for vedvarende energi vil kunne forøge den internationale samhandel med vedvarende energikilder og tilvejebringe ensartede vilkår; den vil tilskynde til opførelse af projekter på de mest fordelagtige steder og muliggøre større fleksibilitet med hensyn til målenes opfyldelse. En sådan ordning vil kræve en del regulering og central registrering; investeringsrisiciene for projektudviklere vil muligvis komme til at ligge højere.

4.1.5. Licitationsordninger, f.eks. »Non Fossil Fuel Obligation« i Storbritannien

Disse ordninger tilskynder til effektivitet, øver et nedadrettet pres på priserne og fører til markedskonvergens. Samlede licitationsbud muliggør støtte til en række forskellige teknologier (se 3.9.2 ovenfor). Langfristede (men nærmere fastlagte) kontrakter sætter udviklerne i stand til at forhandle om rentesatser med pengeinstitutter, som stadigvæk er uvante med sådanne nye teknologier (der opfattes som finansielt risikable). Imidlertid er godtageelse af tilbud ikke ensbetydende med, at projekterne opnår planlægningsstilladelse (se 3.9.1 ovenfor); beslutninger om nettilslutning kompliceres af denne usikkerhed (se 3.9.3 ovenfor).

4.2. Gennemførelseskriterier

På baggrund af ovenstående analyse foreslår ØSU følgende kriterier som grundlag for en endelig EU-ordning, som skal indføres etapevis:

4.2.1. Intern konkurrence

For at opnå omkostningseffektivitet bør der være en eller anden form for intern konkurrence blandt producenter af vedvarende energi.

4.2.2. Omkostningsmæssig konkurrenceevne

Enhver støtte til en teknologi bør reduceres hen ad vejen, så teknologien gøres konkurrencedygtig i henseende til dens omkostninger. En licitationsordning vil automatisk medføre dette, eller der kan eventuelt benyttes passende regler inden for andre ordninger.

4.2.2.1. Udgifterne ved støtte til vedvarende energikilder bør sammenlignes med udgifterne ved støtte til andre ordninger til nedbringelse af CO₂-emissionerne. Støtten til vedvarende energi bør ikke gå helt over gevind.

4.2.3. Tidsfrister for projektf finansiering

Dette bidrager til fortsat forbedring af teknologierne og til, at ressourcerne koncentrerer sig om lovende teknologier. Heller ikke for individuelle projekters vedkommende bør finansieringen omfatte mere end støtte til ekstraudgifterne set i forhold til traditionelle anlæg.

4.2.4. Fokus på de mest lovende teknologier

Ordningen bør sætte fokus på de vedvarende teknologier, som især forventes at blive konkurrencedygtige i forhold til traditionelle energikilder på kort eller mellemlang sigt. Langsigtede alternativer bør indgå i det femte forskningsrammeprogram.

4.2.5. Åben adgang

For at opnå størst mulig gennemtrængning bør ingen potentielle investorer og/eller operatører udelukkes fra støtteordningerne. Brugere af kommerciel og industriel energi, herunder især intensive energibrugere, bør tilskyndes til at investere i vedvarende energisystemer for at dække deres egne kraft-, varme-, køle- og airconditioneringsbehov.

4.2.6. Et minimum af bureaukrati

For at forebygge spild af disponible finansieringsmidler bør støtteordningerne være ubureaukratiske og gennemsigtige.

4.2.7. Spørgsmål vedrørende nettilslutning og -forstærkning

Der består et indlysende behov for en harmoniseret, åben og gennemsigtig metode for tilslutning til net og standardtilslutningsregler for vedvarende energi. Som hovedprincip bør de regler for netadgang, som gælder for vedvarende energikilder, være de samme som dem, der gælder for andre energiformer. Producenter af vedvarende energi bør ikke fritages for betaling for de nettjenester, som de modtager. Eksempelvis bør tilslutning ikke støttes af hverken andre netbrugere eller af netoperatørene selv. I stedet bør de reelle omkostninger indgå i de samlede projektudgifter, som der ydes støtte til. Netoperatørene bør have mulighed for at genvinde de påløbne ekstraudgifter, f.eks. administrationsudgifter, netundersøgelser og forstærkning.

5. Konklusion

5.1. I Kommissionens arbejdsdokument stilles følgende to spørgsmål i konklusionerne:

- Spørgsmålet om, hvorvidt en fællesskabsforanstaltning i form af et direktiv eller et andet initiativ er nødvendig for at opfylde EU's målsætninger på dette område.
- Hvilken approach der i bekræftende fald bør anlægges.

5.2. ØSU's svar på det generelle spørgsmål om den relevante ordning indgår i de to scenarier, som beskrives i afsnit 2.

- Hvad scenario 1 angår, går ØSU ind for at fremme den gradvise etablering af et indre marked. Dette vil imidlertid næppe kunne gennemføres, medmindre der udformes en markedsomspændende ordning for hver enkelt teknologi.
- Følgelig er der behov for en version af scenario 2. Der er grund til at arbejde på proaktiv etablering af en række særskilte teknologistøtteordninger. Dette vil sætte skub i

det indre marked for hver enkelt teknologi, forudsat teknologiernes relative modenhed er blevet påvist (se punkt 4.2.4).

5.3. Uanset hvilket middel Kommissionen vælger til at nå målene i scenario 2, vil dette i sig selv ikke være nok til at nå EU's mål om en 12 % gennemtrængning for vedvarende energi i år 2010. For at kunne opnå dette er den indsats, som beskrives i punkt 5.4, 5.5 og 5.6, også nødvendig.

5.4. Der er stadig behov for en grundlæggende vurdering af, hvorledes 12 %-målet for år 2010 kan nås for hver enkelt teknologi i EU som helhed.

5.5. EU-medlemsstaterne og forsyningsindustriene bør forpligte sig til at nå dette mål og bør afgive tilsagn om, hvorledes det skal gøres, f.eks.:

- Medlemsstaterne og Kommissionen bør sætte ind via den fælles landbrugspolitik.
- Medlemsstaterne bør indføre planlægningsregulativer og processer, som svarer til omfanget af den teknologiske gennemtrængning, som der stiles imod.
- EU og forsyningsindustrien bør lede finansieringen af det 5. rammeprogram i retning af udviklingsprioriteter, som identificeres af medlemsstaterne og af teknologiforpligtelserne.
- Medlemsstaterne og Kommissionen bør opstille kontrakt- og prisrammer med det sigte at fremme et indre marked for hver enkelt teknologi.
- EU og forsyningsindustrien bør opstille tekniske normer for hver enkelt teknologi, således at det indre marked kan udvikles.
- Væsentlige drivkræfter bag efterspørgslen og accepten af varme og kraft fremstillet ved brug af vedvarende energikilder vil blive en oplysningsindsats fra medlemsstaterne side samt informationsformidling.

5.6. Sideløbende med alle kommentarerne ovenfor bør EU og medlemsstaterne omformulere byggeregulativer for at opfylde energieffektivitetsmålene og tilskynde til kombineret kraftvarmeproduktion, solenergi og fotovoltaiske teknologier.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om energieffektivitetskrav for ballaster til lysstofbelysning«

(1999/C 368/04)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 8. oktober 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 175 og 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til ØSU's Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som udpegede Giannino Bernabei til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. oktober 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 103 stemmer for og 1 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Kommissionens forslag indgår i strategien til forbedring af ydeevnen af eludstyr bestemt til endeligt forbrug. Sigtet er at opfylde energipolitikens mål om forsyningssikkerhed, konkurrenceevne og miljøbeskyttelse.

1.2. Initiativet følger samme indfaldsvinkel som ved fastsættelsen af mindstekrav til energieffektiviteten i form af direktiver, eksempelvis 1992-direktivet om varmvandskedler til husholdningsbrug og 1996-direktivet om køleskabe til husholdningsbrug samt frivillige aftaler som f.eks. dem om fjernsynsapparater, videobåndoptagere og vaskemaskiner, som ØSU tidligere har afgivet udtalelse om⁽¹⁾.

1.3. Kommissionen finder det væsentligt med mindstekrav til forbedring af effektiviteten af ballaster til lysstofbelysning og har undersøgt enhver mulighed for at nå til en forhandlingsbaseret aftale med erhvervet angående gradvis ophør med brug af ballaster med ringe ydeevne, men de europæiske fabrikanter er bange for, at den markedsandel, som de opgiver, øjeblikkeligt vil blive overtaget af importvarer. Der er derfor behov for en harmonisering af mindstekravene for alle produkter, som findes på det europæiske marked, idet man herigennem vil kunne undgå handelshindringer.

1.4. Desuden er alle generelt enige om det nødvendige i at overholde målene fra Kyoto-konferencen om nedbringelse af drivhusgasemissioner. For EU's vedkommende indebærer disse mål en nedbringelse af emissionerne med 8 % i perioden 1990-2010. Angående dette punkt påpeger Kommissionen, at der kan opnås et betydeligt positivt bidrag ved at indføre de foreslåede mindstekrav til effektiviteten af ballaster til lysstofbelysning, selv om »virkningen af krav til elforbruget først vil vise sig på længere sigt« (under 5 % af et samlet forbrug, der forventes at ligge på ca. 111 TWh/år i år 2010).

1.5. Kommissionen anser det derfor for nødvendigt at fremme apparater med ringe energitab. I Den Europæiske Sæmmenslutning af Belysningsfabrikanter, CELMA's klassifikationsordning, der omfatter 47 klasser og 4 typer, svarer disse apparater til type A og B; type D vil gradvis blive fjernet fra markedet i en første etårig etape, mens der for fjernelsen i en anden etape af type C opereres med en overgangsperiode på 4 år.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU har flere gange⁽²⁾ — senest i udtalelsen om meddelelsen om »Energieffektivitet i Det Europæiske Fællesskab — en strategi for rationel energianvendelse« — understreget betydningen af frivillige, forhandlingsbaserede aftaler og udtalt, at der »bør anlægges en positiv indfaldsvinkel og at man bør belønne de fabrikanter, som lægger vægt på udstyr med et lavt energiforbrug og på udstyr med bestanddele, der kan genbruges«. Allerede i udtalelsen om direktivet om køleskabe opfordrede ØSU Kommissionen til at fremme en aktiv medinddragelse af industrien og forbrugerne i resultatevalueringen og evt. udarbejdelsen af en anden række normer for energiydeevnen.

2.2. ØSU er enig i direktivforslagets formål og ånd, men havde dog på baggrund af sagens kompleksitet foretrukket, at spørgsmålet var blevet løst gennem frivillige brancheaftaler.

2.3. Kommissionen anfører selv, at der foregår omfattende import; ballaster, der udføres som selvstændige enheder eller som komponenter i belysningsudstyr, omfattes ikke af direktivet, endvidere kan der muligvis samtidig forekomme CE-mærkning, som beror på andre direktiver. Af disse årsager

⁽¹⁾ EFT C 155 af 21.6.1995 s. 18; EFT C 102 af 18.4.1991, s. 46.

⁽²⁾ KOM(1998) 246 endelig udg. — Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om energieffektivitet i Det Europæiske Fællesskab — en strategi for rationel energianvendelse«, EFT C 407 af 28.12.1998. Jf. tillige ØSU's initiativudtalelse om »Politikker for rationel energiyndnyttelse i Den Europæiske Union og i ansøgerlandene«, EFT C 407 af 28.12.1998.

understreger ØSU kraftigt, at det er nødvendigt med effektiv markedskontrol samt passende tilsyns- og garantiordninger i hver enkelt medlemsstat, således at de europæiske producenter øjeblikkeligt og inden for bestemte frister beskyttes mod illoyal konkurrence og handel med ulovlige ballaster.

2.4. ØSU anser disse overgangsperioder for et minimum for tilpasning og omstilling af produktionen samt for den omlægning af udgifterne til nye teknologier, forskning og medarbejderuddannelse, som vil blive nødvendig. Disse udgifter vil få negative følger for virksomhedernes konkurrenceevne, da det skorter på passende EU-instrumenter til finansiel støtte, uddannelse og oplysning såvel for denne som for alle de sektorer, der berøres af planerne om at forbedre energieffektiviteten.

2.5. ØSU er helt enig i, at det er nødvendigt at fastsætte præcise krav til energieffektiviteten, således at der efter reglerne i standardiseringspolitikken »nye metode« opereres med retsgyldige forpligtelser i medlemsstaternes lovgivning. ØSU kan også godkende proceduren for overensstemmelsesvurdering, som er baseret på intern fabrikationskontrol, således at man undgår at ty til obligatorisk typeoverensstemmelsesvurdering udført af eksterne »bemyndigede organer«.

2.6. Sideløbende med de store krav, som stilles til de berørte produktionssektorer med hensyn til sikring af høje sikkerheds- og kvalitetsnormer samt brug af stadig mere avancerede teknologier, uden at man dog af den grund udelukker andre teknologiformer, bør der efter ØSU's mening sættes ind med mere omfattende og synlige ledsagetiltag — i lighed med det amerikanske Green Lights Program — vedrørende bevidstgørelse og formidling. Der bør ydes støtte til innovative teknologier (BAT — Best Available Technology) og gennemføres oplysnings- og uddannelseskampagner. Fællesskabet bør sørge for, at dette engagement kommer tydeligere til udtryk i nøgleaktionerne inden for EU's 5. FTUD-rammeprogram. Disse lovfæstede mål bør også optages i andre efterspørgselsorienterede strategier, såsom bygningsregulativer, licitationer, miljøkonsekvensanalyser forud for udstedelse af tilladelser, i EU's fremmeindsats på det globale marked samt i en kraftig indsats med det sigte at gøre vore europæiske standarder til internationale normer.

3. Problemstillingens eksterne dimensioner og forholdet til ansøgerlandene

3.1. I USA er mindstekravene til lysstofbelysningens energieffektivitet nedfældet i Energy Policy Act af 24. oktober 1992, som i løbet af en treårig periode har ført til, at tre lysstofrør (F40, F96, F96/HO), der ikke opfyldte forbundsstatens krav til LPW-værdier (Lumens pr. Watt) eller CRI-værdier (Solar rendering index), er forsvundet fra markedet.

3.1.1. Siden november 1995 har de amerikanske producenter ikke haft lov til at fremstille, importere eller sælge lysstofbelysning, der ikke opfylder forbundsstatens lovgivning. Og de tilskyndes til at arbejde for, at disse normer vedtages på udenlandske markeder, især i Latinamerika og Asien.

3.1.2. Samtidig søsatte Det Amerikanske Miljøbeskyttelsesagentur (EPA) sidst i 1990 et støtteprogram, Green Lights Program, som på frivilligt grundlag samlede store elforbrugere, el-virksomheder, el-distributionselskaber samt producenter og forhandlere af lysstofbelysning for at få opstillet tidsplaner for fastlæggelse af energieffektivitetskrav til lysstofbelysning samt sikre bistand til oplysningskampagner og andre fremmetiltag. Som følge af en kraftig vækst i markedet er udgifterne til de forskellige komponenter faldet stærkt, og prisen på elektroniske ballaster er faldet med over halvdelen i løbet af fem år.

3.1.3. Endelig kan det anføres, at miljøbeskyttelsesagenturet EPA den 28. juni 1999 satte ind med et nyt tiltag til bedre beskyttelse af befolkningens sundhed og miljøet mod kvik-sølvforurening, idet forbrugerne opfordres til at sørge for genbrug ved frivilligt at aflevere lysstofrør og andre almindeligt udbredte produkter, som indeholder giftige stoffer, således at disse ikke ender på lossepladser og i forbrændingsanlæg.

3.1.4. Efter ØSU's mening bør der i stil med EPA's Green Lights Program også snarest vedtages et europæisk program, som for tiden stadig er til behandling i Det Fælles Forskningscenter. Thi det er vigtigt at indføre en konsekvent global ramme, hvor der ydes støtte til miljøsikkerheden i forbindelse med oparbejdning af giftige stoffer, herunder ikke mindst det kviksølv som forekommer i lysstofrør. Målet skal være at fremme energieffektiviteten og miljøbeskyttelsen og samtidig støtte den europæiske produktions konkurrenceevne.

3.2. ØSU finder det ligeledes vigtigt, at der tages hensyn til direktivforslagets eksterne dimension, især for ansøgerlandene, som netop er ved at forberede sig på at gennemføre det indre markeds tekniske regler, og hvis belysningsudstyrindustri er veludviklet, omend effektiviteten er stærkt begrænset. Der bør sættes ind med teknologioverførsel, anvendelse af de midler, som er afsat til førtiltrædelsesfasen og PHARE, udvidelse af SAVE II-programmet samt ledelsesmæssig bistand og oplysning om de foreslåede energieffektivitetsforanstaltninger.

3.3. Der bør indføres tilsvarende fremmetiltag i samarbejds- og støtteprogrammerne til gavn for det euromediterrane område, Mercosur og Latinamerika samt i samarbejdsinstrumenterne for AVS og initiativerne vedrørende Asien.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Anvendelsesområde

4.1.1. Da ballasten ikke sættes i funktion alene, men via belysningsudstyret, finder ØSU det vigtigt at tydeliggøre, om og i hvilken udstrækning de grænser og forpligtelser, som gælder for ballasten og dennes producent, overføres til det belysningsudstyr, som ballasten er monteret på. Dette er nødvendigt af hensyn til korrekt overvågning af markedet, og har eksempelvis betydning for kontrollen med belysningsudstyr, der importeres til EU.

4.1.2. På grund af uoverensstemmelser mellem forslaget forskellige sprogversioner er det nødvendigt at tage udgangspunkt i den engelske udgave med hensyn til artikel 1, stk. 1: udtrykket »to be exported« svarer helt til kravene i belysningsudstyrets produktionsforløb. Samme udtryk bør tillige benyttes i artikel 3, stk. c, af hensyn til ensartetheden og konsekvensen.

4.1.3. Undtagelsen fra anvendelsesområdet bør efter ØSU's mening gælde både for den ballast, som udføres direkte, og for ballast, som sælges til en producent af belysningsudstyr med henblik på eksport.

4.1.4. Den undtagelse fra anvendelsesområdet, som er nedfældet i artikel 1, stk. 2, bør gælde med forbehold af bestemmelserne i artikel 3, stk. c (angivelse af vare bestemt til eksport).

4.2. CE-mærkning og overensstemmelsesvurdering

4.2.1. ØSU finder det vigtigt at tydeliggøre gennemførelsesreglerne vedrørende CE-mærkning, jf. artikel 3, 5 og 6, med hensyn til følgende:

- efterlevelse af direktiverne efter »den nye metode« med hensyn til ballaster og belysningsapparater, som indeholder ballasten;
- harmonisering med de regler om overensstemmelseserklæring, som allerede gælder for de øvrige direktiver, der omhandler ballaster (direktivet om elektromagnetisk kompatibilitet 89/336/EØF og 93/68/EØF) og belysningsudstyr (lavspændingsdirektivet 73/23/EØF og 93/68/EØF og direktivet om elektromagnetisk kompatibilitet 89/336/EØF og 93/68/EØF).

4.3. Gennemførelsesfrister

4.3.1. På baggrund af erfaringerne med gennemførelsen af de foregående direktiver efter »den nye metode« anser ØSU det

for at være af allerstørste betydning, at overgangen fra den nuværende ordning til den nye ordning foregår så ensartet som muligt i hele EU samt forløber gradvist.

4.3.2. I særdeleshed understreger ØSU, at man bør:

- forlænge fristen for medlemsstaternes efterlevelse af direktivet fra 12 til 18 måneder (art. 8, stk. 1);
- ændre fristen for forbud mod markedsføring tilsvarende (art. 8, stk. 1, andet afsnit);
- indføre en ekstra frist på 12 måneder for forbuddet mod ibrugtagning (art. 2, stk. 1) for at gøre det muligt at få afsat distributionsleddets og producenternes lagre af belysningsudstyr, som indeholder de ballaster, der er genstand for direktivet;
- indføre en tilsvarende ekstra frist på 12 måneder for at muliggøre lagrenes afsætning ved ikrafttrædelsen af direktivets anden etape (artikel 9, stk. 1).

4.4. Overvågning og ændring

4.4.1. ØSU understreger, at forbrugerne og producenterne lægger stor vægt på, at der ved direktivets omsættelse i national lovgivning gives reelle garantier for, at markedsovervågningen foregår rettidigt og effektivt i hele EU.

4.4.2. ØSU mener nemlig, at mangelen på markedskontrolmekanismer kan blive til stor skade for sektoren i løbet af relativt kort tid (nogle få måneder), både hvad produktionen og beskæftigelsen angår.

4.5. Støtteforanstaltninger

4.5.1. ØSU mener, at der i forslaget »betragtninger« bør tilføjes et nyt punkt 20 omhandlende muligheden for, at der ud over strukturindgreb og EIB-støtte samt relevante FTU- og energiprogrammer også sættes ind med støtte- og fremme-foranstaltninger for hele den sektor, som berøres af teknologiske innovationer og omstruktureringer, således at denne sættes i stand til at tilpasse sig de nye EU-regler for energieffektiviteten.

5. Afsluttende bemærkninger

5.1. ØSU retter følgende afsluttende henstillinger til Kommissionen, Parlamentet og Rådet:

- ØSU er nok enig i direktivforslagets sigte og ånd, men vurderer, at det ville have været at foretrække, om man var nået frem til en frivillig aftale på baggrund af den komplekse, indbyrdes sammenhæng mellem de forskellige foreslåede bestemmelser og direktiverne efter »den nye metode«, som gælder for den pågældende sektor;

- da der eksporteres store mængder ballaster som selvstændige enheder eller som komponenter i belysningsudstyr, bør man sørge for i passende grad at forlige målsætningerne om energieffektivitet, beskæftigelse, international konkurrenceevne og miljøbeskyttelse;
- da der foreligger mulighed for, at der vil blive indført en tredje etape i forbedringen af energieffektiviteten, er det nødvendigt at tilvejebringe en sammenhængende ramme for udvikling af en integreret produktpolitik (IPP: energieffektivitet, forvaltning i produktets slutfase, brug af potentielt farlige stoffer, forbrugerbeskyttelse);
- i fastlæggelsen af selve reglerne er det nødvendigt at tydeliggøre anvendelsesområdet med hensyn til, om de forpligtelser, som gælder for ballasten, også overføres til det belysningsudstyr, som ballasten indgår i. Endvidere bør man tydeliggøre samordningen med de relevante direktiver, som omhandler brug af CE-mærkning. Endelig bør man omformulere fristerne for omsættelse og gennemførelse, så dette foregår ensartet og gradvist;
- den betydelige indsats, som kræves af de berørte produktionssektorer, bør modsvares af konsekvente, synlige initiativer med hensyn til bevidstgørelse, oplysning og uddannelse samt indlemmelse af de relevante energifremmemålsætninger i forskellige interne politikker (offentlige udbud, bygningsregulativer osv.) samt eksterne politikker (udvidelsesforhandlinger, samarbejde med og bistand til Middelhavsområdet, Mercosur, Latinamerika, AVS og Asien).

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om ændring af beslutning 91/666/EØF om oprettelse af EF-beredskabslagre af mund- og klovsygevacciner«

(1999/C 368/05)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 8. september 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 37 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede John Donnelly til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 28. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 105 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Resumé af Kommissionens forslag

1.1. Fællesskabsforanstaltningerne til bekæmpelse af mund- og klovsyge indebærer, at der gennemføres nødvaccinationer, hvis sygdommen breder sig.

1.2. Ved beslutning 91/666/EØF⁽¹⁾ oprettede Rådet EF-beredskabslagre af mund- og klovsygevacciner og udpegede antigenbanker i fire forskellige medlemsstater. I mellemtiden har to af de fire antigenbanker opsagt deres forpligtelse til at yde EF denne service⁽²⁾.

1.3. Endvidere kan der opstå behov for, måske med kort varsel og under alle omstændigheder uden unødigt forsinkelse, at flytte beredskabslagrene af antigener til egnede virksomheder i Fællesskabet. For straks at kunne imødekomme behovet for at uddele eller omlagre EF-beredskabslagre af mund- og klovsygeantigener til oplagring på forskellige steder foreslås

⁽¹⁾ EFT L 368 af 31.12.1991, s. 21-25.

⁽²⁾ The Institute for Animal Health (Pirbright, Storbritannien) og Bayer AG (Køln, Tyskland).

en ændring af ovennævnte beslutning. Leddene vedrørende udpegelsen af de to institutioner udgår og erstattes af et led vedrørende Kommissionens udpegelse af enhver anden virksomhed efter samråd med Den Stående Veterinærkomité (proceduren i beslutningens artikel 10).

2. Vurdering af forslaget

2.1. Det er særdeles vigtigt at beskytte den europæiske kvægbestands sundhedsstatus. Der er klart et behov for et nyt retsgrundlag som foreslået af Kommissionen, der gør det muligt at handle hurtigere og mere effektivt for at bekæmpe mund- og klovsyge.

2.2. Den kendsgerning, at mund- og klovsygen er en alvorlig sygdom, som også er udbredt i nabolande såsom Tyrkiet og visse lande i Nordafrika, kan gøre det nødvendigt at handle omgående og oprette faciliteter til uddeling eller oplagring af EF-beredskabslagre af mund- og klovsygeantigener. ØSU støtter derfor Kommissionens forslag, som indebærer anvendelse af Den Stående Veterinærkomité's procedurer ved udpegelsen af EF-beredskabslagre af antigener.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om ordningen for Den Europæiske Unions egne indtægter«

(1999/C 368/06)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 3. august 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Vasco Cal til ordfører uden studiegruppe. Sektionen vedtog sin udtalelse den 29. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 109 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om ordningen for Den Europæiske Unions egne indtægter, der blev fremlagt i juli måned 1999, skal ses på baggrund af Det Europæiske Råds beslutninger på topmødet i Berlin den 24. og 25. marts vedrørende finansieringen af EU for tidsrummet 2000-2006.

1.1. De vigtigste beslutninger, Det Europæiske Råd traf med hensyn til egne indtægter, var:

- den nuværende maksimale indkrævningsssats på 1 % for momsindtægterne skal reduceres til 0,75 % i 2002 og i 2003 og til 0,5 % fra 2004 og frem;
- den procentandel af de såkaldte »traditionelle egne indtægter«, som medlemsstaterne tilbageholder til dækning af opkrævningsomkostningerne, forhøjes fra de nuværende 10 % til 25 % med virkning fra 2001;
- der foretages tekniske tilpasninger af korrektionen af budgetuligevægte til fordel for Det Forenede Kongerige (for at tage højde for beslutningerne på Det Europæiske Råd i Berlin og de fremtidige omkostninger ved EU's udvidelse);
- de andre medlemsstaters finansiering af Det Forenede Kongeriges budgetkompensation ændres ved, at Østrigs, Tysklands, Nederlandenes og Sveriges finansieringsandel nedsættes til 25 % af deres normale andel;
- Kommissionen opfordres til at tage ordningen med egne indtægter og dens funktionsmåde op til fornyet vurdering inden 1. januar 2006, herunder undersøge virkningerne af EU's udvidelse, bidragskorrektionen for Det Forenede Kongerige og den bidragsnedsættelse, som de fire førnævnte medlemsstater indrømmes i forbindelse med finansieringen af den britiske rabat, samt spørgsmålet om skabelse af nye autonome egne indtægter for EU.

2. ØSU havde lejlighed til at behandle samme problemstillinger i en initiativudtalelse med titlen »Finansiering af Den Europæiske Union«⁽¹⁾, som det afgav på plenarforsamlingen den 24. og 25. marts 1999 med adresse til Det Europæiske Råd, der holdt møde samtidig. I udtalelsen erkendte ØSU vanskelighederne ved at vedtage nogle af de forslag, der var til diskussion, såsom skabelse af nye egne indtægter. Det stillede sig positivt til nogle af de foranstaltninger, som skulle vedtages

af Det Europæiske Råd, og som nu indgår i det foreliggende forslag til Rådets afgørelse; det drejer sig navnlig om: mere udbredt anvendelse af BNI-indtægten, sænkning af den maksimale indkrævningsssats for momsindtægterne, forhøjelse af den procentdel af provenuet, som tilbageholdes til dækning af opkrævningsomkostninger, samt hensyntagen til omkostningerne ved EU-udvidelsen i Det Forenede Kongeriges bidragskorrektion.

2.1. På baggrund af, at omkostningerne ved EU's udvidelse og tidsplanen for tiltrædelsen endnu ikke kan forudses med rimelig sikkerhed, gjorde ØSU i sin udtalelse om »Finansiering af Den Europæiske Union« gældende, at det vil være nødvendigt at tage hele problemstillingen omkring de egne indtægter, herunder budgetuligevægtene for visse medlemsstater, op til fornyet vurdering inden 2006. ØSU glæder sig derfor over, at Kommissionen og Det Europæiske Råd er blevet anmodet om at underkaste ordningen for egne indtægter og dens funktionsmåde en revision.

2.2. En gennemgang af de aktuelle budgetuligevægte og et skøn over de udgifter, EU-udvidelsen vil medføre på de forskellige budgetområder, peger klart på behovet for en sådan revision, eftersom udvidelsens budgetmæssige følgevirkninger »i alvorlig grad undervurderes«.

2.3. Det grundlæggende spørgsmål, der rejses i nævnte udtalelse, rækker imidlertid langt videre. Positive ad hoc-foranstaltninger er ikke tilstrækkelige til at sikre en »rimelig, gennemsigtig, omkostningseffektiv og enkel« ordning for egne indtægter, som er Det Europæiske Råds ønske. Fra 2005/2006 — hvor de første tiltrædelser finder sted — vil den nye situation, som udvidelsen skaber, stille krav om »en overordnet reguleringsmekanisme, der fastsætter en ramme for den nye ordning for egne indtægter, hvorefter der skal være et direkte forhold mellem national velstand — målt som BNI pr. capita — og nettobudgetbalance i den enkelte medlemsstat. Man skal følgelig sikre et samlet niveau for egne indtægter, der tillader EU at udfylde og udbygge sin rolle«.

2.3.1. Den kurve, som repræsenterer den grafiske afbildning af denne mekanisme, må ikke overskride de grænser, der fastsættes, for at budgetbalancerne overholdes.

(1) EFT C 138 af 18.5.1999.

Det direkte forhold mellem de to variabler bør ikke udtrykkes som en linje, men som et skraveret område omkring denne linje, således at korrektionsmekanismen udløses, når nettosituationen i en medlemsstat ligger uden for det skraverede område og afviger betydeligt fra nettosituationen i andre medlemsstater med samme velstandsniveau. Forholdet mellem budgetuligevægt målt i forhold til BNI pr. capita og operationelle budgetmæssige ligevægte kræver en model, som tager højde for variationerne i budgetbidragene fra år til år. Idémæssigt bør den aftalte mekanisme omfatte en udsvingsmargen, som ville være acceptabel, når den ses som et gennemsnit over mere end et år. Udsvingsmarginen bør være så bred, at den sikrer en bedre balance mellem hensynet til stabiliteten og forudsigeligheden i indtægtsniveauet og hensynet til de korrektioner, der skal foretages på budgetbalancerne, når de falder uden for den

accepterede udsvingsmargen. På den måde vil man undgå generelle korrektioner hvert år.

2.4. ØSU finder, at der, inden Kommissionen senest den 1. januar 2006 aflægger rapport om, »hvordan ordningen med egne indtægter fungerer, og specielt om udvidelsens virkninger på finansieringen af budgettet« (se forslaget til Rådets afgørelse, artikel 9), bør være en bred debat i alle EU-institutionerne og i medlemsstaterne om Den Europæiske Unions finansielle selvbestemmelse, om det relative fald i de traditionelle egne indtægter og om spørgsmålet om et niveau for egne indtægter, der er tilstrækkeligt til, at Den Europæiske Union kan fastholde og udbygge sin rolle. En sådan forudgående debat vil kunne sikre en bred konsensus, som vil gøre det lettere for Europa-Kommissionen at fremlægge konkrete forslag.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer (Sjette særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF)«

(1999/C 368/07)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 17. maj 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Thomas ETTY til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 97 stemmer for, 1 stemme imod og 2 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. ØSU er generelt enig med Kommissionen i, at det er vigtigt at gøre fællesskabslovgivningen enklere og klarere, uden at antaste beskyttelsesniveauet. Det er i hvert fald tiltrængt i forbindelse med lovgivningen om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, hvor nogle af de eksisterende instrumenter har fået en meget kompliceret struktur.

2. ØSU konstaterer, at konsolideringen ikke indebærer substantielle ændringer af den eksisterende lovgivning.

3. ØSU konstaterer endvidere, at Kommissionens afgørelse af 1. april 1987 fastslår, at alle retsakter skal kodificeres senest efter den 10. ændring (et minimumskrav). Direktivet om kræftfremkaldende stoffer fra 1990⁽¹⁾ var kun ændret en gang, da Kommissionen forelagde sit forslag den 8. april 1999. Siden er det blevet ændret for anden gang pr. 29. april 1999.

ØSU finder, at kodificeringen bør påbegyndes, hvor behovet for at skabe transparens er størst. Kommissionen bør søge at undgå situationer, hvor et forslag om kodificering næsten umiddelbart efterfølges af et nyt ændringsforslag.

At Kommissionen i dette tilfælde var så tidligt ude med sit forslag, har at gøre med anvendelsesområdet. Oprindeligt begrænsede direktivet beskyttelsen af arbejdstagerne til stoffer, der var klassificeret af EF; men ved den første ændring blev anvendelsesområdet udvidet til også at omfatte stoffer, som er kræftfremkaldende ifølge andre autoritative organer.

ØSU forstår, at man er nået vidt med forberedelserne til at inddrage den anden ændring i kodificeringsprocessen. Det forventer derfor, at det nye forslag bliver vedtaget inden længe.

4. ØSU støtter fuldt ud det foreliggende forslag.

5. Da det er det første forslag af denne art på dette felt, som ØSU får forelagt, ønsker det at udtale følgende om de generelle aspekter af kodificeringsprocessen i forbindelse med lovgivningen om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen:

— under henvisning til pkt. 2 ovenfor: hvis der er nuanceforskelle på beskyttelsesniveauet i de instrumenter, der skal kodificeres, må de bestemmelser, der giver den bedste sundheds- og sikkerhedsbeskyttelse på arbejdspladsen, finde anvendelse;

— hvis instrumenterne indeholder undtagelsesbestemmelser, f.eks. om fritagne sektorer, bør kodificeringen straks foranledige de relevante EU-tjenestegrene og -organer til at drøfte, om undtagelserne stadig er berettigede, og til at drage og gennemføre konklusionerne heraf;

— kodificering er ikke alene vigtig for at gøre lovgivningen klarere og lettere tilgængelig for almindelige mennesker i EU, men også af hensyn til regeringerne, parlamenterne og de socioøkonomiske interesseorganisationer i de lande, der søger om medlemskab af EU, herunder navnlig landene i Central- og Østeuropa. I den forbindelse opfordrer ØSU igen til nærmere samarbejde med relevante parter i disse lande på området sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen;

— ØSU er klar over, at kodificeringen ikke blot er en sag, der vedrører GD V, men i høj grad også Kommissionens juridiske tjeneste. Ikke desto mindre gentager det sin tidligere opfordring til Kommissionen om at sikre, at GD V får stillet tilstrækkelige ressourcer til rådighed til at kunne løse sine opgaver tilfredsstillende;

(1) Direktiv 90/394/EØF, se EFT L 196 af 26.7.1990.

— hvis det — som håbet — viser sig, at kodificeringen gør EU-lovgivningen klarere og mere tilgængelig, kunne GD V sondere muligheden for at forbedre gennemførelsen af den

eksisterende lovgivning via yderligere instrumenter og tiltag.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om Fællesskabets handlingsprogram til fremme af integrationen af flygtninge«

(1999/C 368/08)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 5. juli 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Soscha zu Eulenburg til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.–21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, følgende udtalelse med 107 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod.

1. Generelle bemærkninger

Denne udtalelse drejer sig om et EF-handlingsprogram til fremme af integrationen af anerkendte flygtninge og personer, der — alt efter hvilken medlemsstat der er tale om — har fået en eller anden form for beskyttelse, der giver dem mulighed for at blive på medlemsstatens område, og som derfor bør have mulighed for at blive fuldt integreret i samfundet i medlemsstaterne« (s. 3 i forslaget). På Europa-Parlamentets opfordring forelagde Kommissionen i december 1998 et forslag til Rådets afgørelse om et sådant handlingsprogram.

ØSU bifalder kraftigt, at Kommissionen på Europa-Parlamentets opfordring har forelagt et forslag til Rådets afgørelse om et EF-handlingsprogram til fremme af integrationen af flygtninge. ØSU støtter såvel begrundelsen som selve forslaget og betragter aktionsprogrammet som et nødvendigt instrument til at sikre de gode resultater af pilotprojekterne for fremtiden, til at fremskrive dem og dermed til at reagere kohærent på de udfordringer, som integrationen af flygtninge stiller EU og medlemsstaterne over for. ØSU understreger på den baggrund, at det er vigtigt, at handlingsprogrammet også tidsmæssigt knyttes nært til pilotprojekterne, og at det implementeres hurtigst muligt. At programmet får en varighed på 18 måneder, betragter ØSU som helt nødvendigt.

På baggrund af denne generelt positive stillingtagen fremsætter ØSU kun få forslag til ændring af det foreliggende dokument; de fremstilles og begrundes herunder.

1.1. Det planlagte handlingsprogramms støttepolitiske kontekst

1.1.1. Integrationen af flygtninge, der har fundet tilflugt og beskyttelse i medlemsstaterne, har fået større betydning inden for EU i de seneste år. På Europa-Parlamentets anmodning finansieredes i 1997 og 1998 via budgetkonto B3-4113 en række pilotprojekter til fremme af integrationen af flygtninge. Det handlingsprogram, der behandles her, blev vedtaget af Kommissionen i december 1998 på grundlag af erfaringerne med disse pilotprojekter.

1.1.2. Den 13. januar 1999 forelagde Kommissionen desuden et komplementært forslag om en fælles aktion til indførelse af foranstaltninger vedrørende praktisk støtte i forbindelse med modtagelse af flygtninge, fordrevne personer og asylansøgere og deres frivillige tilbagevenden (KOM(1998) 733 endelig udg.), som bygger på det arbejde, der i samme tidsrum blev udført i henhold til budgetposterne B5-803 og B7-6008.

1.1.3. For året 1999 har EU's budgetmyndighed under budgetkonto B3-4113 afsat 5 mio. euro til forberedende foranstaltninger i forbindelse med integration af flygtninge. Formålet med de aktioner, der modtager støtte i henhold til disse foranstaltninger, er at forberede de forslag, der er indeholdt i handlingsprogrammet, og at undersøge, om de er gennemførlige.

1.1.4. Hvis forslaget til handlingsprogram vedtages af Rådet i løbet af 1999, må man gå ud fra, at programmet kan iværksættes i år 2000.

1.1.5. Handlingsprogrammet skal tilvejebringe retsgrundlaget for videreførelsen af arbejdet og sikre en glidende overgang til fællesskabsaktioner til fremme af social integration, for på mellemlang sigt er det meningen, at foranstaltninger til fordel for flygtninge overføres til fællesskabsaktionerne til fremme af social integration (i henhold til artikel 137 i EF-traktaten som ændret ved Amsterdam-traktaten). (Se side 5 i forslaget.)

1.1.6. Det foreslåede handlingsprogram skal således sikre en glidende overgang mellem de forberedende foranstaltninger i budgetåret 1999 og de planlagte fællesskabsaktioner til fremme af social integration og forhindre, at det, der er opnået ved de allerede gennemførte flerårige projekter, går tabt.

1.1.7. Det var planlagt, at afgørelsen skulle vedtages allerede i første halvår af 1999, men det lykkedes ikke under det tyske formandskab.

1.2. *Vurdering af det planlagte handlingsprogrammes støttopolitiske kontekst*

1.2.1. Betragtet i sin støttopolitiske kontekst må det foreliggende forslag til Rådets afgørelse hilses velkommen i flere henseender:

- de pilotprojekter, der i henhold til budgetkonto B3-4113 er blevet gennemført i årene 1998 og 1999 eller stadig er under gennemførelse, har i alle medlemsstaterne udviklet og forbedret strukturerne til integration af flygtninge
- der er i hele Europa gennemført kampagner over for offentligheden, der er opbygget integrationsnetværker, og NGO'er har fået mulighed for systematisk og målrettet at udbyde deres samarbejde til gavn for flygtninge⁽¹⁾

⁽¹⁾ Report on action taken and on the selection of projects in 1998, Budgetkonto B3-4113: Integration af flygtninge, Europa-Kommissionen, GD V. Se også informationsbrochurer om projekterne »Joint Force for Integration« udarbejdet af Platform of The European Red Cross Cooperation for Refugees, Asylum Seekers and Migrants og »Task Force on Integration« udarbejdet af Det Europæiske Råd for Flygtninge og Personer i Eksil (ECRE).

- for at bevare disse projekttilløb og -resultater bør der sikres kontinuitet i støtten.

1.2.2. Diskontinuitet på dette vigtige felt kan føre til, at de positive ting, der er sat i gang via de EU-støttede projekter, går tabt, og at der i mange medlemsstater ikke er og ikke vil blive bevilget ressourcer til at videreføre disse aktiviteter på grund af manglende nationale støtteprogrammer.

1.2.3. Derfor finder vi det nødvendigt at videreføre EU-støtten. Handlingsprogrammet bør derfor vedtages snarest muligt, så der kan foregå en glidende overgang fra de forberedende foranstaltninger til handlingsprogrammet.

1.3. *Det planlagte handlingsprogrammes integrationspolitiske kontekst*

1.3.1. I forslaget til Rådets afgørelse om Fællesskabets handlingsprogram til fremme af integrationen af flygtninge er der tale om »en samlet approach over for flygtninge, fordrevne personer og asylansøgere«. (s. 2). Europa-Parlamentet har opfordret Kommissionen til at udarbejde en sådan på grundlag af de eksisterende foranstaltninger. Dette foreligger nu i form af to komplementære forslag:

- et forslag om en fælles aktion til indførelse af foranstaltninger vedrørende praktisk støtte i forbindelse med modtagelse af flygtninge, fordrevne personer og asylansøgere og deres frivillige tilbagevenden (baseret på artikel K.3 i EU-traktaten) (KOM(1998) 733)
- det her behandlede forslag til Rådets afgørelse om Fællesskabets handlingsprogram til fremme af integrationen af flygtninge (baseret på artikel 235 i EF-traktaten) (KOM(1998) 731).

1.3.2. Målgruppen for handlingsprogrammets foranstaltninger er først og fremmest »mennesker, som er blevet anerkendt som flygtninge eller, alt efter hvilken medlemsstat der er tale om, har fået en eller anden form for beskyttelse, der giver dem mulighed for at blive på medlemsstatens område, og som derfor bør have mulighed for at blive fuldt integreret i samfundet i medlemsstaterne«. (s. 3).

1.3.3. Som begrundelse for handlingsprogrammet til fremme af integrationen af flygtninge henvises der i Kommissionens forslag til »behovet for at handle på EU-plan, idet der i offentligheden er en stigende bevidsthed om, at xenofobi, manglende integration og social udstødelse er grundlæggende udfordringer i et demokratisk samfund«. (s. 3). Endvidere henvises der til flygtningefænomenet, dets voksende omfang og dets betydning for medlemsstaterne (smst.).

1.3.4. Kommissionen går i sit forslag ind for, at flygtninge som en særlig truet befolkningsgruppe gøres til genstand for specifikke integrationsforanstaltninger, som tager hensyn til deres eksilsituation, og hvor der navnlig lægges vægt på første fase af integrationen i samfundet.

1.3.5. Som principper for handlingsprogrammet nævnes overførsel, innovation, partnerskab og deltagelse. Partnerskabsprincippet skal gennemføres via en flerdimensional fremgangsmåde, hvor to eller flere partnere arbejder sammen. Til realisering af deltagelsesprincippet skal samarbejdspartnerne sørges for, at flygtninge inddrages direkte i aktionerne.

1.3.6. Programmets europæiske karakter skal skabe synergi-effekt og åbne mulighed for overførsel af erfaringer og god praksis i et omfang, som ikke kan opnås på nationalt plan og heller ikke via allerede eksisterende EU-programmer. »Sådanne foranstaltninger, der kan fungere som bindeled til generelle handlingsprogrammer til fremme af integration, falder ikke på nuværende tidspunkt umiddelbart ind under andre fællesskabsforanstaltninger, hvad enten det gælder handlingsplanen mod racisme eller social udstødelse eller foranstaltninger under strukturfondene.« (s. 4).

1.3.7. Siden Kommissionen forelagde forslaget den 16. december 1998, er det blevet drøftet af forskellige europæiske og nationale organer og institutioner. I Europa-Parlamentets Udvalg om Borgerlige Frihedsrettigheder og Indre Anliggender drøftede man den 18. marts 1999 EU's forskellige foranstaltninger på asyl- og migrationsområdet. Med henblik på den da forestående ratificering af Amsterdam-traktaten fremhævede medlemmer af udvalget, at der er tale om et »ægte europæisk aktionsfelt«, da indvandrer- og asylpolitik for fremtiden hører under Fællesskabets kompetence. På grundlag af en betænkning udarbejdet af MEP Zimmermann blev det foreslået at gennemføre en sammenlignende analyse af flygtningenes situation i EU's medlemsstater. Desuden har Europa-Parlamentet planer om på mellemlang sigt at etablere en »europæisk flygtningefond«, der skal samle alle EU-budgettets budgetkontoer til én. Dermed tilsigter man at forbedre såvel metoder som ressourcefordeling inden for EU's flygtningearbejde⁽¹⁾.

1.3.8. I »Retningslinjer for en europæisk migrationsstrategi«, der blev revideret under det tyske rådsformandskab, understreges (i seneste udgave fra 23. juni 1999) betydningen af at integrere borgere fra tredjelande, herunder anerkendte flygtninge. »Integrationen af tredjelandstatsborgere, der lovligt opholder sig på lang sigt i medlemsstaterne, herunder personer med flygtningestatus, er en sag af yderste vigtighed. (...) Det Europæiske Råd er sig bevidst, at Europa er et kontinent, der præges af migration (...). Det understreger, at integration af tredjelandstatsborgere, der opholder sig i Europa på lang sigt, bliver en vedvarende opgave for EU og medlemsstaterne«⁽²⁾. I dette papir understreges det tillige, at der er behov for en omfattende integreret europæisk migrations- og asylpolitisk strategi.

⁽¹⁾ Jf. Europa-Parlamentets News Report af 18.3.1999.

⁽²⁾ Notat fra formandskabet til Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum, Doc. No. 8815/99 ASIM 23, Bruxelles, 23.6.1999.

1.4. Vurdering af det planlagte handlingsprogramms integrationspolitiske kontekst

1.4.1. Det foreslåede handlingsprogram er et vigtigt element i den fælles europæiske asyl- og migrationspolitik. Ikke bare de NGO'er, der beskæftiger sig med flygtningehjælp, vil hilse det velkommen, at flygtninge betragtes som en særlig sårbar befolkningsgruppe med et specifikt integrationsbehov, og at EU har politisk vilje til at støtte deres integration. Dette gælder så meget desto mere, som migration og flygtningestrømning uden tvivl ikke er tidsbegrænsede fænomener, men tværtimod en udfordring, som medlemsstaterne — i lighed med andre stater — vedvarende vil blive konfronteret med. På den baggrund fortjener Europa-Parlamentets forslag om at etablere en europæisk flygtningefond, som kan samle alle flygtningerelevante budgetkontoer, stor opmærksomhed.

1.4.2. Hensigten med Kommissionens forslag er blandt andet at fremme den europæiske offentligheds vilje til at tage mod flygtninge. På den baggrund bør man ikke anvende et udtryk som »det tiltagende flygtningeproblem«. (s. 4 i den tyske version).

1.4.3. De udfordringer, der følger af, at EU og medlemsstaterne både nu og i fremtiden — muligvis endda i tiltagende grad — giver flygtninge asyl, begrundes, at fællesskabsstøtten til sådanne integrationsforanstaltninger videreføres.

2. Forslag til ændringer og tilføjelser til forslaget til Rådets afgørelse

2.1. Principperne partnerskab og deltagelse

2.1.1. Som forklaret i indledningen skal flygtninge ifølge Kommissionens forslag deltage direkte i gennemførelsen af handlingsprogrammet. Med henblik herpå bør flygtningenes organisationer og selvhjælpsgrupper inddrages aktivt i projektudviklingen og -gennemførelsen og medvirke til handlingsprogrammets afvikling.

2.1.2. Forslag: I punkt 3.2 bør følgende tilføjes: »Flygtningenes selvhjælpsgrupper og andre migrantorganisationer, der arbejder for flygtningeintegration, bør inddrages aktivt i projektudvikling, -gennemførelse og -evaluering. Samarbejdet mellem alle relevante organisationer, som repræsenterer civilsamfundet, bør fremmes.«

2.2. Punkt 2 under betragtningerne

2.2.1. Som anført i betragtningerne er antallet af flygtninge steget i Europa som helhed, men det gælder ikke alle medlemsstaterne, hvorfor vi foreslår at indføre en distinktion.

2.2.2. Forslag: »(...) og antallet af flygtninge er i de senere år steget betydeligt i nogle medlemsstater.«

2.3. Artikel 1

2.3.1. Forsinkelsen af handlingsprogrammets vedtagelse og af indførelsen af forberedende foranstaltninger for perioden 1. juli 1999 til 1. juli 2000 har medført, at handlingsprogrammets tidsmæssige ramme er ændret til 1. juli 2000-31. december 2001.

2.3.2. At sikre flygtninges deltagelse i samfundet i medlemsstaterne er et centralt anliggende for mange aktører inden for flygtningeintegrationen. Dette aspekt bør fremhæves stærkere med følgende formulering: »Programmet har til formål at bidrage til, at der sker en effektiv integration af flygtninge i medlemsstaterne og til at sikre, at de i større omfang deltager i samfundet, bl.a. via medvirken i netværk, ...«.

2.4. Artikel 3 og 4 samt pkt. 4 i begrundelsen

2.4.1. De i begrundelsens punkt 4 foreslåede aktioner vedrører alle EU-planet. Det forventes af ansøgere, at de samarbejder på EU-plan (Aktion II og III) eller på nationalt plan gennemfører store flerdimensionelle projekter med klar europæisk merværdi (Aktion I). Dette må i princippet hilses velkommen; eventuel forfordeling af mindre organisationer og aktører inden for flygtningehjælpen, herunder navnlig af selvhjælpsorganisationer og disses nationale organer, modvirkes af, at disse — som nævnt ovenfor — udtrykkeligt skal inddrages i planlægning, udvikling og gennemførelse af de forskellige ansøgers projekter på EU-plan eller som ansvarlige for flerdimensionelle projekter.

2.4.2. Forslag: Aktion I: Det bør tilstræbes, at mindre organisationer sikres lige muligheder i forbindelse med ansøgningerne via deltagelse i netværker.

2.5. Artikel 6

2.5.1. Da flygtningeintegrationen i mange af EU's medlemsstater foregår via ikke-statslige organisationers programmer og initiativer, bør de så vidt muligt nævnes eksplicit.

2.5.2. I overensstemmelse med principperne om partnerskab og deltagelse, som Kommissionen selv nævner, bør også flygtningenes selvhjælpsorganisationer nævnes her som relevante samarbejdspartnere.

2.5.3. Forslag: »2. Kommissionen samarbejder med de institutioner og organisationer, der er aktive inden for flygtningeintegration, herunder også med ikke-statslige organisationer. Stærkere inddragelse af flygtningenes selvhjælpsorganisationer bør tilstræbes.«

2.6. Artikel 7

2.6.1. Under henvisning til artikel 6 bør det her foreslåede udvalg omfatte en repræsentant for ikke-statslige organisationer og en for arbejdsmarkedets parter, sidstnævnte fra ØSU's rækker. ØSU er sig dog bevidst, at komitologibeslutningen for øjeblikket udelukker, at udvalget udvides med et ØSU-medlem.

2.6.2. Forslag: Til første afsnit tilføjes følgende: »Udvalget bør sammensættes, så der sikres medvirken af repræsentanter for ikke-statslige organisationer og for arbejdsmarkedets parter.«

2.7. Artikel 8

2.7.1. Det bør præciseres, at der er tale om støtte til integrationsforanstaltninger for flygtninge.

2.7.2. Forslag: Punkt a) formuleres således: »a) generelle retningslinjer for Fællesskabets støtte til foranstaltninger til integration af flygtninge.«

3. Afsluttende bemærkning

3.1. Generelt støttes Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om Fællesskabets handlingsprogram til fremme af integrationen af flygtninge. Det er navnlig vigtigt, at man bestræber sig på hurtigt at få afgørelsen vedtaget, så der ikke forekommer afbrydelse af støtten, og de indledte projekter kan videreføres. Kun på den måde kan det sikres, at de allerede udviklede strukturer og de indhøstede erfaringer også kan være til nytte i fremtiden. Da indvandring og integration også fremover vil være temaer af stor betydning for EU og medlemsstaterne, vil ØSU fortsat opmærksomt følge dette program og arbejde for, at EU's støtteinstrumenter får de nødvendige midler stillet til rådighed.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældremyndighed over fælles børn«

(1999/C 368/09)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 12. juli 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Paolo Braghin til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.–21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 53 stemmer for, 4 imod og 1 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indholdet i forslaget til Rådets forordning og baggrunden herfor

1.1. Forslaget til forordning har til formål at omdanne den konvention, der blev vedtaget af Rådet den 28. maj 1998 og samme dag undertegnet af samtlige medlemsstater, til et fællesskabsinstrument som fastsat i Amsterdam-traktaten.

1.2. Kommissionen har i alt væsentligt overtaget konventionens indhold og den forklarende rapport om konventionen, men har dog udeladt de bestemmelser, som ikke kan forenes med den foreslåede retsakt og med rammerne for det civile retlige samarbejde i henhold til Amsterdam-traktaten.

1.3. Valget af forordning som retsakt er begrundet i, at det er nødvendigt at anvende klart definerede og samordnede regler, idet der på klart afgrænsede områder såsom kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende opløsning af ægteskab og tildeling af forældremyndighed er behov for præcise, ubetingede og ensartede bestemmelser med direkte anvendelse. Desuden er det nødvendigt, at iværksættelsen finder sted inden for korte, ensartede og forud fastsatte tidsfrister i de 12 lande, som er omfattet af det nye afsnit IV i EF-traktaten.

1.4. Sagsområdet hører ind under det civile retlige samarbejde (artikel 65) og det nye afsnit IV i EF-traktaten. Retsakten skal derfor vedtages efter proceduren i traktatens artikel 67, ifølge hvilken Rådet i en overgangsperiode på fem år efter Amsterdam-traktatens ikrafttræden med enstemmighed vedtager foranstaltningerne på området.

1.5. Forslaget til forordning har til formål at harmonisere medlemsstaternes regler for international privatret om kompetence i sager vedrørende omstødelse af ægteskab, skilsmisse, separation og forældremyndighed over fælles børn samt at fremme en hurtig og automatisk anerkendelse og fuldbyrdelse af de pågældende retsafgørelser⁽¹⁾ gennem en forenklet procedure.

(1) Termen retsafgørelse anvendes som et overbegreb, der dækker over en række mere tekniske og juridisk korrekte betegnelser såsom »dom« eller »kendelse« som defineret i artikel 13. På grund af de mange forskellige nationale ordninger på dette område, er det vanskeligt på nuværende tidspunkt at bruge mere specifikke betegnelser såsom »bidragskendelse«.

1.6. Forslaget udfylder et tomrum i anvendelsesområdet for Bruxelles-konventionen af 1968 (som i artikel 1 udtrykkeligt udelukker civilstandsansligninger), men begrænser sig dog til de i punkt 1.5 nævnte aspekter.

1.7. Med det mål at fastlægge ensartede regler for afgørelse af kompetencetvister og forenkle formaliteterne, således at der kan opnås en hurtig og enkel anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelserne, defineres i kapitel II de objektive kriterier for afgørelse af kompetencen i spørgsmål vedrørende forældremyndigheden over fælles børn — dog kun i forbindelse med ægteskabssager — prøvelse af kompetencen og af sagens antagelse til påkendelse, litispændens samt foreløbige, herunder sikrende retsmidler.

1.8. For at fremme en hurtig anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser om skilsmisse, separation, omstødelse af ægteskaber eller forældremyndighed samt begrænse grundene til ikke-ankendelse mest muligt fastlægges i kapitel III princippet om umiddelbar gyldighed, grundene til ikke-ankendelse, princippet om, at der ikke kan foretages efterprøvelse af kompetencen for retterne i domsstaten eller efterprøvelse med hensyn til sagens realitet, fremgangsmåden ved fuldbyrdelse, underretning om afgørelsen samt appel eller genoptagelse af afgørelse om fuldbyrdelse (appel- eller genoptagelsesinstanser samt retsmidler).

1.9. De fælles bestemmelser, overgangsbestemmelserne og de almindelige bestemmelser skal beskytte sagens parter, sikre, at forordningen reelt anvendes, når den er trådt i kraft, regulere forholdet til internationale konventioner og gennemførelsesaftaler mellem medlemsstater samt sikre forordningens forenelighed med de internationale traktater (konkordater) mellem Pavestolen og Portugal, Italien og Spanien.

1.10. De afsluttende bestemmelser fastsætter, at Kommissionen overvåger anvendelsen af forordningen, og at den fem år efter dens ikrafttræden kan fremsætte forslag til ændringer.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Retsakten om konventionen af 28. maj 1998 var baseret på forslag og initiativer fra 1994. Med de fremskridt, der i mellemtiden er sket i opbygningen af Den Europæiske Union, kunne man have forventet mere vidtgående forslag såvel i form af bredere anvendelsesområder og bestemmelser med et mere direkte sigte mod harmonisering af retsordenen, i det mindste hvad angår retsplejen. Skønt det er af værdi, at de sociale, kulturelle og religiøse forskelle samt medlemsstaternes forskellige traditioner bevares, må man konstatere, at EU-borgerne i stadig højere grad forventer, at de i en hvilken som helst medlemsstat har samme garantier, som de er sikret ved domstolene i deres eget land.

2.2. Valget af forordning som retsakt er fuldt berettiget i betragtning af forslagens indhold og behovet for hurtig vedtagelse med sikkerhed for, at forskrifterne anvendes inden for den fastsatte frist og i den fastsatte form. ØSU bemærker desuden, at forslaget er begrænset til et meget lille felt, og håber derfor, at den handlingsplan, der blev vedtaget i Wien i november 1998⁽¹⁾, bliver gennemført.

2.3. Forordningen vedrører kun fremgangsmåden for afgørelse af kompetence og for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser om omstødelse af ægteskab, skilsmisse, separation og forældremyndighed over fælles børn.

2.3.1. På et så ømtåleligt område som dette er der behov for så hurtigt som muligt at få fastlagt ensartede regler, især med hensyn til tidsfrister (f.eks. endegyldig frist for indgivelse af begæring, appel osv.), for at udbygge Unionen som et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed (EF-traktatens artikel 2).

2.3.2. Behovet for at harmonisere reglerne for at gøre det lettere at foretage grænseoverskridende retsskridt i EU bør være en ledetråd i EU's indsats på området, der bør omfatte alle aspekter af retsplejen som led i en konkret handlingsplan udarbejdet af Kommissionen.

2.3.3. Princippet om beskyttelse af den svageste part bør kraftigt understreges, og derfor bør det foreliggende forordningsforslag, hvad forældremyndighed angår, udvides til at omfatte ikke-fælles børn og adopterede børn, som kan komme

til at lide under, at de udtrykkeligt udelukkes fra denne forordning. ØSU ønsker under alle omstændigheder, at øget beskyttelse af den svageste part bliver en gennemgående målsætning for den fremtidige regulering på såvel nationalt som EU-plan.

2.3.4. Hvad angår forordningens anvendelse påpeger ØSU under henvisning til sin udtalelse CES 976/98 af 2. juli 1998, at der bør fastlægges mekanismer, som kan sikre, at mindreårige børns tarv tilgodeses, og at deres grundlæggende, folkeretligt anerkendte rettigheder håndhæves.

2.4. Udtrykket »ret« dækker såvel de retlige myndigheder, der i medlemsstaterne har kompetence i disse spørgsmål, som administrative myndigheder, hvis kompetence på området er officielt anerkendt i nogle medlemsstater. En sådan situation vækker bekymring, omend den er legitim i de pågældende retssystemer. ØSU mener, at de retsmyndigheder, der har kompetence på dette ømtålelige felt, bør være af ensartet karakter, således at der er garanti for et passende niveau mht. specialisering og faglige kvalifikationer.

2.5. Begrebet forældremyndighed og forældreansvar har ikke samme indhold i de forskellige medlemsstaters lovgivning. I betragtning af at det fornemste kriterium må være børnenes tarv, går ØSU ind for, at der fastlægges fælles retningslinjer for alle medlemsstater, dog under hensyntagen til de sociale, kulturelle og religiøse forskelle samt de forskellige traditioner i medlemsstaterne, med det mål at undgå uensartet beskyttelse af borgerne i EU på et så ømtåleligt område. Dette aspekt er i særdeleshed en nødvendig forudsætning for anvendelsen af forordningens artikel 3.

2.6. Forordningen opfylder ikke behovet for i alle procedurereferaser at fastlægge vejledende og endegyldige frister for fortabelse af rettigheder og forældelse af retshandlinger, hvilket går ud over retssikkerheden og bevirker, at sagerne trækker i langdrag. ØSU opfordrer til, at der i forordningen fastsættes sådanne frister overalt, hvor det er muligt, og at de kompetente instanser får ansvaret for overholdelsen i betragtning af områdets ømtålelige karakter.

2.7. Kravet om, at det i hastetilfælde skal være muligt at anvende foreløbige, herunder sikrende, retsmidler, er forståeligt ud fra princippet om beskyttelse af individet, men tilsyneladende åbnes der herigennem for meget op for anvendelse af nationale regler, hvorved beslægtede anvendelsesområder, som ikke er reguleret i forordningen, lukkes ind ad bagdøren. ØSU mener, at det ville være bedre med en mere præcis og restriktiv formulering for at undgå ethvert misbrug eller diskussion om selve anvendelsen af forordningen, og det bør i hvert enkelt tilfælde sikres, at mindreårige høres, hvis der skal træffes hasteforanstaltninger vedrørende forældremyndighed.

2.8. Kommissionen bør tage med i betragtning, at der i medlemsstaterne findes parforhold, som ikke altid er formaliserede gennem indgåelse af ægteskab.

(1) Denne handlingsplan forpligter Kommissionen til at udarbejde forslag, der kan udfylde hullerne i de fælles bestemmelser vedrørende ægteskab og forældremyndighed og mere generelt vedrørende de privatretlige regler på ægteskabsområdet.

ØSU opfordrer Kommissionen til grundigt at undersøge, hvilke foranstaltninger der er nødvendige i tilfælde af, at sådanne parforhold opløses, så de beslutninger, der træffes vedrørende forældremyndighed over eventuelle børn, også automatisk anerkendes og gennemføres. Den forskelsbehandling, der nu vil forekomme, eftersom forslaget udelukkende vedrører ægteskaber, fortjener af hensyn til børnenes tarv vores fulde opmærksomhed.

3. Særlige bemærkninger

3.1. ØSU ønsker at foreslå visse ændringer af forordningens tekst, som kan lette forståelsen og anvendelsen af den, blandt andet i form af ændringsforslag på grund af dens tekniske karakter.

3.2. Artikel 10, stk. 1

Bestemmelsen bør præciseres ved hjælp af veldefinerede juridiske termer og affattes således:

»Såfremt en sagsøgt ikke giver møde, skal den kompetente ret udsætte påkendelsen, hvis det fastslås, at sagsøgte ikke er blevet underrettet om det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument, eller hvis det fastslås, at fristen for fremmøde var kortere end den frist, som loven fastsætter, for at sagsøgte kan varetage sine interesser under sagen på korrekt vis.«

3.3. Artikel 12

Udtrykket »i denne stat« er upræcist, og bør erstattes med en mere specifik angivelse af de parter, som bestemmelsen omhandler.

3.4. Artikel 15, stk. 1, litra b)

Udtrykket »utvetydigt« bør erstattes med »bevisligt«.

3.5. Artikel 23

For at sikre hurtige fuldbyrdelsesprocedurer samt retssikkerhed bør der i stedet for udtrykket »snarest muligt« angives en rimelig, endegyldig frist.

3.6. Artikel 24

For at kunne fastlægge en endegyldig frist for eventuel anfægtelse af en afgørelse er det nødvendigt at ændre denne bestemmelse således:

»Justitssekretæren drager omsorg for, at den, der har fremsat begæringen inden for en frist på ... og på den måde, der er foreskrevet i lovgivningen i den medlemsstat, som begæringen rettes til, får underretning om den afgørelse, der er truffet vedrørende begæringen, og at denne afgørelse forkyndes for den part, som begæringen er rettet mod, inden for en frist på«

3.7. Artikel 25, stk. 2

For at undgå enhver antydning af at der i teorien kan gives andre grunde til en forlængelse af fristen, bør man enten stryge det sidste punktum eller ændre det foregående punktum således:

»Såfremt vedkommende person har sit sædvanlige opholdssted i en anden medlemsstat end den, hvor afgørelsen, der tillader fuldbyrdelse, er truffet, er fristen for appel eller genoptagelse, uafhængigt af afstanden, to måneder regnet fra den dag ... vedkommendes bopæl.«

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens niende årsberetning fra strukturfondene 1997«

(1999/C 368/10)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 29. april 1999 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »Kommissionens niende årsberetning fra strukturfondene 1997«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Vasco Cal til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 29. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, følgende udtalelse med 80 stemmer for, 1 imod og 1 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Kommissionens beretning fremlægges i medfør af Rådets forordning (EØF) nr. 2052/88 som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 2081/93 om reformen af strukturfondene. Kommissionen skal i henhold til artikel 16 inden den 1. november hvert år afgive en detaljeret beretning om, hvilke fremskridt der er sket med hensyn til virkeliggørelsen af fondenes mål, og om anvendelsen af den bevilgede støtte det foregående år. I artikel 31 i samordningsforordningen (EØF) nr. 2082/93 findes der en detaljeret liste over de oplysninger, årsberetningen skal indeholde, og det tilføjes, at »Kommissionen hvert år hører arbejdsmarkedets parter på europæisk plan om Fællesskabets strukturpolitik«.

1.2. Årsberetningen skal i henhold til ovennævnte artikel 16 forelægges for Rådet, Europa-Parlamentet og ØSU. ØSU udarbejder hvert år efter modtagelsen af Kommissionens beretning en udtalelse med relevante kommentarer. Selv om ØSU er ude af stand til at påvirke de i beretningen beskrevne aktioner, som relaterer til en allerede overstået periode, har ØSU's udtalelser ikke desto mindre ført til en konstruktiv dialog med Kommissionen om konkrete aspekter af anvendelsen af strukturfondene. I årsberetningernes sidste del er der indført et kapitel om forbindelserne med de øvrige institutioner, hvori Kommissionen kommenterer såvel ØSU's som Europa-Parlamentets og på det seneste også Regionsudvalgets positioner og udtalelser.

1.3. Et markant eksempel på den effekt, denne konstruktive høringsproces har haft, er erhvervs- og fagorganisationernes inddragelse i samråd i relation til strukturfondene, som er fastslået som et princip i artikel 4 i den reviderede rammeforordning fra 1993. I løbet af 1988-strukturfondsreformens første år understregede ØSU — navnlig i sine udtalelser om årsberetningerne — gentagne gange behovet for at inddrage erhvervs- og fagorganisationerne på samtlige niveauer og i alle processens faser. Selv om artikel 4 ikke fuldstændigt imødekommer dette krav, har artiklen siden 1994 muliggjort erhvervs- og fagorganisationernes medvirken både på medlemsstats- og EU-plan, omend på forskellig vis.

1.4. Derfor står man uforstående over for oplysninger fra ØSU's sekretariat om, at Kommissionen for første gang siden 1989 ikke agter at høre ØSU om strukturfondsårsberetningen. Dette har tvunget ØSU til at påbegynde udarbejdelsen af en initiativudtalelse, med de forsinkelser denne fremgangsmåde medfører⁽¹⁾ som følge af procedure- og budgetmæssige samt praktiske problemer.

1.5. Sagen må vække så meget desto mere undren, som det tværgående tema i den niende årsberetning er indsatsen til fordel for SMV — en sektor, som er bredt repræsenteret i ØSU, og som ØSU er kommet med yderst nyttige udspil til for at henlede Kommissionens opmærksomhed på sektorens specifikke interesser.

2. Årsberetningen om strukturfondene 1997⁽²⁾

2.1. 1997 markerede indledningen af anden fase af den nuværende programmeringsperiode og var det tredje år efter revisionen af forordningerne i 1993. Så godt som samtlige programmer var allerede godkendt, herunder EU-initiativprogrammerne. Ved årets udgang var i alt iværksat 1026 programmer, herunder 580 under de forskellige mål og 446 under EU-initiativerne.

2.2. Som følge af det øgede tempo er de foregående års forsinkelser i bevillingsudnyttelsen indhentet, således at beløbene nu svarer til de i Edinburgh fastsatte finansielle perspektiver. Det er kun i forbindelse med EU-initiativerne, at forpligtelser og betalinger fortsat er utilstrækkelige.

⁽¹⁾ For fremover at undgå misforståelser må det slås fast, at når en rådsforordning fastsætter, at årsberetninger om EU-politikområder, som ØSU har krav på at blive hørt om, skal fremsendes til ØSU, skal ØSU kunne indlede proceduren for udarbejdelse af en udtalelse, uden at udtalelsen betragtes som en initiativudtalelse — svarende til, hvad Europa-Parlamentet og Regionsudvalget gør.

⁽²⁾ Udarbejdet på grundlag af resuméet forrest i beretningen.

2.3. Der blev taget hensyn til prioriteringen af beskæftigelsen i de nye mål 2-programmer, og der blev ligeledes iværksat 89 »regionale beskæftigelsespagter«.

2.4. For så vidt angår forvaltningen blev der udarbejdet 22 faktablade over, hvilke udgiftskategorier der er berettiget til strukturfondenes medfinansiering.

2.5. De tematiske prioriteter var navnlig informationssamfundet, byudvikling samt samspillet mellem regionalpolitikken og konkurrencepolitikken.

2.6. I 1997 blev der ligeledes taget hul på forberedelserne af ændringerne i regionalpolitikken inden for den ramme, der siden er blevet kendt under navnet Agenda 2000.

2.7. De gennemgående temaer var i årsberetningen fra 1995 interventionernes miljømæssige dimension og i 1996-beretningen teknologisk udvikling i regionerne. I 1997 var det tværgående tema indsatsen til fordel for SMV.

2.8. Ifølge niende beretning beskæftiger SMV ca. to tredjedele af arbejdsstyrken på det private arbejdsmarked og frembringer ca. 60 % af den samlede omsætning i EU. Det er ifølge undersøgelser citeret af Kommissionen den sektor, der har det største vækst- og beskæftigelsespotentiale.

2.9. For hele programmeringsperioden 1994-1999 er 15-20 % af fondenes samlede midler øremærket til specifikke foranstaltninger, der sigter på at forbedre SMV'ernes ledelsesværktøjer, produktionsapparat og erhvervsøkonomiske rammevilkår. Procenten varierer dog fra medlemsstat til medlemsstat og når i visse tilfælde op på 40 %.

2.10. Denne type strukturfondsstøtte omfatter en lang række forskelligartede aktioner: investeringsstøtte i form af direkte tilskud eller særlige finansieringsordninger, medfinansiering af infrastrukturer i industriområder, uddannelsesforanstaltninger herunder lederuddannelse, rådgivnings- og informationstjenester, fremme af FTU, foranstaltninger vedrørende informationssamfundet samt støtte til internationalisering.

2.11. I Kommissionens retningslinjer for midtvejstilpasningen af programmerne til regioner under mål 1, som blev lagt frem den 30. maj 1997, hedder det, at de disponible midler skal gå til SMV, lokaludviklingsinitiativer og beskæftigelsesinitiativer.

2.12. For at vurdere effekten af strukturfondsinterventionerne på SMV-sektoren, hvilket Revisionsretten har fremsat bemærkninger til, har Kommissionen lanceret en række aktioner, men resultaterne af indsatsen ventes først at foreligge ved udgangen af 1998.

3. Generelle bemærkninger

3.1. I beretningens andet kapitel præsenteres resultaterne for de enkelte mål, med fokus på indsatsen til fordel for SMV, ligesom der er en gennemgang af EU-initiativerne, nyskabende

aktioner, pilotprojekter og teknisk bistand. I anden del af dette kapitel opsummeres de vigtigste resultater af støtteindsatsen for hvert enkelt EU-land, idet målene og EU-initiativerne behandles særskilt, og støtteaktionerne til fordel for SMV sættes i relief. Denne præsentation suppleres af en tabellarisk oversigt over programgennemførelsen sidst i beretningen (bilag 7). Kommissionen burde have præciseret, hvilke definitioner af SMV der er anvendt i de forskellige kapitler, navnlig fordi debatten på EU-niveau om dette spørgsmål har ført til, at der er sket en videreudvikling af de begreber og parametre, der indgår i denne definition. I forskellige udtalelser⁽¹⁾ har ØSU udtalt sig om problemer, der skyldes, at der anvendes meget forskellige definitioner i EU-regi og i de forskellige medlemsstater, og om de konsekvenser, dette har for tildelingen af SMV-støtte.

3.2. I kapitel 3 om evaluering og analyse af effekten af strukturfondenes indsats behandles resultaterne af de foreløbige evalueringer for samtlige mål, de tematiske og horisontale evalueringer samt beskæftigelseseffekten. Kommissionen anfører f.eks. for så vidt angår mål 2, at ex-post evalueringen for perioden 1989-1993 peger på en bruttotilgang på 850 000 arbejdspladser svarende til en nettotilgang på ca. 450 000 arbejdspladser, med en gennemsnitsomkostning på næsten 42 000 ECU pr. nettoarbejdsplads (22 000 ECU pr. bruttoarbejdsplads). I ex-ante evalueringen anslås det, at der blev oprettet eller bevaret 650 000 arbejdspladser i perioden 1994-1996 og 880 000 i perioden 1997-1999, hvilket svarer til en omkostning på ca. 11 000 ECU pr. arbejdsplads. Disse tal er sammenlignelige med den forudgående programmeringsperiodes tal.

3.3. I kapitel 4 præsenterer Kommissionen resultaterne af budgetgennemførelsen, finanskontrollen og additionalitetskontrollen.

3.4. I kapitel 5 behandles samordningen med de øvrige finansielle instrumenter — Samhørighedsfonden, Den Europæiske Investeringsbank, Den Europæiske Investeringsfond, EKSF, Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområdes finansieringsmekanisme, uddannelsesprogrammer og den finansielle støtte til de transeuropæiske net.

3.5. I kapitel 6 behandles foreneligheden og synergien med de øvrige EU-politikområder, herunder navnlig med beskæftigelses- og socialpolitikken, miljø, fremme af lige muligheder for mænd og kvinder, forskning og udvikling, transeuropæiske net, turisme, kultur, konkurrencepolitik, genomsigtigheden i offentlige indkøb, den fælles landbrugs- og fiskeripolitikken.

⁽¹⁾ Se bl.a. udtalelsen om Den tredje årsberetning fra Det Europæiske Observationscenter for SMV, EFT C 82 af 19.3.1996, s. 5.

3.6. Det hedder i artikel 31 i samordningsforordningen, at beretningerne bl.a. skal indeholde »en liste over erhvervsinvesteringer i større projekter, der har modtaget støtte i medfør af artikel 16, stk. 2; for disse projekter skal der foretages en kort evaluering«. I årsberetningen for 1997 har Kommissionen nøjedes med i et bilag at opgive forpligtelsesbevillingerne og betalingsbevillingerne til disse »større projekter« uden yderligere specifikationer. Dette problem kan løses i fremtiden, idet den nye formulering af den generelle forordnings artikel 26, der handler om fondsstøtte til et »stort projekt«, forpligter medlemsstaterne til »på forhånd« at fremsende de relevante oplysninger til Kommissionen, hvor det i henhold til den nuværende rammeforordning er tilstrækkeligt, at medlemsstaterne afgiver disse oplysninger rettidigt.

3.7. Kapitel 7 omhandler de interinstitutionelle forbindelser og dialogen med erhvervs- og fagorganisationerne på europæisk niveau. I afsnittet om ØSU synes visse centrale aspekter af ØSU's aktivitet på dette område i denne periode at være overset. Det drejer sig navnlig om ØSU's aktive deltagelse i samhørighedsforummet, udtalelsen om den første rapport fra Samhørighedsfonden og om Agenda 2000 vedtaget i oktober 1997. Dette må overraske, når man betænker, at ØSU er den eneste institution, der har udtalt sig om den første rapport fra Samhørighedsfonden, og at dets udtalelse blev omdelt i stort tal på samhørighedsforummet. ØSU var ligeledes den første institution, der vedtog en udtalelse om Agenda 2000.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Den niende årsberetning fra strukturfondene 1997 blev ganske kort tid efter udsendelsen suppleret med Kommissionens beretning om midtvejsrevisionen af mål 1- og 6-programmer. Da midtvejsrevisionen supplerer og belyser vigtige aspekter af årsberetningen, tager ØSU også højde for resultaterne af midtvejsrevisionen i denne udtalelse.

4.1.1. Det hedder i Kommissionens beretning om midtvejsrevisionen: »EUSR og SPD tager primært sigte på at formindske forskellene mellem medlemsstaterne med hensyn til indkomsten pr. indbygger«. Derudover »har beskæftigelsesstatus som en EU-prioritet ligeledes medført en række tilpasninger af programmerne f.eks. den formelle indførelse af regionale og lokale beskæftigelsespagter (...) og indsatsen er blevet koncentreret om uddannelsesforanstaltninger«. Denne forvirring omkring målene, ud fra hvilke effektiviteten i anvendelsen af fondens midler skal måles, er uheldigvis taget til i de seneste år, hvilket ikke er befordrende for en korrekt evaluering. Effektiviteten måles ved at sammenholde resultaterne med de respektive mål (omkostningseffektiviteten måles i forhold til de anvendte ressourcer), og det er ikke muligt at evaluere resultaterne korrekt i forhold til mål, som ikke eksisterer.

4.1.2. Evalueringen har også gjort projektledere og overvågningsudvalg mere fortrolige med de operationelle programmer, hvilket har lettet midtvejsrevisionen og forbedret forvaltningen heraf. Det hedder i beretningen om midtvejsrevisionen, at

»arbejdsmarkedets parter også var inddraget i denne proces via deres deltagelse i overvågningsudvalgene«. Men da arbejdsmarkedets parter i mange tilfælde fortsat ikke deltager, kan det ligeledes konstateres, at de heller ikke har deltaget i evalueringen. Dette er beklageligt, eftersom arbejdsmarkedsrepræsentanternes konkrete kendskab til projekterne i marken ville have været meget nyttigt for den foretagne midtvejsvurdering.

4.1.3. Udviklingen af menneskelige ressourcer var et af de emner, som førte til flest ændringer i forbindelse med midtvejsrevisionen, hvilket også fremgår af den niende årsberetning fra strukturfondene. Realiteterne har ikke blot ændret sig meget hurtigt og nødvendiggjort tilpasninger — mange programmer er derudover horisontalt udformet, dvs. efter et top-down-princip, hvilket betyder, at der benyttes samme tilgang uanset forskelle i økonomiske og geografiske forhold, således at der ikke tages højde for lokale prioriteter. De regionale beskæftigelsespagter var et positivt skridt hen mod bottom-up-approach — men i praksis har pagterne haft en meget begrænset effekt, bl.a. fordi der ikke er blevet afsat tilstrækkelige merbevillinger til disse nye initiativer.

4.1.4. Beretningen om midtvejsrevisionen behandler ikke fiskerisektoren grundigt nok og giver ikke noget svar på denne sektors problemer på trods af, at fiskeriet mere end nogen anden sektor lider under store efterslæb, utilpassede strukturer og andre vanskeligheder.

4.1.5. Et spørgsmål i mange operationelle programmer og EU-initiativer er projektudvælgelseskriterierne. Spørgsmålet berøres i midtvejsrevisionen, der dog blot konstaterer, at selv de relativt avancerede pointsystemer ikke kan garantere, at det er de bedste projekter, der udvælges; spørgsmålet er derfor, om ansøgernes oplysninger og prognoser er pålidelige. ØSU gør opmærksom på, at projekter præsenteret af arbejdsmarkedets parter i mange tilfælde ikke får tilstrækkelig støtte og fravælges til fordel for andre, som senere viser sig at løbe ud i sandet, når EU-støtten hører op.

4.2. ØSU understreger, for så vidt angår årsberetningen, betydningen af det tema, der er valgt for dette år, nemlig strukturfondsstøtte til SMV. Beretningen fremhæver de mange og forskelligartede initiativer på området. SMV'ernes bidrag til oprettelsen af arbejdspladser anerkendes i meget vidt omfang. Dette er imidlertid ikke tilfældet med de støtteordninger, som ofte yder støtte under påskud af at fastholde arbejdspladser. Tværtimod viser nogle evalueringer foretaget i medlemsstaterne, at støtteordningerne ikke i sig selv er effektive med hensyn til jobskabelse og indebærer udgifter, der ikke står i forhold til de konkrete resultater.

4.3. ØSU foreslår, at det gennemgående tema i årsberetningen for 1999 bliver arbejdsmarkedets deltagelse. Artikel 4 i den gældende rammeforordning henviser til betydningen af

arbejdsmarkedets involvering, og de nye forordninger af 21. juni 1999 styrker dette partnerskab. Det er vigtigt, at der i den forberedende fase forud for den næste programmeringsperiode indsamles oplysninger om og eksempler på arbejdsmarkedets inddragelse samt, at der gives eksempler på projekter, der forvaltes af arbejdsmarkedets parter på lokalt, regionalt, nationalt, grænseoverskridende eller EU-niveau.

4.4. Hvis der skal drages en lære af årsberetningen med henblik på næste programmeringsperiode, må det for ØSU at se være betydningen af det nuværende mål 4 (foregribelse af industrielle omlægninger) og behovet for at bibeholde dette perspektiv. Årsberetningen er ret kortfattet, når det gælder mål 3 og 4. De erfaringer med disse mål, som arbejdsmarkedets parter og de offentlige myndigheder har indhøstet, bør derfor videreformidles, så de kan komme næste programmeringsperiode til gode. Navnlig bør foranstaltninger, der skal afbøde virkningerne af indførelsen af informationssamfundet eller mere generelt vidensamfundet, ikke kun rettes mod de unge, hvilket naturligvis er meget vigtigt, men også mod de arbejdstagere, der nu er på arbejdsmarkedet.

4.5. Det er vigtigt, at der ikke sker tilbageskridt i næste programmeringsperiode, hvad angår koordineringen af struk-

turfondsinterventionerne og de øvrige finansielle instrumenter. Tværtimod bør der sættes yderligere ind på at skabe et samspil mellem de forskellige fondsinterventioner og de øvrige finansielle instrumenter. Det er muligvis lettere for fondenes forvaltere at udarbejde et lille antal nationale programmer, som de forskellige projekter så skal tilpasses efter, men for aktiviteterne i marken er forenkling fortsat det vigtigste mål. Man bør i større grad anvende en »bottom-up«-fremgangsmåde, og koordineringen af fondene bør ske, hvor det er vigtigst, nemlig ude i marken, og ikke, hvor det er lettest, dvs. i teksterne.

4.6. Det ville være beklageligt, hvis projekter finansieret af en af de øvrige fonde ikke ledsages af passende foranstaltninger til erhvervsrettet uddannelse af mænd og kvinder, der bor i den pågældende region — som det så ofte er sket tidligere. Koordineringen af ESF med de øvrige fonde er så meget desto vigtigere, som arbejdsstyrkens kvalifikationer her ved årtusindskiftet udgør en nøglefaktor, når det handler om at tage udfordringerne i fremtidens samfund op. I den forbindelse er det beklageligt, at hverken EUGFL-Garantisektionen eller ESF følger op på de små forbedringer i koordineringen, der er registreret i mål 1-regioner, så de kunne komme de nye regioner under mål 2 til gode i næste programmeringsperiode.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af forordning (EF) nr. 2201/96 om den fælles markedsordning for forarbejdede frugter og grøntsager«

(1999/C 368/11)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 13. september 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 37 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede at overdrage det forberedende arbejde til Christos Fakas som hovedordfører.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 69 stemmer for, 2 imod og 8 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

Forordningsforslaget er en ren formalitet, efter at Rådets landbrugsministre på mødet den 14.-15. juni 1999 i Luxembourg godkendte Portugals anmodning og besluttede, at Portugal skal kompenseres for nedsættelsen i den kvote tomatkoncentrat, landet havde fået tildelt ved kvotefordelingen for produktionsåret 1999/2000 og 2000/2001. Kvotenedsættelsen afspejlede den betydelige nedgang i Portugals produktion af industrielt forarbejdede tomater i 1997/1998, der indtrådte som følge af usædvanligt ugunstige vejrforhold.

I landbrugsministrenes konklusioner vedrørende ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2201/96 hedder det:

»I artikel 6 tilføjes et nyt stk. 3a, hvorefter Portugal får tildelt en tillægskvote for friske tomater beregnet til tomatkoncentrat for produktionsårene 1999/2000 og 2000/2001. For produktionsåret 1999/2000 svarer denne til 83 468 ton. For produktionsåret 2000/2001 svarer den til forskellen mellem den kvote, der er beregnet for Portugal i henhold til bestemmelserne i de foregående stykker, og den kvote, der beregnes ved at erstatte den mængde, der

blev produceret i 1997/1998, med 884 592 ton. Den samlede kvote for friske tomater, der er nævnt i stk. 1, og den kvote for tomatkoncentrat, der er nævnt i stk. 2, andet afsnit, første led, forhøjes for begge disse produktionsår med den tillægskvote, som Portugal har fået tildelt.«

2. Bemærkninger

2.1 Landbrug er et vanskeligt erhverv, som i vidt omfang er påvirket af klimaforholdene. Usædvanligt ugunstige vejrforhold, som dem, der gjorde sig gældende i Portugal i 1997/1998, bør efter ØSU's mening så vidt muligt ikke have kumulerede negative konsekvenser for landbrugernes indtægter.

2.2. ØSU konstaterer, at forslaget til forordning svarer til ånd og bogstav i landbrugsministrenes konklusioner fra mødet den 14.-15. juni 1999. På trods af de finansielle konsekvenser (3,2 mio. euro for regnskabsåret 2000 og et foreløbigt overslag på 0,4 mio. euro for 2001) støtter ØSU bevillingen af en supplerende tomatkoncentratkvote til Portugal for produktionsåret 1999/2000 og 2000/2001 i den foreslåede størrelsesorden.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik i 2000«

(1999/C 368/12)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 6. oktober 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 128 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Colin Lustenhouwer til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 78 stemmer for, 1 imod og 1 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. ØSU har læst Kommissionens forslag til retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik i 2000 med stor interesse. ØSU udtrykker tilfredshed med, at det nu kan udtale sig om dette emne på basis af en formel høring fra Rådets side, således som dette nu kræves efter Amsterdam-traktatens ikrafttræden. ØSU anser dette for en vigtig anerkendelse af dets rolle i processen hen imod tilvejebringelse af en europæisk beskæftigelsespolitik.

Med disse forslag følger Kommissionen opfordringen fra Det Europæiske Råds møde i Köln den 3.-4. juni 1999 og slår desuden fast, at den strategi, der blev vedtaget inden for rammerne af Luxembourg-processen, skal føres videre.

1.2. ØSU bemærker, at de foreliggende forslag til retningslinjer er de første, der skal ses på baggrund af den europæiske beskæftigelsespagt, som blev vedtaget på Det Europæiske Råds møde i Köln. Beskæftigelsespolitikken (Luxembourg) blev via denne pagt bragt i direkte sammenhæng med koordineringen af den økonomiske politik (Køln-processen) og den politik, der skal forbedre innovationsevnen og indrette markederne for varer, tjenesteydelser og kapital på en mere hensigtsmæssig måde (Cardiff-processen).

1.3. Med denne helhedsstrategi, hvis endemål er en varig reduktion af arbejdsløsheden i EU, imødekommer Rådet i vidt omfang ØSU's ønsker på området.

I sin udtalelse om gennemførelsen af retningslinjerne for beskæftigelsespolitikken i 1999⁽¹⁾ fremhævede ØSU, at en sådan helhedsstrategi var nødvendig. ØSU var — og er stadig — af den opfattelse, at strategien skal skabe forbindelse mellem den makroøkonomiske politik og andre politikker, der har indvirkning på beskæftigelsen. ØSU mener, at det eksempelvis ville være ønskeligt at etablere en sammenhæng mellem

beskæftigelsespolitikken og arbejdssikkerheds- og sundhedspolitikken. En effektiv sikkerheds- og sundhedspolitik bidrager nemlig til øget indsats og bedre arbejdskvalitet.

ØSU er glad for, at denne integrerede fremgangsmåde allerede er konkretiseret i Rådets henstilling af 12. juli 1999 om de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Fællesskabets økonomiske politikker (i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 99, stk. 2)⁽²⁾. Den økonomiske politik placeres her under den dobbelte hovedprioritet: en kraftig og vedholdende vækst og beskæftigelse!

1.4. Nu da Rådet har udmøntet dette synspunkt i en europæisk pagt, vil ØSU betragte de foreliggende forslag til retningslinjer som en del af en større helhed. ØSU vil derfor også undersøge, hvordan Køln- og Cardiff-processen udvikler sig, og formulere sine synspunkter i et bidrag til det ekstraordinære EU-topmøde i Portugal i foråret 2000, hvor man vil se på, hvor langt de tre omtalte processer er nået.

Dette forhindrer ikke, at der i mellemtiden med udgangspunkt i de af medlemsstaterne meddelte oplysninger kan foretages en første vurdering af de trufne foranstaltningers effektivitet og kvalitet. ØSU er klar over, at det med henblik på den kommende udvidelse af Den Europæiske Union vil blive særligt vanskeligt, men samtidigt særligt nødvendigt hurtigst muligt at inddrage ansøgerlandene i (debatten om) denne beskæftigelsesstrategi, og at gennemføre erfaringsudvekslinger i tilfælde, hvor »best practices« måtte være egnet til at finde anvendelse.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU konstaterer, at Kommissionens forslag til retningslinjer for beskæftigelsen i 2000 bærer samme overskrifter som de aktuelle retningslinjer for beskæftigelsen. ØSU bifalder dette ønske om at signalere politisk kontinuitet. Beskæftigelsesstrategien kræver, at medlemsstaterne foretager tilpasninger.

(1) EFT C 209 af 22.7.1999.

(2) EFT L 217 af 17.8.1999.

Disse kræver tid og egner sig næppe til store årlige justeringer. Efter ØSU's opfattelse bør der dog tilføjes flere tidsmæssigt og/eller kvantitativt realistiske målsætninger. Desuden erkender ØSU, at de indvundne erfaringer kun giver et begrænset billede af de målelige virkninger af den aktuelle fremgangsmåde. En justering er kun mulig, hvis virkningerne af de opstillede mål i højere grad kan kvantificeres. Måske kunne det ekstraordinære rådsmøde i Portugal foretage en første midtvejsevaluering. Således som det fremgår af Kommissionens henstilling til Rådets henstillinger om iværksættelse af beskæftigelsespolitikken i de enkelte medlemsstater, er forbedring — netop på nationalt plan — af den statistiske information et anliggende, som bør konkretiseres på kort sigt.

2.2. ØSU mener endvidere, at det er vigtigt med en konsekvent og velafbalanceret opretholdelse og videreførelse af de fire hovedpunkter, som retningslinjerne allerede er opdelt i, især for de medlemsstater, som ifølge udkastet til »Joint Employment Report«, der offentliggøres samtidig med retningslinjerne, er bagud med gennemførelsen af retningslinjerne på nogle områder. I denne forstand fungerer de foreliggende forslag også som en påmindelse.

3. Retningslinjernes fire hovedpunkter

3.1. Forbedring af evnen til integration på arbejdsmarkedet

3.1.1. ØSU går selvfølgelig ind for, at aktiviteterne på dette område fortsætter. Samtlige medlemsstater bør fortsat bestræbe sig på at anlægge en forebyggende og proaktiv indfaldsvinkel, som skal forhindre, at mennesker kommer til at stå i en arbejdsløshedssituation. Selvom de økonomiske perspektiver nu er lysere end for et år siden, er der ingen grund til selvtilfredshed hvad angår beskæftigelsessituationen for især unge og langtidsledige. Så meget desto mindre som rapporterne fra de forskellige medlemsstater peger på, at de kvantificerbare målsætninger kun i begrænset omfang er blevet opfyldt. Netop på dette indsatsområde er tilpasning en langsigtet og tidskrævende proces. Dette forudsætter en bedre formidling af arbejde og en forbedring af arbejdskraft- og uddannelsestilbuddene generelt, samt at der afsættes tilstrækkelige ressourcer til at gennemføre målsætningerne. Et tilpasset skatte- og socialsikringssystem er ofte en forudsætning for at føre en aktiv arbejdsmarkedspolitik. Manglen på en tilstrækkelig grad af konvergens mellem medlemsstaterne på disse vigtige områder forhindrer desværre stadig, at den europæiske arbejdsmarkedspolitik virker med optimal effektivitet. Tilpasningen tager som sagt tid, og virkningen viser sig først efter en årrække. Selvom der på visse områder, f.eks. livslang uddannelse på EU-plan og i nogle medlemsstater, er sket store fremskridt — her kan den enkelte medlemsstat indrette sig efter sin egen

særlige situation — er der mange andre områder, hvor aktiviteterne bør intensiveres. ØSU peger her atter på det vigtige i at stimulere erhvervsuddannelse, f.eks. som led i lærlingssystemer (kombination af arbejde og teoretisk undervisning). Netop for bestemte grupper af unge kan »indlæring via arbejde« være en attraktiv måde at opnå uddannelse på og øge deres beskæftigelsesmuligheder. For at kunne måle resultaterne af disse aktiviteter bør medlemsstaterne som foreslået af Kommissionen gøre mere for at skaffe sig viden om, hvordan unge arbejdsløse faktisk har fundet fodfæste på arbejdsmarkedet. Eksplicitte indikatorer må kunne vise, om uddannelse, hjælp til jobsøgning og andre former for aktiv indsats rent faktisk fører til ansættelse. I sidste ende er det ikke medlemsstatens tilsagn, men resultatet, der tæller, når de fremtidige aktiviteter skal formuleres. Her må man heller ikke glemme, at der udover udbuddet af uddannelsesaktiviteter også er tale om et vist individuelt ansvar blandt de berørte i henseende til aktiv medvirken i bevarelsen og forbedringen af deres egne beskæftigelsesmuligheder i form af en høj grad af beredvillighed til rent faktisk at deltage i de tilbudte muligheder for efteruddannelse og omskoling.

3.1.2. ØSU mener ikke, at man bør stille sig tilfreds med en let faldende arbejdsløshed. Arbejdsløsheden er ikke det eneste problem i denne forbindelse. På længere sigt er beskæftigelsesgraden kilde til langt større bekymring. Der kan opstå alvorlige problemer, når den demografiske udvikling når et punkt, hvor en alt for lille gruppe erhvervsaktive skal finansiere pensionerne til de ældre. Således kan man i den tidligere omtalte henstilling fra Rådet om de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker (se fodnote 2, s. 31) læse følgende: »Beskæftigelsesgraden i EU som helhed, som lå på omkring 61 % i 1998, er dog lav, både målt med historisk og international alen. Hvis der kan opnås en højere beskæftigelsesgrad og en lavere ledighedsprocent på mellemlang sigt, vil det være til stor fordel for bestræbelserne på at højne levestandarden, sikre mere holdbare offentlige finanser og skabe større samfundsmæssig samhørighed.«

3.1.3. Hvis det ikke lykkes at øge beskæftigelsesgraden, vil den arbejdsløshed, der i dag er socialt og økonomisk uacceptabel, kunne underminere selve fundamentet for morgendagens samfund. Det er også et spørgsmål, om ikke Kommissionens understregning — især i det fjerde hovedpunkt — af behovet for at fastholde de ældre på arbejdsmarkedet så længe som muligt på kort sigt er i modstrid med målsætningen om at sluse flere unge langtidsledige ind på arbejdsmarkedet. Det bliver nødvendigt at finde en politikmæssig balance, som ikke fører til en kunstig modsætning mellem unge og ældre. I virksomheden er der derfor behov for en nøje debat samt forhandlinger om samtlige aspekter vedrørende arbejde og arbejdstid i løbet af en erhvervmæssig karriere (inkl. aspekter som »nedplacering« (skånejob), frivillig deltidspensionering, vejledning o.l.) kombineret med modernisering af arbejdets tilrettelæggelse.

ØSU konstaterer med tilfredshed, at Kommissionen under dette hovedpunkt også tager højde for det konstant fremadskridende informationsfund. I forbindelse med overgangen fra skole til arbejdsliv bør der træffes foranstaltninger, som sikrer, at de unge, der forlader skolen, er kvalificerede til at arbejde med informationsfundets redskaber på et niveau, der svarer til erhvervslivets behov og praksis. Et højt uddannelsesniveau kan bidrage hertil, forudsat at skoler og andre undervisningsinstitutioner råder over de samme faciliteter (computere, Internetopkobling, databaser), som anvendes i erhvervslivet. Uddannelses-systemerne i medlemsstaterne bør indrette sig herpå, og der bør foretages de fornødne investeringer for at undgå, at de unge, allerede når de efter skolen melder sig på arbejdsmarkedet, er bagud med hensyn til brugen af informations- og kommunikationsteknikker.

3.1.4. ØSU fremhæver her endnu en gang den betydning, som det tillægger bekæmpelse og forebyggelse af social udstødelse, således som dette også kommer til udtryk i det niende hovedpunkt. ØSU har i høj grad det indtryk, at denne del af retningslinjerne fortsat kun i stærkt begrænset omfang er omsat i konkrete foranstaltninger i medlemsstaterne. Det er af allerstørste betydning, at tilbagestående grupper (handicappede, etniske mindretal og andre grupper) gives lige muligheder i samfundet og at gøre fremme af disse lige muligheder på alle områder til et integreret element i politikken, således som tilfældet også er i politikken for kvinders lige muligheder, med udgangspunkt i »mainstreaming« (jf. punkt 3.4).

3.2. Udvikling af en iværksætterkultur

Såvel i næsten alle medlemsstater som på EU- og EU-institutionsniveau⁽¹⁾ betragtes selvstændig virksomhed som en vigtig drivkraft for økonomien. Ikke blot bidrager den til BNP, den sætter også skub i jobskabelsen. Små virksomheder er nemlig som oftest arbejdskraftintensive og skaber relativt flere arbejdspladser end store, mere kapitalintensive virksomheder. Også her er det vigtigt at henstille, at man nedsætter beskatningen af faktoren arbejde, hvilket kun i praksis er gennemført i ganske få medlemsstater. Det fremgår af de fleste medlemsstaters nationale beskæftigelsesplaner, at indsatsen først og fremmest omfatter vejledning, information og fremme af iværksætterånden blandt de unge og på skolerne. Kun i begrænset omfang foretages der en konkret tilpasning af lovgivning og administrative regler. Netop hvad angår de generelle forudsætninger for etablering og udbygning af virksomheder, kan der stadig gøres meget for at fjerne unødige administrative byrder og formaliteter, hvilket primært vil komme mikrovirksomheder til gavn. ØSU er imidlertid enig med European Trade Institute⁽²⁾, når det i en nylig udsendt undersøgelse konkluderer, at en stigning i antallet af SMV'er i EU ikke i sig

selv er en god indikator for, at strategien har båret frugt. Det, det drejer sig om, er at få antallet af små, innovative virksomheder til at stige og samtidig undgå, at folk tvinges til at vælge selvstændig virksomhed, fordi det almindelige arbejdsmarked ikke giver dem nogen mulighed for eller udsigt til et lønnet arbejde. Det er ud fra denne synsvinkel, iværksætterkulturen bør fremmes, og den bør ikke begrænses til det traditionelle markeds kommercielle erhvervsaktiviteter. Iværksætterånden er endnu utilstrækkelig udviklet i den såkaldte »sociale økonomi«. Visse omsorgsopgaver (over for børn, gamle og handicappede), som rammes af myndighedernes budgetnedskæringer, kunne tilføres ny vitalitet ved at blive udført i nye rammer. ØSU finder det da også rimeligt, at Kommissionen fremhæver sådanne initiativers betydning for den lokale udvikling. Professionel erfaring (i henseende til erhvervsøkonomisk ledelse) er for denne type virksomheders vedkommende i mange tilfælde kun udviklet i begrænset omfang og har behov for særlig støtte. ØSU finder det vigtigt, at der gælder samme betingelser som for mere traditionelle virksomheder, så man undgår konkurrenceforvriddning⁽³⁾. Med en nedsættelse af momsen på denne form for tjenesteydelser (anvendelse af den nedsatte momssats) kunne man sikre, at målgruppen rent faktisk havde råd til at bruge dem. ØSU opfordrer medlemsstaterne til at tage hensyn hertil, når de opstiller listerne over de tjenesteydelser, som de ønsker taget i betragtning for den nedsatte momssats⁽⁴⁾.

3.3. Fremme af virksomhedernes og de ansattes tilpasningsevne

3.3.1. Sammen med innovation, der omtales i pkt. 4.1, er ovenstående en absolut forudsætning for erhvervslivet i Europa. Der er her tale om forskelligartede aspekter (mentalitet, kulturel accept, lov- og regelgivning samt arbejdstagerens og virksomhedens interesser), som bør bringes på linje med hinanden så vidt muligt, så hvert aspekt harmonerer med de andre. Spørgsmålene, der behandles under denne overskrift, er yderst komplekse og kræver en vanskelig balancegang mellem tryghed og dynamik. Det er da også med rette, at arbejdsmarkedets parter har fået en vigtig rolle i forbindelse med indsatsen på dette område⁽¹⁾. Det er ude på virksomhederne og i organisationerne, de nødvendige tilpasninger skal finde en konkret form.

3.3.2. Som ØSU anfører i sin udtalelse om Kommissionens grønne bog »Partnerskab — Vejen til en ny tilrettelæggelse af arbejdet«⁽²⁾ vil Europas konkurrenceevne i en global økonomi »afhænge af, i hvilket omfang det lykkes at styrke evnen til innovation og at finde mere »intelligente« løsninger hvad angår arbejdstilrettelæggelse og teknologi. Det gælder om at optimere

(1) EFT C 219 af 30.7.1999.

(2) »Entrepreneurship in the European Employment Strategy«, European Trade Union Institute (ETUI), Bruxelles, 1999.

(3) EFT C 209 af 22.7.1999.

(4) Jf. ØKOFIN-Rådets konklusioner af 12. juli 1999.

(5) EFT C 73 af 9.3.1998.

forholdet mellem teknologi og arbejdstilrettelæggelse og anvendelsen af menneskelige ressourcer. Med hierarkiske virksomhedsorganisationsformer og traditionelle tayloristiske arbejdstilrettelæggelsesmetoder kan man ikke altid opnå en fleksibel tilrettelæggelse af produktion og tjenesteydelser, som kan reagere umiddelbart på ændrede markedskrav. I stedet må der findes nye former for produktions- og arbejdstilrettelæggelse, hvor det menneskelige potentiale kan udfolde sig fuldt ud, hvilket er en forudsætning for innovation«.

3.3.3. Karakteristisk for sådanne nye former for arbejdstilrettelæggelse er, at arbejdsforholdene er præget af samarbejde og medindflydelse, og at arbejdet er afvekslende og stiller høje kvalifikationskrav. Det fremgår af en virksomhedsundersøgelse, som Det Europæiske Institut i Dublin til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene har gennemført i 10 europæiske lande, at direkte inddragelse af medarbejderne førte til produktionsstigninger i 72 % og til kvalitetsforbedringer i 96 % af de adspurgte virksomheder. Samtidig steg de ansattes tilfredshed, idet antallet af sygemeldinger og fravær faldt i ca. en tredjedel af de adspurgte virksomheder⁽¹⁾.

3.3.4. Resultaterne viser, at nye former for arbejdstilrettelæggelse, som bygger på samarbejde og inddragelse af arbejdstagerne, kan bidrage såvel til at forøge produktiviteten og konkurrenceevnen som til at forbedre arbejdsvilkårene. I sin udtalelse om Kommissionens grønbog gav ØSU derfor også udtryk for, at arbejdsmarkedets parter burde lade sig foranledige til at indlede dybtgående drøftelser. Sådanne drøftelser bør føres i virksomhederne med det formål at iværksætte konkrete projekter til modernisering af arbejdets tilrettelæggelse. Erfaringerne med og resultaterne af sådanne virksomhedsprojekter kan drøftes under forhandlingerne om nye former for arbejdstilrettelæggelse på sektorplan, så det vurderes, om der i overensstemmelse med den rolle, som retningslinjerne for beskæftigelsen tillægger arbejdsmarkedets parter, består mulighed for at indgå aftaler herom på sektorniveau. EU-Kommissionens præciseringer i retningslinjerne skitserer efter ØSU's opfattelse på udmærket vis emnekataloget for samtaler og eventuelle aftaler mellem arbejdsmarkedets parter. Særlig vægt må der lægges på uddannelse og efteruddannelse, som skal tage højde for de nye krav, der følger af den informationsteknologiske udvikling, og til de nye arbejdsformer.

3.3.5. Europa-Kommissionen kan hjælpe til ved f.eks. via konferencer at fremme udveksling af erfaringer med gode eksempler på nye former for arbejdstilrettelæggelse.

3.4. Styrkelse af ligestillingspolitikken

3.4.1. ØSU har i talrige udtalelser peget på kvindernes andenrangspostion i samfundslivet. ØSU bifaldt da også i sin udtalelse om Kommissionens første forslag til retningslinjer

for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik i 1998⁽²⁾, at Kommissionen havde taget spørgsmålet op. Det glæder ØSU, at Kommissionen nu på EU-niveau tager skridt til at gennemføre Amsterdam-traktatens pålæg om at bringe al forskelsbehandling til ophør og fremme lige muligheder for mænd og kvinder på alle EU's indsatsområder.

3.4.2. I den i øvrigt yderst læseværdige årsrapport (1998) fra Kommissionen om ligestilling⁽³⁾ påpeges det, at »mainstreaming«-politikken (dvs. integration af kønsaspektet mht. lige muligheder i alle EU's politikker og aktioner), suppleret med særlige tiltag, faktisk nu er gennemført på EU-niveau. Medlemsstaterne bør efter ØSU's mening sætte ind med en langt kraftigere indsats for omsider at opnå reelle fremskridt med hensyn til at give kvinder lige muligheder på arbejdspladsen. ØSU slår endnu en gang fast, at det er absolut nødvendigt at videreføre disse tiltag⁽⁴⁾. Det bifaldes derfor, at kandidaten til posten som ligestillingskommissær under Europa-Parlamentets høring af hende den 31. august 1999 afgav løfte om at udarbejde et femte handlingsprogram om lige muligheder for kvinder og mænd og afsætte de nødvendige budgetmidler hertil. For øvrigt står medlemsstaterne i alvorlig fare for at miste deres troværdighed, da de ikke kan opvise konkrete resultater — og især da en del af dem ikke har opfyldt deres forpligtelse ifølge traktaten til at gennemføre EU-direktivet om forældreorlov⁽⁵⁾ i national ret. Også arbejdsmarkedets parter må efter ØSU's mening yde deres bidrag på alle niveauer til at sikre, at kvinderne kommer ind på eller vender tilbage til arbejdsmarkedet, at de har adgang til (livslang) uddannelse og kan kombinere ansvaret for familien med ansvaret for arbejdet. Manglende børnepasningsmuligheder er desværre stadig et problem — til trods for forskellige medlemsstats synlige bestræbelser på at tilvejebringe dem.

4. Nye aspekter, der omfatter flere af retningslinjernes hovedpunkter

4.1. Innovation

4.1.1. Et aspekt, som springer i øjnene i de foreliggende forslag til retningslinjer, er den vægt, der lægges på innovation. ØSU understreger, at der her ikke blot er tale om innovation i snæver teknisk forstand. Innovationer forstået som samfundsprocesser bør også finde sted i tilfælde, hvor arbejdsmarkedet ikke fungerer optimalt. Dette kan medføre en ny rollefordeling mellem ansvarlige myndigheder og arbejdsmarkedets parter, således at sidstnævnte i højere grad inddrages i alle foranstaltninger f.eks. til bekæmpelse af arbejdsløshed. Især på lokalt plan kan innovativ gennemførelse af en moderne proaktiv/præventiv arbejdsmarkedspolitik på grundlag af »best practices« vise sig at blive en succes.

⁽²⁾ EFT C 19 af 21.1.1998, pkt. 2.8.

⁽³⁾ Årsrapport fra Kommissionen: Ligestilling mellem kvinder og mænd i Den Europæiske Union, 1998, Bruxelles, marts 1999.

⁽⁴⁾ Eksempelvis ligger kvindernes deltagelse på arbejdsmarkedet i EU-15 kun på 50 % — i 6 medlemsstater ligger deres deltagelse endda under EU-gennemsnittet.

⁽⁵⁾ Kommissionens årsrapport (1998) om ligestilling, afsnit 4.

⁽¹⁾ Se EPOC: Nye former for arbejdsorganisation — Kan Europa realisere sit potentiale?, Dublin 1998.

4.1.2. Innovation i teknisk forstand (vedrørende såvel produkter som produktionsprocesser) bør være udgangspunktet for EU's og medlemsstaternes beskæftigelsespolitik med forøgelse af vidensintensiteten i EU's produktion af varer og tjenesteydelser for øje. Først da kan der opnås en merværdi, som sætter Europas erhvervsliv i stand til at imødegå den internationale konkurrence på lige fod. Det Europæiske Råds ekstraordinære møde i Portugal i marts 2000 — hvis tema er »Beskæftigelse, økonomiske reformer og social samhørighed — hen imod et Europa kendetegnet ved innovation og viden« — vil kunne give denne udvikling et skub fremad.

I den forbindelse er det særlig vigtigt at være opmærksom på de ugunstige vilkår for kvinder, både hvad angår adgangen til uddannelse og deres ringe deltagelse i den videnskabelige forskning.

4.1.3. ØSU bifalder Det Europæiske Råds beslutning i København, om via Den Europæiske Investeringsbank at stille flere ressourcer til rådighed for den såkaldte »europæiske teknologifacilitet« og for finansiering af risikovillig kapital til SMV'er med henblik på investeringer i højteknologi. ØSU håber desuden, at EIB selv er indstillet på at tage større risici for at stille disse midler til rådighed for virksomheder, som ikke på anden måde kan finde den nødvendige finansiering i betragtning af den høje risiko. EIB bør i sin kommende årsberetning give mere detaljerede oplysninger om emnet.

4.1.4. ØSU håber, at medlemsstaterne ud over at integrere ligestillingsaspektet også lader idéen om innovation i bred forstand komme konkret til udtryk i de nationale beskæftigelsesplaner, både i forbindelse med »udvikling af en iværksætterkultur« og »forbedring af evnen til integration på arbejdsmarkedet«.

4.2. Servicesektorens betydning

I en ny undersøgelse bestilt af Kommissionen påvises det, at Europa har et stort, uudnyttet potentiale for jobskabelse i servicesektoren. Udviklingen i USA og Japan viser, at en stor del af de arbejdspladser, der er gået tabt i den traditionelle fremstillingsindustri, opvejes af en stærkt øget beskæftigelse i servicesektoren. ØSU finder det vigtigt, at medlemsstaterne inden for beskæftigelsespolitikens fire indsatsområder udnyt-

ter enhver mulighed for at udvikle servicesektoren på lovende markeder ved at sikre et højt kvalifikationsniveau. Derudover er servicesektoren kendetegnet ved, at den omfatter stærkt forskelligartede virksomheder, herunder mange arbejdskraftintensive virksomheder. Specielt i den forbrugerrettede service-sektor findes der mange sådanne, især mindre virksomheder (bl.a. inden for detailhandel og forbrugerorienterede håndværksvirksomheder). Bevarelse af disse virksomheder og fremme af mulighederne for deres fortsatte beståen er derfor også en nødvendighed set ud fra et beskæftigelsesmæssigt synspunkt. Det er ikke kun nødvendigt ud fra en økonomisk synsvinkel — en sådan indsats kan også være med til at forbedre kvindernes stilling på arbejdsmarkedet, da de traditionelt set er stærkt repræsenteret i servicesektoren.

5. Konklusion

5.1. De lokale aktørers engagement (i særdeleshed arbejdsmarkedsparterne på lokalt plan) har efter ØSU's mening for længe været underbelyst. Den systematiske opstilling af retningslinjer er på en vis måde udtryk for en top-downholdning.

5.2. Som repræsentant for det organiserede civilsamfund er ØSU talerør for mange aktører i samfundet. Det er imidlertid på det lokale niveau, politiske tiltag som de foreliggende gennemføres — tæt på borgerne og sammen med borgerne — og sådan bør det også være. Først da bliver den europæiske integration og det europæiske samarbejde synligt, så borgerne kan lære af hinandens erfaringer, og først da kan top-downholdningen suppleres med et bottom-up-input, hvor dagligdagens behov, ønsker og succeser danner baggrund for tilpasningerne af fremtidens politik og dermed gør den mere effektiv.

5.3. ØSU opfordrer Kommissionen, medlemsstaterne, de lokale myndigheder og arbejdsmarkedets parter i bred forstand til at give alle retningslinjerne for beskæftigelsen et konkret indhold på lokalt plan. ØSU tilbyder sig som forum for udveksling af lokale erfaringer.

5.4. Den merværdi, der ligger i ØSU's bidrag, hverken kan eller bør fornægtes. Kun gennem et samarbejde mellem alle de involverede aktører (organisationer og institutioner) kan de ønskede resultater opnås.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Beskæftigelsespolitikens makroøkonomiske dimension«

(1999/C 368/13)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 27. maj 1999 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 2, at afgive en udtalelse om »Beskæftigelsespolitikens makroøkonomiske dimension«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Vasco Cal til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 29. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 76 stemmer for, 2 imod og 4 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Det Økonomiske og Sociale Udvalg glæder sig over, at dets ønske om en makroøkonomisk dialog mellem Rådet, Kommissionen, Den Europæiske Centralbank og arbejdsmarkedets parter på europæisk niveau sigtende på forbedret samordning af lønudviklingen, finanspolitikken og pengepolitikken med henblik på at stimulere vækst og beskæftigelse, som det fremførte i sin sidste udtalelse om forberedelsen af »de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Fællesskabets økonomiske politikker«⁽¹⁾, bliver til virkelighed dette efterår. Det Økonomiske og Sociale Udvalg står til rådighed for parterne i den makroøkonomiske dialog med sit specifikke bidrag til dialogen, i overensstemmelse med de institutionelle opgaver, det har fået tildelt af traktaterne.

2. ØSU gør opmærksom på, at denne makroøkonomiske dialog muliggør et integreret approach med alle de politikker, der virker ind på beskæftigelsen. Ledighedsproblemet bekæmpes således ikke med arbejdsmarkedspolitiske tiltag alene, men gennem en koordinering af alle de makroøkonomiske politikker. Den økonomiske politik, forskningspolitikken, socialpolitikken og budgetpolitikken bør føres under hensyntagen til kravene på det beskæftigelsesmæssige område.

3. ØSU fastholder de bemærkninger, det i nævnte udtalelse fremførte til den økonomiske udvikling (som fortsat mangler styrke) og ledigheden (som gennemsnitligt set stadig er for høj) i Fællesskabet, herunder de problempunkter, det pegede på i punkt 1. I nærværende udtalelse vil det behandle de stærke sider.

4. ØSU er overbevist om, at stabilitets- og vækstpolitikken (nedbringelse af underskuddene på de offentlige finanser, stabile priser, en reallønsudvikling, der tager hensyn til produktivitetsudviklingen, samt en tilstrækkelig investeringsrentabilitet, således at man når op på en højere vækst) er den eneste farbare vej for Fællesskabet, hvis økonomi for 90 %'s vedkommende afhænger af det indre marked. Stabilitets- og vækstpolitikken skal videreføres de kommende år. I den aktuelle konjunktursituation skal ligevægt på de offentlige

budgetter og nedbringelse af den offentlige gæld fastholdes som mellemfristede og langsigtede målsætninger overalt i EU under skyldig hensyntagen til den økonomiske og sociale samhørighed.

5. Men medlemsstaterne skal påse, at saneringen af budgetterne ikke — som det har været tilfældet i nogle medlemsstater i de seneste år — sker på bekostning af de produktive investeringer, da det vil kunne svække styrken i det opsving, der unægteligt er undervejs i Den Europæiske Union takket være sunde fundamentale forhold. Det maner til forsigtighed, men fordrer også handling. Der er ikke længere grund til pessimisme, da opsvinget skaber et optimistisk klima og åbner positive udviklingsperspektiver på baggrund af en økonomisk konjunktur, der er gunstigere end i forårsprognosen.

5.1. For ØSU at se har Den Europæiske Union den fornødne økonomiske, teknologiske og videnskabsmæssige basis til, at den med egne, indre kræfter kan imødegå udefra kommende trusler. Fremover skulle Fællesskabet nu, hvor de vigtigste beslutninger om den praktiske indførelse af euroen er taget, kunne fæste lid til en overvejende intern efterspørgselsdynamik. »Europa har som økonomisk enhed et stort vækstpotentiale, og de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik bør pege på de foranstaltninger, der skal til for at udnytte dette potentiale«⁽¹⁾.

5.2. ØSU er af den opfattelse, at Den Europæiske Union bør sætte sig en vækst på mindst 3,5 % som mellemfristet mål, hvis den skal skabe et antal job, der er tilstrækkeligt til, inden for omkring ti år at nedbringe den aktuelle ledighed til 3-4 % og hæve beskæftigelsesfrekvensen, så den kommer op i nærheden af 70 %, jf. hvad Kommissionen foreslog i efteråret 1997 i sit første forslag til retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik. Det skal imidlertid bemærkes, at udfordringerne varierer fra det ene land til det andet, eftersom en del af disse målsætninger er realiseret i nogle lande, hvilket understreger behovet for ligeledes at føre den makroøkonomiske dialog på det nationale plan.

(1) ØSU's udtalelse af 27. maj 1999 om Kommissionens »Økonomiske årsberetning 1999 — EU-økonomien ved overgangen til euroen: fremme af vækst, beskæftigelse og stabilitet«, EFT C 209 af 22.7.1999, pkt. 3.4.2.

5.2.1. Væksten forudsætter på mellemlang sigt en støt stigning i erhvervsinvesteringerne (på omkring 7 % om året, så investeringskvoten kan komme op på 22-23 %, mod aktuelt 19 %), hvis den skal skabe det nødvendige antal arbejdspladser og forebygge risikoen for, at der opstår inflationære pres som følge af manglende produktionskapacitet. Niveaulet for de lange renter og virksomhedernes rentabilitet udgør i øjeblikket de gunstige rammevilkår. Tilbage står at finde en makroøkonomisk politik, der skaber mulighed for en vedholdende vækst og en passende udvikling i efterspørgslen. Denne politik skal understøttes af økonomiske reformer i samklang med dem, der er indledt med Luxembourg- og Cardiff-processerne. Disse reformer sigter på at styrke konkurrenceevnen og forbedre arbejdsmarkedets og vare-, tjeneste- og kapitalmarkedernes funktionsmåde.

5.2.2. I flere medlemsstater er bestræbelserne for at honorere konvergenskriterierne — og dermed for at kunne tiltræde ØMU's tredje fase — gået ud over de offentlige investeringer. ØSU slår derfor til lyd for, at de offentlige udgifter i højere grad drejes over imod investeringer. Regeringerne bør især fremme et partnerskab mellem den offentlige og private sektor på investeringsområdet. Desuden bør initiativerne på fælleseuropæisk plan, såsom de transeuropæiske net, omsættes til virkelighed.

6. Opsvinget, som endnu er tøvende, bør stimuleres gennem foranstaltninger, der fremmer investeringerne og forbrugertilliden. Øgede investeringer forbedrer udsigterne for beskæftigelsen, hvilket øger tilliden hos borgerne, i erhvervene og hos forbrugerne. En injektion af størrelsesordenen 0,5 % af BNP vil kunne bidrage til, at opsvinget befestes. Det tager imidlertid over et år, før effekten af øget investeringsaktivitet slår igennem på produktionen.

7. Virksomhedernes bestræbelser for at forsvare deres konkurrencemæssige stilling i en verden med stadig mere globaliserede markeder bør understøttes af mere aktive politiktiltag til stimulering af investeringerne — specielt på områderne teknologi og viden, givet de udfordringer, som informations- og videnssamfundet stiller Europa over for. I erhvervssektorer, der ikke direkte berøres af globaliseringen, kan der med fordel ske en drejning af investeringerne over mod kapacitetsudvidelser for at sikre, at den interne efterspørgsel tilfredsstilles, og mere generelt over imod skabelse af mere beskæftigelse. Strukturfondenes nye mål 3 kan forventes i betydeligt omfang at stimulere medlemsstaternes politikker til udvikling af kvalifikationer i kombination med de øvrige udviklingsaktioner, der finansieres over strukturfondene. Vigtigheden af grunduddannelse og livslang læring skal også understreges. Arbejdsformidlingerne bør fremme beskæftigelsesegnetheden ved at rådgive og støtte de unge og de ledige med hensyn til uddannelse på en sådan måde, at deres egnethed for bestemte job sættes i forgrunden. Arbejdsmarkedets parter kunne med fordel udarbejde nogle manualer til dette brug og medvirke til en større dynamik i arbejdsformidlingen.

8. ØSU mener, at man bør gøre alt, hvad der kan gøres for at støtte den interne efterspørgsel og forbedre rammevilkårene for produktive investeringer og virksomhedsopretninger. Forudsat at de budgetmæssige bindinger og budgettets omfordelende rolle respekteres, vil en lettelse af virksomhedernes, men også husholdningernes skattebyrde kunne stimulere såvel investeringerne som erhvervslivets og husholdningernes tillid. ØSU har gennem flere år slået til lyd for, at der i de medlemsstater, der ønsker det, gives tilladelse til under visse betingelser at sænke momssatsen for arbejdskraftintensive varer og tjenesteydelser. ØSU glæder sig over, at Kommissionen har fremlagt et direktivforslag i denne retning, som ØSU har afgivet en overvejende positiv udtalelse om⁽¹⁾.

9. En fælles monetær politik inden for euroområdet — som også binder ude-landene til at følge næsten helt den samme politik — lægger en tung byrde over på finanspolitikken (skatter og udgifter), som på én gang skal understøtte den monetære politik og tage hensyn til de forskellige faser i konjunkturcyklen, som medlemslandene befinder sig i. Der er her måske tale om den største nye udfordring efter skabelsen af den fælles monetære politik. Det understreges, at den nødvendige koordination af finanspolitikken ikke betyder, at der skal føres samme politik i alle medlemsstater.

10. ØSU understreger, at økonomisk vækst er den vigtigste motor for oprettelse af arbejdspladser. De beskæftigelsespolitiske foranstaltninger, der blev anbefalet på Luxembourg-topmødet skal i kombination med det strukturprogram for kapital- og tjenestemarkederne, der blev lanceret i Cardiff, ledsage et egnet makroøkonomisk policy-mix — omfattende finanspolitik, monetær politik og indkomstpolitik — så der skabes et tillidsklima, der stimulerer forbruget og investeringerne og dermed sætter varig gang i beskæftigelsen.

11. ØSU henstiller på ny, at der i lønudviklingen tages hensyn ikke kun til inflationen (som stadig er lav), men også til produktivitetsudviklingen og til kravet om at sikre virksomhedernes indtjening (der i gennemsnit er god i EU) og øge købekraften. En øget efterspørgsel fra det private og offentlige forbrug og de private og offentlige investeringer vil bidrage til at sætte gang i vores økonomi.

12. ØSU er af den opfattelse, at medlemsstaternes strukturpolitik og hele forsknings- og udviklingsområdet skal understøtte blivende og bæredygtige beskæftigelsesoprettende foranstaltninger.

⁽¹⁾ ØSU's udtalelse af 26. maj 1999 om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 77/388/EØF, for så vidt angår muligheden for forsøgsvis at anvende en nedsat momssats for arbejdskraftintensive tjenesteydelser«; EFT C 209 af 22.7.1999.

13. ØSU konstaterer, at bankerne i visse lande i de seneste uger har overreageret på forlydenderne om stigende inflation ved at hæve renten på sikrede lån uforholdsmæssigt meget (fra 4,6 til næsten 6 %). Disse forhøjelser af udlånsrenten opvejes ikke af tilsvarende forhøjelser af indlånsrenten på f.eks. bankbøger, som spiller en overordentlig stor rolle for den finansielle ligevægt i husholdningerne i samtlige medlemsstater.

14. ØSU henleder atter en gang opmærksomheden på faren for systemrisici, der bl.a. knytter sig til kreditformidlingsfunktionen (renterisiko), stadig mere avancerede finansielle produkter, samt den hurtighed, hvormed købs- og salgsordrer og andre finansielle transaktioner effektueres. Det glæder sig over Den Internationale Betalingsbanks (BIS) nye initiativer med forslag om mere bindende og især mere effektive tilsynsregler med hensyn til bankernes finansielle struktur (egenkapitalens størrelse), for den interne og eksterne kontrol med finansielle institutioners kapitalstrømme og for markedsdisciplinen (genomsigtighed) mellem deltagere i finansielle transaktioner. ØSU mener, at de regler, man ender med at blive enige om, bør gælde alle aktører på finansmarkedet. På baggrund af, at EU står for over 60 % af de lån, der ydes til udviklingslande, bør Kommissionen inden marts 2000 tage nogle initiativer, der sikrer, at Den Europæiske Unions specifikke interesser bliver tilgodeset i Basel-komiteens beslutninger.

15. De nye bølger af koncentrationer inden for erhvervslivet (samarbejdsaftaler, fusioner, joint ventures mellem meget store

virksomheder) kan være nødvendige for at fastholde vores produktionsapparats konkurrencemæssige stilling. De resulterende omstillinger må imidlertid ikke gennemføres på bekostning af lønmodtagerne. Masseafskedigelse er ikke uden indflydelse på borgernes tillid, på efterspørgslen og dermed på hele økonomiens funktionsmåde og vækstkabelsen, som også de store finansielle selskaber og produktionsvirksomheder nyder godt af.

Konklusion

16. ØSU henstiller, at stabilitets- og vækstpolitikken for mere beskæftigelse videreføres. Parterne i den makroøkonomiske dialog, der løber af stablen til oktober — dvs. regeringerne og Kommissionen (budgetpolitik, strukturpolitik), Den Europæiske Centralbank (den monetære politik) samt arbejdsmarkedets parter (lønpolitik og arbejdsmarked) — bør fortsat på et koordineret grundlag arbejde for en styrkelse af tilliden hos forbrugerne og investorerne for derved at stimulere efterspørgslen, der kombineret med strukturreformer rettet mod europæisk økonomis konkurrenceevne fortsat er den vigtigste motor i væksten og beskæftigelseskabelsen.

17. ØSU glæder sig over Den Europæiske Centralbanks stabilitetspolitik. Banken har ved sin beslutning om at nedsætte renterne den 8. april 1999 ydet et synligt bidrag til en vækst- og beskæftigelsesfremmende stabilitetspolitik. ECB har dermed levet op til samtlige de forpligtelser, traktaten pålægger den.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »EU's nordlige dimension herunder også forbindelserne med Rusland«

(1999/C 368/14)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 25. februar 1999 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »EU's nordlige dimension herunder også forbindelserne med Rusland«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede Filip Hamro-Drotz til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelsen den 6. oktober 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 104 stemmer for, 2 imod og 3 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

Indledning

Nordeuropa har med udvidelsen i 1995 fået større betydning i Den Europæiske Union. Samtidig er det inden for de seneste år blevet vigtigere at udvikle relationerne til Den Russiske Føderation. Et velfungerende forhold mellem EU og dets medlemsstater på den ene side og de øvrige lande i Nordeuropa og Rusland på den anden er en grundlæggende forudsætning for sikkerhed og stabilitet.

En forbedring af økonomien og velfærden i Nordeuropa gavner såvel EU som dens naboer i Europa.

Et målrettet samarbejde på alle niveauer på grundlag af fælles interesser — herunder et samspil mellem civilsamfundets forskellige aktører (såsom arbejdsmarkedets parter, økonomiske interesseorganisationer og ngo'er) — er i denne forbindelse af stor betydning.

Når ØSU nu afgiver en udtalelse, skyldes det, at såvel den nordlige dimension som EU's forhold til Rusland spiller en central rolle i EU-samarbejdet og fremmes aktivt. For begge dele gælder, at der for øjeblikket gøres en indsats for at intensivere og konkretisere arbejdet. Den manglende politiske, økonomiske og sociale stabilitet i navnlig Rusland frembyder sammen med omfanget af den organiserede kriminalitet og korruptionen store udfordringer. Der må også sættes ind over for velstandskløften mellem landene i Nordeuropa. I Baltikum, Polen og ikke mindst Rusland er aftalesystemet på arbejdsmarkedet såvel som den sociale dialog og det organiserede civilsamfunds stilling endnu ret uudviklet i sammenligning med EU's medlemsstater.

Udtalelsens bilag 1 giver et situationsbillede af EU's nordlige dimension, udviklingen i EU's relationer til Rusland samt andre relevante spørgsmål, herunder navnlig Østersø-samarbejdet og de associerede nordeuropæiske landes forberedelse til optagelse i EU.

Med de målsætninger, henstillinger og forslag til foranstaltninger, der fremlægges i denne udtalelse, ønsker ØSU at yde sit bidrag til det arbejde, EU har indledt.

I tilknytning til udarbejdelsen af udtalelsen har ØSU afholdt et møde i Moskva med repræsentanter for de økonomiske og sociale aktører i Rusland. ØSU har også skriftligt forhørt sig hos disse aktører i Rusland og regionens ansøgerlande om deres synspunkter. Bilag 2 indeholder et resumé af synspunkter og svar, og der er også taget hensyn til disse i udtalelsen.

ØSU har allerede afgivet en række udtalelser m.v. om emnet. De vigtigste dokumenter er opført sidst i Bilag 1. I det følgende anvendes disse dokumenter uden direkte henvisninger, og synspunkter, der tidligere har været fremført, gentages ikke.

ØSU agter at følge nøje med i de foranstaltninger, der træffes for at udvikle EU's nordlige dimension og styrke EU's relationer til Rusland. ØSU vil (i form af udtalelser) give udtryk for sine synspunkter om nødvendige yderligere foranstaltninger for at støtte EU's målrettede udviklingsindsats på området.

Målsætninger

1. Den nordlige dimension er et nødvendigt initiativ. Den Europæiske Union bør udvikle en overordnet politik for Nordeuropa.

2. Forholdet mellem Rusland og de øvrige lande har i århundreder haft en afgørende indvirkning på udviklingen i hele Europa. Disse relationer spiller også en vigtig rolle for Europas fremtidige udvikling. Når Rusland er anerkendt som strategisk partner, må der også kunne skabes tilstrækkelig effektive instrumenter for partnerskabet. Hermed understreges betydningen af EU's Ruslandsstrategi, der udgør grundlaget for samordning af EU's og medlemsstaternes relationer til Rusland.

Begivenhederne på Balkan viser behovet og mulighederne for samarbejde mellem Rusland og EU. Stabiliserings- og genopbygningsarbejdet på Balkan bør samtidig styrke EU's samarbejdsbestrebelse i Øst- og Nordeuropa. Vil man forebygge kriser, er nøgleordet stabilisering.

3. Udgangspunktet for EU's nordlige dimension er efter ØSU's opfattelse rigtigt: Inden for rammerne af den nordlige dimension skal der lægges vægt på en positiv indbyrdes afhængighed mellem Rusland, Østersøregionen og EU. En udvikling af samarbejdet i Østersøregionen er nødvendig, ikke mindst fordi EU og Rusland netop i denne region grænser op til hinanden. Den nordlige dimension åbner mulighed for en styrkelse af samarbejdet mellem EU, medlemsstaterne, de associerede lande, de EØS-lande i Østersøområdet, der ikke er EU-medlemmer, og Rusland (især den nordvestlige del af Rusland). Hensigten med den nordlige dimension er at udjævne de politiske, økonomiske og sociale kløfter. Samtidig skal den bruges til at fremme de associerede landes forberedelse til optagelse i EU og til at intensivere partnerskabsforholdet mellem EU og Rusland. Den nordlige dimension skal fungere som »bindemiddel« mellem disse bestræbelser.

Skal den nordlige dimension give positive resultater, er det også en grundlæggende forudsætning, at Rusland og de øvrige lande i regionen, der ikke er EU-medlemmer, påtager sig et ansvar og går helhjertet ind i processen.

4. Behovet for at udvikle gode relationer mellem landene i Nordeuropa accentueres med EU's kommende udvidelse i Centraleuropa og det forhold, at Østersøen i praksis er på vej til at blive et indhav i EU med Kaliningrad som en russisk enklave i en Union under udvidelse. Et økonomisk velstillet og politisk og socialt stabilt Rusland med gode relationer til dets naboer er for EU det ideelle partnerskabsland mod øst. Den nordlige dimension bør blive et vigtigt instrument til fremme af godt naboskab mellem de berørte lande.

5. Fremme af økonomisk vækst og velfærd forudsætter også en velfungerende retsstat og et velfungerende civilsamfund. Dette synspunkt er centralt i alle faser af arbejdet med den nordlige dimension og udviklingen af relationerne til Rusland.

6. Kommissionens meddelelse fra november 1998 om en nordlig dimension i Unionens politikker, Rådets henstilling fra maj 1999 samt den strategi over for Rusland, der blev vedtaget på topmødet i Köln og det hertil knyttede første arbejdsprogram giver under ét nogle hensigtsmæssige retningslinjer for en udvikling af samarbejdet.

Henstillinger

1. Under EU's udvikling af den nordlige dimension bør større økonomisk vækst og en stabilisering af markedet samt den heraf følgende øgede velfærd og beskæftigelse have en central placering. Dette kan opnås via en mærkbar forøgelse af såvel de indenlandske som de udenlandske investeringer i Rusland og de associerede lande. Den største hindring for investeringer er, at det er vanskeligt at forudsige, hvordan aktivitetsvilkårene vil udvikle sig. For øjeblikket lader situationen i de associerede lande en del tilbage at ønske, og i Rusland er vilkårene dårlige. For at sætte skub i økonomien er det

navnlig for Ruslands vedkommende vigtigt at genskabe tilliden blandt investorerne. Omfanget af indenlandske investeringer i Rusland er her helt centralt.

Investeringerne kan navnlig øges gennem en ændring af lovgivningen om virksomhedsbeskatning, en ændring af bestemmelserne vedrørende virksomhedernes bogholderi og revision, så de svarer til bestemmelserne i EU, samt ved at forbedre lovgivningen vedrørende investeringer. Bedre finansierings- og stabiliseringsmekanismer, der kan skabe tillid hos finansieringsinstitutionerne, samt en åbning af banksektoren for udenlandske banker vil styrke investeringsviljen i de berørte lande. Parter i investeringsprojekter bør umiddelbart styrke deres forbindelser til internationale finansieringskilder (Verdensbanken [Den Internationale Bank for Genopbygning og Udvikling, Den Internationale Finansieringsinstitution], Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, Den Europæiske Investeringsbank, Nordisk Investeringsbank osv.). Samtidig bør finansieringskilderne for at forhindre misbrug stramme op på deres kontrol med, hvordan investeringerne anvendes.

Det er også vigtigt at få skabt nogle troværdige regler til beskyttelse af de investeringer, der foretages i et land. Ifølge EU's partnerskabs- og samarbejdsaftale med Rusland skal standarder og tekniske krav i Rusland, herunder krav om produktsikkerhed, bringes i overensstemmelse med de tilsvarende EU-bestemmelser. Også arbejdsrelaterede faktorer, såsom faglig uddannelse, arbejdsforhold, sikkerhed på arbejdspladsen og arbejdsmarkedets stabilitet, påvirker investeringsbeslutninger.

2. Fremme af økonomisk vækst og velfærd kræver, at man identificerer de vigtigste fælles økonomiske interesser og vigtigste samarbejdsområder. Disse omfatter:

- Fremme af handels- og produktionssamarbejde, bl.a. i forbindelse med underleverancer.
- Forbedring af små og mellemstore virksomheders vilkår.
- En retfærdig privatisering af de statslige virksomheder, der berøres af strukturændringen, samt en tilpasning af dem til markedsøkonomi.
- Udvikling af produktion og transport med henblik på udnyttelse af energikilder (naturgas, olie og elektricitet) og betydelige skov- og mineralressourcer.
- En alsidig udvikling af færdselsårer og transportnet med udgangspunkt i de regionale forhold og under hensyntagen til behovet for kombineret transport og transittrafik.
- Sikring af en bedre fungerende fødevarerforsyning, herunder råstofproduktion og forædling, transport, logistik og engros- og detailhandel.
- Udvikling af integreret tele- og IT-kommunikation i hele regionen.
- Udvikling af miljøbeskyttelsen, herunder bevarelse af Østersøen, reduktion af farlige emissioner i luften, forbedring af den nukleare sikkerhed, sikring af folkesundheden, f.eks. med en god drikkevandskvalitet og forbedret spildevandsrensning.

- Sikring af et højt kompetenceniveau hos de myndigheder, der står for kontrol med overholdelse af reglerne (konkurrencemyndigheder, skattemyndigheder, certificeringsorganer, toldvæsen osv.).
- Styrkede foranstaltninger til bekæmpelse af organiseret kriminalitet og korruption.
- Udvikling af erhvervsuddannelsen for unge.

Under fastlæggelsen af samarbejdsområder bør man også tage hensyn til de servicebehov, der er forbundet hermed, samt til samfundsmæssige udviklingsbehov — navnlig dem, der skyldes en strukturændring inden for erhvervslivet (f.eks. beskæftigelse, uddannelse, levevilkår).

Når man fastlægger samarbejdsområder, skal man tage hensyn til EU-parternes synspunkter og forslag. Samarbejde er hensigtsmæssigt, da indsatsområderne kræver fælles planlægning, finansiering og gennemførelse. EU bør tage initiativ til kortlægning og iværksættelse af projekter.

Ud over aktuelle EU-dokumenter foreligger der andre undersøgelser af de udviklingsmæssige behov⁽¹⁾, som man kan drage nytte af i det fremtidige arbejde.

3. Alle lande i regionen med undtagelse af Rusland er medlemmer eller på vej til at blive medlemmer af Verdenshandelsorganisationen (WTO). De er enten EU-medlemmer eller forbereder sig aktivt på et EU-medlemskab. Det er vigtigt, at også Rusland harmoniserer sine love og bestemmelser, så de er i overensstemmelse med WTO-aftalerne. Dette er det bedste middel til at sikre, at erhvervslivet i alle landene får stabile arbejdsvilkår, der tager sigte på samarbejde mellem virksomhederne. Dette vil også forbedre russiske virksomheders muligheder for at etablere sig med et godt resultat på markeder uden for Rusland.

EU og medlemsstaterne bør fortsat støtte Ruslands forberedelse til et WTO-medlemskab, omend forholdene i Rusland ikke giver store forhåbninger om et snarligt medlemskab. En tilpasning til WTO-reglerne vil skabe grundlag for indledning af forhandlinger mellem Rusland og EU om frihandel.

4. Der bør lægges vægt på en styrkelse af det grænseoverskridende samarbejde og samarbejdet mellem grænseregioner

i hele regionen. Samarbejdet bør ud over handel med varer og service og andet økonomisk samarbejde omfatte bl.a. samarbejde mellem borgerne, kulturudveksling, bekæmpelse af kriminalitet og fremme af lokale erhvervsaktiviteter. Navnlig Murmansk, Republikken Karelen, Leningrad Oblast, Sankt Petersburg, Pskov og Kaliningrad, der ligger op til EU's, de associerede landes og Ruslands fælles grænser, kræver særlig opmærksomhed fra EU's side.

5. Man skal være opmærksom på den virksomhed, der udføres af regionale og lokale myndigheder i de associerede lande i regionen og i Rusland. De har ansvaret for lovenes gennemførelse og kontrollen med, at lovene overholdes. De lokale myndigheder spiller en central rolle i forbindelse med fremme af ansvarlig erhvervsvirksomhed og gunstige investeringsforhold samt i forbindelse med bekæmpelse af kriminalitet. EU bør effektivisere sin støtte til aktioner, der sikrer, at de lokale myndigheder får den viden, de færdigheder og de øvrige ressourcer, der er nødvendige for at varetage disse opgaver.

6. Til en velfungerende markedsøkonomi hører også et velfungerende arbejdsmarked og en velfungerende dialog mellem uafhængige og repræsentative samfundsaktører samt mellem disse og den statslige forvaltning. Den spørgeundersøgelse, der er gennemført i tilknytning til udarbejdelsen af denne udtalelse, har sammen med de øvrige kontakter, der har fundet sted til aktører i landene uden for EU, vist, at den statslige forvaltning i de fleste lande har skabt forudsætninger for et aftalesystem på arbejdsmarkedet, et trepartssystem og en social dialog. De institutionelle strukturer og lovgivningen er dog i mange tilfælde klart mangelfulde, og ordningerne fungerer dårligt. Aktørerne giver udtryk for, at de i det mindste i et vist omfang har mulighed for at påvirke bl.a. forberedelsen af lovgivningen, men oplever dog i flere tilfælde, at de ikke har et tilstrækkeligt beredskab til at varetage særlige interesser på en troværdig måde og tage del i civilsamfundets dialog. Organisationerne er i mange tilfælde svage, og deres repræsentativitet og ressourcer udgør et problem.

ØSU har også behandlet den aktuelle situation i informationsrapporten »Status over beskæftigelsen og den sociale situation i ansøgerlandene på baggrund af gennemførelsen af EU-retten om Det Indre Marked«.

De associerede lande og Rusland bør styrke indsatsen vedrørende arbejdsmarkedet og den sociale dialog samt den hertil knyttede institutionelle struktur. Man bør arbejde for bedre organisering og et større beredskab blandt aktørerne, ligesom de vilkår, de fungerer under, skal forbedres. Desuden bør aktørerne høres regelmæssigt i forbindelse med f.eks. udarbejdelse af lovforslag. EU bør støtte dette udviklingsarbejde mere målrettet, end det sker i dag, og ØSU har gode forudsætninger for at bidrage hertil. ØSU konstaterer med tilfredshed, at det i bilag II, del II (»Indsatsområder«) i Den Europæiske Unions fælles strategi over for Rusland bl.a. foreslås, at EU skal

(1) Nogle eksempler: Keskuskauppakamari (Centralhandelskammeren, Finland): »Suomalaisten, luoteis-venäläisten ja virolaisten yritysten näkemyksiä pohjoisesta ulottuvuudesta« (Finske, nordvestrussiske og estiske virksomheders syn på den nordlige dimension), juni 1999, ISBN 951-8967-48-2; Prof. Simon Clarke: »New Forms of Employment and Household Survival Strategies in Russia«, Moscow 1999, ISBN 0-9535519-0-3; Baltic Business Advisory Council: »Survey on Conditions for Growth and Development in the Baltic Sea Region«, maj 1999.

arbejde for at integrere Rusland i et økonomisk og socialt samarbejdsområde i Europa. Dette skal ske ved at fremme en arbejdsmarkedsdialog, støtte etableringen af moderne fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer samt ved at tilskynde til en bredere tilslutning til de vigtigste ILO-konventioner (punkt 2 c).

Forslag til foranstaltninger

1. EU bør på grundlag af beslutningerne fra topmødet i Köln udarbejde en EU-aktionsplan for Nordeuropa inden for rammerne af den nordlige dimension. I denne aktionsplan skal der tages hensyn til henstillingerne i denne udtalelse. Man bør fastlægge aktioner på kort og på lang sigt og nå til enighed om spørgsmålet hurtigst muligt, helst allerede i december 1999 på Det Europæiske Råd i Helsingfors, så det kan nævnes i konklusionerne.

Aktionsplanen skal omfatte en effektiv kontrolmekanisme med klare regler for gennemførelse og ansvar. Der er i denne forbindelse behov for administrative systemer: Aktiviteterne i EU's forskellige administrative enheder bør koordineres og koncentrereres om tyngdepunkterne i aktionsplanen.

2. I aktionsplanen bør man koncentrere sig om de tyngdepunkter, der foreslås i ØSU's henstillinger. Man bør iværksætte forundersøgelser og sikre, at investeringerne faktisk finder vej til de prioriterede indsatsområder. EU's og andre vestlige landes fødevarerhjælp kan f.eks. have en negativ indvirkning på landbrugsproduktionen i Rusland og dets nabolande. Ruslands landbrug og en modernisering af fødevarerforsyningen, så den kommer til at opfylde befolkningens basale behov, bør således være det vigtigste mål for de vestlige landes støtte.

3. Ressourcerne under EU's støtteprogrammer (TACIS, PHARE, INTERREG osv.) bør koncentrereres om gennemførelsen af denne aktionsplan. Der bør skabes en fordomsfri og målrettet koordinering mellem programmerne, således at man får optimal gavn af de begrænsede ressourcer. Ifølge de indhentede oplysninger er der fortsat alvorlige mangler i gennemførelsen og forvaltningen af programmerne: Projekterne tager ikke sigte på at opfylde væsentlige behov, programmer og projekter er utilstrækkelige og slår for langsomt igennem etc.

EU bør således målrettet effektivisere støtteprogrammerne og forvaltningen af dem. Det nye TACIS-program skal træde i kraft fra begyndelsen af år 2000. Der skal tages bedre hensyn til deltagerlandenes behov, samtidig med at landenes eget aktivitets- og finansieringsansvar skal betones.

Navnlig for Ruslands vedkommende skal kontrollen med forvaltningen af bevillingerne skærpes. Man skal have løst det problem, at en del af støtten forsvinder på mellemniveauer, der har ringe betydning for udviklingen af økonomien. EU bør med hård hånd og uden tøven få skabt en velfungerende

kontrol, således at støtteprogrammernes gennemslagskraft forbedres, og tiltroen til programmerne ikke undergraves. Strenge betingelser for tildeling af støtte er af central betydning, hvis man vil opnå de ønskede resultater. Det bør også forhindres, at støtten ender andre steder, end det var hensigten.

De nødvendige mekanismer til hindring af bl.a. korrupktion, hvidvaskning af penge og oprettelse af skuffeselskaber bør målrettet tages i anvendelse.

4. EU bør videreudvikle sin aktionsplan for Nordeuropa gennem bilaterale kontakter med de associerede lande og EØS-landene i regionen samt Rusland.

Herudover bør EU tage initiativ til etableringen af en multilateral dialog på regelmæssig basis mellem EU og de øvrige stater i regionen for at finde frem til fælles interesser og tyngdepunkter. Der bør gøres en indsats for at knytte aktiviteterne i regionens samarbejdsorganer (Østersørådet, Det Euroarktiske Barentsråd) sammen med denne dialog. EU bør støtte dette regionale samarbejde og på enhver mulig måde tage del i projekternes gennemførelse.

5. Der bør gøres en indsats for at koordinere EU's og de øvrige parter aktiviteter og målsætninger i forbindelse med støtte til Nordeuropa og Rusland. EU bør i denne forbindelse tage initiativ til en multilateral dialog mellem alle parter, herunder modtagerlandene. På grundlag af sin aktionsplan for det nordlige Europa bør EU også fremme samarbejdet om disse spørgsmål inden for den transatlantiske dialog.

6. Aktionsprogrammet skal sikre, at civilsamfundets aktører får mulighed for at deltage i udviklingsarbejdet. Dette skal bl.a. ske på følgende måde:

- Samfundets aktører inddrages i gennemførelsen af aktionsplanen for det nordlige Europa via en passende konsultationsmekanisme, f.eks. en høringsgruppe, der er nedsat specifikt med dette for øje.
- Der bør som led i gennemførelsen af partnerskabs- og samarbejdsaftalen skabes et samarbejde på regelmæssig basis mellem de relevante aktører i EU og Rusland. I denne forbindelse kunne man også overveje at nedsætte en rådgivende gruppe med ØSU som deltagende part. Der bør også tages hensyn hertil i formandslandets arbejdsprogrammer for EU's Ruslandsstrategi.
- De artikler i Europa-aftalerne, der vedrører oprettelse af et rådgivende udvalg for de berørte aktører, bør umiddelbart omsættes i praksis i de associerede lande, hvor dette endnu ikke er sket.
- Etablering af et multilateralt samarbejde mellem de relevante aktører i regionen samt en intensivning af kontakterne mellem på den ene side aktørerne i Rusland og de associerede lande og på den anden side relevante europæiske samarbejdsorganisationer bør støttes.

For at forbedre forholdene på arbejdsmarkedet og treparts-systemet bør man for Ruslands vedkommende bl.a. styrke programmet »Support to Social Reform Implementation and Labour Relations (social partnership and labour disputes)« under TACIS. Hvad angår de associerede lande, bør Kommissionen bl.a. opfylde sit løfte i meddelelsen vedrørende tilpasning og fremme af den sociale dialog på fællesskabsplan om også at støtte disse lande. Endvidere bør Kommissionens

aktiviteter inden for direkte teknisk bistand og information styrkes (under Informationskontoret for teknisk Bistand, TAIEX).

Det Økonomiske og Sociale Udvalg bør høres i forbindelse med forberedelse af ovennævnte praktiske foranstaltninger. ØSU har også gode forudsætninger for at deltage i deres gennemførelse og etableringen af de nødvendige kontakter.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Gennemsigtighed og det organiserede civilsamfunds deltagelse i Verdenshandelsorganisationens millenniumrunde«

(1999/C 368/15)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 27. maj 1999 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »Gennemsigtighed og det organiserede civilsamfunds deltagelse i Verdenshandelsorganisationens millenniumrunde«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede Jan Jacob van Dijk til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. oktober 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, følgende udtalelse med 103 stemmer for, 1 imod og 5 hverken for eller imod.

1. Inddragelse af civilsamfundets organisationer

1.1. I de seneste år er NGO'ernes og arbejdsmarkedsparternes interesse for den internationale handel steget kraftigt⁽¹⁾. Denne interesse kom allerede til udtryk under GATT's Uruguay-forhandlingsrunde. Størst var interessen ved forhandlingerne om den multilaterale aftale om investeringer (MAI). Der var navnlig mange NGO'er, der klagede over manglende åbenhed fra forhandlingsparternes side om de emner, der blev drøftet, og om følgerne af den kommende aftale for de forskellige lande og samfundsgrupper. Mistilliden voksede under forhandlingerne på grund af regeringsrepræsentanternes afvisende holdning. Endvidere vandt den opfattelse frem, at det kun var de industrialiserede lande, der drog fordel af disse aftaler.

1.2. NGO'ernes interesse for den internationale handel er nu i vid udstrækning præget af mistænksomhed. Mange organisationer stiller sig skeptiske over for forhandlingerne og frygter, at de deltagende landes regeringer ikke tager

tilstrækkeligt hensyn til de interesser, som civilsamfundets organisationer og grupper repræsenterer og heller ikke til udviklingslandenes interesser. Dette kom tydeligst til udtryk ved OECD-forhandlingerne om MAI. NGO'ernes mistillid synes for en stor del at skyldes mangel på informationer og på muligheder for at øve indflydelse. For at undgå en sådan reaktion ved de kommende WTO-forhandlinger er det efter ØSU's opfattelse nødvendigt med en optimal tilrettelæggelse af civilsamfundsorganisationernes deltagelse. Nærværende udtalelse vil først og fremmest behandle inddragelsen af civilsamfundets organisationer i udarbejdelsen af nye aftaler. ØSU kommer i udtalelsen ikke ind på mulighederne for også at inddrage civilsamfundets organisationer i gennemførelsen af de indgåede aftaler.

1.3. ØSU har i lang tid interesseret sig for international handel og har afgivet en lang række udtalelser og initiativudtalelser herom. I den forbindelse har ØSU altid forsøgt at fremhæve emnets betydning for erhvervs- og samfundslivets interesseorganisationer. ØSU's seneste udtalelser inden for dette område er:

(1) I denne udtalelse skelnes der mellem NGO'er på den ene side og erhvervs- og samfundsmæssige interessegrupper på den anden side.

- Den internationale handels globale udfordring⁽¹⁾
- Forslag til Rådets forordning (EF) om anvendelse af et flerårigt arrangement med generelle toldpræferencer for perioden 1. januar 1999 til 31. december 2001⁽²⁾
- Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om indgåelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af de aftaler, der er resultatet af forhandlingerne i WTO om finansielle tjenesteydelser og fysiske personers bevægelighed, for så vidt angår de områder, der hører under Fællesskabets kompetence⁽³⁾
- Verdenshandelsorganisationen⁽⁴⁾.

1.4. Samtidig værdsætter ØSU den interesse, som mange NGO'er viser for den internationale handel. Det er nu ved at gå op for mange organisationer, at internationale aftaler inden for dette område kan have vidtrækkende konsekvenser.

1.4.1. ØSU har allerede afgivet udtalelser om en række af disse spørgsmål, hvilket bl.a. fremgår af oversigten i punkt 1.3.

1.5. ØSU anser det for meget vigtigt, at civilsamfundets organisationer involveres i WTO's aktiviteter. Enhver aftale, som afsluttes, kan have vidtrækkende følger for bestemte sektorer (f.eks. servicesektoren), for fortsættelsen af den fælles landbrugspolitik, den fælles udviklingspolitik (AVS), kontakt med tredjelande og overholdelse af internationale normer (arbejdsnormer, dyrevelfærd og miljø). Den kan også påvirke beskæftigelsen, forbrugerinteresser og indkomster.

1.6. Inden for alle disse områder er mange af civilsamfundets organisationer aktive. Organisationernes deltagelse i forhandlingerne kan sikre et bredere samfundsmæssigt grundlag for aftalerne. Hertil kommer, at forhandlingsparterne herved kan gøre brug af den sagkundskab, som de respektive organisationer ligger inde med. Endelig kan regeringerne gøres bekendt med interessegrupperes syn på den internationale handel⁽⁵⁾.

1.7. ØSU kommer i denne udtalelse ind på, hvordan civilsamfundets organisationer bedst kan inddrages i WTO-forhandlingerne. I den forbindelse skelnes der mellem forskellige niveauer. Kapitel 2 behandler det globale niveau. Hvordan sørger WTO's sekretariat for, at civilsamfundets organisationer informeres og høres tilstrækkeligt? Kapitel 3 behandler det nationale niveau. Beslutningstagningen i WTO må bygge på enstemmighed. Det er derfor vigtigt for de sociale og økonomiske interesseorganisationer og NGO'erne, at deres lobbyvirksomhed over for de nationale myndigheder er velorganiseret. Hvad angår EU, er der tale om en særlig situation. EU har enekompetence, når det gælder international handel, og har derfor en vigtig opgave at løse. Kapitel 4 kommer nærmere ind på dette spørgsmål.

(1) EFT C 56 af 24.2.1997.

(2) EFT C 40 af 15.2.1999.

(3) EFT C 407 af 28.12.1998.

(4) EFT C 101 af 12.4.1999.

(5) B. Reinalda, »NGO's en andere particuliere actoren in de leer der internationale betrekkingen« i: *Internationale Spectator*, 53, juli/august 1999, 414-118.

2. Inddragelse af civilsamfundets organisationer i WTO's aktiviteter

2.1. Som omtalt i punkt 1.7 bør WTO's sekretariat først og fremmest sikre en grundig informering af de interesseorganisationer og NGO'er, der opererer på internationalt plan. Det er vigtigt, at WTO holder organisationerne tilstrækkeligt orienteret, da åbenhed kan fjerne og forebygge mistillid og mistænksomhed.

2.2. Der kan informeres på to måder. Den lettest tilgængelige metode er informationsspredning via Internettet. WTO kan anbringe oplysningerne på sin egen website. Herudover kan interesserede organisationer holde sig ajour med den seneste udvikling via et e-mail-abonnement. På denne måde kan WTO hurtigt og effektivt holde alle interesserede organisationer underrettet om den seneste udvikling.

2.3. Den anden informeringsmetode er afholdelsen af møder, hvor sekretariatet orienterer interesserede organisationer om, hvor langt man er nået i forhandlingerne. De deltagende organisationer kan benytte en sådan lejlighed til at give deres første reaktion på oplysningerne og eventuelt stille uddybende spørgsmål. Der er både fordele og ulemper ved denne metode. Den største fordel er muligheden for interaktion: gennem diskussioner kan der opnås et kompromis eller en tilnærmelse mellem standpunkter. Den vigtigste ulempe er af finansiel karakter: organisationerne må til Genève for at modtage oplysninger og give udtryk for deres meninger. Da organisationerne ofte ikke har noget kontor i Genève, kan rejseudgifter være en hindring for deltagelse i sådanne møder.

2.4. Et godt forhold mellem WTO og civilsamfundets organisationer kræver gensidig tillid. Det er derfor vigtigt, at der er en stadig strøm af oplysninger mellem parterne. Dette kan endvidere bidrage til en dialog mellem de forskellige interesseorganisationer. For at fremme sådanne forbindelser bør WTO overveje at oprette et fast forum for civilsamfundets organisationer, hvor organisationerne træder sammen regelmæssigt og mindst én gang om året, giver sekretariatet råd om forskellige emner, der står på dagsordenen for kommende forhandlinger, og eventuelt kommer med praktiske forslag vedrørende gennemførelsen af vedtagne aftaler.

2.5. De vanskeligste spørgsmål ved oprettelsen af et sådant forum har at gøre med omkostningerne (hvem skal betale for det?) og udvælgelsen af deltagerorganisationer. Det skulle ikke være svært at finde en løsning på det første spørgsmål. De deltagende organisationer betaler for deres egne rejse- og opholdsudgifter. ØSU er fuldt ud klar over, at denne løsning vil give nogle organisationer problemer. Den vil navnlig gøre det vanskeligere for organisationer fra udviklingslande at deltage i møderne. For at undgå at det udelukkende er vestlige organisationer, der deltager, må der ved akkrediteringen af deltagere reserveres tilstrækkelig plads til organisationer fra udviklingslande.

2.5.1. I WTO's sekretariat må der være tilstrækkelig kapacitet til, at møderne med civilsamfundets organisationer kan forberedes grundigt. Den nye strategi vil således have finansielle konsekvenser.

2.6. Det andet spørgsmål, som går på, hvilke organisationer der skal deltage i forummet, er betydeligt vanskeligere at besvare. Det bør gøres klart, at det først og fremmest er internationale organisationer med repræsentanter på alle kontinenter, der kan være medlemmer af et sådant forum. For det andet må der tages hensyn til, hvilke organisationer forummet kan have interesse for. Der må være tale om interesseorganisationer, der repræsenterer en bestemt samfundsgruppe, som kan antages at være berørt af de aftaler, der indgås i WTO-regi. Sekretariatet må i første omgang udarbejde en liste over organisationer, der opfylder disse to kriterier. Hvis der er tale om mange organisationer, bør disse indbyrdes tilrettelægges deres taletid således, at der er tilstrækkelig tid tilovers til debat.

3. Inddragelse af civilsamfundets organisationer på nationalt plan

3.1. WTO's beslutninger træffes af regeringsrepræsentanter. Det drejer sig om beslutninger, som kræver en høj grad af enighed. De deltagende landes regeringer kan således antages at være et effektivt mål for interesseorganisationernes lobbyaktiviteter.

3.2. Nationale interesseorganisationer må derfor først og fremmest rette deres lobbyvirksomhed mod de nationale regeringer, og regeringerne må give disse organisationer tilstrækkelig mulighed for at give deres meninger til kende. De kunne ligesom WTO oprette et forum, hvori forskellige erhvervs- og samfundsmæssige interesseorganisationer kunne deltage. Organisationernes opgave kan således være at rådgive regeringerne om forskellige emner, der står på WTO's dagsorden. Det er vigtigt, at regeringerne informerer og konsulterer organisationerne i god tid.

3.2.1. De nationale socioøkonomiske rådgivningsorganer har et særligt ansvar, da de ofte repræsenterer erhvervs- og samfundslivets vigtigste interessegrupper. De kan rådgive regeringerne i forbindelse med forberedelsen af WTO-møderne, og regeringerne bør kunne anmode dem om en udtalelse. Hvis regeringerne ikke beder om nogen udtalelse, kan rådgivningsorganerne altid afgive udtalelse på eget initiativ.

3.3. Regeringerne må være åbne, når de deltager i de internationale forhandlinger. De bør derfor i så stor udstrækning som muligt sprede informationer via Internettet om, hvordan WTO-forhandlingerne skrider frem.

3.4. Da international handel hører under EU's enekompetence, er EU et vigtigt niveau for medlemsstaterne. Det gælder

således også de erhvervs- og samfundsmæssige interesseorganisationer i EU, som derfor må være aktive såvel på det nationale plan som på EU-plan. Dette aspekt behandles i følgende kapitel.

4. Civilsamfundets organisationer på EU-plan og ØSU's rolle

4.1. Meget af det, der allerede er sagt om det nationale niveau, gælder også på EU-plan. Via sin website må Kommissionen sprede en stor mængde oplysninger om den aktuelle udvikling inden for WTO. Der bør endvidere regelmæssigt afholdes informationsmøder, hvortil der kan indbydes sociale og økonomiske interesseorganisationer og NGO'er. ØSU kan bidrage til tilrettelæggelsen af sådanne møder.

4.2. I denne sammenhæng spiller Det Økonomiske og Sociale Udvalg en særlig rolle. ØSU repræsenterer på EU-plan de sociale og økonomiske interessegrupper, der opererer inden for EU. Dette indebærer også, at Kommissionen inddrager ØSU i denne opgave og hører ØSU om WTO-relaterede spørgsmål, selv om traktaten ikke forpligter Kommissionen hertil⁽¹⁾. Kommissionen er imidlertid forpligtet til at konsultere ØSU om internationale aftaler, der berører servicesektoren⁽²⁾.

4.3. I de seneste år har ØSU afgivet en lang række initiativudtalelser om dette vigtige emne, hvilket viser ØSU's store interesse for området og dermed også WTO-aftalernes betydning for den sociale og økonomiske politik inden for EU.

4.4. Som nævnt i punkt 1.4 har aftaler om international handel i dag flere følger for beskæftigelsen, indkomster, forbrugere og miljø end nogen sinde før. Vore samfund er dermed blevet mere følsomme.

4.5. Det er derfor vigtigt, at ØSU følger forhandlingerne om yderligere handelsliberalisering med stor opmærksomhed, orienterer sig om indflydelsesrige organisationer og NGO'ers holdning hertil og bidrager til udformningen af EU's forhandlingsposition ved i god tid at afgive udtalelser til Rådet, Parlamentet og Kommissionen.

4.6. ØSU foreslår derfor, at der inden for ØSU's organisationsstruktur oprettes en enhed, der kan sætte ØSU i stand til at gøre sin brede indsigt og erfaringer gældende i forhandlingsperioden.

Denne enhed bør bestå af en kerne af eksperter i udenrigshandel, som afhængigt af forhandlingstemaet inddrager eksperter fra andre sektioner.

Enhedens opgave er at oprette tæt kontakt med såvel WTO og de relevante tjenestegrene i Kommissionen som med indflydelsesrige europæiske organisationer og NGO'er.

(1) Jf. artikel 133 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

(2) Jf. artikel 52 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

4.7. Med den således opnåede større viden vil denne organisatoriske enhed — også på baggrund af tidligere ØSU-udtalelser — i god tid under forberedelsen af forhandlingerne fremlægge udtalelser om særligt vigtige samfundspolitiske forhandlingsemner.

4.8. I visse tilfælde vil det være rimeligt at foranstalte høringer af de berørte kredse.

4.9. I denne sammenhæng ville det være ønskeligt, hvis de kompetente ØSU-medlemmer i afgørende faser fik lejlighed til at overvære specielt vigtige forhandlinger.

4.10. ØSU foreslår, at WTO-enheden på grundlag af planlægningen i Seattle koncentrerer sig om følgende emner:

1. interesseorganisationernes rolle i forbindelse med tvistbi-læggelse,

2. unilaterale sanktionsmetoder og kompensationsrettigheder,

3. elektronisk handel,

4. WTO og beskæftigelsen,

5. offentlige indkøb,

6. styrkelse af WTO,

7. landbrug,

8. tjenesteydelser,

9. handel og udvikling,

10. handel og miljø,

11. handel og internationale arbejdsnormer,

12. konkurrence,

13. investeringer,

14. intellektuel ejendom,

15. told.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Rådets direktiv om forkyndelse i Den Europæiske Unions medlemsstater af retslige og udenretslige dokumenter i civile eller kommercielle anliggender«

(1999/C 368/16)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 12. juli 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede at overdrage det forberedende arbejde til Bernardo Hernández Bataller som hovedordfører.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 21. oktober 1999, med 85 stemmer for og 2 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. I enhver retsstat må lovgivningen gennem generelle retsregler skabe balance mellem de enkelte borgeres rettigheder og pligter. I tilfælde af krænkelse af de rettigheder, som den pågældende retsorden anerkender, bør der være et retsmiddel, som giver parterne mulighed for at beskytte deres rettigheder, samtidig med at den i lovgivningen fastlagte balance mellem de forskellige interesser genskabes. Derfor er adgangen til at gå rettens vej en menneskeretlighed.

1.2. I henhold til artikel 2 i EF-traktaten er det Unionens mål:

- at bevare og udbygge Unionen som et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvor der er fri bevægelighed for personer,
- at opretholde gældende fællesskabsret fuldt ud og udbygge den med henblik på at overveje, i hvilket omfang det eventuelt er nødvendigt at revidere den politik og det samarbejde, der er fastlagt i traktaten, med henblik på at sikre effektiviteten af Fællesskabets mekanismer og institutioner.

1.3. Blandt andet er det af hensyn til et velfungerende indre marked — især på baggrund af fremkomsten af nye kontraktformer såsom grænseoverskridende elektronisk handel — nødvendigt at forbedre og fremskynde fremsendelsen mellem medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle anliggender.

1.4. Det er vigtigt, at borgerne kender deres rettigheder og kan gøre dem gældende over for domstolene under påberåbelse af de samme garantier, som de er sikret ved domstolene i deres eget land, gennem procedurer, der på en afbalanceret måde kombinerer hurtighed med retssikkerhed.

1.5. De fleste medlemsstater er parter i Haag-konventionen af 15. november 1995 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle

spørgsmål, men også i andre bilaterale eller regionale instrumenter, som til sammen udgør et kompliceret, uensartet og ineffektivt system.

1.5.1. Allerede inden Amsterdam-traktaten trådte i kraft, vedtog medlemsstaterne på grundlag af artikel K.3.2. i traktaten om Den Europæiske Union en konvention om forkyndelse i Den Europæiske Unions medlemsstater af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle anliggender i form af en retsakt vedtaget af Rådet for Den Europæiske Union den 26. maj 1997⁽¹⁾. Hovedparten af medlemsstaterne har imidlertid ikke ratificeret denne konvention.

2. Kommissionens forslag

2.1. Da Rådets konvention af 26. maj 1997 ikke er blevet ratificeret, er dens bestemmelser ikke gældende. Ved at gøre den til et fællesskabsinstrument opnår man bl.a., at den træder i kraft hurtigere og på den samme, kendte dato overalt.

2.1.1. Formålet med direktivforslaget er at forbedre og fremskynde medlemsstaternes indbyrdes fremsendelse af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle anliggender med henblik på forkyndelse.

2.1.2. Konventionens indhold er allerede omfattet af artikel 65 i EF-traktaten, og retsgrundlaget for dette forslag er EF-traktatens artikel 61, litra c).

2.1.3. Det nye afsnit IV gælder ikke for Det Forenede Kongerige og Irland, medmindre de vælger et »opt in« på de vilkår, der er fastsat i protokollen, som er vedlagt traktaten. Disse to lande har imidlertid tilkendegivet, at de har til hensigt fuldt ud at deltage i Fællesskabets aktiviteter inden for civilretligt samarbejde. Afsnit IV gælder heller ikke for Danmark i henhold til den herom gældende protokol.

⁽¹⁾ EFT C 261 af 27.8.1997.

2.2. Formålet med forslaget er at forbedre og forenkle ordningen for forkyndelse af retslige og udenretslige dokumenter inden for det indre marked. Det udbygger endvidere EU's mål om at sikre gennemførelsen af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvor borgerne i forholde til domstolene kan gøre deres rettigheder gældende under påberåbelse af de samme garantier, som de er sikret ved domstolene i deres eget land.

2.2.1. De grænseoverskridende aspekter af forslagens formål er en tilstrækkelig begrundelse for en EU-foranstaltning. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet begrænser den foreslåede retsakt sig desuden til det minimum, der kræves for at nå de fastsatte mål, og omfatter ikke mere end nødvendigt.

2.2.2. Forslaget ligger i forlængelse af Haag-konventionen af 1965, men indfører følgende nyskabelser:

- der indføres mere direkte forbindelser mellem de personer eller myndigheder, der er ansvarlige for dokumentfremsendelsen, og dem, der skal forkynde dokumenterne eller sørge for, at der bliver forkyndt;
- der indføres en række praktiske metoder til forenkling af retsudøvernes opgaver, såsom anvendelse af moderne fremsendelsesmidler, en fuldstændig dækkende formular, der er enkel at anvende i praksis, samt fortegnelser over de modtagende instanser, medlemsstaterne har udpeget;
- for at beskytte parternes rettigheder indføres der endvidere bl.a. nyskabende regler om oversættelse af dokumenter;
- der nedsættes et rådgivende udvalg, som skal have til opgave at bistå Kommissionen i anvendelsen af gennemførelsesbestemmelserne;
- forslaget erstatter den ordning for forkyndelse af dokumenter, som anvendes i forholdet mellem de deltagende medlemsstater.

2.2.3. Trods tilpasningen afviger direktivet dog fra konventionen på følgende punkter:

- Domstolens kompetence: i modsætning til, hvad der bestemmes i konventionens artikel 17, behøver direktivet ikke at fastlægge Domstolens rolle;
- anvendelse af gennemførelsesbestemmelserne: direktivet giver Kommissionen kompetence til at vedtage tekstens gennemførelsesbestemmelser;
- forholdet til andre aftaler og arrangementer: det gøres muligt for medlemsstaterne enten enkeltvis eller i samarbejde at fremskynde dokumentfremsendelsen. Anvendelsen af denne mulighed er underkastet Kommissionens kontrol; den skal have forelagt udkastet til sådanne bestemmelser;
- forbehold: direktivet tillader ikke nogen forbehold, men derimod overgangs- og særordninger, som dog skal medde-

les Kommissionen og offentliggøres i De Europæiske Fællesskabers Tidende;

- de formelle bestemmelser: når direktivet træder i kraft, er det Kommissionen, som har tilsynet med dets gennemførelse, og den skal fremsætte forslag om eventuelle ændringer og informere medlemsstaterne og den brede offentlighed om de meddelelser og forkyndelser, der er omfattet af direktivet.

3. Generelle bemærkninger

3.1. ØSU støtter Kommissionens direktivforslag, da det må være EU's mål at opretholde og udvikle et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvilket bl.a. indebærer vedtagelse af en række foranstaltninger inden for det civile samarbejde, som er nødvendige, for at det indre marked kan fungere efter hensigten, og for at sikre en bedre retspleje.

3.1.1. ØSU mener, at disse foranstaltninger, som følger af Amsterdam-traktatens ikrafttræden, kan give impulsen til en styrkelse af borgernes demokratiske tradition.

3.1.2. ØSU er bevidst om, at der ligger såvel rige muligheder som potentielle vanskeligheder i mødet mellem lande, hvis kultur, sociale systemer, politiske struktur og retsvæsen er vidt forskellige, skønt de bygger på fælles principper. Ikke desto mindre er der i civilsamfundet et stadig mere udbredt krav om større lighed, retfærdighed og ensartede vilkår, hvad angår retssikkerhed og retslig beskyttelse.

3.1.3. ØSU er derfor overbevist om, at:

- det er nødvendigt at styrke den gensidige tillid mellem institutionerne på EU- og nationalt plan samt mellem disse og EU-borgerne;
- efter indførelsen af det indre marked, den fælles valuta og grundlaget for den europæiske sociale model er skabelsen af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed et af EU's første og vigtigste mål.

3.2. Efter ØSU's opfattelse er vedtagelsen af det foreliggende forslag i form af et direktiv velbegrundet, men fremover bør foranstaltninger af denne art indføres i form af en forordning.

3.3. ØSU kan ikke støtte indførelsen af en overgangsperiode for gradvis indførelse af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed som fastsat i Amsterdam-traktaten. Baggrunden for denne holdning er den manglende eller uensartede gennemførelse af de foranstaltninger, som medlemsstaternes regeringsrepræsentanter har vedtaget på dette område inden Amsterdam-traktatens ikrafttræden.

4. Særlige bemærkninger

4.1.1. De foranstaltninger, som forslaget indeholder, er til gavn for procesparterne, dvs. fysiske eller juridiske personer, hvad enten de er EU-borgere eller ej. Retten til en retfærdig og hurtig retssag er ikke kun en borgerret, men en grundlæggende menneskerettighed, som under ingen omstændigheder kan afhænge af nationaliteten. Da forslaget ydermere vil være en gevinst for det indre markeds funktion, vil det være såvel fysiske som juridiske personer, herunder statsborgere fra tredjelande, som vil nyde godt heraf.

4.1.2. Forslaget giver ikke en fyldestgørende begrundelse for direktivets territoriale anvendelsesområde, hvilket kan give anledning til forvirring, når det skal iværksættes. Der bør tages hensyn til visse territorier, som er nævnt i EF-traktatens artikel 299, og til det ansvar, som nogle medlemsstater har påtaget sig for disse områder. Det er i denne forbindelse nødvendigt at præcisere, at bortset fra den konkrete varetagelse af opgaverne vedrørende forkyndelse eller fremsendelse er det den nationale myndighed, som udnævner de kompetente instanser, og som følgelig udadtil er garant for legitimiteten af de pågældende instansers dispositioner. Medlemsstaterne bør fastlægge de relevante juridiske og administrative procedurer.

4.2. Det bør udtrykkeligt fastsættes i direktivforslaget, at modtagerstaten i tilfælde af ukendt adresse er forpligtet til at »tage rimelige skridt til hurtigst muligt at finde frem til den berørte parts adresse.«

4.3. ØSU mener, at det for at opnå et velfungerende indre marked er nødvendigt at forbedre og fremskynde medlemsstaternes indbyrdes fremsendelse af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle anliggender med henblik på forkyndelse.

4.3.1. ØSU påpeger endnu en gang vigtigheden af lettilgængelige og hurtige ankeprocedurer og opfordrer derfor Kommissionen til at forbedre sit forslag i denne henseende⁽¹⁾. Medlemsstaterne har en klar forpligtelse til at indføre effektive ankemidler; derfor skal de civilretlige procedurer være effektive og hurtige, og fremsendelsen af retslige og udenretslige dokumenter bør foregå efter »princippet om direkte fremsendelse« og ved hjælp af hurtige medier mellem organer udpeget af medlemsstaterne.

4.3.2. ØSU mener, at bortfaldet af kravet om legitimering af dokumenter og afskaffelsen af de mellemliggende stadier mellem afsendelsen af et dokument i den fremsendende medlemsstat og forkyndelsen eller fremsendelsen af dokumentet i modtagerstaten vil gavne det indre markeds udvikling.

4.4. Da civile søgsmål, som pådømmes i forbindelse med straffesager og skattesager, ikke udelukkes fra direktivets anvendelsesområde, og eftersom det kan forekomme, at der kræves dokumenter, som den kompetente instans ikke umiddelbart kan klassificere juridisk, bør der for at beskytte de berørte parter tilføjes følgende:

»det modtagende organ klassificerer så fleksibelt som muligt de dokumenter, der ikke klart falder ind under det civilretlige eller handelsretlige område, men som ikke desto mindre har visse berøringspunkter med disse områder.«

4.5. Målet om hurtig fremsendelse berettiger til, at alle passende medier tages i anvendelse, hvis visse betingelser såsom det modtagne dokumentes læselighed og pålidelighed er opfyldt. Det bør klart fastsættes, at medlemsstaten bærer ansvaret, hvis der ikke træffes de nødvendige forholdsregler inden for en rimelig frist.

4.5.1. ØSU går ind for, at forslaget tager hensyn til tekniske innovationer og nye medier, som de modtagende og fremsendende instanser accepterer, herunder elektronisk post eller Internet, forudsat at balancen mellem hurtig fremsendelse og retssikkerhed opretholdes. Artikel 4, stk. 5, synes udelukkende at referere til postforsendelse af dokumenter, hvilket bør ændres.

4.6. Opretholdelse af gratisprincippet for omkostningerne ved den offentlige administrations tjenesteydelser i forbindelse med fremsendelse eller forkyndelse af aktstykker styrker ligestillingen over for domstolene ved at lette adgangen til at gå rettens vej, hvilket er en forudsætning for et effektiv retsvæsen. ØSU mener, at der i alle faser af retsplejen bør sikres gratis retshjælp til økonomisk dårligt stillede.

4.6.1. ØSU påpeger endnu en gang⁽²⁾, at den afgift, som opkræves, når rekvirenten skal afholde udgifterne, bør være overkommelig og fastsættes i forhold til de faktiske omkostninger.

4.7. Den vejledning, som Kommissionen skal udarbejde og ajourføre, bør stilles til rådighed for alle økonomiske aktører og procesparterne generelt, f.eks. via Internet, for at udbrede kendskabet til de krav, som opstilles af de fremsendende og modtagende instanser.

4.8. I artikel 15, stk. 1, anvendes begrebet »enhver, der har interesse i en retssag«, hvilket juridisk set er vagt, især i betragtning af, at dette stk. giver procesparterne en alternativ mulighed for at lade retslige dokumenter fremsende på anden vis end via de officielle instanser for at opnå en hurtigere fremsendelse af dokumentet.

(1) EFT C 407 af 28.12.1998, s. 50.

(2) Se ØSU's udtalelse om Kommissionens grønbog om information i den offentlige sektor — EFT C 169 af 16.6.1999, s. 30.

4.8.1. Derfor bør begrebet »enhver, der har interesse i en retssag« defineres som enhver, der kan betragtes som part i en retssag, i overensstemmelse med den rekvirerende medlemsstats procesret, eller enhver, som endnu ikke har givet møde for et administrativt nævn eller en domstol i forbindelse med et sagsanlæg, men som i henhold til den relevante procesret er bemyndiget til at foretage retslige skridt, herunder indsigelse.

4.9. Artikel 15, stk. 2, og artikel 19, stk. 2, refererer til en exceptionel erklæring, som praktisk taget er uden værdi i henhold til fællesskabsretten. ØSU mener, at dette stk. bør udgå i overensstemmelse med den harmonisering, som direktivforslaget sigter mod, og af hensyn til procesparternes og de berørte retsudøveres retssikkerhed.

4.10. Det er i klar modstrid med Domstolens retspraksis, at det i artikel 20, stk. 1, fastsættes, at direktivet hvad angår de forhold, som dækkes af dets anvendelsesområde, har forrang for de af medlemsstaterne indgåede internationale konventioner. Efter ØSU's mening bør denne formulering ændres for at sikre, at direktivet har forrang for konventioner indgået mellem

medlemsstaterne, og at det ikke berører konventioner indgået mellem medlemsstater og tredjelande⁽¹⁾.

4.11. ØSU går ind for, at der etableres et koordineret og sammenhængende retssystem i hele EU, og anmoder derfor Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet om:

- fuldt ud at udnytte de nye beføjelser i EF-traktatens artikel 65, som giver mulighed for at udarbejde et egentligt sæt civile retsplejeregler, og at fremme foreneligheden mellem medlemsstaternes civile retsplejeregler;
- at indføre passende mekanismer, som kan sikre, at de institutionelle aktører på EU- og nationalt plan samt civilsamfundets repræsentanter deltager i fastlæggelsen og anvendelsen af de foranstaltninger, der vedtages;
- at sørge for bedst mulig information og bevidstgørelse af EU-borgerne samt etablering af juridisk rådgivning og retshjælp i alle EU-institutioner, især på lokalt og regionalt plan.

⁽¹⁾ Det er netop i dette sidstnævnte tilfælde, at direktivets »påståede« forrang anfægtes, idet artikel 307 i EF-traktaten er baseret på artikel 30, stk. 4, litra b), i Wien-konventionen af 1969, ændret i 1986. Jf. endvidere Domstolens retspraksis ifølge dom af 2. august 1993, Levy-sagen C-158, Samling I 4287 (præmisser 10 ff., s. 4304 ff.), som bekræftes i dommen af 28. marts 1995, Evans Medical-sagen C-324/93, Samling I 563 (præmisser 25 ff., s. 605 ff.).

Bruxelles, den 21. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Tjenesteydelser af almen interesse«

(1999/C 368/17)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 29. april 1999 under henvisning til forretningsordrens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »Tjenesteydelser af almen interesse«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som udpegede Bernardo Hernández Bataller til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. oktober 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 21. oktober 1999, med 78 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Tjenesteydelser af almen interesse har forskellig betydning i Europa, alt efter om de optræder i en germansk, nordisk, romansk eller angelsaksisk sammenhæng. I nogle EU-medlemsstater eksisterer selve begrebet offentlig tjenesteydelse slet ikke. Der kan dog både i teori og praksis konstateres lighedspunkter. (Eksempelvis har man »beheer van diensten« i Nederlandene, »gestione di pubblica utilità« i Italien, »public utility« i Det Forenede Kongerige, »Daseinsvorsorge« i Tyskland og »service public« i Frankrig.)

1.2. Der sondres mellem »tjenesteydelser af almen interesse« (forsyningspligtigheder), som omfatter både forretningsmæssige og ikke-forretningsmæssige aktiviteter, og »tjenesteydelser af almen økonomisk interesse«, som kun omfatter forretningsmæssige aktiviteter, dvs. aktiviteter, som en virksomhed typisk udøver eller kan udøve på et marked. Den sidstnævnte kategori af tjenesteydelser er underkastet konkurrencereglerne og traktatens artikel 86⁽¹⁾. Dette er tilfældet med tjenesteydelserne på transport-, energi- og kommunikationsområdet.

1.3. Forsyningspligtigheder defineres ud fra formålet med den udøvede aktivitet. Aktiviteten skal opfylde et »generelt«⁽²⁾ og »grundlæggende« behov hos borgerne i et samfund, dvs. et fællesskab baseret på ligebehandling og solidaritet. Medlemsstaterne er givet stor handlingsfrihed ved vurderingen af samfundets behov, så de selv kan opstille målene for den nationale politik. EF-Domstolen har således i sin retspraksis bl.a. anerkendt sikkerhed, forsvar, social beskyttelse og social samhørighed som eksempler på sådanne behov.

1.4. Forsyningspligtighederne skal dække behov såsom uddannelse, sundhed, kommunikation, information, vandforsyning og transport, som er afgørende for beskyttelse af borgerens grundlæggende rettigheder og forbedring af livskvaliteten for alle. Der er tale om økonomiske og sociale aktiviteter, som normalt ikke overlades fuldstændigt til markedskræfterne, idet der generelt vil være en form for offentlig regulering og tilsyn.

1.4.1. En væsentlig grund til, at der findes offentlige virksomheder, eller at staten griber ind med regulerende tiltag, er, at markedet ikke slår til. Dette skyldes på den ene side, at der ikke i det fornødne omfang stilles varer og tjenesteydelser til rådighed. På den anden side må man dog også være opmærksom på, at et stort antal mennesker har en så lav indkomst, at de er afskåret fra at udnytte det udbud, som markedsmekanismerne stiller til rådighed. Netop den europæiske socialmodel tager imidlertid udgangspunkt i, at en underforsyning af større dele af befolkningen på mellemlang og lang sigt udgør en trussel mod den sociale samhørighed.

1.4.2. Denne udtalelse er struktureret således, at der efter et kort referat af Kommissionens meddelelse om tjenesteydelser af almen interesse i Europa følger en gennemgang af de aktuelle regler for forskellige typer af sådanne tjenesteydelser. Derefter behandles situationen efter Amsterdam-traktaten. I et for udtalelsen centralt afsnit anføres de principper, som efter vor opfattelse bør ligge til grund for tjenesteydelser af almen interesse, og der ses nærmere på nogle af disse tjenesters almene og specifikke aspekter.

2. Kommissionens meddelelse af 11. september 1996 om forsyningspligtigheder⁽³⁾

2.1. Kommissionen præciserer den eksisterende terminologi på området og opstiller følgende definitioner:

— forsyningspligtigheder er serviceydelser, der eventuelt ydes på forretningsmæssigt grundlag, og som de offentlige myndigheder betragter som værende af almen interesse. De skal derfor opfylde bestemte betingelser;

⁽¹⁾ EF-Domstolens domme:

— af 15.2.1993, Poucet et Pistre (C-159 og 160/91, Samlingen s. 1-637),
— af 27.10.1993, Lagauche e.a. (C-46/90 og 93/91, Samlingen s. 1-5267),
— af 19.1.1994 SAT-Fluggesellschaft (C-364/92, Samlingen s. 1-143),
— af 18.3.1997, Diego Cali & Figli (C-343/95, Samlingen s. 1-1547).

⁽²⁾ Konklusioner ved generaladvokaten Tesaurio af 9. februar 1993 i Corbeau-sagen, dom af 19. maj 1993, C-320/91, Samlingen s. 1-2533, pkt. 19.

⁽³⁾ EFT C 281 af 26.9.1996, s. 3.

- tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse betegner ydelser af forretningsmæssig karakter, der tjener et almennyttigt formål. Medlemsstaterne kræver derfor, at de opfylder bestemte betingelser;
- offentlige tjenester er et udtryk med en dobbelt betydning, idet det både betegner den enhed, der frembringer ydelsen, og den almennyttige opgave, den pågældende enhed tildeles. For at fremme eller muliggøre denne opgave kan de offentlige myndigheder pålægge de udbydende virksomheder bestemte pligter i forbindelser med de offentlige tjenester, de yder;
- alment tjenesteudbud⁽¹⁾ defineres som en række almennyttige krav, som bestemte aktiviteter skal opfylde i hele Fællesskabet for at sikre alle borgere adgang til bestemte, kvalitativt tilfredsstillende minimumstjenester til en overkommelig pris.

2.2. Ifølge meddelelsen bidrager forsyningspligtigheder til at forbedre Europas konkurrenceevne, øger den sociale solidaritet og forbedrer borgernes livskvalitet. I mange tilfælde udgør sådanne ydelser deciderede sociale rettigheder.

2.3. Det understreges, at EU's mål er at styrke den europæiske økonomis konkurrenceevne i en stadig mere konkurrencepræget verden og give forbrugerne flere valgmuligheder, en bedre kvalitet og lavere priser. Samtidig tilstræbes det gennem egnede foranstaltninger at fremme den økonomiske og sociale samhørighed i medlemsstaterne og mindske visse skævheder.

3. Regler på områderne transport, energi, infrastruktur og informationssamfund

3.1. Hvad angår transport med jernbane, ad landevej og indre vandveje fastsættes det i Rådets forordning (EØF) nr. 1191/69 af 26. juni, at medlemsstaterne for at sikre en tilstrækkelig trafikbetjening, under hensyntagen til sociale og miljømæssige faktorer samt den fysiske planlægning, eller for at tilbyde særlige tariffbetingelser for bestemte grupper af rejsende kan indgå kontrakter om offentlig tjeneste med en transportvirksomhed. Dette skulle give garanti for regelmæssighed, kapacitet, ruter, takster, tidsplaner og kontinuitet.

Der er også andre aspekter af praktisk art, som taler for opretholdelse af kontrakter om offentlig tjeneste. For eksempel kan effektiv og brugervenlig kollektiv transport med bus

eller rutebil løse trafikproblemerne visse steder i EU. Disse problemer må henføres til det stigende antal personbiler på vejene.

3.1.1. ØSU anfører i tidligere udtalelser om transport⁽²⁾, at det i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet fortsat bør være et anliggende for de regionale og kommunale myndigheder at træffe beslutninger om f.eks. organisationsform eller kvalitative og kvantitative krav til operatørerne på grundlag af de lokale behov.

3.1.2. Subsidiaritetsprincippet indebærer opretholdelse af gældende EU-ret og den institutionelle balance, og dets anvendelse må ikke gå ud over de principper, som Domstolen har opstillet for forholdet mellem EU-ret og national ret. Under alle omstændigheder må de foranstaltninger, der træffes, kunne nå målet på tilfredsstillende vis og skal kunne gennemføres effektivt. Det bør overlades til de nationale og lokale myndigheder at vælge form og midler, eftersom disse har ansvaret for den strategiske planlægning vedrørende forsyningspligtigheder.

3.1.3. Inden for lufttransport opstiller Rådets forordning (EØF) nr. 2408/92 af 23. juli 1992 regler for EF-luftfarts-selskabers adgang til lufruter inden for Fællesskabet og public service-forpligtelser, som ruteflyvning er pålagt i henseende til minimumsbeflyvning, tidsplaner, flytyper og kapacitet⁽³⁾.

3.1.4. Rådets forordning (EØF) nr. 3577/92 af 7. december 1992 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport i medlemsstaterne (cabotageejlads) giver i artikel 4 medlemsstaterne mulighed for at indgå kontrakter om offentlig tjeneste eller pålægge rederier forpligtelser til offentlig tjeneste, som er begrænset til krav om, hvilke havne der skal anløbes, regelmæssighed, kontinuitet, hyppighed, kapacitet, tariffer og bemanning⁽⁴⁾.

3.1.5. Sikkerhed er et vigtigt aspekt af EU's transportpolitik. Der er en indbyrdes forbindelse mellem gennemsigtighed, kvalitet og arbejdstagerbeskyttelse og samfundets interesse i at skabe balance mellem landdistrikter og byområder, hvilket kræver anvendelse af offentlige ressourcer.

For forsyningspligtigheder gælder det, at enhver begrænsning, som pålægges af konkurrencemæssige hensyn, skal være nødvendig og stå i et rimeligt forhold til de tilstræbte mål. De offentlige myndigheder bør afveje, i hvilket omfang konkurrencebegrænsning er nødvendig for at give virksomhederne mulighed for at levere offentlige tjenesteydelser, og der bør tages hensyn til de økonomiske vilkår, de opererer under, deres omkostninger samt den gældende lovgivning, som virksomhederne er underlagt.

⁽¹⁾ Forsyningspligtigheder inden for telekommunikation defineres i artikel 2, stk. 1, litra g), i direktiv 97/33/EF som »et nærmere bestemt minimumssæt af tjenester af en given kvalitet, hvortil alle brugere uanset deres geografiske placering og på baggrund af specifikke nationale betingelser har adgang til en overkommelig pris«.

⁽²⁾ EFT C 138 af 18.5.1999, s. 7.

⁽³⁾ EFT L 240 af 24.8.1992, s. 8.

⁽⁴⁾ EFT L 364 af 12.12.1992, s. 7.

3.2. På energiområdet, som blev liberaliseret med direktiv 96/92/EF om elektricitet og direktiv 98/30/EF om gas, er markederne åbnet op, og der er indført regler for netadgang, separat regnskabsføring, takstfastsættelse, forsyningspligt og mulighed for at pålægge forpligtelser til offentlig tjeneste.

3.2.1. El-direktivet fastlægger en mekanisme, som giver medlemsstaterne mulighed for at tage hensyn til almenvellet uden under normale forhold at hæmme liberaliseringsprocessen. Medlemsstaterne kan operere med fem kategorier af public service-forpligtelser, som vedrører forsyningsikkerhed, regelmæssighed, kvalitet og pris samt miljøbeskyttelse, og de vedtager de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre opfyldelsen af forpligtelserne.

3.2.2. Gas-direktivet giver medlemsstaterne ret til at pålægge naturgasselskaber forpligtelser til offentlig tjeneste, som er begrundet i almen økonomisk interesse, og som vedrører fem specifikke områder, nemlig forsyningsikkerhed, regelmæssighed, kvalitet, pris og miljøbeskyttelse.

3.3. Inden for telekommunikation skal der i henhold til direktiv 97/33/EF af 30. juni 1997⁽¹⁾ stilles forsyningspligtigheder til rådighed, og direktivet om udstedelse af tilladelser, der blev vedtaget i 1997⁽²⁾, og direktiv 98/10/EF om taletelefonitjeneste giver mulighed for at pålægge operatører forpligtelser til offentlige tjenester for at sikre opfyldelsen af en række »væsentlige krav«⁽³⁾.

3.4. Endvidere er der indført fælles regler for udvikling af postsektoren og forbedring af servicekvaliteten samt en gradvis og kontrolleret åbning af markederne for konkurrence. Kernen i de foreslåede foranstaltninger er at sikre et alment udbud af posttjenester på lang sigt. Et alment tjenesteudbud indebærer sikring af god kvalitet overalt i landet og faste, garanterede leveringer til en pris, der er overkommelig for alle. Det omfatter afhentning, transport, sortering og udbringning af post samt, med visse vægt- og prismæssige begrænsninger, udbringning af publikationer, kataloger og pakker.

3.5. Bevilling af eksklusive eller særlige rettigheder skal foregå efter udbudsprocedurer, der er baseret på objektive, ikke-diskriminerende og gennemsigtige kriterier, og skal i de fleste tilfælde være tidsbegrænset.

⁽¹⁾ EFT L 199 af 26.7.1997, s. 32.

⁽²⁾ EFT L 117 af 7.5.1997, s. 15.

⁽³⁾ Væsentlige krav: ikke-økonomiske hensyn til almenhedens interesse, der kan foranledige en medlemsstat til at opstille betingelser vedrørende levering af tjenester.

4. Situationen efter Amsterdam-traktaten

4.1. Fællesskabet har til opgave at fremme en harmonisk og afbalanceret udvikling af den økonomiske virksomhed i Fællesskabet som helhed, en bæredygtig og ikke-inflationær vækst, som respekterer miljøet, en høj grad af konvergens med hensyn til de økonomiske resultater, et højt beskæftigelsesniveau, et højt socialt beskyttelsesniveau, højnelse af levestandarden og livskvaliteten, konkurrenceevne, økonomisk og social samhörighed samt solidaritet mellem medlemsstaterne.

4.1.1. Disse mål skal nås gennem oprettelse af et fælles marked og en økonomisk og monetær union samt gennem iværksættelse af fælles politikker eller aktioner som omhandlet i traktaten, herunder bestemmelser, som skal forhindre konkurrenceforvridninger på det indre marked.

4.2. Artikel 86, stk. 1, i traktaten (tidligere artikel 90) fastsætter, at for så vidt angår offentlige virksomheder og virksomheder, som indrømmes særlige eller eksklusive rettigheder⁽⁴⁾, skal medlemsstaterne afstå fra at træffe eller opretholde foranstaltninger, som er i strid med traktatens bestemmelser, navnlig bestemmelserne i artikel 12 (forskelsbehandling) og i artikel 81-89 (konkurrencebegrænsende praksis og statsstøtte). I forbindelse med artikel 86 henvises der ofte til artikel 28 (frie varebevægelser), artikel 49 (fri udveksling af tjenesteydelser) og artikel 43 (etableringsret).

4.2.1. Artikel 86, stk. 2, fastsætter, at virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, eller som har karakter af fiskale monopoler, er underkastet denne traktats bestemmelser, navnlig konkurrencereglerne, i det omfang anvendelse af disse bestemmelser ikke retligt eller faktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver, som er betroet dem. Udviklingen af samhandelen må ikke påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod Fællesskabets interesse. Endvidere skal Kommissionen i henhold til stk. 3 påse, at bestemmelserne i artiklen bringes i anvendelse, og — såfremt det er påkrævet — meddele medlemsstaterne passende direktiver eller beslutninger.

⁽⁴⁾ Hvad menes der:

- »Eksklusive rettigheder«: rettigheder, som ved et på grundlag af en lov, forskrift eller administrativ bestemmelse udstedt instrument er tildelt en virksomhed af en medlemsstat, og som giver virksomheden eneret til at tilvejebringe bestemte tjenester inden for et bestemt geografisk område.
- »Særlige rettigheder«: rettigheder, som er tildelt af en medlemsstat til et begrænset antal virksomheder ved et på grundlag af en lov, forskrift eller administrativ bestemmelse udstedt instrument, og som inden for et bestemt geografisk område:
 - på skønsmæssigt grundlag begrænser antallet af virksomheder, som har tilladelse til at tilvejebringe en tjeneste eller udføre en aktivitet, efter andre kriterier end objektive, proportionale eller ikke-diskriminerende kriterier, eller
 - efter andre kriterier end sådanne udpeger flere konkurrerende virksomheder til at have tilladelse til at levere en tjeneste eller udføre en aktivitet, eller
 - tildeler en eller flere virksomheder efter andre kriterier end sådanne kriterier retlige eller reguleringsmæssige fordele, som i væsentlig grad påvirker andre virksomheders mulighed for at levere den samme tjeneste eller udføre den samme aktivitet inden for det samme geografiske område på stort set tilsvarende vilkår.

4.3. Artikel 16 i traktaten — der blev indført ved Amsterdam-traktaten — indeholder en specifik henvisning til tjenesteydelser af almen økonomisk interesse. Artiklen understreger den plads, de indtager i Unionens »fælles værdinormer«, og den rolle, de spiller med henblik på at fremme social og territorial samhørighed. Bestemmelserne i denne artikel skal ses som et led i bestræbelserne på at forene anvendelse af konkurrencereglerne med behovet for at tilvejebringe offentlige tjenester, under overholdelse af bestemmelserne i artikel 86.

4.4. Desuden er der indføjet en protokol om offentlig radio- og tv-virksomhed, som understreger denne virksomheds særlige karakter i forhold til de sociale og kulturelle behov. Nærmere bestemt giver den medlemsstaterne beføjelse til at finansiere public service radio- og tv-foretagender, så disse kan opfylde deres public service-opgaver som pålagt dem, defineret og tilrettelagt af de enkelte medlemsstater, forudsat at denne finansiering ikke strider mod de fælles interesser. Protokollen søger at forene anvendelse af konkurrencereglerne med behovet for at sikre public service-funktionen inden for radio- og tv-virksomhed.

4.5. Endelig er der en erklæring om offentlige kreditinstitutter i Tyskland, som anerkender, at Fællesskabets gældende konkurrenceregler tillader, at der tages fuldt hensyn til tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, som offentlige kreditinstitutter i Tyskland præsterer, samt til de faciliteter, der ydes dem som kompensation for de omkostninger, der er forbundet med disse ydelser.

4.6. Det Europæiske Råd anlagde på sit møde i Köln den 3.-4. juni 1999⁽¹⁾ den holdning, at de grundlæggende rettigheder, der gælder på EU-plan, på dette tidspunkt af EU's udvikling, nu bør sammenfattes og gøres synligere i et charter, som skal omfatte »friheds- og lighedsrettighederne samt procesrettighederne, således som de garanteres i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, og således som de fremgår af medlemsstaternes fælles forfatningstraditioner, som almene principper for EF-retten. Charteret skal endvidere indeholde de grundlæggende rettigheder, der kun tilkommer EU-borgerne. Ved udarbejdelsen af charteret skal der desuden tages hensyn til økonomiske og sociale rettigheder«.

5. Vejledende principper, der bør gælde for tjenesteydelser af almen økonomisk interesse

5.1. ØSU har med afsæt i forskellige publikationer og meddelelser vedrørende resolutioner fra Rådet, Kommissionen, Europa-Parlamentet og andre samt egne kilder opstillet en liste over vejledende principper for tjenesteydelser af almen interesse.

5.2. ØSU mener, at denne vejledende liste vil være meget nyttig i forbindelse med tilvejebringelse af sådanne tjenesteydelser, og lægger den ud til offentlig debat.

5.3. Som borgerrettigheder forstået bør tjenesteydelser af almen økonomisk interesse fungere efter følgende vejledende principper:

5.3.1. Ligebehandling: Alle borgere skal have adgang til tjenesteydelser af almen økonomisk interesse. Begrebet ligebehandling skal forstås som et forbud mod enhver uberettiget diskriminering af personlige eller sociale grunde ved levering af tjenester, men er ikke ensbetydende med en forpligtelse til ensartethed.

5.3.2. Universalitet: Blandt de leverede ydelser skal de grundlæggende ydelser leveres universelt.

5.3.3. Pålidelighed: Tilvejebringelsen af forsyningspligtigheder skal være kontinuerlig, regelmæssig og uafbrudt. Uregelmæssig drift eller indstilling af ydelser begrænses til særlige tilfælde, der fastsættes i den ordning, som gælder for den berørte sektor.

5.3.4. Deltagelse: Brugere skal deltage aktivt i udviklingen af forsyningspligtigheder. Formålet hermed er at beskytte borgernes rettigheder i henseende til korrekt tilvejebringelse af tjenesteydelser og at fremme samarbejdet med tjenesteudbydere.

5.3.5. Transparens: Tjenesteudbydere sikrer, at brugerne modtager fuld information om de ydelser, der leveres, især om forpligtelserne til offentlig tjeneste og om priser.

5.3.5.1 I dette øjemed underretter tjenesteudbydere brugerne om de finansielle og tekniske betingelser for levering af ydelserne og om alle ændringer, der berører de leverede ydelser, og de offentliggør reglerne for de pågældende ydelser.

5.3.6. Procedureforenkling: Tjenesteudbydere forenkler så vidt muligt de procedurer, som brugerne skal anvende, og giver en passende vejledning.

5.3.6.1 Endvidere skal de så vidt muligt anvende ensartede formularer og bestræbe sig på at forenkle abonnements- og betalingsordningerne i forbindelse med ydelserne.

5.3.6.2 Under alle omstændigheder skal tjenesteudbydere indføre interne procedurer til behandling af klager fra brugerne. Disse procedurer skal være tilgængelige, nemme at forstå og anvende, så det sikres, at tjenesteudbydere tager hensyn til brugernes eller forbrugerorganisationernes klager, og det bliver nemmere for brugerne at gøre deres klageret gældende over for en forligsinstant og generelt ved domstolene⁽²⁾.

⁽²⁾ Disse procedurer skal bygge på de principper, der er opstillet i Kommissionens henstilling om de principper, der finder anvendelse på organer med ansvar for udenretslig bilæggelse af tvister på forbrugerområdet (KOM(1998) 198 endelig udg. af 30. marts 1998), og så vidt muligt fremme anvendelsen af »det europæiske klageskema for forbrugere«.

⁽¹⁾ Konklusioner: punkt 44 og 45 samt bilag IV.

5.3.7. Rentabilitet og effektivitet: tjenesteydelser af almen økonomisk interesse skal leveres på en effektiv og rentabel måde. Tjenesteudbydere vedtager de hertil nødvendige foranstaltninger.

5.3.8. Kvalitetsprægede tjenesteydelser: Tjenesteudbydere fastlægger, hvilke faktorer der er udslagsgivende for ydelsernes kvalitet, og offentliggør på dette grundlag de kvalitative og kvantitative normer, de forpligter sig til at overholde.

5.3.8.1 Disse normer skal betingelsesløst overholdes. Undtagelser fra normerne tillades kun, hvis det er til fordel for brugerne, og aftales med brugerne på regelmæssige møder.

5.3.9. Tilvejebringelse af passende ydelser: Tjenesteydelser af almen økonomisk interesse tilpasses til ændringer i samfundets behov og til de tekniske og økonomiske fremskridt.

5.3.10. Resultatevaluering: Betingelserne for tilvejebringelse af offentlige tjenesteydelser evalueres regelmæssigt af tjenesteudbydere. I den forbindelse indsamler sidstnævnte information om bl.a. brugertilfredshed.

5.3.11. Samarbejde mellem tjenesteudbydere: Selv om ydelserne leveres under konkurrencevilkår, bestræber tjenesteudbydere sig på at samarbejde for at sikre overholdelse af disse principper.

5.3.12. »Overkommelig pris«: Borgerne skal kunne få adgang til disse tjenesteydelser for en overkommelig pris, idet udgangspunktet bør være princippet om rimelige priser.

5.3.13. Miljøbeskyttelse: Ved definitionen af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse og deres funktionsmåde bør der tages hensyn til miljøbeskyttelseskravene som et afgørende element i den sociale og territoriale samhørighed.

6. Generelle bemærkninger

6.1. ØSU mener, at der bør være et afbalanceret forhold mellem konkurrencelovgivningen og public service-forpligtelserne i transport-, energi- og telekommunikationssektoren, især for så vidt angår den »negative« formulering af artikel 86 (tidl. artikel 90), som giver mulighed for fritagelse fra traktatens bestemmelser, hvis anvendelsen af dem hindrer opfyldelsen af den særlige forsyningspligt, som er betroet de pågældende virksomheder.

6.2. Den nye artikel 16 pålægger dog Fællesskabet og medlemsstaterne en »positiv« formulering forpligtelse til — inden for deres respektive kompetenceområde — at sørge for, at tjenester af almen økonomisk interesse ydes på grundlag af

principper og vilkår, der gør det muligt for virksomhederne at udføre deres opgaver. ØSU er af den opfattelse, at der bør være balance mellem markedsoperatørernes rentabilitet på den ene side og på den anden side de forpligtelser, som følger af sociale, arbejdsmarkedsmæssige, markedsøkonomiske, sikkerheds- og miljømæssige kriterier samt de grundlæggende retningslinjer for bæredygtig udvikling.

6.2.1. Endvidere bør de offentlige myndigheder give de operatører, som leverer en almen tjenesteydelse i f.eks. vejtransportsektoren, sikkerhed på en række punkter. Her tænkes blandt andet på beskrivelsen af tjenesteydelsens målsætning, den finansielle støtte, incitamenter, indholdet af den eksklusive rettighed, dens varighed og geografiske udstrækning samt de faciliteter, som de forskellige parter stiller til rådighed.

6.3. ØSU er enig i, at tjenesteydelser af almen økonomisk interesse indgår i Unionens fælles værdinormer, som bidrager til en afbalanceret europæisk integrationspolitik, idet de skaber et bedre politisk og juridisk grundlag for såvel borgerne som virksomhederne.

6.4. Ligeledes er ØSU af den opfattelse, at disse tjenester spiller en vigtig rolle for udviklingen af social og territorial samhørighed. Især bør der tages hensyn hertil ved den fremtidige fysiske planlægning og arealforvaltning, og »netterne« bør ikke alene drives efter økonomiske principper, men også ud fra andre sociale hensyn.

6.5. ØSU går ind for, at disse tjenester defineres og ydes under overholdelse af subsidiaritets- og proportionalitetsprincippet.

6.6. Hvad angår offentlig radio- og tv-virksomhed mener ØSU, at:

6.6.1. der bør tages hensyn til de kulturelle aspekter, da disse indgår i selve definitionen af offentlig radio- og tv-virksomhed;

6.6.2. levering af offentlige tjenesteydelser inden for radio- og tv-virksomhed indebærer konkrete krav til programlægningen samt forpligtelser, som ikke udelukkende bør væltes over på operatørerne hverken i den offentlige eller private sektor;

6.6.3. offentlig radio- og tv-virksomhed i medlemsstaterne skal tilgodese de enkelte samfunds og mindretalsgruppers demokratiske, sociale og kulturelle behov, styrke mediepluralisme, sikre et udbud af kvalitetsprogrammer, bevare den sproglige og kulturelle mangfoldighed samt beskytte mindretal;

6.6.4. finansieringen af offentlig radio- og tv-virksomhed bør overholde principperne om proportionalitet og gennemsigtighed uden at påvirke markedsvilkårene eller den fri konkurrence i et omfang, der strider mod de fælles interesser;

6.6.5. Hvis en operatør samtidig driver rent kommercielle aktiviteter, som ikke indgår i public service-opgaver, bør der kræves separat regnskabsføring for at undgå, at offentlige midler ledes over i kommercielle aktiviteter.

6.7. Informationssamfundet

6.7.1. Alle aspekter af det såkaldte »informationssamfund« er af en sådan karakter, at de gennemgribende vil kunne ændre forholdet mellem virksomheder og forbrugere såvel som selve forbrugsmønstret.

6.7.2. ØSU mener, at tjenesteydelser af almen økonomisk interesse bør spille en fremtrædende rolle i »informationssamfundet«, hvis udbredelse ikke må medføre social udstødelse i større omfang. Følgelig bør der lægges særlig vægt på begrebet forsyningspligt og dets tilpasning til de teknologiske fremskridt.

6.7.3. ØSU mener, at informationssamfundet⁽¹⁾:

- er et regionalpolitisk redskab,
- bør fremme udviklingen af et net af informationsteknologi-centre,
- giver mulighed for bedre at integrere borgere, som er i fare for social udstødelse (handicappede, indbyggere i isolerede egne og i EU's randområder), i det europæiske samfund,
- forudsætter, at Den Europæiske Union får en kulturel identitet, som med respekt for rigdommen af nationale og regionale særpræg kan yde informationssamfundet filosofisk og ideologisk opbakning,
- fremmer takstnedsættelse via de muligheder, der ligger i koncessionssystemets betingelser, og under overholdelse af princippet om et ensartet takstniveau for adgang til og brug af Internet, samtidig med at brugernes sikkerhed og privatlivets fred beskyttes.

6.8. Transport- og energinet

6.8.1. Skønt det almene tjenesteudbud i transport- og energisektoren ikke nødvendigvis skal have samme sigte som andre tjenesteydelser af almen interesse, mener ØSU, at der ved den hidtil gennemførte liberalisering ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til aspekter af afgørende betydning for den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed, eftersom økonomiske lønsomhedskriterier er blevet prioriteret højere.

6.8.2. ØSU mener, at der bør tages hensyn ikke alene til økonomiske kriterier, men også til kriterier, som fastlægges ud

fra nødvendigheden af at opretholde beskæftigelsen og sikre tjenesteydernes kvalitet samt brugertilfredshed, idet hovedsigtet må være at sikre og forbedre borgernes velfærd. F.eks. bør det overvejes at fremstille grøn energi i kombinerede kraft/varmeværker for at undgå det, der sker i Tyskland, hvor denne energiform tilsidesættes, fordi den ikke er konkurrence-dygtig sammenlignet med anden energi, som fremstilles på ringere sikkerhedsvilkår.

7. Konklusioner

7.1. Tjenester af almen økonomisk interesse spiller en afgørende rolle i udviklingen af økonomisk og social samhørighed og solidaritet mellem medlemsstaterne, der udgør fælles værdinormer, som Den Europæiske Union skal bevare og styrke.

7.2. ØSU mener, at fremme af økonomisk og social samhørighed i forbindelse med levering af tjenester af almen økonomisk interesse indebærer, at borgerne skal have adgang til alle disse tjenester og ydelser uafhængigt af deres sociale situation og uanset, hvor de bor, idet målet bør være brugernes tilfredshed og sikring af social og territorial samhørighed.

7.3. Hvad angår brugerne af disse tjenester, bør målet være at sikre en passende ligevægt mellem den liberalisering, som er en forudsætning for at forbedre konkurrenceevnen, og de foranstaltninger, som skal sikre overholdelsen af ovennævnte vejledende principper (overkommelige priser, kvalitet, gennemsigtighed mht. information osv.).

7.4. Under alle omstændigheder må det sikres, at forbrugernes økonomiske og retlige interesser, som repræsenteres af de organisationer, der tilsammen danner det organiserede civilsamfund, tilgodeses mere konsekvent og kontinuerligt i alle EU's politikker.

Der bør også tages hensyn til vilkårene for forsyningspligtoperatørerne, nærmere bestemt de økonomiske vilkår, de opererer under, deres omkostninger samt den gældende lovgivning, som virksomhederne er underlagt.

7.4.1. ØSU mener, at alle aktører i et konkurrencebaseret system bør bidrage proportionelt til afholdelse af omkostningerne ved et alment tjenesteudbud.

7.5. ØSU mener, at lige ret til levering af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse er en retting, som alle borgere har, og som har til formål at højne den generelle levestandard. Under alle omstændigheder bør der for at sikre den europæiske sociale model være balance mellem forsyningspligttydelser og lovgivningen vedrørende det indre marked, især konkurrence-reglerne.

⁽¹⁾ CES 829/99 bilag III »Formandskabets konklusioner fra høringen om "Beskæftigelsesmulighederne i informationssamfundet"« (Oulu-erklæringen af 7. september 1999).

7.6. Derfor opfordrer ØSU Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen til at indføje borgernes lige ret til levering af almene tjenesteydelser i charteret om Den Europæiske Unions grundlæggende rettigheder, som Det Europæiske Råd på mødet i Köln har vedtaget at udarbejde.

7.7. Endvidere opfordrer ØSU Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen til så vidt muligt at drage omsorg for, at det også efter afslutningen af den kommende WTO-forhandlingsrunde bliver muligt at levere disse tjenesteydelser.

Bruxelles, den 21. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen — Mod et indre marked for supplerende pensioner — Resultater af høringerne i forbindelse med grønbogen om supplerende pensioner i det indre marked«

(1999/C 368/18)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 18. maj 1999 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Harry Byrne til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. oktober 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 21. oktober 1999, følgende udtalelse med 89 stemmer for, 5 imod og 5 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Pensionsordninger udgør en vigtig del af medlemsstaternes sociale sikringsordninger. Udgifterne til de statslige pensionsordninger tegner sig næsten for halvdelen af de samlede sociale udgifter; de svarer for øjeblikket til mellem 9% og 15% af bruttonationalproduktet og vil sandsynligvis stige forholdsvis stærkt som følge af demografiske faktorer.

1.2. Pensionssystemerne er baserede på en kombination af tre søjler:

- den første søjle består af sociale sikringsordninger,
- den anden af erhvervspensionsordninger, og
- den tredje af personlige pensionsordninger.

Den almindelige betegnelse for søjle 2 og 3 er supplerende pensionsordninger.

1.2.1. Hvor stor vægt hver søjle skal have, afgøres udelukkende af medlemsstaterne, men Kommissionen vil gerne sikre,

at hindringerne for at udvikle supplerende ordninger fjernes i overensstemmelse med vilkårene for det indre marked.

1.3. På nuværende tidspunkt svarer værdien af aktiverne i ordninger under søjle 2 til 23% af EU's BNP og i ordninger under søjle 3 til 35%.

1.4. Kommissionens meddelelse er en opfølgning af høringerne om grønbogen om supplerende pensioner i det indre marked⁽¹⁾, der blev offentliggjort i juni 1997, og som ØSU afgav udtalelse om den 10. december 1997⁽²⁾.

2. Kommissionens meddelelse

2.1. Kommissionen gentager kort de vigtigste punkter i grønbogen og nævner især det demografiske pres, der lægger op til, at forholdet mellem arbejdstagere og pensionister, som i dag er 4 til 1 på EU-plan, i 2040 vil være reduceret til 2 til 1⁽³⁾.

⁽¹⁾ KOM(97) 283 af 10.6.1997.

⁽²⁾ EFT C 73 af 9.3.1998, s. 114.

⁽³⁾ ØSU udarbejder for øjeblikket en udtalelse om »Den demografiske situation og de demografiske perspektiver i EU«.

2.2. Meddelelsen fokuserer på de supplerende ordninger, dvs. søjle 2 og 3, i relation til tre specifikke områder, som der var bred enighed om under høringsprocessen:

2.2.1. Kapitel 2: Tilsynsregler for pensionsfonde — disse fonde er de eneste finansielle instrumenter af større betydning, der ikke i medfør af EU-lovgivning er omfattet af det indre markeds friheder. Dette skyldes delvist, at sådanne ordninger er udviklet inden for rammerne af medlemsstaternes lovgivning, men behovet for et EU-initiativ er især relevant i forbindelse med gennemførelsen af det indre marked. Ethvert forslag bør tage sigte på at sikre størst mulig beskyttelse af fondsmedlemmernes rettigheder — hvilket kræver, at der ligesom i bank- og forsikringssektorerne udvikles en hensigtsmæssig tilsynsramme. Forslaget bør også åbne mulighed for gensidig anerkendelse af eksisterende tilsynsregler (hvilket er en ufravigelig betingelse for medlemskab på tværs af grænserne) og forhindre vedtagelse af investeringsbestemmelser, der er overdrevent restriktive og uforenelige med brugen af euroen.

2.2.2. Kapitel 3: Fjernelse af hindringer for arbejdskraftens mobilitet i EU — mens der er EU-regler om socialsikringspensioner for vandrende arbejdstagere, er reglerne for supplerende pensionsordninger yderst begrænsede. Meddelelsen betyder derfor høringer om erhvervelse af rettigheder, der fremmer den frie bevægelighed, tilnærmelse af nationale regler om overførsel af rettigheder samt om, hvilke vilkår der skal være opfyldt, for at fondene kan forvalte ordninger i flere forskellige medlemsstater. Meddelelsen foreslår, at der oprettes et »pensionsforum« for at skabe konsensus om disse spørgsmål.

2.2.3. Kapitel 4: Koordinering af de nationale beskatningsordninger — det foreslås i meddelelsen, at man afskaffer skattemæssig forskelsbehandling af produkter, som tilbydes af pensionsfonde og forsikringselskaber, der er etableret i en anden medlemsstat end den, hvori medlemmet eller den potentielle forsikringstager bor. Meddelelsen foreslår et første tiltag i form af lovgivning om den skattemæssige behandling af bidrag, som vandrende arbejdstagere indbetaler til erhvervs-pensionsordninger på tværs af grænserne.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Selv om Kommissionens meddelelse kun behandler supplerende pensionsordninger, anser ØSU det for vigtigt at genfremsætte sine tidligere bemærkninger om statspensioner (søjle 1)⁽¹⁾.

3.1.1. Det blev påpeget i grønbogen, at 88 % af alle pensioner, som udbetales i EU, for øjeblikket er statspensioner, og at disse fortsat vil udgøre hovedparten af pensionsbetalingerne.

3.1.2. Da søjle 1-ordningerne således har stor betydning, har ØSU allerede anbefalet medlemsstaterne at undersøge, hvordan man kan sikre opretholdelsen af disse ordninger.

3.1.3. ØSU har påpeget, at en eventuel omlægning af ordningerne fra et system baseret på løbende finansiering vil kræve flere ressourcer til pensionsbetalinger, uanset hvor gradvis denne omlægning er. Man bør derfor sikre, at ethvert initiativ under søjle 2 og 3 kan gennemføres uden at underminere de pensionsrettigheder, der er blevet opnået via forpligtelserne under søjle 1.

3.2. ØSU hilser det velkommen, at Kommissionen har taget initiativ til denne meddelelse om tre vigtige områder i relation til supplerende pensioner, et emne som også er blevet behandlet i to nylige ØSU-udtalelser⁽²⁾.

3.3. ØSU er også enig i vigtigheden af at skabe lige vilkår mellem pensionsordninger og pensionsaftaler, der indgår i en livsforsikring, men har påpeget den grundlæggende forskel mellem de to. Manglen på EU-regler om pensionsfonde rummer ikke blot potentielle risici for de pensionsberettigede, men kan faktisk besværliggøre udviklingen af sådanne ordninger. ØSU har derfor tidligere understreget behovet for at fastlægge en juridisk holdbar ramme for alle supplerende pensionsordninger⁽²⁾.

3.4. ØSU ser positivt på Kommissionens forskellige forslag til, hvordan man kan sikre ligebehandling af pensionsfonde og livsforsikringsaftaler med hensyn til investeringsreglerne. På grund af erhvervs-pensionernes specifikke karakteristika og forskellige former i medlemsstaterne har ØSU allerede anbefalet, at der bør gælde separate forsigtighedsregler baseret på pensionsproduktets grundlæggende karakter. For at sikre at forsikringselskaberne ikke lider skade som følge af konkurrencefordrejninger i relation til deres pensionsinvesteringer, kunne de medlemsstater, som har fastlagt strenge kvantitative restriktioner for visse kategorier af aktiver, herunder forsikringstekniske reserver (f.eks. aktier), overveje, hvordan man kan sænke disse lofter for forsikringselskabernes erhvervs-pensioner uden nødvendigvis at øge risiciene.

3.5. ØSU er enig i, at gensidig anerkendelse af eksisterende tilsynsordninger er den bedste vej fremad, og håber, at man derigennem kan bane vej for hurtige fremskridt. Denne fremgangsmåde skulle også sikre, at veletablerede nationale kontrolsystemer, der tager højde for de forskellige nationale pensionssystemers karakter og særlige behov, ikke bliver genstand for unødvendige ændringer.

3.6. ØSU bemærker især, at multinationale arbejdsgivere i EU har betydelige omkostninger til administration osv. ved at forvalte mange og yderst forskellige pensionssystemer, der er

(1) EFT C 73 af 9.3.1998, s. 114.

(2) EFT C 73 af 9.3.1998, s. 114 og EFT C 157 af 25.5.1998, s. 26.

underlagt lige så forskellige regler. ØSU håber, at Kommissionen snarest muligt fremsætter forslag til, hvordan man kan fremme etableringen af tværeuropæiske erhvervspensionsordninger (under søjle 2) som en logisk forlængelse af det indre marked og især i lyset af indførelsen af den fælles valuta. I mellemtiden vil ØSU især støtte en hurtig omlægning til et system med gensidig anerkendelse for at hjælpe sådanne arbejdsgivere, såfremt dette ikke indebærer en forringelse af pensionsrettighedernes eller den lovgivningsmæssige beskyttelses kvalitet.

3.7. Som nævnt i ØSU's tidligere udtalelser⁽¹⁾ er ØSU enig i, at EU's potentielle økonomiske fordele ved pensionsfondsinvesteringer er betragtelige. Dog mener også ØSU, at dette bør betragtes som en sekundær virkning og ikke som det primære formål med en sådan investering.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Kapitel 2: Tilsynsregler for pensionsfonde, der er forenelige med det indre marked og euroen

4.1.1. Kommissionens tilgang falder i tråd med grønbogen, som fik opbakning fra de fleste høringsdeltagere, herunder ØSU⁽²⁾.

4.1.2. ØSU noterer sig med tilfredshed, at dets opfordring til at udarbejde et bredt direktiv er blevet hørt. Dette bør indeholde et minimum af fælles regler om supplerende pensionsordninger for at sikre bedst mulig beskyttelse af medlemmernes rettigheder, men samtidig fremme fair konkurrence mellem finansielle operatører om levering af ydelser.

4.1.3. ØSU er enig i de grundlæggende tilsynskrav for pensionsfonde, som Kommissionen opregner, forudsat at et yderligere led indføres: »hver pensionsordning udpeger en uafhængig aktuar«. Derudover understreger ØSU, at ikke alene skal pensionsfondens aktiver holdes adskilt fra den pensionstegnende virksomheds aktiver, de bør også være uden for arbejdsgiverens kontrol. De bør overdrages til en uafhængig instans, f.eks. en formueforvaltningsbestyrelse, hvor medlemmer af supplerende ordninger som en ekstra sikkerhedsforanstaltning bør have ret til at udpege op til 50 % af medlemmerne.

4.1.4. Eftersom ØSU mener, at en fleksibel tilgang til investeringsregler sandsynligvis er den bedste måde at optimere medlemmernes udbytte på, opfordrer det til, at der ikke stilles krav om minimumsinvesteringer i bestemte kategorier af aktiver, og at krav om valutakongruens ikke må overstige, hvad forsigtighedsprincippet byder. Investeringer i den pensionstegnende virksomhed må ikke overstige 5 %, og der

skal oprettes en afbalanceret og diversificeret beholdning af værdipapirer. ØSU vil dog gerne understrege, at forsigtighedsprincippet skal fastholdes, og at investeringsfriheden ikke må svække den nødvendige risikokontrol.

4.1.5. ØSU er enig i, at en nød-»garanti«, som træder i kraft i tilfælde af pensionsfondens insolvens, kan være et vigtigt sikkerhedsnet, så længe det ikke fører til, at der slækkes på kravet om forsigtige investeringer. Der er flere muligheder at vælge mellem, f.eks. den britiske pensionskompensationsordning og den tyske obligatoriske insolvensforsikring for pensionsfondsreserver, som arbejdsgiverne opbygger. Efter ØSU's mening gælder det først og fremmest om at have effektive bestemmelser til rådighed, så enhedsmarkedet kan blive en realitet på tværs af landegrænserne. Det kan derfor blive nødvendigt at udvikle fælles minimumsstandarder.

4.2. Kapitel 3: Fremme af arbejdstagernes frie bevægelighed

4.2.1. Kommissionen gør opmærksom på, at EU allerede har effektive fællesskabsbestemmelser, som koordinerer pensionsordninger under søjle 1 for vandrende arbejdstagere. Den begrænsede rækkevidde af sådanne bestemmelser for supplerende pensionsordninger udgør en reel barriere for den frie bevægelighed i EU for de borgere, som er omfattet af ordningerne.

4.2.2. ØSU bifalder Kommissionens forslag om at fjerne nationale hindringer, som står i vejen for, at arbejdstagerne kan nyde de fundamentale frihedsrettigheder, som traktaten garanterer.

4.2.3. ØSU accepterer, at den mest praktiske måde at gå til værks på er at følge den ordning, som lovfæstedes gennem forordning (EØF) nr. 1408/71⁽³⁾, der snarere bygger på samordning end på harmonisering af de nationale ordninger.

4.2.4. Kommissionen regner med, at hindringerne vil blive ryddet af vejen lidt efter lidt, og henviser til det tiltag, som allerede er taget med direktiv 98/49/EF⁽⁴⁾ om udstationerede arbejdstagere. ØSU udtrykte støtte til direktivforslaget i sin udtalelse af 25. marts 1998⁽⁵⁾ og tilskyndede Kommissionen til at fortsætte sit arbejde på området.

4.2.5. Hvis man udvider kategorien af arbejdstagere, som er omfattet af direktiv 98/49/EF, bør man efter ØSU's mening fastholde kravet om, at de omfattede arbejdstagere ikke både kan være dækket af værtslandets socialsikringsordning og forblive medlem af hjemlandets supplerende ordning — eller omvendt.

(1) EFT C 73 af 9.3.1998, s. 114 og EFT C 157 af 25.5.1998, s. 26.

(2) EFT C 73 af 9.3.1998, s. 114.

(3) Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, EFT L 149 af 5.7.1971, s. 2.

(4) Rådets direktiv 98/49/EF af 29. juni 1998 om beskyttelse af supplerende pensionsrettigheder for arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, der flytter inden for Fællesskabet, EFT L 209 af 25.7.1998, s. 46.

(5) EFT C 157 af 25.5.1998, s. 26.

4.2.6. Mens de foreslåede ordninger formentlig vil dække langt størsteparten af de vandrende arbejdstagere, er der en lille, sandsynligvis voksende gruppe, som flytter meget, og som derfor i praksis ikke har noget hjemland at vende tilbage til. Det bør overvejes, om ikke man kan finde en fælleseuropæisk ordning for vandrende arbejdstagere af denne art.

4.2.7. I sin tidligere udtalelse fokuserede ØSU især på nødvendigheden af fremskridt på følgende tre områder:

- a) betingelser, der skal være opfyldt for at erhverve rettigheder — særlig den lange periode, som er nødvendig i nogle medlemsstater,
- b) problemer med at overføre erhvervede pensionsrettigheder fra en medlemsstat til en anden,
- c) situationen for arbejdstagere, der er midlertidig ansat i en anden medlemsstat uden at være udstationeret,

og ØSU bifalder derfor forslagene herom i meddelelsen. ØSU vil dog i den forbindelse gerne minde Kommissionen om yderligere to forhold, som det har peget på i sine tidligere udtalelser om emnet:

- direktivforslaget fører til, at medlemmer af erhvervstilknyttede ordninger stilles anderledes end personer med private ordninger,
- muligheden for at udforme en standardiseret europæisk erhvervstilknyttet pensionsordning.

4.2.8. ØSU er især tilfreds med, at det anerkendes, at lange uforfaldbarhedsperioder kan være en kilde til indirekte diskrimination af kvindelige arbejdstagere, eftersom de sjældent opnår lige så lang ubrudt tjenestetid som mænd.

4.2.9. ØSU medgiver, at de vanskeligheder, som Kommissionen beskriver, udgør et praktisk problem i forbindelse med overførsel af pensionsrettigheder til og fra ordninger på grundlag af regnskabsmæssige reserver. Det mener dog samtidig, man skal sikre sig, at virksomheder, der vælger denne ordning i forbindelse med ansættelser, ikke derved får en uretfærdig fordel i forhold til deres konkurrenter. Navnlig kunne et system med opretholdelse og revurdering af pensionsrettigheder mellem fratrædelsen og pensionen fungere som et effektivt alternativt sikkerhedsnet.

4.2.10. Gruppen på højt niveau om fri bevægelighed har foreslået, at spørgsmålet om, hvordan man skal behandle arbejdskraftens frie bevægelighed i forhold til de supplerende pensionsordninger, skal drøftes i et særligt pensionsforum. I udtalelsen⁽¹⁾ om grønbogen stiller ØSU sig tvøvende over for oprettelsen af et nyt organ, men ØSU har noteret sig den støtte, som forslaget, der stammer fra arbejdsmarkedets parter, har fået. Det lader til, at forummet først og fremmest skal

beskæftige sig med spørgsmål med relation til de supplerende pensionsordninger, men ØSU foreslår, at enhver henstilling skal samordnes med bestemmelserne for ordninger under søjle 1. ØSU vil meget gerne deltage i forummets arbejde.

4.3. Kapitel 4: Mod en bedre koordinering af de nationale beskatningsordninger

4.3.1. På grund af de forskellige og komplekse nationale beskatningsregler mener Kommissionen, at det er bedst at overlade det til Gruppen vedrørende Skattepolitik at udforme et passende lovgivningsinitiativ. Det er endvidere blevet besluttet at nedsætte en teknisk undergruppe til at bistå Gruppen vedrørende Skattepolitik.

4.3.2. ØSU er klar over, at der er tale om komplekse problemer, og at det er vanskeligt at forlige medlemsstaternes divergerende holdninger. Men de problemer, som vandrende arbejdstagere konfronteres med, er reelle og presserende; uden en eller anden form for samordning af beskatningen vil hindringerne for den frie bevægelighed bestå i praksis uanset direktiv 98/49/EF og de senere ændringer hertil. ØSU håber derfor ikke, at ambitionen om at have formuleret et første lovinitiativ om de første aspekter i 1999/2000 er for optimistisk.

4.3.3. ØSU noterer sig, at den bagvedliggende tilgang er baseret på tre principper:

- ingen harmonisering — i stedet opereres med en samordning,
- ingen diskrimination — med andre ord må en alt for restriktiv beskatning af transaktioner over grænserne ikke kunne lægge hindringer i vejen for fri bevægelighed for arbejdstagere,
- ingen provenuedgang — dvs. medlemsstaternes skatteprovenuer skal sikres.

4.3.4. ØSU forstår godt den pragmatiske holdning, der ligger til grund for denne tilgang, men det er bange for, at en »ingen skal miste noget«-tilgang kan blive en alvorlig hæmsko for fremskridt.

4.3.5. ØSU har hæftet sig ved den indflydelsesrige position, EF-Domstolen indtager som garant for borgernes traktatfæstede rettigheder, både hvad angår pensioner, og hvad angår livsforsikring. Det håber, at det politiske system vil vise sig lige så lydhørt.

4.3.6. Specielt med hensyn til meddelelsens diskussion af de alternative muligheder: beskatning af pensionsbidrag (TEE-systemet) eller beskatning af pensionen, når den udbetales (EET-systemet), går ØSU ind for systemet, hvor pensionerne beskattes ved udbetalingen.

(1) EFT C 73 af 9.3.1998, s. 114.

5. Konklusioner

5.1. ØSU udtrykker tilfredshed med, at Kommissionen så hurtigt har fulgt drøftelserne af grønbogen op, og støtter generelt indholdet i meddelelsen.

5.2. ØSU mener, at rollen som repræsentativt organ giver en god udgangsposition for at hjælpe Kommissionen på dette område. Det erklærer sig villigt til at deltage i fuldt omfang i kommende høringer om emnet.

5.3. ØSU håber, at den nye Kommission hurtigt vil gå i gang med arbejdet inden for den ramme, som er beskrevet i meddelelsen, så processen ikke taber fart.

5.4. Efter ØSU's mening falder målsætningen om koordinering af pensionsordninger og grundlæggende friheder fint i tråd med EU-borgernes forventninger til enhedsmarkedet.

5.5. ØSU støtter en fleksibel tilgang til investeringsregler, forudsat at disse opvejes af effektive tilsynsregler, så risikoen er

under kontrol, og at der regelmæssigt gennemføres uafhængige risikovurderinger ved aktuarer.

5.6. ØSU erkender desuden, at medlemmerne af en pensionsordning kan opnå yderligere sikkerhed gennem et garantisystem og opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at undersøge, hvordan dette kan gennemføres.

5.7. ØSU støtter forslagene om at oprette et pensionsforum til at undersøge hindringer for arbejdstagernes frie bevægelighed samt en teknisk undergruppe, der skal bistå Gruppen vedrørende Skattepolitik. Dette synes at være den mest praktiske måde at løse de komplekse problemer på.

5.8. Hvis de supplerende pensioner kommer til at udgøre en større del af det samlede pensionsbillede på EU-niveau, er det efter ØSU's mening så meget desto mere påkrævet at sikre et stabilt miljø for effektiv forvaltning af supplerende pensionsordninger.

5.9. Endelig støtter ØSU fuldt ud initiativerne vedrørende supplerende pensioner, men anmoder samtidig om, at man fortsat er opmærksom på behovet for at styrke søjle 1-ordningernes bæredygtighed.

Bruxelles, den 21. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Bæredygtig byudvikling i Den Europæiske Union: Rammer for handling«

(1999/C 368/19)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 25. marts 1999 under henvisning til forretningsordrens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »Bæredygtig byudvikling i Den Europæiske Union: Rammer for handling«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Gianni Vinay til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 29. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 21. oktober 1999, med 87 stemmer for og 1 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Kommissionens meddelelse om »Bæredygtig byudvikling i Den Europæiske Union: Rammer for handling« kommer i kølvandet på de seneste års intense debat om de stadig mere komplekse og afgørende byspørgsmål i EU. Debatten er opstået på baggrund af de mange initiativer, der er blevet iværksat af forskellige offentlige instanser, og er blevet yderligere stimuleret af fremkomsten af et antal problemer, der hænger nøje sammen med byproblematikken.

1.2. Et første, vigtigt oplæg til spørgsmålet om en europæisk bypolitik blev fremlagt i Kommissionens grønbog om bymiljøet fra 1990; senere — i 1996 — fremlagde ekspertgruppen om bymiljøet i EU en rapport om europæiske bæredygtige byer. ØSU behandlede for sit vedkommende spørgsmålet såvel i forbindelse med sin udtalelse om Europa 2000+ i 1995⁽¹⁾ som i en særskilt udtalelse i 1996⁽²⁾.

1.2.1. Samme år henlede Kommissionen alle institutionernes opmærksomhed på byspørgsmålet med sin meddelelse »En dagsorden for byerne i Den Europæiske Union«. Den blev modtaget med stor interesse. Europa-Parlamentet⁽³⁾, Det Økonomiske og Sociale Udvalg⁽⁴⁾ og Regionsudvalget hilste meddelelsen velkommen og opfordrede Kommissionen til at udbygge initiativet yderligere.

1.3. De argumenter, der har lydt fra fortalerne for en europæisk dimension i bypolitikken, har lige fra begyndelsen

taget udgangspunkt i overvejelser om, hvilken økonomisk, social, politisk og kulturel rolle byerne — der er de grundlæggende historiske kernekomponenter på verdens mest urbaniserede kontinent — fortsat spiller.

1.3.1. Til disse begrundelser føjer sig yderligere udviklinger af såvel socioøkonomisk som institutionel karakter. På den ene side optræder alle aspekter og resultater af den økonomiske og sociale udvikling — lige fra økonomisk vækst, stigende arbejdsløshed, forbedring af levestandarden til tiltagende social udstødelse — mest koncentreret i byerne. På den anden side har alle EU's politiske initiativer størst virkning i byerne, både hvad angår den direkte effekt, og hvad angår måden, hvorpå de opfattes og vurderes af EU-borgerne.

1.4. Endelig udspringer udfordringen om bæredygtig udvikling i byerne, hvor den bør tages op og takles fra såvel et miljømæssigt som et socialt synspunkt. Dette betyder, at der som følge af indskrivningen af disse spørgsmål i Amsterdamtraktaten og EU's miljøforpligtelser over for FN i henhold til Kyoto-konventionen bør udarbejdes sammenhængende aktionslinjer, der i sagens natur skal kædes sammen med en europæisk ramme for bypolitik.

2. De vigtigste elementer i Kommissionens meddelelse

2.1. Kommissionen understreger, at udviklingen af integrerede bypolitiske forvaltningsstrategier er afgørende for at kunne imødegå problemer, der objektivt set er vanskelige og nødvendigvis indbyrdes forbundne, og for at udnytte byernes potentielle maksimalt. Man risikerer at sætte realiseringen af disse mål over styr, hvis man fastholder de traditionelle sektorstrategier og opdelingen af beføjelser og opgaver på de forskellige beslutnings- og forvaltningsniveauer.

2.1.1. En nødvendig forudsætning for at kunne foretage en integreret aktion er, at man har indkredset de prioriterede målsætninger. Kommissionens forslag opstiller fire adskilte, men indbyrdes afhængige målsætninger, idet de 24 foreslåede

(1) Udtalelse om »Kommissionens meddelelse om Europa år 2000+ Samarbejde inden for fysisk planlægning i det europæiske område« (tillægsudtalelse), EFT C 133 af 31.5.1995, s. 2, pkt. 2.6.

(2) ØSU's udtalelse om »EU's rolle i byspørgsmål«, EFT C 30 af 30.1.1997.

(3) Beslutning om Kommissionens meddelelse »En dagsorden for byerne i Den Europæiske Union« (KOM(97) 197 — C4-235/97) A4-172/98.

(4) Udtalelse om Kommissionens meddelelse »En dagsorden for byerne i Den Europæiske Union«, EFT C 95 af 30.3.1998.

tiltag er inddelt i grupper under de forskellige målsætninger, men kan — og af hensyn til den overordnede sammenhæng faktisk skal — have en mere eller mindre umiddelbar indvirkning på de øvrige målsætninger. På en måde udgør opdelingen af målsætningerne under de forskellige overskrifter en slags prioritering af de — i øvrigt alle meget vigtige — spørgsmål, der er omfattet af indsatsprincipperne.

2.2. Den første overskrift hedder Velstanden og beskæftigelsen i byerne skal fremmes. Som det siges tidligere, lever størstedelen af EU-borgerne i byer. Deraf følger, at en stor del af initiativerne under retningslinjerne for beskæftigelsespolitikken først og fremmest vedrører den økonomiske udvikling af byerne.

2.2.1. Der lægges særlig vægt på muligheden for at indføre en eksplicit henvisning til byspørgsmål i strukturfondsprogrammerne, bl.a. i lyset af de positive erfaringer med EU-initiativet Urban. Det forventes, at de positive virkninger af denne beslutning bl.a. vil være en kvantitativt og kvalitativt betydelig indflydelse på udarbejdelsen og iværksættelsen af integrerede byudviklingsaktioner og en bedre koordinering med EU-aktioner i forbindelse med de transeuropæiske netværk. Mange byers udviklingspotentiale tilintetgøres på grund af byernes marginale placering i forhold til vejnettet og transportinfrastruktursystemet.

2.3. Den anden målsætning, Ligestilling, social integration og byfornyelse skal fremmes, er eksplicit knyttet til styrkelsen af EU-politikkerne til bekæmpelse af social udstødelse og diskrimination såvel som de sikkerhedsmæssige aspekter, som er fastlagt i Amsterdam-traktaten. Disse problemer, der kan siges at vedrøre »social bæredygtighed«, kommer tydeligst til udtryk i byerne, hvilket bl.a. gør, at man hurtigere og lettere kan vurdere effekten af de initiativer, der tages for at løse dem. Kommissionen henviser til rammerne for det nye mål 2 og nævner i den forbindelse nogle kriterier for »problemramte byområder«.

2.4. Den tredje målsætning handler mest om spørgsmål, der efterhånden har fået verdensomspændende betydning: beskyttelse af miljøet og økosystemet. Bymiljøet skal beskyttes og forbedres: på vej mod lokal og global bæredygtighed er titlen, og denne målsætning spiller en afgørende rolle ikke alene for den økonomiske fremtid, men for selve byernes og hele jordklodens fremtidige eksistens. Det er klart, at aktiviteter, adfærd og situationer, der indvirker stærkt på luft- og vandkvaliteten og de økologiske balancer, er koncentreret i byområder, og det er derfor indlysende, at det er i byerne, man bør iværksætte flest mulige tiltag for at minimere de virkninger, der vil blive en stor belastningsfaktor også for de kommende generationer.

2.4.1. De foreslåede aktioner spænder fra forbedring af den byrelaterede miljølovgivning, specifikke foranstaltninger vedrørende bortskaffelse af affald, ændringer af transportmøn-

stre og af de anvendte transportmidlers miljøkonsekvenser, til indførelse af en ordning med »miljømærkning og miljøstyring« i byerne.

2.5. Den sidste målsætning sigter mod at bidrage til god byforvaltningspraksis og fremme af lokalt engagement. En nødvendig forudsætning herfor er bedre integration såvel vertikalt — mellem de forskellige administrationsniveauer — som horisontalt — mellem og inden for de forskellige organisationer — samt inddragelse af borgerne og beslutningstagerne inden for bypolitik. EU's tiltag har på ingen måde til formål at svække subsidiaritetsprincippet, men sigter mod at bidrage til såvel at forbedre forbindelserne mellem de forskellige niveauer som at fremme indgåelsen af partnerskaber som middel til at imødegå og løse bypolitiske problemer.

2.5.1. Et af tiltagene sigter mod informationsinitiativer, udveksling af erfaring og opbygning af kapacitet til bæredygtig byudvikling via brug og udvikling af integrerede netværk. Hertil kommer tiltag, som handler om støtte til nyskabende byudviklingsstrategier, større sikkerhed og forebyggelse af kriminalitet i byerne samt mere sammenlignelige oplysninger om byforhold i EU.

3. Generelle bemærkninger

3.1. ØSU hilser Kommissionens forslag velkommen, herunder især den måde, hvorpå handlingsrammerne er opbygget omkring fire målsætninger, der udmærket sammenfatter den indsats, der må gøres for at tage de udfordringer op, som alle byområder umiddelbart, omend i forskellig grad, står overfor: udvikling og beskæftigelse, integration og social samhørighed, miljø og bæredygtig udvikling, effektiv og demokratisk forvaltning.

3.1.1. Et særligt positivt træk er, at der beslutsomt arbejdes på at fastlægge retningslinjer for bypolitikken, og at man er helt bevidst om, at EU's politiske initiativer bliver nødt til at omfatte en moden og grundig vurdering af, hvilken situation disse retningslinjer vil skabe i byerne, der er grundstrukturen i den europæiske samfundsorganisation.

3.1.2. Det mest fremtrædende kendetegn ved indsatsprincipperne er, at der fastlægges en ramme for en integreret iværksættelse af bypolitikken, der bygges op om nogle prioriterede målsætninger og gennemføres via en række indgreb og redskaber, heriblandt strukturfondene, der tilsammen kan have en bredere virkning.

3.2. ØSU mener imidlertid, at det bør bidrage til Kommissionens forslag med nogle kommentarer om forslaget overordnede indfaldsvinkel.

3.2.1. Den første og mest umiddelbare kommentar er, at Kommissionen i udarbejdelsen af forslaget har været nødt til at holde sig inden for rammerne for, hvad der er politisk og juridisk realistisk. Forslaget fokuserer derfor udelukkende på emnets, dvs. bycentrenes nuværende situation og problemer. Også bilaget, »Udfordringer for de europæiske byer«, der ganske vist forsøger at tegne nogle fremtidsperspektiver, lider under samme begrænsninger.

3.2.2. Byerne er imidlertid i en vis forstand selv »levende væsener«, der består af de personer, som bor og arbejder der, og er genstand for betydelige og til tider radikale ændringer. Hvilken betydning vil den tiltagende, udtalte aldring af indbyggerne have for mange vigtige bycentre i EU? Hvilken indflydelse vil det stigende antal enlige og enlige forsørgere have for udviklingen i efterspørgslen efter alle former for tjenesteydelser? Er afindustrialiseringsprocessen færdig, eller vil den fortsætte, og hvis ja, i hvilken udstrækning? Vil telearbejde med alle dets følger for mobilitetsefterspørgslen blive et udbredt eller et begrænset fænomen? Disse spørgsmål — og man kunne tilføje flere — kan kun behandles overfladisk i forslaget.

3.2.3. I Kommissionens forslag henvises der flere steder til, at det er vigtigt at fremme og bibeholde et polycentrisk og afbalanceret bysystem. Dette mål, som ØSU i høj grad tilslutter sig, kan ikke forfølges ved hjælp af bypolitik alene. Den vertikale og horisontale integration, som Kommissionen agter at fremme, bør kædes sammen med en »rumlig« integration mellem bycentrene, de mindre byer og landområderne inden for samme region eller geografiske område. EU mangler imidlertid et instrument for at kunne lede denne overvejelsesproces. Det Europæiske Fysiske og Funktionelle Udviklingsperspektiv (EFFU) udgør i dag, til trods for det mellemstatslige samarbejdes indbyggede begrænsninger, den eneste mulige ramme, inden for hvilken man kan forsøge at nå det ønskede resultat.

3.3. Det er fra flere sider blevet understreget, at en af de grundlæggende betingelser for effektivt at takle beskæftigelsesproblemet er, at medlemsstaternes investeringspolitikker koordineres. Ud fra denne synsvinkel er en integreret aktion som den, der foreslås af Kommissionen, positiv, men beskæftigelsespotentialiet i de enkelte initiativer bør fremgå tydeligere.

3.3.1. En indsats for social integration bliver stadig mere påkrævet som følge af den tiltagende sociale udstødelse, men i bymæssig sammenhæng er den bagvedliggende årsag en stigende »social spredning«, der betyder, at samfundets mellemste lag bliver mindre og nyder en stadig ringere status. Disse elementer skal der også tages hensyn til i udviklingen af aktioner, der sigter mod at løse de beskæftigelsesmæssige og økonomiske problemer i byerne.

3.3.2. Man bør huske på, at langtidsløshed i vid udstrækning bidrager til at fastholde en negativ situation i meget

nedslidte byområder med udbredt social udstødelse. En af aktionerne til bekæmpelse af social udstødelse fokuserer på »skoler, som giver en ny chance«, men der mangler en henvisning til »livslang uddannelse«, som kan have stor betydning for personers tilbagevenden til arbejdsmarkedet — eller endnu bedre som kan bevirke, at de undgår at forlade arbejdsmarkedet.

3.3.3. Kommissionen afsætter et særskilt initiativ til forebyggelse af kriminalitet i byerne. Det er imidlertid vigtigt at bemærke, at sikkerheden er blevet et af de spørgsmål, der optager borgerne mest i de små såvel som i de store byer. Udvælgelse af pilotprojekter er uden tvivl nyttigt, men den stadig tættere forbindelse mellem småkriminalitet og organiseret kriminalitet gør det nødvendigt at koble de lokale initiativer på koordinerede strategier, som med ikrafttrædelsen af Amsterdam-traktatens bestemmelser om sikkerhed bør kunne få en større og mere synlig virkning.

3.4. Man bør være særlig opmærksom på immigrationsspørgsmålet, der spiller en ikke uvæsentlig rolle i Europas byer. På den ene side skaber immigration større befolkningstilvækst og ofte også større arbejdsløshed og udstødelse. På den anden side rejser immigrationen spørgsmålet om at skabe passende infrastrukturer, som f.eks. religiøse bygninger, og om, hvordan man kan udforme den fysiske planlægning, så den modvirker, at der dannes eller konsolideres etniske enklaver blandt byernes indbyggere.

3.4.1. Der er i denne sammenhæng mulighed for direkte at foretage en praktisk afprøvning af realiteten bag Amsterdam-traktatens klare afvisning af enhver form for diskrimination.

3.4.2. Aktioner rettet mod »byområder i vanskeligheder« — socioøkonomisk marginalisering eller alvorlig miljøforringelse — bør helt klart prioriteres højt i byfornyelsespolitikken, men der bør også tages hensyn til planer vedrørende bymæssigt marginale områder, som f.eks. forældede bygninger uden arkitektonisk værdi eller infrastrukturer, der ikke længere er effektive eller tidssvarende. ØSU⁽¹⁾ har allerede givet udtryk for, at restaurering og modernisering af gamle bygninger falder fint i tråd med tanken om en bæredygtig byggesektor, da det lægger en dæmper på byernes uhæmmede vækst, har en positiv indvirkning på beskæftigelsen og desuden styrker byens identitetsfølelse.

3.4.3. Bevarelsen af kulturarven bør have et højere mål end blot at gøre bycentrene mere attraktive, som det siges i Kommissionens forslag. Ud over at være et vigtigt element i den historiske og kulturelle identitet er det en kulturarv, der — uanset om den er lille eller stor — har et ikke uvæsentligt potentiale til at skabe beskæftigelse og velstand. Der mangler en specifik henvisning til aktioner, der kan realisere dette potentiale.

⁽¹⁾ Udtalelse om »Bæredygtig udvikling på bygge- og boligområdet i Europa«, EFT C 355 af 21.11.1997.

3.5. Økonomisk og miljømæssig bæredygtighed er nu et påtrængende og verdensomspændende problem, der er mest synligt i byerne, da det er nært forbundet med byplanlægning, herunder mobilitet, transport, affaldsforvaltning og byboernes livskvalitet, f.eks. støj- og luftforurening. ØSU lægger derfor særlig vægt på bæredygtig byudvikling, navnlig de miljømæssige aspekter, og har ved flere lejligheder udtalt sig om dette emne⁽¹⁾. Kommissionens forslag bør hilses velkommen, men man bør i videre udstrækning undersøge og fremhæve den beskæftigelsesmæssige gevinst ved at føre en proaktiv miljøpolitik⁽²⁾.

3.5.1. Alligevel er det vigtigt, især med henblik på miljøet, at erhvervslivet gøres opmærksom på sit ansvar⁽³⁾, og at borgerne bevidstgøres og medinddrages, hvilket kan fremmes og befordres ved at inddrage dem i beslutningstagningen.

3.6. Der er grundlæggende to aspekter ved at deltage aktivt i bypolitik. Hvis man ser det som et partnerskab, er det en måde at samle bidragene på fra en bred vifte af institutioner, arbejdsgivere og arbejdstagere, offentlige, private eller andre økonomiske aktører til gennemførelse af projekter eller foranstaltninger. Formlen er derfor værdifuld såvel rent organisatorisk som økonomisk og socialt, idet den øger summen af disponible ressourcer og stimulerer strømmen af forslag.

3.6.1. Deltagelse af borgerne som sådan har derimod stor social betydning og frembyder endvidere den ekstra fordel, at det styrker »fællesskabsfølelsen«, der i dag synes at smuldre hurtigere og hurtigere væk i byerne.

3.6.2. ØSU bemærker, at forslaget bør lægge større vægt på deltagelse og partnerskab, hvilket kommer mere til udtryk i hensigtserklæringerne end i de konkrete foranstaltninger på området. Servicevirksomhedernes og SMV's rolle i partnerskabet belyses ikke tilstrækkeligt, og desuden kommer forslaget ikke ind på, hvordan manglen på gennemsigtighed i administrationen skaber en kløft mellem borger og forvaltning og medfører mistillid til systemet.

3.7. ØSU mener, at bypolitiske spørgsmål bør diskuteres mere indgående med de lande, der søger optagelse i EU, da de fleste af dem kæmper med ret alvorlige socioøkonomiske,

infrastrukturmæssige og miljømæssige problemer. De central- og østeuropæiske lande og tredjelandene omkring Middelhavet bør deltage i debatten om bæredygtighed og byudvikling.

4. Strukturfonde og URBAN

4.1. Kommissionens forslag nævner strukturfondsreformen (2000-2006), der specifikt har byområder i vanskeligheder som interventionsområde. ØSU har gennem længere tid givet udtryk for, at brugen af strukturfondsmidler til bypolitiske formål er nødvendig for at imødegå sociale og økonomiske kriser. ØSU er derfor helt enig i, at strukturfondsinterventioner også er nødvendige som led i en sammenhængende, integreret bypolitik, der sigter mod bæredygtig udvikling. I samme udtalelse efterlyste ØSU imidlertid også en større opmærksomhed om byernes betydning og politiske rolle, men en sådan synes endnu ikke helt vakt⁽⁴⁾.

4.1.1. I en udtalelse om den nye strukturfondsforordning, nærmere betegnet om fondenes opgaver i forbindelse med byområdernes problemer, hilste ØSU forslaget styrkelse af samrådsproceduren velkommen og understregede, at det var nødvendigt at overholde princippet om høring og partnerskab på alle niveauer i strukturfondsindsatsen, idet ØSU anser det for at være nøgleforudsætningen for at fastholde »bottom-up«-metoden, der er afgørende for de iværksatte foranstaltningers succes⁽⁵⁾. Europa-Parlamentet er i forbindelse med strukturfondsreformen også gået ind for, at der lægges større vægt på partnerskabsprincippet⁽⁶⁾.

4.1.2. Disse bemærkninger er fortsat gyldige og vigtige ved gennemgangen af nærværende forslag, men med den yderligere bemærkning, at det er vigtigt, at byspørgsmål indarbejdes i strukturfondsreformen, og at det er afgørende, at de foranstaltninger, der tager sigte på byerne, koordineres med de øvrige programmer — først og fremmest med beskæftigelsespolitikken og de dermed beslægtede politikker.

4.2. ØSU⁽⁴⁾ er specielt tilfreds med, at URBAN-projektet ikke er blevet skrinlagt, både pga. dets politiske værdi og dets integrerede indfaldsvinkel til problemer i byområder i vanskeligheder. ØSU er derfor enig med Rådet for Den Europæiske Union om at fortsætte Urban-initiativet sideløbende med programmerne INTERREG, EQUAL og LEADER.

(1) Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om »luftkvalitetsgrænseværdier for svovldioxid, nitrogendioxid, svævestøv og bly i luften«, EFT C 214 af 10.7.1998; Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om »grænseværdier for benzen og carbonmonoxid i luften«, EFT C 138 af 18.5.1999.

(2) Udtalelse om Kommissionens meddelelse om »Miljø og beskæftigelse« (Et bæredygtigt Europa), EFT C 235 af 27.7.1998.

(3) Udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om organisationers frivillige deltagelse i en fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision«, EFT C 209 af 22.7.1999.

(4) Udtalelse om Kommissionens meddelelse »En dagsorden for byerne i Den Europæiske Union«, EFT C 95 af 30.3.1998.

(5) Udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om generelle bestemmelser om strukturfondene«, EFT C 407 af 28.12.1998.

(6) Beslutning om Kommissionens forslag til Rådets forordning om generelle bestemmelser om strukturfondene [KOM(1998) 131 — C4-0285/98/0090 (AVC)].

4.2.1. I afventning af den nye forordning håber ØSU, at det potentiale, som Urban har formået at udvikle, hverken svækkes operationelt eller finansielt.

4.2.2. Det er netop pga. de værdifulde erfaringer med Urban, at ØSU kraftigt understreger vigtigheden af partnerskab og samråd også i forbindelse med anvendelse af strukturfondene. Urban har således inddraget ikke alene de lokale myndigheder, men også arbejdsmarkedets parter, foreningerne og den enkelte borger i udformningen af alle initiativerne og deres målsætning.

4.3. Hvad angår udvælgelsen af interventionsområder for strukturfondene, skal det bemærkes, at det synes stadig mere tilrådeligt at styrke Eurostat. Der findes pålidelige statistikker over ledighed og specifikke industrielle forhold i de forskellige nationale områder, men der findes ingen differentierede statistikker over tjenesteydelser. Desuden mangler der også dækkende statistikker over byområderne: i bedste fald er der udarbejdet nogle — temmeligt mangelfulde — statistikker på regionalt plan. Det forekommer hensigtsmæssigt at supplere Eurostat-oplysningerne med mere detaljerede oplysninger om de enkelte områder, bl.a. for at vurdere muligheden for at udvide viften af statistiske referencer, der kan bruges til at afgøre, om området kommer i betragtning for støtte.

5. Bypolitik og territorial integration

5.1. ØSU har tidligere argumenteret kraftigt for, at bypolitik på EU-plan bør bygges op omkring et overordnet syn på Europas bysystem, en omfattende plan vedrørende udvikling og genopretning af balancen, en strategi, der kombinerer hensynet til økonomisk vækst og hensynet til social lighed, en stadig opmærksomhed om den sociale samhørighed i byer og regioner, en evne til at kombinere konkurrence og samarbejde, og en særlig opmærksomhed om behovet for at indtænke de europæiske borgeres livskvalitet og livsstil⁽¹⁾ i udviklingsperspektiverne — hvor byerne er hovedaktører.

5.2. Hvis man ser bort fra de positive tiltag, der er blevet omtalt, savner Kommissionens forslag dog et længere tidsperspektiv. Dette skyldes imidlertid et helt tydeligt problem: man kan ikke iværksætte en langsigtet bypolitik uden en overordnet politik for fysisk planlægning, der ikke blot består af summen af de enkelte EU-landes politik.

5.2.1. EFFU blev netop skabt med det sigte at udarbejde en sådan overordnet politik, og det er ikke uden grund, at der blev afholdt to seminarer i Lille og Salamanca om Europas bysystem samt en uddybende diskussion på forummet i Bruxelles den 2. og 3. februar 1999, hvor hovedvægten lå på polycentrisk byudvikling og et fornyet partnerskab mellem by og land. Den endelige udgave af EFFU-teksten, der blev

udarbejdet på grundlag af disse overvejelser, blev vedtaget på det uformelle ministerrådsmøde i Potsdam i maj i år, og den tilhørende handlingsplan blev søsat på det følgende EU-topmøde i Tampere forleden.

5.2.2. ØSU ser positivt på dette initiativ, men har haft lejlighed til i en af sine udtalelser at understrege visse begrænsninger i EFFU, der er og bliver et mellemstatsligt initiativ, hvilket betyder, at det vanskeligt kan indpasses effektivt på EU-planen⁽²⁾.

5.2.3. At der er lydhørhed over for dette krav fremgår i øvrigt af EFFU-handlingsplanen, der blev vedtaget i Tampere, idet denne overordnet sigter på at stimulere og fremme en tættere sammenhæng mellem den samlede fysiske planlægning og sigtelinjerne for udviklingen af by-, regions- og landdistriktsystemerne.

5.3. Det er klart, at mange af problemerne omkring bæredygtighed i byerne opstår og bør løses i en større sammenhæng end det afgrænsede byområde, ligesom det er klart, at byerne, hvad angår umiddelbar funktionsdygtighed og fysisk kontekst, er knyttet til områder, der er langt større end dem selv.

5.3.1. Hvad angår strategisk funktionsdygtighed er de europæiske byer — ud fra en socioøkonomisk synsvinkel, men i endnu højere grad i relation til økologisk bæredygtig udvikling og global konkurrenceevne — et net — og bør opfattes som sådan — der stiller krav om en overordnet politisk vision, samarbejde, information og afbalanceret, harmonisk udvikling.

6. Overvejelser, forslag og perspektiver

6.1. Kommissionens forslag er på sin vis konkretiseringen af en række håb, forslag og initiativer fra de foregående år, men det udgør først og fremmest et udgangspunkt, der stiller krav om ressourcer og regelmæssig kontrol, hvis det fulde potentiale skal udnyttes.

6.1.1. En af de vigtigste prioriteter er fastsættelsen af ensartede, indbyrdes sammenlignelige indikatorer. Dette mål er allerede indføjet i det 5. rammeprogram for FTU som et af de foreslåede særlige initiativer. Hensigten er at nå frem til fælles vurderingskriterier baseret på en bred vifte af fastlagte, aftalte indikatorer, således at det bliver muligt at foretage såvel en fuldstændig overvågning af de forskellige bymæssige forhold som en detaljeret vurdering af resultaterne af iværksatte aktioner. I denne sammenhæng har man gjort udbytterige erfaringer med miljørevision i byer — et pilotprojekt vedrørende indsamling og sammenligning af indikatorer fra i alt 58 byer i EU.

⁽¹⁾ ØSU's udtalelse om »EU's rolle i byspørgsmål«, EFT C 30 af 30.1.1997.

⁽²⁾ Udtalelse om »Det Europæiske Fysiske og Funktionelle Udviklingsperspektiv (EFFU)«, EFT C 407 af 28.12.1998.

6.1.2. ØSU bifalder Kommissionens ønske om at skabe et positivt informationsnetværk for god praksis og innovative tiltag på det bypolitiske område i EU, men mener, at det ligeledes vil være nyttigt at have adgang til analytisk information om aspekter, der under visse omstændigheder kan reducere effektiviteten eller den positive virkning af et initiativ, der udspringer af handlingsplanen.

6.1.3. Den ekspertgruppe, som Kommissionen agter at nedsætte, og hvor ØSU bør være repræsenteret, bør tage hensyn til ovenstående aspekt i sin regelmæssige opfølgning af gennemførelsen af handlingsrammerne. Ekspertgruppens analyser og forslag vil også kunne danne udgangspunkt for diskussioner i det byforum, som Kommissionen agter at indkalde til med jævne mellemrum.

6.1.4. Beslutningen om at nedsætte en gruppe med deltagere fra flere forskellige tjenestegrene i Kommissionen til løbende at overvåge gennemførelsen af handlingsplanen og EU-politikernes og -instrumenternes konsekvenser for byområderne er særdeles hensigtsmæssig og i overensstemmelse med ØSU's tidligere anbefalinger. Der bør gøres en særlig indsats for at overvåge konsekvenserne af, at bypolitikken indarbejdes i strukturfondene.

6.1.5. Det er vigtigt, at der i informationsnetværket, ekspertgruppens evalueringer, den tværtjenstlige gruppes konklusioner og endelig den rapport, som Kommissionen vil lade indgå i den treårige rapport om social og økonomisk samhørighed, lægges særlig vægt på en sammenhængende udvikling af de fire målsætninger, der opstilles inden for rammerne af indsatsprincipperne.

6.2. Det er muligt, at der i indsatsprincippernes gennemførelsesfase opstår nogle særligt tydelige begrænsninger eller forsinkelser hos de forskellige involverede institutioner. Kommissionen erklærer selv, at den er klar over denne risiko. Hvis det skulle være tilfældet, bør medlemsstaterne pålægges at vedtage lovgiver, der gør det muligt at gennemføre strategien optimalt.

6.2.1. ØSU bifalder beslutningen om bl.a. at bruge beskatning som et middel til at støtte strategier vedrørende miljømæssig bæredygtighed og omlægning af transportefterspørgslen, men minder om, at det tidligere har givet udtryk for sin skepsis⁽¹⁾ over for ideen om at indføre en afgift for anvendelsen af vejnettet i byerne. En sådan løsning vil — hvis den ikke tager udgangspunkt i nogle klare miljøkvalitetskriterier — blot forværre den sociale og økonomiske polarisering, som indsatsprincipperne tværtimod forsøger at modvirke.

6.2.1.1. ØSU understreger i den forbindelse, at en innovativ offentlig transportpolitik ikke alene har afgørende betydning for miljøbeskyttelsen, men også understøtter den politiske målsætning om social integration.

6.2.2. EU, der var repræsenteret af Kommissionen og medlemsstaterne ved »Habitat II«-konferencen, har tydeligt bevist, at det har forståelse for og er opmærksom på bæredygtighedsbegrebets globale vision. Det er derfor — bl.a. i lyset af handlingsrammerne — ønskeligt, at udvekslingen af information om forskning og innovation på byområdet intensiveres, og at støtten til samarbejdsprojekter med tredjelands, herunder især udviklingslande, forstærkes med henblik på i fællesskab at begrænse og reducere miljøvirkningerne og tilgodese hensynet til bæredygtig udvikling.

6.3. Kommissionens første vurdering af gennemførelsen af indsatsprincipperne skal efter planen ske i år 2002. Det kan måske være det rette tidspunkt til at iværksætte et egentligt handlingsprogram bygget op om de allerede fastlagte målsætninger.

6.3.1. I bypolitisk sammenhæng fremhæves det rutinemæssigt, at 80 % af EU's befolkning bor i byer, men det er nyttigt samtidigt at gøre opmærksom på, at 4/5 af EU's areal består af landområder. Udvikling, konkurrenceevne, livskvalitet, serviceydelser og en fornuftig balance mellem by- og landområder forudsætter nødvendigvis en overordnet fysisk planlægning. Den nye Kommission bliver nødt til at uddybe dette punkt nærmere.

6.3.2. Det ville være ønskeligt, hvis der på baggrund af erfaringerne fra de mellemstatslige møder om EFFU, erfaringerne fra handlingsrammerne, konklusionerne fra fastlæggelsen af indikatorerne, samt de erfaringer, der kan høstes fra Life, Interreg og Urban-programmerne, kunne udarbejdes en hvidbog, der udstikker strategier for bypolitik og fysisk planlægning, som opfylder fremtidige demografiske, økonomiske og sociale krav i EU.

6.3.3. Verdensberømte byplanlæggere og arkitekter forudser, at man i det tredje årtusinde vil have spredte byer uden et egentlig centrum. De regner endvidere med, at verdens fremtid vil blive dikteret af 30-40 forvoksede storbyer. Set med europæiske briller virker denne fremtidsudsigts mere som et

(1) Udtalelse om Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og Det Økonomiske og Sociale Udvalg om »Udvikling af borgernes transportnet — Hvorfor det er vigtigt med en god lokal og regional personbefordring, og hvordan Europa-Kommissionen bidrager hertil«, EFT C 138 af 18.5.1999, s. 7.

mareridt end en drøm. Den slags perspektiver støtter et yderligere krav til EU om at skabe en alternativ, konkurrence-dygtig forvaltningsform, der er forenelig med by- og regional-

udviklingen og samtidig tager hensyn til livskvaliteten hos hele EU's befolkning. Dette er en perfekt opsummering af de fremtidige udfordringer.

Bruxelles, den 21. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Prioriterede miljømål for et alsidigt landbrug — Agenda 2000«

(1999/C 368/20)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 28. januar 1999 under henvisning til forretningsordrens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »Prioriterede miljømål for et alsidigt landbrug — Agenda 2000«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Sergio Colombo til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 28. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 20. oktober 1999, med 93 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. På topmødet i Berlin den 24.-25. marts 1999 gav Det Europæiske Råd grønt lys for »en retfærdig og rimelig reform af den fælles landbrugspolitik. Indholdet af denne reform vil sikre, at landbruget er multifunktionelt, bæredygtigt, konkurrencedygtigt og jævnt fordelt på hele det europæiske område, herunder også i regioner med særlige vanskeligheder, i stand til at bevare landskabet, opretholde naturområderne og yde et væsentligt bidrag til landdistrikternes levedygtighed samt imødekomme forbrugernes ønsker og krav med hensyn til levnedsmiddelkvalitet og -sikkerhed, miljøbeskyttelse og dyrevelfærd«⁽¹⁾.

1.2. Reformen er først og fremmest baseret på forordning (EØF) nr. 2078/92⁽²⁾, der blev indført som ledsageforanstaltning for at fremme udbredelsen af mere miljøvenlige produktionsmetoder i landbruget og yde landbrugerne kompensation for miljøbeskyttende foranstaltninger. Denne forordning bygger på landbrugernes frivillige tilslutning på grundlag af

individuelle aftaler, som går ud på at yde finansiel støtte mod opfyldelse af specifikke tekniske og produktionsmæssige krav eller vedligeholdelse af naturressourcerne på den enkelte bedrift. Den har hidtil været det vigtigste middel til sikring af større inddragelse af miljøaspektet i landbrugspolitikken.

1.2.1. Den vigtigste fornyelse i reformpakken Agenda 2000 og de nyligt vedtagne forordninger er fastsættelsen af visse fælles regler for de direkte betalinger til bedrifterne under markedsstøtteordningerne i den fælles landbrugspolitik. Medlemsstaterne skal vedtage passende miljøforanstaltninger under hensyntagen til specifikke forhold såsom landbrugsarealernes beskaffenhed og produktionsvilkårene. Disse foranstaltninger kan omfatte støtte til gengæld for miljøforpligtelser eller fastsættelse af obligatoriske miljøbestemmelser af såvel generel som specifik karakter, der skal opfyldes for at få del i de direkte betalinger. Medlemsstaterne indfører passende sanktioner, som står mål med de miljømæssige konsekvenser af overtrædelse af reglerne om god landbrugspraksis. Disse regler fastsættes administrativt af medlemsstaterne i overensstemmelse med fælles normer og efter høring af landbrugets organisationer. Medlemsstaterne kan nedsætte eller inddrage støtten under de forskellige markedsordninger, hvis specifikke krav ikke opfyldes.

⁽¹⁾ Det Europæiske Råds møde i Berlin den 24.-25. marts 1999. Formandskabets konklusioner. DN: DOC/99/1 af 26. marts 1999.

⁽²⁾ Den er nu blevet til forordning (EF) nr. 1257/1999, EFT L 160 af 26.6.1999.

1.2.2. Angående disse foranstaltninger henviser ØSU til sin udtalelse af 10. september 1998⁽¹⁾. Endvidere tages de beslutninger, der er truffet på området, samt Kommissionens meddelelse »Mod et bæredygtigt landbrug«⁽²⁾ til efterretning.

1.3. ØSU bemærker, at denne del af reformen ligger på linje med dets tidligere udtalelser, især initiativudtalelsen om »Kontrakt mellem landbrug og samfund«⁽³⁾, som blev vedtaget med et meget stort flertal den 14. september 1994.

1.4. Med udgangspunkt i »Granada-dokumentet«⁽⁴⁾ fra november 1992 pegede ØSU i denne udtalelse på det europæiske landbrugs alsidighed og indkredsede de elementer, der bør indgå i en »kontrakt« mellem landbruget, landdistrikterne og samfundet i Den Europæiske Union.

1.5. ØSU gentog ved denne lejlighed det centrale indhold i de to udtalelser fra september 1988 om Kommissionens meddelelser om henholdsvis »Landdistrikternes fremtid« og »Miljø og landbrug«⁽⁵⁾. Heri erklærede ØSU, at EU's landbrug — på baggrund af de radikale ændringer af dybt rodfæstede landbrugsstrukturer såsom landbrugsareal og landbosamfund — bør bevare sin grundlæggende og centrale rolle som landdistrikternes bærende element ved at opfylde sin dobbelte funktion dels som garant for kvantitativ og kvalitativ dækning af befolkningens fundamentale behov, dels som vogter af naturarven og miljøet.

1.6. Allerede på det tidspunkt påpegede ØSU, at samspillet mellem landbrug og miljø krævede en passende produktionsstrategi og fremme af landdistrikternes udvikling i et gensidigt tillidsforhold mellem landmændene og de øvrige samfundsgrupper, især forbrugerne.

1.7. For at opnå et sådant gensidigt tillidsforhold mellem den primære produktionssektor og samfundet skitserede ØSU en sammenhængende strategi for landdistrikternes udvikling baseret på landbrugets alsidighed, dvs. især dets evne til at dække samfundets behov — ikke kun produktionsmæssigt og socialt, men også på miljøområdet.

(1) EFT C 407 af 28.12.1998. Udtalelse om fælles regler for den fælles landbrugspolitikens ordninger for direkte støtte.

(2) KOM(1999) 22 endelig udg.

(3) EFT C 393 af 31.12.1994, s. 86.

(4) »Granada-dokumentet« er den afsluttende erklæring fra »Landbrugskamrenes VI. seminar om landboere i Fællesskabet«, som blev afholdt i Granada den 27.-28. november 1992 med deltagelse af jurister med speciale i landbo- og EF-ret. Erklæringen var rettet til europæiske videnskabskredse og EF's institutioner. »Granada-dokumentet« er vedlagt som bilag til ØSU's udtalelse »Kontrakt mellem landbrug og samfund«.

(5) KOM(88) 501 endelig udg. af 28.7.1988 og KOM(88) 338 endelig udg. af 8.6.1988. Udtalelser: EFT C 298 af 27.11.1989 s. 32 og 40. (Landdistrikternes fremtid) og (Miljø og landbrug).

1.7.1. Landmanden skal altså sideløbende med de resultater, der kan opnås gennem effektiv udnyttelse af jorden, sikre, at produktionen er forenelig med beskyttelsen af landskabet og miljøet. Der stilles krav om nye »tjenester« fra et konkurrencedygtigt og rentabelt landbrug, som samtidig skal være miljørigtigt ved at udnytte og beskytte naturens ressourcer på en sådan måde, at fornyelsespotentialet og den økologiske stabilitet bevares.

1.7.1.1. Dette er baggrunden for, at begrebet »alsidigt landbrug« blev lanceret for at betegne en erhvervsaktivitet, der består i andet og mere end blot produktion af fødevarer.

1.7.1.2. Begrebet »alsidigt landbrug« bygger på Det Europæiske Råds erklæring på mødet i Luxembourg den 12.-13. december 1997, hvori det hedder:

»EU er besluttet på fortsat at udvikle den nuværende model for det europæiske landbrug, idet den bestræber sig på at styrke den interne og eksterne konkurrenceevne. Det europæiske landbrug skal i sin egenskab af økonomisk sektor være multifunktionelt, bæredygtigt, konkurrencedygtigt og fordelt på hele det europæiske område, herunder i regioner med særlige vanskeligheder. Den reformproces, der blev indledt i 1992, bør fortsættes, udbygges, tilpasses og suppleres, idet den udvides til også at omfatte produkter fra Middelhavsområdet. Reformen bør føre frem til løsninger, der er økonomisk sunde og levedygtige og socialt acceptable, og som åbner mulighed for, at der kan sikres rimelige indkomster samt en passende balance mellem produktionssektorer, producenter og regioner samtidig med, at konkurrenceforvridning undgås⁽⁶⁾.«

1.7.1.3. Der må dog skelnes mellem »alsidighed«⁽⁷⁾ og »aktivitetsspredning«. I sidstnævnte tilfælde udøver landbrugeren andre erhvervsaktiviteter ved siden af landbruget (såsom selvstændig virksomhed inden for handel eller håndværk eller som lønarbejder). For at kunne anerkendes som erhvervsaktivitet skal dyrkning af jorden eller husdyravl være en fast aktivitet, men den kan udøves sideløbende med andre. Der tages således hensyn til behovet for at fremme udviklingen af landdistrikterne gennem etablering af erhvervsaktiviteter og tjenesteydelser uden for landbruget, som kan skabe supplerende eller alternative indtægtskilder og dermed bremse affolkningen og styrke det økonomiske og sociale eksistensgrundlag på landet.

1.7.1.4. Et alsidigt landbrug indebærer, at landmanden påtager sig nye opgaver og inddrager delvis traditionelle, delvis innovative aktiviteter i bedriften som led i en samlet plan for dens udvikling, eventuelt med særlige ordninger på skatte-, socialsikrings- og pensionsområdet, hvis den nationale lovgivning indeholder mulighed herfor.

(6) Det Europæiske Råds møde i Luxembourg den 12.-13. december 1997 — Formandskabets konklusioner — DN:PRES 97/400 af 15. december 1997 (punkt 40).

(7) Begrebet alsidighed defineres mere indgående i udtalelsen »En politik til konsolidering af den europæiske landbrugsmodel«, pkt. 3.

1.8. Efter ØSU's mening kræver de miljøvenlige landbrugsforanstaltninger en solidaritetspagt mellem alle samfundsgrupper og landbruget, idet de adskiller sig fra tidligere ordninger, som udelukkende sigtede mod en forbedring af produktionsstrukturerne, og derfor ofte blev opfattet som endnu en form for støtte til den primære sektor for skatteyderes regning.

1.9. Derfor glæder det ØSU at kunne konstatere, at denne holdning i det store og hele også er den, der fremføres i konklusionerne fra Den europæiske konference om landdistrikternes udvikling, der blev afholdt i Cork i november 1996, hvor en bæredygtig udvikling af landdistrikterne blev udpeget som en af EU's prioriterede mål og hjørnesten i enhver regionalpolitik blandt andet for at dæmme op for affolkningen og fremme beskæftigelsen. En lignende holdning indtages i landbrugsdelen i Agenda 2000⁽¹⁾, hvor Kommissionen i forbindelse med skitseringen af en europæisk landbrugsmodel tillægger landbruget — som altid har været den største bruger af jorden — en vigtig miljøfunktion.

1.9.1. Det skal understreges, at med denne positive fremhævelse af ovennævnte element i Agenda 2000 vil ØSU på ingen måde nedtone den generelle og sektorielle kritiske analyse i sine udtalelser om landbrugsdelen i Agenda 2000 og de forskellige forslag til reform af de fælles markedsordninger, som den indeholder⁽²⁾.

1.10. Agenda 2000 lægger op til, at indkomststøtten i stadig højere grad skal knyttes til miljøtjenester, som landmændene vil kunne yde samfundet, og landbrugets konkurrenceevne skal baseres på produktionsmetoder, som beskytter naturressourcerne, mindsker og om muligt forhindrer forurening af miljøet og resulterer i kvalitetsprodukter.

1.10.1. I dag, hvor det hidtil fremherskende krav om produktion af stadig flere fødevarer træder i baggrunden, åbner der sig nye muligheder for landbrugsaktiviteter med det generelle sigte at gavne almenvellet gennem anvendelse af miljøvenlige produktionsmetoder og forbedring af produkternes kvalitet og særegenhed.

1.10.2. Det vigtigste er, at støtten ydes på betingelse af, at miljøforpligtelserne overholdes, hvilket adskiller sig fra den

hidtidige kompensation for braklægning, idet incitamentet sammenkædes med en forpligtelse til aktiv miljøbeskyttelse.

1.10.3. ØSU understreger nødvendigheden af at undgå unødigt konkurrenceforvridning gennem indførelse af miljøkrav eller miljøbeskyttelsesregler, der er så stramme, at de begrænser mulighederne for hensigtsmæssig udnyttelse af landbrugsjorden til de formål, som den naturligt egner sig til. Endvidere bør der fastlægges normer for god landbrugspraksis, som ud over overholdelse af generelle obligatoriske miljøkrav skal sikre, at landbrugerne opfylder de specifikke miljøbetingelser for støtte, der indføres med reformen af den fælles landbrugs politik.

1.10.4. Kort sagt går udviklingen af den fælles landbrugs politik i retning af en mere sammenhængende politik rettet mod landdistrikterne som helhed, der ikke længere bør betragtes som tilbagestående og afhængige, men derimod som et potentiale, der kan bidrage til en betydelig forbedring af livskvaliteten og en fornuftig og rationel udnyttelse af naturens ressourcer.

1.11. ØSU konstaterer, at EU mere konsekvent og målrettet end tidligere vil opgradere arbejdet i landbruget og landmændenes indsats for at beskytte og forvalte naturen samt fremme øget anvendelse af miljøvenlige produktionsmetoder. Det er således målet med nærværende udtalelse at indkredse:

— de mest presserende mål for beskyttelse af landdistrikterne, forebyggelse af miljøsikkerhed og bevarelse af naturressourcerne, som kan sikre den økonomiske aktivitet og give befolkningen — især i bjergene og andre ugunstigt stillede områder — et reelt eksistensgrundlag med mulighed for generationsskifte og beskæftigelse;

— en række prioriterede foranstaltninger, som direkte sigter mod at højne fødevarernes kvalitet og traditionelle præg for at imødekomme samfundets efterspørgsel efter en kvalitetspræget landbrugsproduktion, der opfylder sundheds- og miljøkravene;

— de nødvendige incitamenter til støtte for landskabsbevarende aktiviteter og styrkelse af de europæiske landbrugsprodukters image som kvalitetsprodukter. Målet bør være at forene miljøhensyn med den nødvendige effektivisering af EU's produktionssystem på baggrund af den skærpede konkurrence på de internationale markeder.

⁽¹⁾ KOM(97) 2000 endelig udg. af 15.7.1997.

⁽²⁾ EFT C 73 af 9.3.1998, s. 71. Udtalelse om »Landbrugsaspekterne i Kommissionens meddelelse "Agenda 2000"«. EFT C 284 af 14.9.1998, s. 55. Udtalelse om »Reformen af den fælles markedsordning for korn/Agenda 2000«. EFT C 407 af 28.12.1998, s. 196. Udtalelse om »Reformen af den fælles markedsordning for oksekød/Agenda 2000«. Ibidem, s. 203. Udtalelse om »Reformen af den fælles markedsordning for mælk/Agenda 2000«. Ibidem, s. 208. Udtalelse om »Ordringen for direkte støtte/Agenda 2000«. Ibidem, s. 210. Udtalelse om »Reformen af EUGFL/Agenda 2000«. Ibidem, s. 221. Udtalelse om »Finansiering af den fælles landbrugs politik/Agenda 2000«.

2. De mest presserende mål vedrørende landskabspleje, forebyggelse af miljøskader og bevarelse af naturressourcer

2.1. Sikring af den landbrugsmæssige udnyttelse af jorden

2.1.1. I betragtning af de konstante overgreb mod landskabet og det lokale særpræg må det siges at være landbrugsegne, som lider under overdreven bosættelse og arealudnyttelse med risiko for forringelse af de traditionelle vandregulerende og erosionsforebyggende aktiviteter.

2.1.2. Byernes stadige vækst og placeringen af bebyggelser af enhver art med de dertil hørende infrastrukturer i frodige landbrugsområder har navnlig medvirket til en opsplitning af bedriftsstrukturen og urbanisering af landdistrikter, som gennemgribende har ændret landskabet.

2.1.2.1. Efter ØSU's mening bør landdistrikterne ikke længere betragtes som en jordreserve, men derimod som en integrerende del af et overordnet program for anvendelse af landområderne, som skal overholdes i den fysiske planlægning på alle niveauer. I byplanlægningen og i forbindelse med ethvert byggeri skal myndighederne tage hensyn til den traditionelle arealudnyttelse i et givet område.

2.1.3. Når så mange landejendomme ikke længere drives som landbrug med risiko for ørkendannelse og fuldstændig affolkning af en hel egn, kan miljøet forringes i en sådan grad, at følgerne er mindst lige så alvorlige som ved miljøforurening. Derfor bør man efter ØSU's mening udnytte muligheden for gennem passende støtte at fremme et bæredygtigt landbrug, især på familiebrug, som led i landdistriktudviklingen. Sådanne bedrifter skal sikre et tilfredsstillende produktionsniveau af god kvalitet under opretholdelse af balancen mellem alle økosystemets elementer og bidrage til at beskytte naturens enestående og uerstattelige ressourcer.

2.1.3.1. Ligeledes bør man fremme unges iværksættervirksomhed, især i forbindelse med etablering og udvidelse af bedrifter, gennem fastlæggelse af særlige kredit- og skattevilkår. På nationalt plan bør indførelse og tildeling af incitamenter udelukkende være forbeholdt oprettelse af kooperativer, som kan dække efterspørgslen efter miljøtjenester og skabe bedre vilkår for forarbejdning og markedsføring af produkterne.

2.2. Særlige foranstaltninger for ugunstigt stillede områder, herunder bjergområder

2.2.1. I betragtning af de store strukturelle og naturgivne forskelle mellem de forskellige landbrugsregioner og nødvendigheden af at inddrage miljøforanstaltningerne i indsatsen for at puste nyt liv i landdistrikternes økonomi, henleder ØSU især opmærksomheden på ugunstigt stillede områder, hvor landbrugets produktivitet er lav på grund af vanskelige naturforhold, ringe befolkningstæthed eller tendens til affolkning —

alt sammen noget, som særligt kendetegner bjergområder. Mange ugunstigt stillede egne er præget af økonomisk tilbagegang, selvom de har stor landskabsmæssig værdi. Derfor må den offentlige indsats for at ændre samfundsstrukturen og genskabe en ligelig indkomstfordeling sigte mod dels at bevare grundlæggende offentlige tjenesteydelser (skoler, hospitaler, transport) — også i egne, hvor befolkningsgrundlaget ikke når op på det minimum, som kræves andre steder — dels at koncentrere investeringerne og udvikle erhvervsaktiviteter, som er snævert forbundet med beskyttelsen af miljøet, hvis stadige forringelse medfører alvorlige jordskred, laviner og andre naturkatastrofer.

2.2.2. Da landbruget i kraft af sit samspil med naturressourcerne har central betydning for livet i ugunstigt stillede områder, som lider under affolkning, mener ØSU, at samfundet i solidaritet med landbruget bør gøre mere for effektivt at fremme disse områders udvikling. Gennem fuld udnyttelse af produktionspotentialen og støtte til landbofamiliernes opretholdelse af traditionelle værdier bør der skabes levedygtige brug, som kan opfylde samfundets behov for et naturligt miljø, hvor mennesket står i centrum.

2.2.3. Hvad angår landbruget i bjergegne bør man blandt andet gennem indførelse af mærkningssystemer for egnstypiske produkter fra land- og skovbrug fremme afsætningen af disse produkter.

2.3. Udnyttelse af naturparker og reservater til mange forskellige formål

2.3.1. Der er en tendens til at frede store områder i forbindelse med den fysiske planlægning for at beskytte naturen og bevare de landskabelige værdier.

2.3.2. På baggrund af det komplicerede samspil, som skaber balance mellem alle naturens ressourcer, påpeger ØSU, at den nødvendige beskyttelse af naturen ikke nødvendigvis betyder, at naturen slet ikke må bruges, men snarere at der bør skabes grundlag for en bæredygtig sameksistens.

2.3.2.1. Derfor understreger ØSU nødvendigheden af en bredspektret udnyttelse af naturparkerne og -reservaterne, der bør betragtes — ikke som øer, der falder uden for udviklingsprogrammerne, eller som områder, hvortil adgang er forbudt — men som områder, der i givet fald kan danne ramme om forskning og eksperimentering med forskellige former for harmonisk sameksistens mellem mennesket og miljøet.

2.3.3. ØSU henleder opmærksomheden på, at de beskyttede områder kan tjene flere forskellige — ikke kun naturbevarende — formål, såsom økonomisk udvikling til gavn for lokalbefolkningen gennem fremme af skånsomme former for turisme samt traditionelt land- og skovbrug, herunder husdyrhold på græsgange, med anvendelse af bæredygtige metoder.

2.4. Beskyttelse af den biologiske mangfoldighed

2.4.1. I lyset af den fremadskridende forarmelse af de genetiske ressourcer, arternes mangfoldighed og økosystemerne, som skyldes reducerede muligheder for genetisk udvikling samt skaderne på miljøet, er det efter ØSU's opfattelse af afgørende betydning for bevarelsen af den biologiske mangfoldighed at bevare økosystemerne og de naturlige levesteder samt beskytte arterne på deres levesteder.

2.4.2. Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at bevarelsen af biodiversiteten ikke kun indebærer beskyttelse af økosystemerne og flora og fauna, men også opfyldelse af det grundlæggende mål om bæredygtig udvikling med anvendelse af teknikker og produktionsprocesser, som giver ressourcerne tid til fornyelse.

2.4.3. ØSU understreger, at landbruget spiller en særlig vigtig rolle i denne forbindelse, da det kan yde et afgørende bidrag dels til en hensigtsmæssig udnyttelse af jorden gennem bekæmpelse af miljøforringelsen, dels til bevarelse af levesteder og af samspillet mellem de forskellige økosystemer med henblik på en bæredygtig udnyttelse af ressourcerne og en udvikling, som tager hensyn til dyre- og plantearternes mangfoldighed.

2.4.4. Foranstaltninger, der tager hensyn til biodiversiteten, og den udvidelse af de økonomiske muligheder, der ligger heri, kan tilføre landbruget nye investeringer og dermed skabe øget værditilvækst, en mere varieret produktion, en bredere vifte af tjenesteydelser baseret på udnyttelse af naturarven samt flere rekreative muligheder for befolkningen.

2.5. Forslag til foranstaltninger, der kan skabe bedre rammer for erhvervsudvikling og lokale tjenesteydelser

2.5.1. ØSU er af den opfattelse, at der først og fremmest må gøres noget for at bremse affolkningen af landdistrikterne og forbedre livskvaliteten gennem jobskabelse, især i områder med stor arbejdsløshed (bjergegne og andre ugunstigt stillede områder). Der peges på følgende muligheder:

- etablering og tilpasning af administrative netværk af så høj kvalitet, at de kan imødekomme produktions- og turistsektorens informationsbehov;
- landskabspleje, navnlig for at beskytte skovene gennem særlige foranstaltninger til forebyggelse og bekæmpelse af skovbrande samt vandløbsregulering;
- indførelse af finansieringsordninger og forenkling af de administrative procedurer for etablering af landbrug, som fortrinsvis udnytter den lokale flora og naturressourcernes diversitet til produktion af egnstypiske kvalitetsprodukter med rod i den pågældende egns kultur og skikke;

— udvikling af vedvarende energi gennem investering i teknologi til produktion af vind-, sol- og bioenergi;

— investering i transporttjenesteydelser med anvendelse af multimodale systemer;

— fremme af jordbrug og dyrehold, som beskytter biodiversiteten.

2.5.2. ØSU er af den opfattelse, at politikken for udvikling af landdistrikterne under alle omstændigheder bør følge subsidiaritetsprincippet under hensyntagen til landbosamfundenes traditioner og kultur samt regionale forskelle.

2.5.3. Det er de lokale socioøkonomiske og naturgivne forhold, som betinger landdistrikternes udvikling og kræver klart differentierede tiltag. Derfor foreslås en landbrugsmodel, som er i samklang med de givne lokale produktionsgrene, og hvor der lægges særlig vægt på fremme af lokale kvalitetsprodukter, som fremstilles under anvendelse af produktionsteknikker, der tager større hensyn til miljøet og dyrenes velfærd.

3. Prioriterede foranstaltninger til mere effektiv fremme af lokale kvalitetsprodukter

3.1. Efterhånden som miljøkvaliteten sættes stadig mere i højsædet, vil det blive muligt at konkurrere på produktdiversificering snarere end på lavere produktionsomkostninger, hvilket utvivlsomt vil befæste udbuddet af lokale specialiteter.

3.1.1. Disse produkter giver landbruget nye muligheder for at genskabe en mere direkte kontakt med forbrugerne, imødekomme individuelle ønsker og behov samt i højere grad være garant for produktet.

3.1.2. Beskyttelsen af operatørernes og borgernes sundhed og sikkerhed bør være en udtrykkelig målsætning for den teknologi, der stilles til rådighed for landbrugsbedrifterne.

3.1.2.1. Sundheds- og hygiejnebestemmelserne skal beskytte borgernes sundhed og samtidig tage højde for, at landbrugsproduktion ikke kan sidestilles med industriproduktion.

3.2. Produktionen af kvalitetsprodukter kan desuden få positiv indvirkning på en række andre områder, idet den:

- udgør et alternativ til stadige produktionsstigninger på grundlag af den kvalitetsmæssige værditilvækst for den endelige forbruger,

- understøtter udviklingen af lokale systemer baseret på menneskelige og naturlige ressourcer samt lokale traditioner i et givet område,
- fremmer mere afbalancerede forbindelser mellem produktions- og forarbejdningsleddet i den agroindustrielle sektor gennem udvikling af lokal nicheproduktion beregnet på mere krævende forbrugere,
- bevarer lokale håndværk og knowhow, som indgår naturligt i et alsidigt drevet landbrug,
- giver mulighed for at fremstille fødevarer, der ofte smager bedre end masseproducerede varer.

3.3. Derfor bør der først og fremmest skabes garanti for landbrugsprodukternes kvalitet og gode egenskaber i henseende til:

- forbrugernes sundhed og sikkerhed samt overholdelse af miljøbeskyttelseskravene,
- overensstemmelse mellem varedeklaration og varens reelle karakteristika,
- garanteret ensartet kvalitet,
- produktionsmetode,
- beskyttelse af miljøet ved at begrænse forbruget af gødning og plantebeskyttelsesmidler og indføre integrerede produktionssystemer,
- supplerende lokalt baserede aktiviteter (turisme, håndværk, handel osv.),
- henvisning til geografisk oprindelse.

De fordele i henseende til fødevarerens kvalitet og sund kost og levevis, der herigennem kan opnås, vil borgerne kunne sætte pris på både som skatteydere og forbrugere.

3.3.1. Ved at give forbrugerne garanti for produktets oprindelse kan lokale specialiteter markedsføres som produkter, der adskiller sig fra andre i kraft af produktionscyklus og lokale forhold.

3.3.1.1. Det er et spørgsmål om udtrykkeligt at anerkende, at den geografiske oprindelse og særlige dyrknings- og produktionsmetoder kan anføres på etiketten, når produktet har en stærk tilknytning til produktionsstedet — også selvom produktet ikke er beskyttet under en EU-betegnelse (BOB, BGB)⁽¹⁾.

⁽¹⁾ BOB: beskyttet oprindelsesbetegnelse. BGB: beskyttet geografisk betegnelse.

3.3.1.2. Dette forslag sigter mod at fremme afsætningen af produkter med oprindelse i områder, som ikke dækkes ind af de gængse kriterier for en beskyttet oprindelsesbetegnelse eller beskyttet geografisk betegnelse, og som heller ikke falder ind under begrebet lokale specialiteter. Dette kan ske ved at tillade angivelse af oprindelse eller nationalt varemærke.

3.3.1.3. Disse produkter, som leveres til masseforbrug via store distributionskanaler, skal dog leve op til forbrugernes forventninger til produkternes kvalitet, særlige karakteristika, geografiske identitet og den lokale agroindustrielle sektors garanti.

3.3.1.4. Efter ØSU's mening vil kvalitetsfødevarernes stærke lokale præg ikke blot betyde, at størstedelen af værditilvæksten bevares i lokalområdet, men også bidrage til udviklingen af landbrugsrelaterede erhvervssektorer (turisme, kunst og håndværk) og dermed sætte yderligere skub i landdistrikternes udvikling i kraft af disse investeringers innovative aspekter (kvalitet, sikkerhed og miljø).

3.4. ØSU's forslag til udnyttelse af potentialet i naturbeskyttelses- og naturforvaltningsforanstaltninger som et supplement til andre produktionsaktiviteter

3.4.1. På denne baggrund opfordres også producentorganisationerne til at fremme lokale produkter gennem udbredelse af hensigtsmæssige produktionsmetoder, kontrol især med den deklarerede kvalitet samt information om det store udbud af lokale produkter.

3.5. ØSU mener endvidere, at de regionale myndigheder i samarbejde med producentorganisationerne kan fremme produktionsaktiviteter, der medvirker til opfyldelsen af målene om beskyttelse og forvaltning af naturressourcerne, såsom:

- uddannelsesforanstaltninger (lige fra grundskolen) med henblik på øget udnyttelse af det lokale arbejdskraftpotentiale,
- støtteordninger, der er tilpasset til det lokale erhvervsliv, og finansiel støtte til virksomheder,
- genskabelse af erhvervsaktiviteter med rødder i lokalområdet (gamle håndværk og produktionsmetoder),
- udnyttelse af det turismepotentiale, der ligger i markedsføring af egentypiske kvalitetsprodukter,
- etablering af kanaler til markedsføring af kvalitetsprodukter uden for det lokale produktionsområde bl.a. med anvendelse af ny teknologi,

— iværksættelse af en beskæftigelsespolitik som led i anerkendelsen af landbrugets miljøtjenesteydelser som produktionsaktivitet.

4. Incitamerter til opretholdelse af landskabsbevarende aktiviteter og effektivisering af produktionssystemet

4.1. En omlægning af landbrugsbedrifternes målsætninger — vægt på kvalitet i stedet for kvantitet — forudsætter en bevidstgørelse om det brede spektrum af varer og tjenesteydelser, som er knyttet til planteavl, husdyr opdræt og skovbrug, især traditionelle former for arealanvendelse.

4.2. Det bør værdsættes, at landbrugsbedrifterne i kraft af deres geografiske spredning bidrager afgørende til beskyttelsen af naturressourcerne og til opretholdelsen af lokaløkonomiernes erhvervsmæssige og sociale struktur.

4.3. Anerkendelsen af landbrugets rolle på disse områder har endnu ikke udmøntet sig i konkrete foranstaltninger eller finansiell støtte af betydning.

4.3.1. Det må overvejes, om miljøbeskyttelse er en pligt, som ikke honoreres, eller en ydelse, som kræver kompensation.

4.4. Kun ved at fremme et alsidigt landbrug kan man få rettet helt op på det nuværende skæve forhold mellem produktion og miljø og opnå anerkendelse af naturressourcerne dobbelte karakter af produktionsfaktor og alment gode, hvoraf lokalsamfundenes velfærd afhænger.

4.4.1. Dermed kan der opnås en mere nuanceret accept af begrænsningerne i landbrugsproduktionens udnyttelse af naturressourcerne på den ene side og af det alternative produktionspotentiale på den anden side.

4.5. For at den offentlige indsats på området kan blive effektiv, må den følges op med ledsageforanstaltninger. Det er nødvendigt at eliminere de faktorer, som lokalt har hæmmet anvendelsen af forordningen ved at begrænse de negative følger, fremme en miljømæssigt bæredygtig praksis og adfærd samt gennemføre den nye landbrugspolitik i sin fulde udstrækning med det mål at skabe nye beskæftigelsesmuligheder i landdistrikterne.

4.5.1. De indvundne erfaringer tyder på, at der med en simpel videreførelse af de nuværende ledsageforanstaltninger — selv med øgede bevillinger — vil være en fare for at:

— det intensive landbrugs økologisk set u hensigtsmæssige udnyttelse af naturressourcerne medfører miljøforringelser, som det vil kræve store omkostninger at udbedre,

— støtten til det marginale landbrug ikke bliver af en sådan art og omfang, at den vil kunne stoppe nedlæggelsen af landbrug.

4.5.2. De nye forslag i Agenda 2000, som nu er vedtaget i form af forordninger, anerkender bedrifternes afgørende rolle i miljøbeskyttelsen og forvaltningen af naturressourcerne, skaber bedre sammenhæng i EU's ordninger for direkte støtte og foranstaltninger med henblik på modernisering af bedrifterne og forbedring af deres rentabilitet.

4.6. Tilbage står det centrale spørgsmål vedrørende evaluering af de eksterne omkostninger samt behovet for foranstaltninger, der kan tilskynde til at mindske de negative eksterne omkostninger og fremme de positive.

4.6.1. En model for integreret udvikling af landdistrikterne bør også tage hensyn til aspekter såsom indkomst og beskæftigelse, hvilket kræver en mere fleksibel og mindre sektoriell arbejdsmarkedspolitik.

4.7. ØSU foreslår blandt andet følgende initiativer:

a) indførelse af præmier for foranstaltninger vedrørende:

- beskyttelse af vildtlevende dyr og styrkelse af bestandene af udryddelsestruede arter
- landskabs- og miljøopretning samt lettere adgang for offentligheden
- skovrejsning og miljøpleje for at forebygge brande
- tilpasning af husdyravl for at begrænse miljøpåvirkningen under hensyntagen til dyrenes velfærd.

Disse præmier bør tildeles ud fra objektive kriterier og på grundlag af kvantificerbare resultater.

b) aftaler med landbrugerne om levering af tjenester vedrørende:

- miljøopretning
- beskyttelse af biodiversiteten
- vedligeholdelse og regulering af landbrugsjorden
- vandregulering og kontrol med afvanding,

c) støtte til landskabs- og miljøbeskyttelse,

- d) støtte til landbrugere, der bosætter sig i landbrugsegne, herunder bjergområder og andre områder, der er ugunstigt stillede på grund af naturforholdene.

4.8. De foranstaltninger, der indgås aftale om, vil især være til gavn for områder af stor biologisk værdi, idet forvaltningen af naturparker og reservater i vid udstrækning er betinget af landbrugspolitikken, som fastlægger rammerne for den fysiske planlægning.

4.8.1. Hvis der skal være en fremtid for det alsidige landbrug, må den økonomiske politik baseres på følgende principper:

- a) bevarelse af landdistrikternes sociale struktur og landbefolkningens livskvalitet,
- b) differentieret forvaltning på grundlag af det reelle potentiale i lokalområdet,
- c) etablering af en ny balance mellem offentlige og private interesser i forvaltningen af naturressourcerne,
- d) evaluering af eksterne omkostninger i driftsregnskaberne.

5. Kontrakt mellem landbruget og de offentlige myndigheder for at beskytte miljøet

5.1. Efter ØSU's mening bør landmændenes faglige kvalifikationer opgraderes ved at tillægge miljøtjenesterne større værdi og fremme større ansvarlighed i forvaltningen af miljøet.

5.1.1. Derfor går ØSU ind for, at de offentlige myndigheder på et frivilligt grundlag kan indgå individuelle eller kollektive miljøkontrakter med landmænd, som påtager sig at udføre aktiviteter og tjenesteydelser i forbindelse med vedligeholdelse af landbrugs-, skovbrugs- og naturområder, vandregulering samt landskabs- og miljøpleje.

5.1.2. Sådanne frivillige kontrakter bør indeholde bestemmelser om målene med de forskellige typer miljøtjenester med henblik på almindelig pleje og forvaltning af landskabet, kontraktens løbetid samt størrelsen af den compensation, som udbetales af de offentlige myndigheder. For at forenkle og fremskynde procedurerne for overdragelse af miljøopgaver kan myndighederne i de tilfælde, hvor der ikke kræves nogen

særlig stor indsats af landmanden, og hvor compensationen ikke overskrider en bestemt tærskel, indføre en ordning med direkte betaling for udførelse af konkrete miljøopgaver.

5.1.3. ØSU lægger særlig vægt på forbedring af landmændenes viden og kompetence gennem en højnelse af kvalifikationsniveauet. Den hastige markedsførelse og tekniske udvikling og lanceringen af nye produkttyper kræver en stor indsats i form af uddannelse, forskning og rådgivning for at sætte landmændene i stand til at omstille bedrifterne til økologisk produktion og vælge miljøvenlige løsninger.

6. Konklusioner

6.1. ØSU er overbevist om, at det kan spille en stor rolle ved evalueringen af de resultater, som reformen af den fælles landbrugspolitik giver i form af bedre udnyttelse og større konkurrenceevne for såvel bedrifter som produktion. Under alle omstændigheder bør landbrugssektorens fremtid pragmatisk rettes ind efter de aktuelle omlægninger af markedspolitikken med det mål at udvikle en integreret og bæredygtig europæisk landbrugsmodel. ØSU støtter derfor gennemførelsen af de nye foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne samt fastlæggelsen af nye kriterier for offentlig støtte til afhjælpning af problemer såsom arbejdsløshed og miljøforringelse. Der bør i den forbindelse gennemføres en politik, som går ud på at yde infrastrukturstøtte til landdistrikterne og bedrifterne, genskabe de lokale produkters konkurrencedygtighed gennem udnyttelse af deres kvalitetsmæssige og egnstypiske karakteristika, forbedring af indkomstniveauet gennem diversificering af aktiviteterne på landbrugsbedrifterne. Alle disse aspekter kan sammenfattes i målet om alsidighed.

6.2. ØSU betragter nærværende udtalelse som et vejledende bidrag, der skal ses i lyset af de programmer for udvikling af landdistrikterne, som medlemsstaterne skal fremlægge i henhold til den nye forordning (EF) nr. 1257/1999. Det må også forventes, at udarbejdelsen af miljøindikatorer for landbrugsområdet, som Rådet anmodede om på møderne i Cardiff og i Wien for at inddrage miljøbeskyttelse i EU's politik på alle områder, vil give et godt evalueringsgrundlag. Et af de første eksempler på en sådan evaluering er rapporten »Landbrug og miljø«, som er udarbejdet af Kommissionens generaldirektorat for landbrug og miljø i samarbejde med Eurostat. ØSU håber, at der inden udgangen af dette år kan fremlægges konkrete resultater, som kan tages op på Rådets møde i Helsingfors.

Bruxelles, den 20. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »En politik til konsolidering af den europæiske landbrugsmodel«

(1999/C 368/21)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 25. februar 1999 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »En politik til konsolidering af den europæiske landbrugsmodel«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Rudolf Strasser til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 28. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 21. oktober 1999, følgende udtalelse med 76 stemmer for, 5 imod og 15 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Europa har på grund af sin historie og kultur udviklet sine egne måder, hvorpå mennesker lever sammen, forskellige interesser afbalanceres og konflikter løses. En række europæiske lande har igennem mange år haft held med at forene personlig frihed, økonomisk dynamik og socialt sammenhold. Et væsentligt grundlag herfor er den sociale markedsøkonomi, som i de senere år i stigende grad er blevet suppleret med miljøaspekter. Der tales med rette om en »europæisk model«.

1.2. Den europæiske landbrugsmodel er ligesom den europæiske sociale model et led i Europas helt egen tilgang til social og økonomisk politik. Den europæiske landbrugsmodel skal ses som en politisk model, og den berører grundlæggende spørgsmål, der er vigtige for hele samfundet. Med denne model som udgangspunkt skal det fortsat sikres, at landmændene også under skiftende økonomiske rammevilkår kan vedblive med at levere deres alsidige ydelser. Dette er både en stor udfordring for landmændene og for dem, der er ansvarlige for landbrugspolitikken.

1.3. Af naturbestemte og strukturelle grunde har landbrugsproduktionen vidt forskellige vilkår i EU. Ikke desto mindre er der en række fællestræk, som kan tilskrives den arealmæssige begrænsning, befolkningens krav og den historiske og kulturelle udvikling. Den europæiske landbrugsmodel tager afsæt heri og er baseret på følgende grundfunktioner og karakteristika:

- et landbrug, der hovedsagelig består af bedrifter, der ejes eller drives af landbrugsfamilier, og som kendetegnes ved samarbejdsformer som eksempelvis kooperativer,
- et landbrug, der i høj grad bygger på producenternes initiativer og foretagsomhed og altså også er konkurrencedygtigt,
- et landbrug, der er baseret på princippet om bæredygtighed, dvs. hvor man bevarer de naturlige livsgrundlag og den biologiske mangfoldighed samt undgår dyrkningsmetoder, som er en fare for fremtiden,

- et alsidigt landbrug, dvs. et landbrug, der beskæftiger sig med andre aktiviteter ud over produktion, såsom landskabspleje, opretholdelse af befolkningstallet på landet og beskæftigelsen samt miljøbeskyttelse.

Den europæiske landbrugsmodel bygger således på flere grundlæggende og indbyrdes vel afstemte funktioner, som landmændene skal udfylde: en økonomisk, arealmæssig, miljøpolitisk og social funktion.

1.4. Rådet (landbrugsministrene) understregede på sit møde den 18. november 1997, at det var fast besluttet på »fortsat at udvikle den nuværende model for det europæiske landbrug og at søge at styrke dets identitet både inden for og uden for Den Europæiske Union.« Endvidere hed det i Rådets konklusioner:

»Efter Rådets opfattelse skal det europæiske landbrug i sin egenskab af økonomisk sektor være multifunktionelt, bæredygtigt, konkurrencedygtigt og jævnt fordelt på hele det europæiske område (herunder også i ugunstigt stillede områder og i bjergområder). Det skal kunne være landskabsbevarende, opretholde naturområderne og yde et væsentligt bidrag til landsbysamfundenes levedygtighed, og det skal kunne imødekomme forbrugernes ønsker og krav med hensyn til levnedsmiddelkvalitet og -sikkerhed, miljøbeskyttelse og dyrevelfærd.«

1.5. På Det Europæiske Råd i Luxembourg i december 1997 støttede medlemsstaternes stats- og regeringschefer ligeledes den europæiske landbrugsmodel og erklærede sig besluttet på »fortsat at udvikle den nuværende model for det europæiske landbrug, idet den bestræber sig på at styrke den interne og eksterne konkurrenceevne«. Endvidere fastslog det, at »det europæiske landbrug i sin egenskab af økonomisk sektor skal være multifunktionelt, bæredygtigt, konkurrencedygtigt og fordelt på hele det europæiske område, herunder i regioner med særlige vanskeligheder«⁽¹⁾.

1.6. På »Europæisk Landbrugs Kongres« i Ljubljana i oktober 1998 var begrebet »en europæisk landbrugsmodel« hovedtemaet. Både de store europæiske landbrugsorganisationer og

⁽¹⁾ Formandskabets konklusioner, SN 400/97, s. 14, 13. december 1997.

repræsentanterne for EU's landbrugsministre og Kommissionen bakkede på denne kongres ikke blot udtrykkeligt op om den europæiske landbrugsmodel, men gav også fast tilsagn om at ville fremme og forsvare denne model⁽¹⁾.

2. Store forskelle i bedriftsstruktur og produktionsvilkår

2.1. Der er i de 15 EU-medlemsstater store forskelle mellem de produktionsmæssige og økonomiske vilkår, produktionstyperne og -strukturene og især bedriftsstrukturene. En stor del af EU (56 % i alt) hører til de økonomisk ugunstigt stillede områder, hvoraf nogle, såsom bjergområder, arktiske områder og visse kystregioner må slås med væsentlige naturbetingede handicap.

2.2. ØSU gør opmærksom på, at EU's landbrug i de sidste 50 år har gennemgået en tilpasningsproces til ændrede rammevilkår i et hidtil uset omfang. Tekniske fremskridt og stigende arbejdsomkostninger har medført, at arbejdskraft er blevet erstattet med maskiner som aldrig før⁽²⁾. Samtidig har landbruget oplevet en udbytte- og produktivitetstigning uden fortilfælde. Dette har gjort det muligt, at priserne på landbrugsprodukter i de sidste 40 år ikke engang er steget halvt så meget som forbrugerprisindekset. Mens forbrugerne tidligere brugte en tredjedel af deres indkomst på mad, bruger de i dag gennemsnitligt knap 14 %⁽³⁾.

2.3. Tilpasninger og strukturændringer ledsager nødvendigvis samfundskononomier i forandring og vækst. Dette grundlæggende princip gælder ligeledes for landbruget og dets følgeindustri. Der er dog grænser for strukturændringerne i EU's landbrug, som man må have in mente ved en sammenligning med eksempelvis Nord- og Sydamerika eller Australien. Der kan her nævnes følgende faktorer:

- en væsentlig større befolkningstæthed overalt i Europa og dermed andre krav til landbruget, landskabet, naturen og miljøet,
- det forhold, at landbrugsstrukturen i mange tilfælde har udviklet sig over mange hundrede år,
- ofte ingen mulighed for omfattende landbrugsvirksomhed i bjergområder,
- ingen samfundsmæssig accept af produktionsmetoder, som ikke tager passende hensyn til natur-, miljø- og landskabsbeskyttelse,
- andre etiske værdier, der sætter snævrere grænser for de forskellige former for husdyravl,

(1) Rapport om Europæisk Landbrugs Kongres 1998, offentliggjort af CEA (Den Europæiske Landbrugsorganisation).

(2) For EU i gennemsnit er nu kun knap 5 % af den erhvervsaktive befolkning beskæftiget i landbruget, mens tallet lå på over 30 % i begyndelsen af 60'erne i nogle EU-lande. Kilde: Eurostat.

(3) Eurostat.

- strenge produktionsforskrifter,
- undertiden strenge regler for ejendomsoverdragelse eller begrænsninger i forbindelse med den fysiske planlægning.

2.4. Tilslutningen til den europæiske landbrugsmodel indebærer, at også en landbrugsstruktur, der fortsat ændrer sig, må garantere landbrugets alsidige karakter. Eventuelle kortsigtede fordele ved lavere produktionsomkostninger bør ikke tilstræbes, hvis de indebærer ulemper for forskellige sektorer, samfundsøkonomien og for samfundet på længere sigt.

2.5. Ligesom det øvrige erhvervsliv har landbruget i EU et højere omkostningsniveau, fordi

- lønningerne generelt er højere,
- priserne på nogle produktionsmidler er højere,
- energipriserne er højere,
- de muligheder, der ligger i nye produktionsteknikker og -metoder (f.eks. genteknik) eller anvendelse af produktionsmidler (såsom hormoner i foder) kan ikke udnyttes fuldt ud,
- strengere normer for miljø, hygiejne, dyrevelfærd og naturbeskyttelse giver øgede omkostninger.

ØSU er klar over, at problemet med højere omkostninger vedrører alle sektorer, men understreger dog følgende: for landbrugets vedkommende bestemmes producentpriserne i højere grad af den laveste pris på de respektive markeder, end det er tilfældet med priserne på førsteklases industriprodukter. Da landbrugsproduktionens arealbundethed også er kædet sammen med den alsidige karakter, samfundet ønsker landbruget skal have, ville en udflytning af produktionen eller dele af den til lande med lave lønninger eller lave miljømæssige og sociale normer få vidtrækkende konsekvenser.

3. Det europæiske landbrugs alsidighed

3.1. ØSU understreger, at dette kapitel i initiativudtalelsen ikke vil komme mere ind på det europæiske landbrugs alsidighed end strengt nødvendigt, da ØSU's udtalelse om »Prioriterede miljømål for et alsidigt landbrug — Agenda 2000« er koncentreret om dette spørgsmål. Alsidighed er kædet snævert sammen med den europæiske landbrugsmodel. ØSU henviser endvidere til sin udtalelse »Udvikling af landdistrikter«⁽⁴⁾.

3.2. Efter ØSU's mening har landbrugets samfundsmæssige rolle ændret sig radikalt i Europa i de seneste årtier. Sikringen af et naturligt livsgrundlag, ønsket om et attraktivt kulturlandskab og sikkerhed for kvalitetslevnedsmidler (sund kost) har

(4) EFT C 407 af 28.12.1998.

fået større betydning i forhold til produktionsfunktionen og den kvantitative forsyningsikkerhed.

3.3. I modsætning til situationen i de store landbrugs-eksportlande uden for Europa varetager landbruget i EU's medlemsstater flere forskellige funktioner samtidig på ét og samme stykke jord, hvilket samfundet også forventer af det. I begrundelsen for reformen af den fælles landbrugspolitik⁽¹⁾ fastslår Kommissionen bl.a. følgende: »Den fundamentale forskel mellem den europæiske model og den model, som vore hovedkonkurrenter følger, er den alsidighed, der præger Europas landbrug, og den rolle, det spiller på det økonomiske og miljømæssige område, i samfundet og i landskabsbevarelsen, og det er derfor nødvendigt at opretholde landbruget i hele Europa og at sikre landbrugernes indkomster.«

3.4. ØSU udtrykker tilfredshed med, at ministrene i OECD's landbrugskomité på et møde den 6. marts 1998 efter en længere debat nåede til enighed om målet om at fremme et alsidigt landbrug⁽²⁾. Der var bred enighed om, at regeringerne i OECD's medlemslande skal skabe egnede rammer til sikring af, at landbrugsfødevarer sektoren bl.a.:

- giver forbrugerne adgang til et passende og pålideligt udbud af fødevarer
- bidrager til en bæredygtig udnyttelse af de naturlige ressourcer og til miljøets kvalitet
- fremmer den socio-økonomiske udvikling i landdistrikter
- bidrager til fødevarer sikkerhed på nationalt og globalt plan.

3.5. Omkostningerne ved de ydelser, som et alsidigt landbrug i dag forventes af levere, blev tidligere mere eller mindre dækket via prisen på produkterne. Med liberaliseringen af landbrugsmarkederne og faldende producentpriser for landbrugsprodukter bliver dette stadig vanskeligere. ØSU mener, at vederlaget for almennyttige ydelser, som ikke honoreres af markedet, principielt bør antage form af målrettede direkte betalinger, som fremover skal være en integreret bestanddel af den fælles landbrugspolitik. Desforuden bør der tilstræbes løsninger, hvortil de, der umiddelbart nyder godt af indsatsen som f.eks. turistindustrien yder et bidrag.

4. Samfundets og forbrugernes forventninger til landbrugsproduktionen og den fælles landbrugspolitik

4.1. Med den voksende miljøbevidsthed, de øgede krav om sunde levnedsmidler og et ændret fritidsmønster blandt befolkningen vil landmændene fremover også blive stillet over for flere krav, ønsker og forventninger. Men det betyder også

en voksende efterspørgsel efter tjenesteydelser, som dog ikke vil kunne leveres, hvis der ikke ydes den nødvendige betaling herfor.

4.2. Det forventes imidlertid også af europæisk landbrug, at det bliver mere konkurrencedygtigt på såvel hjemmemarkedet som på verdensmarkederne. Forarbejdningsindustrien, levnedsmiddelhandelen og forbrugerne forventer, at producentpriserne i højere grad orienteres mod verdensmarkedspriserne. Sådanne forventninger kommer dog stadig hyppigere i konflikt med de strengere krav, der stilles til de metoder, som anvendes inden for landbrugsdrift, dyreopdræt og levnedsmiddelproduktion.

4.3. ØSU går ind for, at man giver landbrugsbedrifterne en fair chance for at kunne opfylde samfundets voksende krav og overholde skrappe regler for produktionen. Der appelleres her til de ansvarlige for landbrugspolitikken, forarbejdningsindustrien og levnedsmiddelhandelen, som ikke kan kræve den højeste kvalitet til de laveste priser. Men der appelleres især til forbrugerne, der via deres indkøbsmønster kan fremme visse produktionsformer.

4.4. Et intakt landskab, et attraktivt miljø og opretholdelse af befolkningstallet på landet betragtes i stigende grad som vigtige ressourcer i landdistrikterne. Varetagelsen af disse opgaver er imidlertid ofte forbundet med konflikter, især hvis de indebærer restriktioner for produktionen.

4.5. ØSU erkender, at nogle af de forventninger, der stilles til landbruget og den fælles landbrugspolitik til dels står i et modsætningsforhold, der er vanskelig at løse. På den ene side stilles der ud fra hensynet til miljø, dyrevelfærd, kvalitet og sundhed — helt forståeligt — stadig større krav til produktionen. På den anden side er der et lige så stort pres for øget konkurrence på landbrugsmarkederne og færre udgifter til den fælles landbrugspolitik. ØSU finder det bydende nødvendigt, at samfundet gennem en målrettet oplysningskampagne gøres opmærksom på, at højere omkostninger ikke i alle tilfælde kan dækkes gennem rationalisering, men må afspejles i produktionspriserne eller hentes hjem på anden måde. Endvidere må det understreges, at de almennyttige ydelser, der leveres, ikke kan være gratis.

5. Europæisk landbrug står over for et voksende konkurrencepres

5.1. ØSU er klar over, at den internationale handel med varer og tjenesteydelser og den frie markedsøkonomi spiller en væsentlig rolle for velstandsstigningen og er uundværlig for industrilandene. Dette generelle princip gælder også for landbruget. Afgørende er det, at konkurrencen mellem de enkelte lande og også mellem kontinenterne foregår på loyale vilkår. En yderligere markedsåbning med henblik på en

⁽¹⁾ KOM(1998) 158 endelig udg; EFT C 170 af 4.6.1998, s. 93.

⁽²⁾ Pressemædelelse fra OECD-landbrugskomitéens møde den 6. marts 1998.

intensivering af samhandelen må kædes sammen med bindende regler (såsom miljø- og dyrevelfærdsnormer samt sociale normer) til sikring af loyale konkurrencevilkår for handelen med landbrugsvarer.

5.1.1. EU er langt den største importør af landbrugsprodukter i verden og den næststørste eksportør af landbrugsprodukter. I 1996 tegnede EU sig for 14,6 %⁽¹⁾ af den internationale landbrugseksport (den interne EU-handel ikke medregnet), og for importens vedkommende var tallet 19,8 %. I absolutte tal beløb EU's landbrugsimport sig i 1996 til 83,9 mia. USD, mens landbrugseksporten til tredjelande løb op i 62,2 mia. USD. Efter ØSU's mening betyder dette, at EU's landbrug må imødegå den internationale konkurrence langt mere resolut, end man hidtil har antaget, og at der ikke kan være tale om nogen afskærmning af EU-markederne. ØSU har i sin udtalelse »Landbrugsaspekterne af Kommissionens meddelelse Agenda 2000«⁽²⁾ påpeget, at EU »allerede er det mest åbne marked i verdenen«.

5.1.2. Landbrugsmarkederne hører uden tvivl til de markeder, hvor konkurrencen i mange år, især siden gennemførelsen af det indre marked, har været mere eller mindre uden begrænsninger. Dette betyder ofte et konstant pres på producentpriserne, men også en øget markedsorientering og dermed en styrkelse af den internationale konkurrenceevne.

5.2. Med GATT-Uruguay-runden blev der taget et kvantespring i liberaliseringen af den internationale handel med landbrugsprodukter. Det begrænsede imidlertid også kraftigt spillerummet for udformningen af landbrugspolitikken. Dette gælder ikke kun for beskyttelsen udadtil, men også for den klassiske eksportstøtte samt de interne foranstaltninger. ØSU er klar over, at konkurrencevilkårene for EU's landbrug vil blive yderligere skærpet i kølvandet på den kommende WTO-forhandlingsrunde og østudvidelsen.

6. Nye udfordringer for EU's landbrug

6.1. WTO-medlemmerne er med artikel 20⁽³⁾ i GATT-Uruguay-rundens landbrugsaftale blevet enige om at fortsætte processen med den gradvise nedtrapning af støtte- og beskyttelsesforanstaltninger et år før gennemførelsesperiodens udløb (i henseende til opfyldelse af de forpligtelser, der blev indgået under Uruguay-runden). Det fremgår dog ikke helt klart af artikel 20 i WTO-landbrugsaftalen, hvilke skridt der skal tages til at sikre en yderligere liberalisering, eller i hvilket omfang dette skal ske under den kommende WTO-runde.

(1) Kilde: Landbrugets stilling i Den Europæiske Union, 1997-rapporten.

(2) EFT C 73 af 9.3.1998, s. 71.

(3) WTO-landbrugsaftalen 1994; i henhold til artikel 20 skal konsekvenserne af GATT-Uruguay-runden undersøges, og der skal indføres et retfærdigt og markedsorienteret system for handel med landbrugsvarer.

6.1.1. EU hører til de energiske fortalere for en ny omfattende WTO-forhandlingsrunde. Efter EU's mening bør bl.a. handel med tjenesteydelser, regler for investeringer, en multilateral rammeordning for anvendelse af konkurrenceretlige bestemmelser, handel og miljø, tekniske handelshindringer samt handel med landbrugsvarer indgå i Millennium-runden. Der står yderst forskellige interesser på spil. Landbrugsforhandlingerne forventes derfor også at blive særligt vanskelige. En medvirkende faktor hertil er det stadig større divergerende syn på landbrugspolitiske spørgsmål hos Cairns-gruppen og USA på den ene side og de europæiske lande og Japan og Korea på den anden. To forskellige grundholdninger støder sammen. Den første gruppe lande ønsker en gennemgribende afvikling af støtten og en fuldstændig liberalisering af handelen med landbrugsprodukter. Den anden gruppe går ind for sikring af et bæredygtigt og alsidigt landbrug og dermed også for opretholdelse af den nødvendige beskyttelse udadtil og visse landbrugspolitiske foranstaltninger. I lyset af denne udgangssituation må Kommissionen og medlemsstaterne anstrenge sig kraftigt for at forsvare det europæiske landbrugs legitime interesser og sikre de rammebetingelser, der er nødvendige for at bevare dets alsidighed.

6.1.2. Det Europæiske Råd i Berlin afgav efter vedtagelse af reformen af den fælles landbrugspolitik følgende erklæring:

»Navnlig bestræbelserne på at nedsætte støttepriserne udgør et væsentligt bidrag fra Det Europæiske Fællesskab til at stabilisere verdensmarkedet for landbrugsvarer. Det Europæiske Råd er af den opfattelse, at de afgørelser, der er vedtaget som led i reformen af den fælles landbrugspolitik inden for rammerne af Agenda 2000, vil udgøre væsentlige elementer, når Kommissionens forhandlingsmandat for de fremtidige multilaterale handelsforhandlinger inden for WTO skal fastlægges.«

ØSU henviser til sine udtalelser om reformen af den fælles landbrugspolitik, som også behandler aspekter af WTO-forhandlingsrunden. I udtalelsen om landbrugsaspekterne af Kommissionens meddelelse Agenda 2000⁽²⁾ plæderer ØSU for, at der under de kommende WTO-forhandlinger »ikke gives afkald på den nødvendige beskyttelse udadtil«, og understreger behovet for at indføre »verdensomspændende miljømæssige og sociale normer«.

6.2. ØSU følger med stor opmærksomhed de initiativer, EU har taget til indgåelse af bilaterale og regionale frihandelsaftaler. Der er et enormt pres for at få landbruget inddraget i sådanne frihandelsordninger. Man må dog meget kritisk se på spørgsmålet om, hvorvidt frihandelsordninger, der også omfatter landbruget, kan forenes med målet om at sikre den europæiske landbrugsmodel. Man må huske på, at en yderligere liberalisering af den internationale handel med landbrugsvarer inden for WTO's rammer eller via frihandelsaftaler også vil medføre et enormt pres på det familiebrugsbaserede landbrug i en række udviklingslande.

6.3. Udvidelsen med de central- og østeuropæiske lande stiller EU over for enorme politiske og institutionelle udfordringer. Også for EU's landbrug er østudvidelsen en helt særlig udfordring. ØSU har udtalt sig udførligt herom i flere udtalelser, især i udtalelsen. Følgerne for den fælles landbrugspolitik af de central- og østeuropæiske landes tiltrædelse⁽¹⁾.

6.3.1. Ud over spørgsmål vedrørende miljø, fri bevægelighed for personer og tjenesteydelser samt nuklear sikkerhed er landbruget et af de vanskelige områder i forbindelse med EU's østudvidelse. Konsekvenserne på begge sider vil være vidtrækkende. De rent faktiske følger for landbrugsmarkederne i EU, WTO-forpligtelserne samt det fælles budget vil navnlig afhænge af:

- hvornår de første central- og østeuropæiske lande tiltræder EU,
- hvorledes overgangsordningerne udformes, og hvor længe de løber (f.eks. ydelse af markedsordningspræmier),
- i hvilken form og i hvilken udstrækning mængdestyringen (kvoter, referencemængde osv.) bringes i anvendelse,
- om og i hvilket omfang der findes produktionsalternativer på området for vedvarende energikilder og fornybare råvarer til industrielle formål.

6.4. FN anslår, at verdens nuværende befolkningstal på ca. 6 mia. mennesker vil stige til 8 mia. i løbet af de næste 20 år. Dermed vil fødevarerbehovet uvægerligt stige kraftigt, men købekraften i en række lande vil stadig være for ringe, hvilket er et problem, der må tages hensyn til.

For europæisk landbrug gælder det om at udnytte de muligheder, der ligger i en stigende efterspørgsel verden over, men dog ikke for enhver pris.

7. En politik for en konsolidering af den europæiske landbrugsmodel

7.1. ØSU ser ikke noget modsætningsforhold mellem oprettholdelse af den europæiske landbrugsmodel og nødvendigheden af at tilpasse europæisk landbrug til nye økonomiske rammevilkår. Landmændene selv bliver imidlertid nødt til at gøre en betydelig indsats, og der må stilles særlige krav til den fælles landbrugspolitik. En »politik for en konsolidering af den europæiske landbrugsmodel« må efter ØSU's mening bestå i iværksættelse af konkrete foranstaltninger til sikring og videreudvikling af den generelt tilstræbte landbrugspolitiske model. Dette forudsætter imidlertid også, at EU og medlemsstaterne efter den kommende WTO-forhandlingsrunde fortsat er sikret det nødvendige landbrugspolitiske spillerum.

7.2. For at kunne drage de rigtige konklusioner for fremtiden må man først svare på spørgsmålet om, i hvilken udstrækning den fælles landbrugspolitik hidtil har fremmet målet om sikring af den europæiske landbrugsmodel, eller i hvilken udstrækning den nyligt reformerede fælles landbrugspolitik kan løse denne opgave. Et vigtigt spørgsmål er dog, hvorledes de forskellige ydelser, det alsidige landbrug leverer, også kan sikres fremover i lyset af det voksende konkurrencepres.

7.3. 1992-reformen af den fælles landbrugspolitik

7.3.1. Den fælles landbrugspolitik er i tidens løb blevet tilpasset adskillige gange til ændrede omstændigheder. Den første omfattende reform fandt sted i 1992 og havde bl.a. til formål:

- at opretholde et tilstrækkeligt antal landmænd for at bevare miljøet i landdistrikterne og familiebrugsmodellen,
- at begrænse produktionen tilstrækkeligt til at genskabe markedslige vægten,
- at indføre ekstensive produktionsmetoder,
- at forbedre EU-landbrugets konkurrenceevne og effektivitet, så det fortsat kan gøre sig gældende på verdensmarkedet.

7.3.2. ØSU har i en initiativudtalelse set nærmere på følgerne af 1992-reformen⁽²⁾. Det fastslås bl.a., at nogle af målene til dels er blevet nået, såsom afvikling af overskudsproduktion, en mere miljøvenlig produktion og indkomststabilisering. Samtidig bemærkes det dog kritisk, at det ikke er lykkedes at få vendt tendensen til øget koncentration inden for landbrugsproduktionen, og at beskæftigelsen inden for landbruget derfor også fortsætter med at falde. De bemærkninger, ØSU fremsatte i sin initiativudtalelse i begyndelsen af 1997, er blevet bekræftet af den efterfølgende udvikling. Såvel antallet af bedrifter som antallet af beskæftigede i landbruget er faldet i nogenlunde samme takt (gennemsnitlig 3,7 % årligt) som før reformen.

7.3.3. Det er positivt, at indkomstudviklingen har været gunstigere efter reformen end i årene før reformen. Man må dog ikke glemme, at forbedringen af nettoværdiskabelsen⁽³⁾ pr. arbejdskraftsenhed — trods reformens kraftige forhøjelse af de direkte betalinger — i alt væsentligt er en følge af afvandringen. Desuden skal det understreges, at afstanden mellem indkomsterne i og uden for landbruget gennemsnitlig fortsat er stor.

⁽²⁾ »Status over reformen af den fælles landbrugspolitik«. EFT C 89 af 19.3.1997, s. 39.

⁽³⁾ Nettoværdiskabelsen i faktorpriser = bruttoværdiskabelsen i markedspriser minus afskrivninger og afgifter + subsidier.

⁽¹⁾ EFT C 75 af 10.3.1997, s. 4.

7.3.4. Den europæiske landbrugsmodel er forbundet med en række funktioner. I lyset af de eksisterende problemer, såsom mindre alsidighed pga. aldrende bedriftsledere, nedlæggelse af landbrugsarealer i nogle regioner og miljøskader som følge af landbrugsproduktion, er det klart, at de aktuelle landbrugspolitiske rammevilkår ikke er tilstrækkelige til at sikre den europæiske landbrugsmodel. ØSU gør dog opmærksom på, at dette ikke blot kan lægges den fælles landbrugspolitik til last, men også den politik, de enkelte medlemsstater fører ved gennemførelsen af EU-markedsordningsforanstaltninger og støtteprogrammer.

7.4. 1999-reformen af den fælles landbrugspolitik

7.4.1. De reformforanstaltninger, som blev vedtaget i Berlin, træder i kraft til næste år. Trods det forhold, at reformerne ikke er så omfattende, som Kommissionen havde foreslået, vil deres virkning tydeligt kunne mærkes allerede på mellemlang sigt.

7.4.2. De vedtagne prisnedsættelser vil på den ene side gøre EU-landbruget mere konkurrencedygtigt over for konkurrerende producenter i tredjelande. Disse nedsættelser vil imidlertid lægge op til et yderligere fald i de landbrugsindkomster, som beror på salg af landbrugsvarer. Den rolle, som direkte betalinger spiller for landmændenes indkomster, vil derfor tage yderligere til. De direkte betalinger vil imidlertid ofte ikke kompensere fuldt ud for prisnedsættelsen. Et økonomisk bæredygtigt landbrug nødvendiggør dog en passende omkostningsdækning.

7.4.3. Ydelse af direkte betalinger vil eller kan blive kædet sammen med supplerende betingelser. Dette vil afføde mere bureaukrati og kan føre til en situation, hvor kun en del af de disponible direkte betalinger kan udnyttes.

7.4.4. Den beslutning, som blev taget i Berlin om at fastfryse udgifterne til den fælles landbrugspolitik i faste priser på 1999-niveauerne indtil år 2006, er ensbetydende med, at der kun er et meget lille finansielt spillerum til at varetage de forskellige opgaver. Dette vil efter ØSU's opfattelse få indvirkning på især den fælles landbrugspolitikens anden søjle, nemlig politikken for udvikling af landdistrikter. ØSU frygter, at målet om en bæredygtig udvikling af landdistrikterne, der må hilses velkommen, i sidste ende ikke kan opfyldes, hvilket ØSU allerede påpegede i sin udtalelse om »Reformen/finansiering af den fælles landbrugspolitik (Agenda 2000)«⁽¹⁾.

7.4.5. Ved indførelsen af reformerne ønskede Rådet (landbrugsministrene) og stats- og regeringscheferne på den ene side at imødegå de nye udfordringer, som EU's landbrug står over for, og på den anden side at efterleve de principper, som blev nedfældet på Luxembourg-topmødet. ØSU er imidlertid bange for, at det nedadgående pres på landbrugsindkomsterne vil øges kraftigt, og at presset for en yderligere koncentration vil tage til.

7.5. Den fælles landbrugspolitik må støtte det selvstændige initiativ og forbedre konkurrenceevnen

7.5.1. Stats- og regeringschefernes aftale om reformen af den fælles landbrugspolitik betyder, at betingelserne for landbrugsproduktionen ligger fast i det mindste for de kommende par år. I lyset af den kommende WTO-forhandlingsrunde, det forventede krav om yderligere liberalisering og EU's udvidelse mod øst vil der være en løbende debat om den fælles landbrugspolitik eller denne politiks nøgleelementer.

Det er imidlertid afgørende vigtigt at nå frem til grundlæggende enighed om det nødvendige i at gennemføre en række specifikke landbrugspolitiske tiltag for at værne om den europæiske landbrugsmodel eller en alsidig landbrugssektor.

7.5.2. Som påpeget i indledningen forudsætter den europæiske landbrugsmodel, at de, der er beskæftiget i landbruget, leverer særlige ydelser. Da der ikke kan herske tvivl om, at befolkningen i EU-medlemsstaterne ønsker at opretholde en alsidig landbrugssektor, må det være lige så klart, at det er væsentligt at sikre, at de, der er beskæftiget i landbruget, har en passende levestandard, jf. EF-traktatens artikel 33.

7.5.3. ØSU mener, at landmændene i endnu højere grad end i de foregående årtier vil blive nødt til:

- i god tid at reagere på ændringer i markedsvilkårene og at udnytte nye afsætningsmuligheder,
- at udnytte de muligheder, som den tekniske udvikling indebærer, i den udstrækning, som er nødvendig for at kunne opnå optimale produktionsniveauer under iagttagelse af princippet om bæredygtighed og under overholdelse af miljøkravene,
- at nedbringe produktionsomkostningerne og at forbedre markedspositionen ved at gå ind i et samarbejde med andre bedrifter, f.eks. i form af kooperativer,
- at øge værditilvæksten gennem produktspredning, kvalitetsproduktion og målrettet udnyttelse af markedsmuligheder,
- at udnytte de muligheder for via andre aktiviteter at supplere indkomsten, når sådanne måtte opstå og med fordel kan udnyttes.

Et yderligere mål for de landbrugspolitiske foranstaltninger, som tages på EU- eller nationalt plan, må være at støtte det selvstændige initiativ.

7.5.4. Hvis EU-landbruget skal levere de alsidige ydelser, som forventes af det, må man — ud over at indføre nye landbrugspolitiske instrumenter som eksempelvis afgrøde- og indkomstforsikringer — føre en pris- og markedspolitik, der fortsat principielt bygger på de tre nøglekomponenter inden for den fælles landbrugspolitik, nemlig det indre marked, EU-præferencen og finansiell solidaritet.

(1) EFT C 407 af 28.12.1998, s. 1156.

7.5.5. Som allerede påpeget flere gange er et konkurrence- og ydedygtigt landbrug et vigtigt element i den europæiske landbrugsmodel. Landmændene må selv udnytte de eksisterende muligheder for at styrke konkurrenceevnen. Konkurrenceevne er imidlertid ikke blot et spørgsmål om, hvilke priser produkterne udbydes til, men også et spørgsmål om produkternes kvalitet, image eller oprindelse.

Forbrugerne forventer i stigende grad oplysninger om produktionstype, oprindelse og kvalitet. Mærkning og sporbarhed inden for levnedsmidler får stadig større betydning. De landmænd, der kan opfylde disse forventninger, har også mulighed for til en vis grad at komme uden om den voksende priskonkurrence (som især skyldes koncentrationen inden for levnedsmiddelhandelen) og få mere for deres produkter. Endvidere gælder det om at udnytte mulighederne ved en positiv produktafgrænsning i forbindelse med EU-bestemmelser om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser⁽¹⁾ og specificitetsattestering⁽²⁾. Det er i den forbindelse vigtigt at fjerne eventuelle administrative hindringer og finansielle byrder for de pågældende producenter.

7.5.6. Store videnskabelige og landbrugstekniske fremskridt har forbedret landbrugsproduktionens ydeevne enormt og i et omfang, der ikke blev anset for muligt for nogle tiår siden. Det er ikke kun landmændene, der har fået gavn af denne udvikling, men også og især forbrugerne og samfundet som sådant, fordi den har været en vigtig forudsætning for velstandsstigningen. ØSU finder det nødvendigt, at det europæiske landbrug også fremover kan udnytte nye resultater af den teknologiske udvikling, især inden for bioteknologi. Man må dog i den forbindelse være opmærksom på, at miljøkravene og samfundets forventninger til landbrugsproduktionen imødekommes, men også på, at konkurrencemæssige ulemper som følge af restriktioner undgås eller udlignes. Under alle omstændigheder må Europa gøre en forstærket indsats inden for landbrugsforskning i udvikling af teknologier med mange fremtidsmuligheder. En sådan indsats er også nødvendig for at sikre større selvstændighed.

7.5.7. For at opfylde kravene vedrørende miljøbeskyttelse, dyrevelfærd, produktkvalitet og offentlig sundhed er det nødvendigt at indføre passende ordninger, som må tilpasses ny viden, når det er nødvendigt. Som nævnt i pkt. 2.5 kan de for det meste strengere EU-bestemmelser og produktionskrav give landmændene i EU betydelige konkurrencemæssige ulemper. Med den voksende internationalisering af handelen med landbrugsvarer er dette et problem, man især må være opmærksom på. For også at sikre loyale konkurrencevilkår på det indre marked må der i alle medlemsstaterne stilles sammenlignelige krav i henseende til kvalitets-, miljø- og dyrevelfærdsnormer.

(1) Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92 af 14. juli 1992 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler (EFT L 208 af 24.7.1992, s. 1).

(2) Rådets forordning (EØF) nr. 2082/92 af 14. juli 1992 om specificitetsattestering af landbrugsprodukter og levnedsmidler.

ØSU mener derfor — som allerede understreget i flere udtalelser — at vigtige normer for landbrugsproduktionen også bør sikres gennem indførelsen af internationalt bindende regler for at undgå konkurrenceforvridninger, som ellers ikke ville kunne overvindes. Når der fastlægges nye regler for produktionen, eller der foretages tilpasninger til ny viden eller nye vilkår, er det vigtigt at følge princippet om kun at gennemføre, hvad der er nødvendigt, og undgå, hvad der ikke kan objektivt begrundes.

7.6. Markedsordningens grundlæggende funktioner må opretholdes

7.6.1. ØSU mener, at fremstilling af landbrugsvarer til markedet fortsat må udgøre hovedindkomstkilden for landmændene fremover og følgelig også være et afgørende element i den europæiske model. Markederne for landbrugsvarer er særligt følsomme over for prisudsving. Store prisudsving giver ofte forkerte markedssignaler, medfører i perioder store tab og er heller ikke en fordel for forbrugerne på længere sigt⁽³⁾. Markedsordningerne fungerer derfor i den sammenhæng som et sikkerhedsnet. De må dog ikke medføre skævtrækninger på markederne. Landbrugsproduktionen må på længere sigt indrette sig efter markedsvilkårene.

7.6.2. Det må imidlertid erkendes, at markedsordningerne lige som hidtil må justeres med jævne mellemrum, så de bringes på linje med ændringer i afsætnings- og konkurrencevilkårene. Dette må dog ikke bevirke, at der gives afkald på nøglekomponenter inden for markedsordningerne såsom importregler, interventionsordninger og velafprøvede instrumenter til udbudsstyring.

7.6.3. Det er sandsynligt, at landbrugsbedrifterne i EU heller ikke fremover vedvarende vil være i stand til at producere til verdensmarkedspriser, bortset fra nogle undtagelser og i tilfælde af særlig gunstige markedsforshold (jf. bemærkningerne i afsnit 2 og 4). På den anden side vil det europæiske landbrugs alsidige karakter fremover få endnu større betydning for samfundet som helhed. Da de allerede nævnte forskelle i

(3) I Kommissionens studie »Towards a common agricultural and rural policy for Europe« (European Economy nr. 5/97), der er udarbejdet af førende landbrugsøkonomer, angives følgende særtræk ved landbruget som begrundelse for offentlig markedsstabilisering på landbrugsområdet:

- høj risiko som følge af afhængighed af vejret og udsættelse for skadedyr og sygdomme (som optræder lokalt)
- høj rente- og valutakursrisiko (som berører hele sektoren — med ØMU'ens ikrafttræden er sidstnævnte risiko faldet væk på det indre marked)
- en geografisk meget spredt fordeling af mange små bedrifter med megen kapital bundet i bygninger og jord, hvilket begrænser handelfriheden
- en ret fast binding til årstids- og biologisk betingede udviklings- og vækstprocesser
- producenter, som individuelt ikke har tilstrækkelige ressourcer og oplysninger til risikostyring
- ansvaret for et regelmæssigt udbud af almindelige dagligvarer.

produktionsvilkår i alt væsentligt vil blive ved med at bestå, og der vil blive stillet andre eller strengere krav i EU til landbrugsproduktionen, mener ØSU, at en passende ekstern beskyttelse også bliver nødvendig i fremtiden.

I det omfang, den eksterne beskyttelse mindskes, er det af hensyn til det europæiske landbrugs alsidighed tvingende nødvendigt, at landmændene honoreres tilstrækkeligt for især de samfundsmæssige ydelser, de leverer, gennem en passende forhøjelse af de direkte betalinger, og at disse betalinger opretholdes. Dette forhold må der tages hensyn til ikke blot under WT-forhandlingsrunden, men også under EU's forhandlinger med tredjelande eller landegrupper om indgåelse af frihandelsaftaler.

7.6.4. ØSU opfordrer Kommissionen til at gøre alt, hvad der står i dens magt for at sikre, at man under den WTO-forhandlingsrunde ikke alene beskæftiger sig med en yderligere nedbringelse af niveauerne for ekstern beskyttelse, men også — med sigte på at tilvejebringe rimelige konkurrencevilkår — ser nærmere på spørgsmålet om indførelse af minimale sociale og miljømæssige normer, som skal gælde for alle WTO-medlemsstater — således som der bl.a. også blev slået til lyd for i ØSU's initiativudtalelse »Verdenshandelsorganisationen (WTO)«⁽¹⁾. I den udstrækning, der gøres fremskridt i retning af fastsættelse af bindende regler for fair handel med landbrugsprodukter inden for WTO, vil også en yderligere liberalisering af den internationale samhandel være på sin plads.

7.6.5. Fødevarerikkerhed og -kvalitet, menneskers, dyrs og planters sundhed, men også dyrevelfærd er krav fra befolkningen, som landbruget i EU må tage stadig mere hensyn til, og som i stigende grad forankres i EU-retten gennem passende bestemmelser. ØSU glæder sig over, at Kommissionen agter at lade disse spørgsmål indgå som et vigtigt punkt i forhandlingerne. Målet må være at finde frem til ordninger, som forhindrer, at strenge EU-bestemmelser fører til en absurd situation pga. konkurrenceforvridende import fra tredjelande uden tilsvarende strenge ordninger, eller at hele produktionsområder bringes i fare. Det må være ethvert land tilladt at tilgodese vigtige forbrugeranliggender. Anvendelse af »forsigtighedsprincippet« (artikel 5.7 i SPS-aftalen) på grundlag af en fælles WTO-risikovurdering — svarende til Kommissionens forslag — vil efter ØSU's mening være en måde at nå målet på.

7.6.6. ØSU går ind for, at yderligere liberaliseringsskridt differentieres efter de forskellige forhold, der gør sig gældende, og efter behovene på de forskellige produktionsområder. Desuden må der indføres mekanismer til imødegåelse af udsving i valutakurserne. ØSU finder det ubetinget nødvendigt at forlænge fredsklausulen ud over 2003. Det samme gælder for den særlige beskyttelses klausul i artikel 5 i WTO-landbrugsaftalen.

7.6.7. På et verdensmarked, som er kendetegnet ved arbejdsdeling, spiller eksport en afgørende rolle. Af de grunde, der er anført flere steder i denne udtalelse, spiller eksportrestitutioner som et instrument i markedsordningerne også fremover

en vis rolle. Målet er imidlertid at indgå internationale aftaler, som nedbringer alle former for eksportstøtteforanstaltninger så meget som muligt, med det sigte at tilvejebringe fair konkurrencevilkår på de internationale markeder. ØSU opfordrer imidlertid til:

- at EU's landbrug gør alt, hvad der er muligt for at udnytte den fordel, som består i at levere indenlandsk producerede varer til dets egne markeder på en sådan måde, at man opfylder alle forbrugernes forventninger (og dermed nedbringer afhængigheden af eksport),
- at man udnytter eksportmulighederne, især for produkter, for hvilke a) EU's landbrug eller EU's forædlingsindustri har relative fordele, b) der findes en stærk købekraftig efterspørgsel på verdensplan og c) der består mulighed for at eksportere evt. uden at ty til eksportrestitutioner,
- at der benyttes udbudsstyringsinstrumenter, ikke blot til at sikre, at de eksisterende WTO-forpligtelser overholdes, men også til at undgå eksport »for enhver pris«,
- at der i EU's landbrugseksportpolitik også tages hensyn til de forskellige forhold, der gør sig gældende inden for landbruget i aftagerlandene, især i udviklingslandene.

7.6.8. Under den kommende WTO-forhandlingsrunde forventes eksportstøtte at blive et meget omstridt emne. WTO-landbrugsaftalens artikel 10, stk. 2, betragter ganske vist entydigt eksportkreditter og -garantier som eksportsubsidier, men stiller ingen nærmere krav. Der skulle have været truffet en aftale herom i forbindelse med Uruguay-rundens omsættelsesfase, men den blev ikke til noget. Under den kommende forhandlingsrunde må man ikke igen indføre nye eksportstøttestrukturer uden samtidig at blive enig om faste retningslinjer for eksportkreditter og -garantier. Da verdensmarkedspriserne også fremover som regel vil ligge under EU's interne priser, må der ikke træffes nogen aftaler om bortfald af eksportstøtte.

7.7. Måltrettede direkte betalinger

7.7.1. Det europæiske landbrugs alsidige rolle omfatter ydelser, som der førhen blev kompenseret for i mere eller mindre tilfredsstillende udstrækning i form af indkomster ved afsætning af produkter. Dette er nu i stadig mindre grad tilfældet, og følgelig udgør direkte betalinger en stadig større del af landmændenes indkomster. Selv om direkte betalinger er vigtige, bør de kun have en supplerende funktion ud fra den betragtning, at landmændene jo er erhvervsdrivende, som fremstiller varer til markedet, og som derfor skal erhverve en betydelig del af deres indkomster fra afsætningen af varer.

7.7.2. Landbrugsreformen i 1992 udgjorde et stort skridt i retning af at udvide de direkte betalinger; denne løsning arbejdes der nu videre på. Det er afgørende vigtigt for landmændene — ikke mindst ud fra den rolle, som landmændene tillægger sig selv — at disse betalinger ikke hele tiden gøres til genstand for en politisk debat, at formålet med de direkte betalinger formuleres klart og tydeligt, og at deres opretholdelse sikres på relativt lang sigt.

(1) EFT C 101 af 12.4.1999, s. 43.

7.7.3. ØSU støtter udtrykkeligt princippet om, at direkte betalinger skal være målrettede, og mener, at dette stadig vigtigere landbrugspolitiske instrument bør sikres fremover. Der må derfor sondres mellem:

- direkte betalinger som honorering for levering af ydelser af almen interesse, som ikke har nogen markedspris,
- direkte betalinger som kompensation for prissænkninger, i den udstrækning dette er begrundet,
- direkte betalinger som kompensation for permanente naturbetingede handicap, der ikke lader sig ændre.

Da ovennævnte princip ikke overholdes fuldt ud i Agenda 2000-reformen, frygter ØSU, at dette i det mindste på længere sigt vil kunne få negative konsekvenser.

7.7.4. For at sikre bred accept af ordningen er det ifølge ØSU nødvendigt at give en passende begrundelse for ydelse af direkte betalinger. Da betingelserne for adgang til direkte betalinger imidlertid til stadighed skærpes, og der bliver færre landmænd, som kan opfylde disse betingelser, må der stilles det spørgsmål, om de oprindelige mål egentlig kan nås.

Indførelse af strenge støttekriterier, som gør det vanskeligere at løse tilpasningsproblemerne, og som står i vejen for en forbedring af den internationale konkurrenceevne, vil helt sikkert ikke være medvirkende til at nå målene. Desuden må man være opmærksom på, at forvaltningen af direkte betalinger og andre støtteforanstaltninger foregår så effektivt som muligt og ikke bliver for bureaukratisk.

7.7.5. Prøvestenen for EU vil være, i hvilken udstrækning det vil kunne forsvare landbrugsreformen under den kommende WTO-forhandlingsrunde. Kommissionen har gentagne gange forsikret, at de ændrede eller nye markedsordningspræmier er i overensstemmelse med »blue box«-kravene og vil blive kraftigt forsvaret, så de kan opretholdes på længere sigt. Efter ØSU's mening er det absolut nødvendigt at sikre disse betalinger, da »blue box«-foranstaltningerne til udbudsstyring har været en succes. Også »green box« må sikres, da »grønne foranstaltninger« har fået større betydning. De har en begrænset indvirkning på handelen og er et uundværligt instrument for honorering af visse ydelser, landbruget leverer.

7.7.6. Siden 1992 har der inden for den fælles landbrugspolitik været en stigende tendens til at nedskære udgifterne til pristøtteforanstaltninger og til gengæld øge de direkte betalinger, hvilket har gjort landmændenes indkomster mere og mere afhængige af EU-budgettet. ØSU understreger, at det finansielle grundlag for direkte betalinger må garanteres på længere sigt for at give landmændene den fornødne sikkerhed.

7.8. Politik til udvikling af landdistrikterne

7.8.1. De foranstaltninger, der træffes som led i en integreret politik til udvikling af landdistrikterne, den anden søjle i den fælles landbrugspolitik, tillægges stor betydning. Det drejer sig i alt væsentligt om at samle de hidtidige ledsageforanstaltninger (miljøprogram og skovbrugsforanstaltninger), landbrugsstrukturforanstaltninger (tidligere mål 5a) samt de støtteprogrammer, der hidtil har været begrænset til målområder.

7.8.2. ØSU finder dette initiativ fornuftigt, da det opstillede mål — en styrkelse af den integrerede politik for udvikling af landdistrikterne, med en særlig hensyntagen til landbruget — dermed bedre kan realiseres. Landdistriktspolitikken har en uundværlig funktion, men kan ikke erstatte de traditionelle instrumenter inden for den fælles landbrugspolitik. ØSU beklager, at det planlagte budget blot svarer til det hidtidige udgiftsniveau. For at imødekomme de reelle behov, især mht. at sikre landbrugets alsidighed i alle EU's regioner, må budgetrammen udvides.

7.8.3. Hvis landmændene skal kunne klare det voksende konkurrencepres, må deres markedsposition styrkes, især ved hjælp af konkurrencedygtige afsætnings- og forarbejdningsvirksomheder, hvor kooperativer har en vigtig funktion. De ledsageforanstaltninger, der indgår i forordningen om udvikling af landdistrikter, spiller en stor rolle her. ØSU håber, at denne forordning vil blive omsat på en målrettet og effektiv måde, og mener endvidere, at målrettet marketing er et vigtigt udgangspunkt for styrkelse af markedspositionen på både det indre marked og tredjelændemarkeder. Et væsentligt mål må være at sætte landmændene i stand til at øge værditilvæksten og i højere grad anvende regionernes egne ressourcer for dermed at skabe en varig forbedring af landdistrikternes økonomiske bæreevne.

7.8.4. Landbrugsreformen omhandler også en udbygning af den kompensationsordning, som er vigtig for landmænd i ugunstigt stillede områder. Dette instrument yder et væsentligt bidrag til sikring af landbrugsaktivitet i disse områder. Denne veletablerede og i alt væsentligt uomstridte form for direkte betaling tager sigte på at yde kompensation for permanente naturbetingede handicap. ØSU ser gerne, at dette princip opretholdes, og at det holdes adskilt fra andre mål for den fælles landbrugspolitik.

7.8.5. For at sikre et jævnt fordelt landbrug i ugunstigt stillede områder og landbrugsbedriftenes alsidighed i disse områder er også produktionsfunktionen vigtig. ØSU går derfor ind for, at der iværksættes specifikke foranstaltninger til at opretholde produktionen, selv under vanskelige omstændigheder. Dette gælder især for de produktioner, hvortil der ikke rigtigt er noget alternativ, såsom mælkeproduktion eller kvæg- og fåreavl i visse regioner.

7.9. Supplerende eller alternative indkomst- og beskæftigelsesmuligheder for landmænd

7.9.1. Det er ikke noget nyt fænomen, at landmændene diversificerer deres aktiviteter for at sikre sig en indkomst fra forskellige kilder. En sådan diversificering er særlig udtalt i nogle medlemsstater som følge af de eksisterende strukturer og lokale forhold. Nedgangen i indkomsten fra landbrugsvirksomhed, som mange bedrifter er berørt af, men også personlige indkomstforventninger er ofte grunden til, at landmændene søger supplerende indkomstkilder.

7.9.2. Supplerende indkomstkilder kan bidrage til en økonomisk konsolidering af landbrugsbedrifter. Programmerne for landdistriktsudvikling skal bl.a. være centreret om at fremme beskæftigelsen generelt og skabe supplerende beskæftigelses- og indkomstmuligheder for landmændene og deres familier. ØSU støtter denne strategi, men for at sikre en effektiv implementering opfordrer det til fjernelse af retlige restriktioner og hindringer, idet de afstukne mål ikke kan nås med finansiel støtte alene.

7.10. Vedvarende råstoffer: en udfordring

7.10.1. Fra tidernes morgen har landbruget og skovbruget som en vigtig funktion haft at levere energiprodukter og råstoffer, ud over fødevarer og foder. Biomasse som vedvarende råstof bliver stadig vigtigere. Landmændene er i stand til at producere væsentlig større mængder af biomasse som råstof. Muligheden for i højere grad at varetage denne opgave skal ikke kun ses som et aspekt af det europæiske landbrugs alsidighed, men er også vigtig for miljøet, beskæftigelsen og især for konsolideringen af den europæiske landbrugsmodel.

7.10.2. Biomasse anvendes i stigende grad som et alternativt råstof til nogle industrielle formål. Hertil hører forskellige plantebaserede grundstoffer, som anvendes i den kemiske industri, f.eks. som erstatningsstoffer i vaskemidler og trykfarver eller plantefibre i bilindustrien. På grund af de eksisterende problemer med bortskaffelse af affald har øget anvendelse af plantestivelse som råstof for konservesindustrien en særlig betydning. ØSU ser denne udvikling som meget positiv og går derfor ind for en målrettet støtteindsats under hensyntagen til økologiske aspekter.

7.10.3. Med Kyoto-aftalen⁽¹⁾ har EU forpligtet sig til i løbet af perioden 2008 til 2012 at reducere drivhusgasemissionerne med 8 % i forhold til 1990-niveauet. I tråd hermed forudser Kommissionens hvidbog »Energi for fremtiden — vedvarende energikilder«⁽²⁾, at vedvarende energikilders andel af den samlede energiproduktion fordobles fra 6 % til 12 % i 2010. Biomasse spiller her en vigtig rolle.

(1) Kyoto-protokol til De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer af 11. december 1997.

(2) KOM(97) 599 endelig udg. af 26.11.1997, »Energi for fremtiden — vedvarende energikilder«, hvidbog vedrørende en strategi- og handlingsplan på fællesskabsplan.

7.10.4. Øget anvendelse af biomasse i energiproduktionen er ikke kun af betydning for miljøet, men har også en stor beskæftigelseseffekt. Ovennævnte hvidbog fra Kommissionen (og Teres II-undersøgelsen)⁽³⁾ antager, at der på mellemlang sigt (2010) vil kunne skabes 500 000 arbejdspladser (netto).

7.10.5. ØSU går ind for, at der ud over ydelse af passende finansiel støtte til produktion af biomasse som vedvarende råstof udarbejdes et egnet regelsæt for at fremme anvendelse af biomasse i eksempelvis energiproduktion og som materiale. Her tænkes f.eks. på:

- en forbedring af vedvarende energikilders konkurrenceevne i forhold til fossile energikilder, således som nogle medlemslande gør det gennem afgiftspolitiske foranstaltninger,
- en EU-ordning for anvendelse af biobrændsel, under hensyntagen til økonomiske og økologiske aspekter,
- en indsats til fremme af øget anvendelse af strøm og varme fra den vedvarende energikilde biomasse,
- fjernelse af Blair House-aftalens begrænsninger vedrørende oliefrø,
- fjernelse af administrative hindringer for dyrkning af markafgrøder til nonfood-formål.

ØSU opfordrer desuden til en intensivning af forskningen med det sigte at gøre biomasse mere konkurrencedygtig i forhold til fossile brændstoffer og finde frem til nye måder at anvende biomasse på, f.eks. i den kemiske industri eller i bilindustrien.

8. Konklusioner

8.1. Den europæiske landbrugsmodel skal ses som et led i den selvstændige sociale og økonomiske politik, som nu i nogle årtier har været karakteristisk for de europæiske lande. Den skal forstås som en politisk model for et landbrug, der er kendetegnet ved familiebrug, der sigter mod økonomisk, social og økologisk bæredygtighed, og som er i stand til at levere de forskellige ydelser, der forventes af samfundet, dvs. et landbrug, der er alsidigt.

8.2. ØSU er klar over, hvor vigtigt det er, at Kommissionen, medlemsstaternes regeringer og de europæiske landbrugsorganisationer udtrykkeligt bakker op om den europæiske landbrugsmodel. Men hvor positiv denne opbakning end er, må det ikke glemmes, at det i sidste instans kommer an på, i hvilken udstrækning den konkrete politik er i overensstemmelse med denne model.

8.3. Opretholdelsen af den europæiske landbrugsmodel må ikke ses som uforenelig med behovet for, at landmændene tilpasser sig de økonomiske rammevilkår, som løbende ændrer sig, at landbrugsbedrifterne er konkurrencedygtige, og at produktionen er orienteret mod markedets krav.

(3) Teres II, Europa-Kommissionen, 1997.

8.4. Følgende må dog være uomstridt: den europæiske landbrugsmodel er en afgørende forudsætning for at fremtidssikre den alsidige funktion, som samfundet forventer, at landbruget varetager. Et landbrug, som udelukkende er orienteret mod den internationale konkurrenceevne, kan ikke opfylde disse krav.

8.5. ØSU betragter »en politik til konsolidering af den europæiske landbrugsmodel« som et middel til at iværksætte de konkrete politiske foranstaltninger, der er nødvendige for at underbygge den generelt accepterede landbrugspolitiske model. De forskellige ydelser, det alsidige landbrug leverer, skal også sikres fremover, selv under et stadig voksende konkurrencepres.

8.6. Et konkurrencedygtigt og effektivt landbrug er et vigtigt element i den europæiske landbrugsmodel. ØSU antager, at landmændene fremover i højere grad end tidligere forventes at udnytte eksisterende muligheder til forbedring af konkurrenceevnen, til udnyttelse af markedet samt supplerende beskæftigelses- og indkomstkilder. I den forbindelse må individuelle initiativer passende støttes. Skal effektiviteten forbedres, må de tekniske fremskridt imidlertid også udnyttes. ØSU anser en passende form for kompensation for berettiget og nødvendig, hvis restriktioner af miljømæssige eller etiske grunde eller som følge af samfundets krav giver landbruget konkurrencemæssige ulemper, som ikke kan opvejes gennem højere priser.

8.7. Med de nuværende produktionskrav i EU's medlemsstater er det ikke muligt for landbruget at udfylde sin alsidige funktion på verdensmarkedsvilkår. Markedsordninger, målrettede direkte betalinger, landbrugsrelaterede strukturforanstaltninger og støtteprogrammer til landdistrikter spiller en uundværlig rolle. Der må tilbydes passende kompensation for de leverede ydelser.

8.8. Europæisk landbrug må vedblive med at være produktionsorienteret og udbyde sunde og kvalitativt set upåklagelige fødevarer. Det spiller en stadig større rolle som leverandør af råvarer til nonfood-sektoren. Det må være miljøvenligt og bæredygtigt og være i stand til at levere de ydelser, samfundet forventer af det. Det må stille sig selv andre krav end f.eks. det amerikanske landbrug, og klare sig i en situation med et relativt højt omkostningsniveau. Dette betyder, at der også fremover vil være brug for en passende beskyttelse udadtil, og at der heller ikke kan gives afkald på andre vigtige elementer i markedsordninger.

Et »ja« til den europæiske landbrugsmodel kræver derfor også, at de vigtige træk i den europæiske landbrugsmodel ikke anfægtes under den kommende WTO-forhandlingsrunde. Følgende bør være et vigtigt princip: i det omfang hvor der gøres fremskridt mht. fastsættelse af bindende regler for rimelige konkurrencevilkår i den internationale handel med landbrugsvarer, er også en yderligere liberalisering af den internationale handel på sin plads.

Bruxelles, den 21. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »ØMU'en og den økonomiske og sociale samhørighed«

(1999/C 368/22)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 25. februar 1999 under henvisning til forretningsordrens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »ØMU'en og den økonomiske og sociale samhørighed«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Thierry Dock til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 29. september 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 367. plenarforsamling af 20.-21. oktober 1999, mødet den 21. oktober 1999, med 101 stemmer for, 7 imod og 5 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Siden 1. januar 1999 har 11 medlemsstater været samlet i en monetær union. Det er et meget positivt resultat. Det skal ses på baggrund af en konvergensproces, der blev indledt for flere år siden. For at være rede til tiden gjorde de fleste medlemsstater en konsekvent indsats, navnlig for at sanere deres offentlige finanser.

1.2. Euroen er ikke et mål i sig selv. Det er et værdifuldt redskab, som gør det muligt for medlemsstaterne at udbygge det indre marked i dybden og føre en koordineret monetær politik. Den fælles valuta bør nu bruges til at stimulere et forløb, der gør Europa stærkere og mere solidarisk.

1.3. Den fælles valuta berører langt bredere grupper end blot specialister. Den angår i stadig højere grad alle borgere i Den Europæiske Union. Borgernes bedømmelse af euroen vil ske ud fra meget konkrete kriterier.

1.3.1. Værdsættelsen af euroinstrumentet vil tage til i takt med, at det lykkes Den Europæiske Union at stimulere jobskabelsen og skabe øget velstand i alle Unionens lande og regioner.

1.4. I EU-traktatens artikel 2 hedder det: »Unionen har som mål at fremme økonomiske og sociale fremskridt og et højt beskæftigelsesniveau og opnå en afbalanceret og bæredygtig udvikling (...) gennem (...) styrkelse af den økonomiske og sociale samhørighed og oprettelsen af en Økonomisk og Monetær Union (...)«.

1.4.1. En styrkelse af den økonomiske og sociale samhørighed bør være et mål i enhver EU-politik.

1.5. Her, hvor der kun er forløbet et kort stykke tid, siden startskuddet gik for ØMU'ens tredje fase, er det vel på mange måder dristigt at ville prøve at blotlægge, hvilke konsekvenser ØMU'en har haft for samhørigheden. Sagen er imidlertid, at ØMU'ens virkninger i flertallet af medlemsstaterne har været mærkbare allerede inden 1. januar 1999, hvorfor vi allerede nu skulle kunne gøre delvis status.

2. Samhørigheden i Den Europæiske Union

2.1. EF-traktatens artikel 158 definerer styrkelse af den økonomiske og sociale samhørighed således: »formindske forskellene mellem de forskellige områders udviklingsniveauer og forbedre situationen for de mindst begunstigede områder eller øer, herunder landdistrikter«.

2.2. For at afdække de fremskridt, der var sket i den økonomiske og sociale samhørighed, fremlagde Kommissionen i november 1996 en »Første rapport om økonomisk og social samhørighed«, som ØSU afgav udtalelse om⁽¹⁾. Nyere data til analyse af samhørighedsfremskridtene findes i »Sjette periodiske rapport om den socioøkonomiske situation og regionaludviklingen i Den Europæiske Union«⁽²⁾.

2.3. At afdække samhørighedsudviklingen ud fra udviklingen i regionerne indebærer den fordel, at der kan foretages en mere præcis analyse. Udviklingen i de nationale gennemsnit kan således tilsløre store kontraster mellem regioner inden for samme land.

2.4. Er vi vidne til en styrkelse af samhørigheden? De statistiske oplysninger i Kommissionens rapporter peger ikke entydigt i retning af en bekræftelse af dette spørgsmål.

2.4.1. To brugbare målingskriterier er i denne sammenhæng BNP pr. indbygger og ledigheden.

2.5. Med hensyn til BNP pr. indbygger fastslår Kommissionen, at der har været tale om en indhentningsproces. I løbet af tiårsperioden 1986-1996 er BNP pr. indbygger i de 25 fattigste regioner steget fra 52 til 59 % af EU-gennemsnittet.

2.5.1. Denne udvikling er opmuntrende, men skal relativiseres. Fremskridtene er således klart større i visse regioner, såsom samhørighedslandenes hovedstæder. Indhentningsprocessen forløber meget langsommere for landregionerne i samme lande.

⁽¹⁾ EFT C 206 af 7.7.1997.

⁽²⁾ EFT C 325 af 17.11.1999.

2.5.2. Hvad, der også er bekymrende, er, at de regionale uligheder målt ved BNP pr. indbygger er tiltagende inden for de nationale grænser i det store flertal af EU-lande.

2.6. Ledigheden er et mørkt kapitel. Den høje gennemsnitlige ledighed i EU på ca. 10 % (ILO-definition) er et sørgeligt faktum.

2.6.1. Spredningen omkring dette gennemsnit er enorm. Visse regioner kender så at sige ikke til ledighedsproblemer. De 25 regioner, hvor ledighedstallet er lavest, har praktisk talt ikke oplevet en stigning i ledigheden i de sidste ti år. Ledigheden i disse regioner ligger på 4 %.

2.6.2. I andre regioner er ledigheden derimod uholdbart høj. Over en tiårig periode (1987-1997) er ledigheden i de 25 mest ledighedsramte regioner endog steget betydeligt, nemlig fra 20,1 til 23,7 %.

2.7. Fremskridtene i indhentningsprocessen målt ved velstands fremgangen er kun i meget beskedent omfang kommet ledigheden til gode. Derfor kan man vanskeligt sige, at der er sket afgørende fremskridt i samhørigheden mellem regionerne.

3. Heldig gennemførelse af »Den europæiske beskæftigelsespagt« er en nødvendighed

3.1. En afgørende forudsætning for en forstærket økonomisk og social samhørighed er en dynamisk økonomisk udvikling. Om ØMU'en vurderes som noget positivt af borgerne, er på samme måde i vidt omfang et spørgsmål, om EU er i stand til at gennemføre en vækst- og beskæftigelsesstrategi. Køln-topmødets vedtagelse af den såkaldte »europæiske beskæftigelsespagt« er i denne sammenhæng af meget stor vigtighed.

3.2. Pagtens formål er at forstærke samarbejdet mellem det økonomiske og sociale livs forskellige aktører, således at den økonomiske politik samordnes mere effektivt på såvel det makroøkonomiske som strukturelle plan. I en udtalelse fra ØSU afgivet for nylig⁽¹⁾ understreges det, at: »Et egnet makroøkonomisk policy-mix — omfattende finanspolitik, monetær politik og indkomstpolitik — skal flankeres af de arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, der blev anbefalet i Luxembourg, og som kompletteres med strukturprogrammet, som blev søsat i Cardiff, så der kan skabes et tillidsklima, der stimulerer forbruget og investeringerne og dermed sætter varig gang i beskæftigelsen.«

3.3. Den plan, der blev vedtaget i Køln, er endnu ikke omsat til praksis. Den skal nu konkretiseres. Efter ØSU's mening er det op til samtlige aktører — regeringerne naturligvis, men

også arbejdsmarkedets parter og Den Europæiske Centralbank — at gå aktivt ind og hver for sig — afhængigt af de respektive opgaveområder — bidrage til en vellykket implementering af de tre nøgleprocesser, der skal samordnes via den europæiske beskæftigelsespagt. Det drejer sig om arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger (»Luxembourg-processen«), foranstaltninger til reform af vare-, tjeneste- og kapitalmarkederne (»Cardiff-processen«) samt makroøkonomiske foranstaltninger (»Køln-processen«).

3.4. ØSU vil endnu en gang kraftigt understrege, at de tre strategier hænger indbyrdes sammen. Bestræbelser for at forbedre arbejdsmarkedets funktionsevne vil være forgæves, hvis den økonomiske vækst er for svag, til at den kan skabe arbejdspladser. Og omvendt. Samme konstateringer har gyldighed for så vidt angår en reform af vare-, tjeneste- og kapitalmarkederne.

3.5. ØSU har i tidligere udtalelser slået til lyd for, at der i de forskellige EU-lande, navnlig som følge af den voksende ældrebeholdning, må udfoldes bestræbelser for at modernisere det sociale trykkesystem (pensioner, sundhedsydelser, ...) både på finansierings- og på ydelsessiden og dermed værne om denne kernekomponent i den europæiske sociale model.

4. ØMU'ens potentielle effekt i medlemsstaterne

4.1. Tredje fase af ØMU'en har kun været en realitet i kort tid. En række af virkningerne af den monetære union er derfor endnu ikke særligt synlige. Der forudses en række forandringer, hvoraf nogle allerede kan iagttages.

4.2. Den monetære union skal ses i forlængelse af bestræbelserne for at opbygge et stort indre marked i Europa. Bortfaldet af de forskellige nationale valutaer betyder, at grænserne mellem de forskellige medlemsstater nedbrydes yderligere. Det monetære samarbejde vil især på grund af den øgede prisgennemsigtighed skærpe konkurrencen i EU-området. Erhvervsøkonomiske dispositioner i form af grænseoverskridende samarbejder, fusioner osv., som det indre marked allerede nu lægger op til, vil blive stimuleret yderligere.

4.2.1. Øget konkurrence er noget potentielt positivt, i det omfang det opmuntrer til kvalitative og produktivtetsmæssige fremskridt. Hvad, der må undgås, er, at den enkelte medlemsstat kaster sig ud i et kapløb og en uhammet konkurrence til skade for dens naboer. Kapløbet kunne udspille sig omkring miljøet, beskatningen eller arbejdsvilkårene. Med en monetær union bliver en række harmoniserings — eller koordineringsforløb på disse områder blot endnu mere relevante. Der tænkes navnlig på de forslag, der i øjeblikket er til debat, om beskatning af renteindtægter og selskabsbeskatning.

(1) EFT C 209 af 22.7.1999.

4.2.2. Den skærpede konkurrence vil helt klart indebære produktivtetsgevinster. I teorien er øget produktivitet en af grundforudsætningerne for vækst og velstandsfremgang. Fra nogle sider vil der blive stillet det spørgsmål, om disse produktivtetsgevinster ikke fører til tab af arbejdspladser i Europa. En sådan risiko er faktisk til stede. Men hvis det lykkes aktørerne i Den Europæiske Union at samordne den økonomiske politik, kan resultatet blive en efterspørgsel af en tilstrækkelig styrke. I det tilfælde kan nettoeffekten på beskæftigelsen blive positiv. Produktivtetsstigningen inden for visse sektorer kan nemlig føre til lavere priser, hvilket på sin side kan stimulere efterspørgslen efter en bred vifte af varer og tjenester. Atter en gang synes det at være »den europæiske beskæftigelsespagt« (jf. ovenfor), der er nøglen til succes.

4.3. Pr. definition kan der i en monetær union ikke længere opstå forstyrrelser i de indbyrdes valutakursforhold fremprovokeret af f.eks. spekulative angreb. Der er lande i Unionen, der har været udsat for sådanne angreb inden for det sidste årti. Konsekvensen var, at hele kontinentet kom til at lide under konkurrenceforvridninger, hvilket i sidste række førte til mindre gode resultater på beskæftigelses- og vækstområdet.

4.3.1. ØSU glæder sig derfor over, at euroområdet i de kritiske måneder af 1998 blev forskånet for de rystelser, der ramte valutamarkedene. Dette betegner et fundamentalt fremskridt — og her har vi altså allerede et eksempel på en positiv udvikling, der kan tilskrives euroen.

4.3.2. Som allerede understreget af ECB's formand, Wim Duisenberg, under det seneste møde med repræsentanter for ØSU, er et af euroens grundlæggende mål at skabe intern stabilitet.

4.4. Det vil være en hovedløs gerning at prøve at opstille pålidelige prognoser for renteutviklingen i euroområdet. En landvinding skal imidlertid allerede nu fremhæves her. Bortfaldet af valutakursrisikoen i euroområdet har en positiv indvirkning på de offentlige finanser. Inden man gik over til euroen, fik frygten for en devaluering således de finansielle markeder til at pålægge visse stater en risikopræmie i forbindelse med deres offentlige låntagning. Med bortfaldet af valutakursrisikoen kan disse medlemsstater nu låne til en mere fordelagtig rente. Alt andet lige er deres rentebyrde blevet lettet, og deres budgetsaldo vil ved uændret politik automatisk blive forbedret. Bortfaldet af risikopræmien, der blev pålagt som følge af frygten for en ændring i valutakursen, er specielt af stor betydning for de kraftigt gældsatte lande.

4.5. Efterhånden som vi nærmer os den 1. januar 2002 (og endnu mere derefter), vil euroen spille en stadig større rolle i de handelsmæssige transaktioner. I euroområdet vil omveksling fra en valuta til en anden derfor blive stadig mindre udbredt. Denne udvikling forventes at betyde, at de økonomiske aktører (virksomhederne, forbrugerne) vil kunne opnå en betydelig besparelse i deres transaktionsomkostninger. Kommissionen skønner, at disse besparelser vil andrage 0,5 % af BNP i de store lande. I de små lande vil den kunne nå op på hele 1 %.

4.5.1. Denne besparelse vil undertiden kunne bidrage til en ikke ubetydelig forbedring af de europæiske virksomheders konkurrenceevne.

4.5.2. Den europæiske valuta, euroen, er desuden fordelagtig derved, at den ved siden af yen og dollar i fremtiden i stadig højere grad vil blive en referencevaluta på verdensplan. En første indikator herpå er den andel af obligationsudstedelserne, der er denomineret i euro. At have en valuta, der tæller på verdensplan, indebærer en lang række fordele. En af dem er helt klart, at man er bedre afskærmet mod effekterne af fluktuationer i de andre valutaers kurser.

4.6. På den ene side knytter der sig resultater og løfter til euroens indførelse, på den anden side pålægger den fælles mønt også deltagerne en række holdningsændringer. Nu, hvor Unionen har fået sin egen mønt, er det væsentligt, at den også udvikler sig hen imod en økonomisk og politisk union. Denne udvikling rejser en lang række spørgsmål, som behandles i andre ØSU-udtalelser⁽¹⁾: samordning af den økonomiske politik, beskatning osv.

4.6.1. I nærværende udtalelse vil ØSU gerne fremhæve betydningen af to politikområder: budgetpolitikken og indkomstpolitikken.

4.7. På budgetområdet er det afgørende, at deltagerlandene efterlever bestemmelserne i »stabilitets- og vækstpacten«. I adskillige medlemsstater er det nødvendigt, at der udfoldes yderligere bestræbelser for at sanere de offentlige finanser. Målet er, at samtlige lande i Unionen sikrer, at de råder over budgetmargener, der er tilstrækkelige til, at de i givet fald kan imødegå en forværring af konjunktoren.

4.8. Indkomstpolitikken antager også en anden dimension i den monetære union. Det er således ikke længere muligt at kompensere for en forringet konkurrencemæssig stilling ved at devaluere. Der hviler altså et stort ansvar på arbejdsmarkedets parter, når de forhandler lønoverenskomster.

4.8.1. I en udtalelse afgivet for nylig⁽²⁾ pegede ØSU på det vigtige i, at de erhvervmæssige og faglige organisationer foretager en koordinering mellem de forskellige niveauer og de forskellige steder, hvor lønforhandlingerne foregår. Dette er vigtigt, hvis arbejdsmarkedets parter skal bidrage til vækst og beskæftigelse, uden at der opstår inflationspres.

5. Investeringernes lokalisering i ØMU'en

5.1. Investeringernes lokalisering inden for det europæiske fysiske rum vil med usvigelig sikkerhed blive påvirket af Den Økonomiske og Monetære Union. Der kan allerede nu peges på, at de udenlandske direkte investeringer i euroområdet i fremtiden vil være forskånet for ustabilitet i deltagerlandenes indbyrdes valutakursforhold og derfor vil være mere sikre.

(1) Se navnlig udtalelsen om »Økonomisk årsberetning 1999«, EFT C 209 af 22.7.1999, og om »Skattepolitik«, (under udarbejdelse).

(2) EFT C 40 af 15.2.1999.

5.2. Mange videnskabelige studier søger at blotlægge de faktorer, der er bestemmende for, hvor investeringerne lokaliseres. Det er naturligvis ikke nærværende udtalelses opgave at pege på, hvilken videnskabelig studie der når frem til det rigtige resultat, men derimod at minde om, at det ikke kan være i Europas interesse at konkurrere med lavtlønslandene på deres præmisser i form af komparative fordele. Videnskabelige undersøgelser viser, at det er andre determinanter, der tiltrækker investeringer med høj værditilvækst. Et dynamisk forskningsmiljø, videninfrastrukturen, arbejdskraftens færdigheder og klimaet på arbejdsmarkedet er f.eks. vigtige lokaliseringsdeterminanter.

5.2.1. Hvis velstanden skal bevares i hele Unionen, bør Europa først og fremmest satse på produkternes kvalitet og en arbejdsstyrke med høj produktivitet.

5.3. Foruden private investeringer er offentlige investeringer vigtige for en harmonisk udvikling i alle Den Europæiske Unions regioner.

5.3.1. I en nylig rapport fra Kommissionen⁽¹⁾ anføres det, at de offentlige investeringer er faldet fra 3 % af BNP ved begyndelsen af 1990'erne til lidt over 2 % i dag. En af hovedforklaringerne herpå er, at landene har skullet respektere kriterierne for det offentlige underskuds størrelse. En anden forklaring er privatiseringen af en række serviceydelser og en tilsvarende overførsel af investeringskapital til den private sektor.

5.3.2. Dette forhold vil kunne få negative følgevirkninger for regionaludviklingen, navnlig hvad angår investeringer i ny teknologi, som er af vital betydning. Desuden er det afgørende vigtigt, at privatiseringerne ikke fører til, at der investeres mindre i de mindre udviklede regioner som følge af hensynet til rentabiliteten. Denne problemstilling må undersøges nøjere i fremtiden.

5.3.3. Berlin-topmødets vedtagelse af de finansielle overslag i marts 1999 indebærer færre EU-midler til regionerne. De investeringer, som de offentlige myndigheder vil være i stand til at gennemføre i deres mindst udviklede regioner, vil derfor være af endnu større betydning fremover. ØSU fordrer, at vurderingen af, om kravene i »stabilitets- og vækstpacten« er opfyldt, sker med tilstrækkelig skønsomhed.

5.3.4. Fortidens fejltagelser må absolut undgås. Det vil således være til stor skade for den økonomiske og sociale samhørighed, hvis de offentlige investeringer i tilfælde af en krise eller et udefra kommende stød bliver det første område, hvor der skæres ned — som det var tilfældet i forbindelse med overgangen til ØMU'ens tredje fase, og som det normalt er tilfældet, når der skal rettes gennemgribende op på de offentlige finanser.

6. Asymmetriske stød — en trussel for samhørigheden

6.1. Et klassisk problem i en monetær union er evnen til at reagere på et asymmetrisk stød, med andre ord, på en ikke-forudset begivenhed, der har en direkte eller indirekte indflydelse på samfundsøkonomiske størrelser som beskæftigelse, produktion og inflation.

6.1.1. At stødet er asymmetrisk betyder, at det ikke rammer hele den monetære unions område på samme måde.

6.2. Risikoen for asymmetriske stød kan vurderes ud fra en lang række forskellige indikatorer.

6.3. En af dem er åbenheden i samhandelen. Samhandelen med lande uden for euroområdet tegner sig kun for ca. 13 % af eurolandenes BNP. Der er naturligvis tale om et gennemsnitstal. Nogle lande ligger langt over dette tal. Tabellen viser imidlertid, at styrken i konjunktoren inden for euroområdet frem for alt afhænger af interne faktorer.

6.4. En anden indfaldsvinkel er at betragte udviklingen i konjunkturforløbene.

Tabel 1

Korrelation mellem BNP-vækst og euroområdet⁽¹⁾

	1977-1986	1987-1992	1992 (S2)-1996
Tyskland (*)	0,89	0,28	0,93
Frankrig	0,72	0,85	0,99
Italien	0,93	0,65	0,92
Østrig	0,65	0,71	0,85
Belgien	0,51	0,92	0,97
Finland	0,17	0,68	0,88
Irland	0,30	0,65	0,76
Holland	0,76	0,60	0,89
Portugal	0,48	0,43	0,41
Spanien	0,21	0,62	0,94
Storbritannien	0,48	0,53	0,57
Danmark	0,33	- 0,07	0,54
Grækenland	0,65	0,36	0,83
Sverige	0,27	0,61	0,90

⁽¹⁾ Det drejer sig om korrelationskoefficienten for hvert lands BNP-vækst i forhold til BNP-væksten i de 11 lande, der deltager i ØMU'en i 1999. Koefficienterne bygger på halvårsdata.

(*) Tallene for perioden 1987-1992 er påvirket af den tyske genforening. Kilde : OECD

⁽¹⁾ »Offentlige investeringer som led i den økonomiske strategi«, KOM(1998) 682 endelig udg. af 2.12.1998.

6.4.1. Tallene i ovenstående tabel viser, at der er sket en tilnærmelse i konjunkturforløbene for de lande, der deltager i eurosamarbejdet. Med andre ord er der et tættere sammenfald mellem de enkelte landes perioder med opgangs- og nedgangs-konjunkturer. De 11 landes konjunkturcykler er mere og mere i fase med hinanden. Man må så håbe, at dette sammenfald i konjunkturforløb fastholdes fremover. Det skulle kunne blive tilfældet under forudsætning af, at koordinationen mellem landenes økonomiske politik forstærkes.

6.4.2. Sådanne resultater skal naturligvis fortolkes med varsomhed. Tallene tillader helt klart ikke at drage den konklusion, at risikoen for asymmetriske stød er ryddet af vejen — men de sætter risikoen herfor i perspektiv.

6.5. Nyere økonomisk forskning viser, at asymmetriske stød ofte primært rammer en eller flere regioner frem for et land i dets helhed. En summarisk analyse af erhvervsmønstret i de forskellige medlemsstater viser, at der er forskel mellem regionerne med hensyn til vareproducerende erhverv og/eller serviceerhverv.

6.6. Nogle ser interregionale vandringer som løsningen på specifikke stød og blivende ledighed. Forskellige undersøgelser viser imidlertid, at forskellige faktorer, herunder specielt mulighederne for at finde en bolig, lægger begrænsninger på denne mobilitet. Desuden skal det understreges, at hvis et midlertidigt stød fører til, at en del af det kvalificerede potentiale afvandrer fra en region, vil dette på mellemlangt sigt snarere bidrage til, at et økonomiske opsving bremses frem for stimuleres.

6.7. ØSU ønsker at minde om, at det er nødvendigt for medlemsstaterne, at de overholder bestemmelserne i »stabilitets- og vækstpakten«. Det er således vigtigt, at medlemsstaterne har sunde offentlige finanser, så de kan reagere på et uventet stød. Under sådanne omstændigheder bør et land kunne klare situationen med egne ressourcer.

6.8. Jævnside hermed skal den europæiske solidaritet naturligvis også kunne komme til udtryk, således som det udtrykkeligt er fastsat i bestemmelsen i EF-traktatens artikel 100, stk. 2, hvori det hedder: »I tilfælde af vanskeligheder eller alvorlig risiko for store vanskeligheder i en medlemsstat som følge af usædvanlige begivenheder, som den ikke selv er herre over, kan Rådet, der træffer afgørelse med enstemmighed på forslag af Kommissionen, på bestemte betingelser yde den pågældende medlemsstat finansiell støtte fra Fællesskabet.«

6.8.1. ØSU finder, at Den Europæiske Union allerede nu bør begynde at overveje, hvordan den skal udforme en mekanisme, hvormed der kan reageres i tilfælde af asymmetrisk stød. Flere fremtrædende europæiske personligheder, herunder Europa-Kommissionens formand, Romano Prodi, har indledt en debat om denne problemstilling. Europa-Parlamentet har for sit vedkommende vedtaget en betænkning om denne problematik⁽¹⁾. ØSU beklager, at problematikken endnu ikke er blevet behandlet i ECOFIN-Rådet. Målet er at foregribe svar på en begivenhed, hvis indtræffen ikke kan udelukkes.

6.8.2. Som påpeget af Europa-Parlamentet er det nødvendigt, at man allerede i dag råder over juridiske rammer, så man

ikke mister kostbar tid på at udforme sådanne, hvis den pågældende begivenhed skulle indtræffe. ØSU kan ligeledes støtte forslaget om at indføre et alarmsystem, som gør det muligt to gange om året at vurdere risikoen for et sådant stød.

6.8.3. Midlertidige finansielle overførsler kunne hjælpe en region til at genvinde sit vækstpotentiale. En sådan mekanisme skal ikke have til formål at omfordele ressourcer, men snarere at hjælpe en medlemsstat til at overvinde det stød, den bliver ramt af (nationalt eller regionalt). Mekanismen skulle fungere som en slags forsikring.

6.8.4. Med hensyn til, med hvilke midler, man opbygger en sådan fond, der skal bruges til at imødegå asymmetriske stød, foreslår nogle iagttagere, at man undersøger mulighederne for at bruge de overskudsreserver, de nationale centralbanker ligger inde med. Det er en tanke, der må udforskes nærmere.

7. Konklusion

7.1. Euroens indførelse er et afgørende led i videreudviklingen af EU-samarbejdet. I euroen har Europa nu et værdifuldt redskab. Det er meget vigtigt, at der følges op på den dynamik, som europrojektet skaber. Euroen er jo ikke et middel i sig selv. Den skal tjene som impulsgivende kraft bag en udvikling hen imod et stærkere Europa, som er i stand til at imødekomme sine borgeres fundamentale krav og ønsker.

7.2. Her kort tid efter indledningen af ØMU'ens tredje fase lader den økonomiske og sociale samhørighed mellem EU's regioner meget tilbage at ønske. Omend de fattigere regioner er halet ind på de rigere regioner målt i produceret velstand, er dette ikke slået tilstrækkeligt igennem på fordelingen af ledigheden mellem rige og fattige regioner.

7.3. ØSU fæster stor lid til »den europæiske beskæftigelses-pagt«, som blev lanceret af det tyske EU-formandskab. Hvis der skabes en tæt samordning mellem Luxembourg-processen (arbejdsmarkedsforanstaltninger), Cardiff-processen (reformer af vare-, tjeneste- og kapitalmarkederne) og Köln-processen (makroøkonomiske foranstaltninger), vil ØMU'en kunne skabe mere vækst og beskæftigelse. Skal denne koordinerede strategi lykkes, er det nødvendigt, at de forskellige relevante aktører, navnlig arbejdsmarkedets parter, drages helt og fuldt ind i disse processer.

7.4. ØMU'en vil medføre en række omvæltninger, hvoraf nogle endnu ikke kendes. Den monetære union rummer nye potentialer: skærpet konkurrence, større sikkerhed i udenlandske investeringer, et fald i transaktionsomkostningerne, forbedring af den interne stabilitet m.v.

7.5. ØMU'en forpligter de deltagende lande til at iagttage et øget mål af disciplin. Det gælder navnlig i budgetpolitisk henseende. Det er arbejdsmarkedets tunge opgave at koordinere lønoverenskomstforhandlingerne på en hensigtsmæssig måde, således at efterspørgslen understøttes, men uden at der sker en overophedning af økonomien, som skaber inflationært pres.

⁽¹⁾ EFT C 98 af 9.4.1999.

7.6. ØSU mener, at et asymmetrisk stød, der rammer dele af Unionens regioner, er en af de faktorer, der kan true samhørigheden inden for ØMU'en. Det er nødvendigt, at ikke blot de enkelte medlemsstater, men også EU-institutionerne forbereder sig på at kunne imødegå en sådan trussel. Der er

flere mulige måder at gøre dette på. ØSU slår til lyd for, at man uden tøven udformer relevante instrumenter, således at Unionen står rustet til at reagere, så snart et sådant stød måtte indtræffe.

Bruxelles, den 21. oktober 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg
